

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

БИБЛИОТЕКА
ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Главни и одговорни уредник
Др Небојша Кузмановић

Превела
Др Мила Михајловић

Уредник
Татјана Цавнић

Ђани Виола

**СЛАДУЊАВА АРОМА
ИМПЕРИЈАЛИЗМА**

АРХИВ ВОЈВОДИНЕ

Нови Сад, 2025.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОРИ	9
ПРОЛОГ:	15
БОМБАРДОВАЛИ СМО ПОГРЕШНЕ	15
ПОРУКА ПРОФЕСОРА ВИДАНОВИЋА ИЗ НИША	17
СПЕЦИЈАЛНО ЗА МАГАЗИН ТАБЛОИД ГОВОРИ ЋАНИ ВИОЛА, ЛЕГЕНДА ИТАЛИЈАНСКОГ СЛОБОДНОГ НОВИНАРСТВА	18
ЈУГОСЛАВИЈА: ОПШТИ ПОДАЦИ	26
ГЕО-ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ	26
ЕТНИЧКО-ЈЕЗИЧКИ ПОДАЦИ	27
Словенска група	28
<i>Срби</i>	28
<i>Хрвати</i>	29
<i>Босанци</i>	29
<i>Словенци</i>	30
<i>Македонци</i>	30
<i>Црногорци</i>	30
Друге словенске етничке групе	31
Албанска језичка група – Косовари	31
Друге индоевропске групе	32
Неприпадајући индоевропским групама	32
Италијани у Југославији	32
Језици народа Југославије	33
ЕВОЛУЦИЈА „ЈУГОСЛОВЕНСКИХ“ НАРОДА (1990–2007)	35
СРПСКА ПОПУЛАЦИЈА 1991–2000	36
СТАНОВНИШТВО ЈУГОСЛАВИЈЕ 2000–2008	36
МИЛОШЕВИЋ, СМРТ СА ПОТПИСОМ ХАШКОГ ТРИБУНАЛА	37
НОВА ИНКВИЗИЦИЈА	41
ФАБРИКА ЛАЖИ	44
ЈУГОСЛАВИЈА, ПРЕ И ПОСЛЕ	46
ПЛАН СВЕТСКЕ ДОМИНАЦИЈЕ САД	50
КАКО ПОСТИЋИ ЦИЉЕВЕ ХЕГЕМОНИЈЕ	52
ПСИХОЛОШКИ РАТ	54
НЕОПХОДНИ МАСАКР – РАЧАК: Лаж као средство узурпације власти	55

ЛАЖНО ПРОТЕРИВАЊЕ ПОСМАТРАЧА ОБЕС-А И АГРЕСИЈА НА ЈУГОСЛАВИЈУ	58
СЕЦЕСИЈА КОСОВА ЈЕ НЕЗАКОНИТА (Интервју проф. Ралфа Вајлда)	66
СТРАТЕГИЈА УНИШТЕЊА ЈУГОСЛАВИЈЕ	68
УВОД	68
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	68
Резиме закључака Истраживачке групе о Сребреници	75
ХРВАТСКА	77
КОСОВО И МЕТОХИЈА	80
Период који је претходио рату (1966–1999)	80
Догађаји у ратном периоду	84
Период после завршетка бомбардовања	88
Сведочење једне младе Молдавке	98
Медијска превара о масовним гробницама	99
ЕПИЛОГ	102
ПРИЛОГ I	104
ПРИЛОГ II	105
ПРИЛОГ III	106
ПРИЛОГ IV	108
ПРИЛОГ V	111
ПРИЛОГ VI	113
ПРИЛОГ VII	116
ПРИЛОГ VIII	117
APPENDIX I	118
НАТО ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАДИ НА ЈУГОСЛАВИЈУ	118
ИНТЕРВЈУ ГЕНЕРАЛА СМИЉАНИЋА ЛИСТ РИНАШИТА, 2009)	118
НА КОСОВУ ПОГОЂЕНО 96 МЕТА У 112 НАПАДА (ЛА СИЋИЛИЈА, 1999)	122
ХРОНОЛОГИЈА ПОЧЕТКА НАТО АГРЕСИЈЕ НА СР ЈУГОСЛАВИЈУ	124
АВИОНИ КОЈЕ ЈЕ НАТО ИЗГУБИО У ЈУГОСЛАВИЈИ 1999.	175
APPENDIX II	185
ГОДИШЊИЦА УБИСТВА СРПСКЕ ДЕЦЕ У ГОРАЖДЕВЦУ: 87 МЕТАКА И 22 ГОДИНЕ ЋУТАЊА	185

APPENDIX III	186
САОПШТЕЊА АМБАСАДЕ САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (27. ОКТОБАР 1999)	186
МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА О ПРАВДИ И РАТУ ПОВОДОМ НАТО АГРЕСИЈЕ НА ЈУГОСЛАВИЈУ	189
ОБЕРГ: МЕЂУНАРОДНА ЗАЈЕДНИЦА ПОДБАЦИЛА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ.	188
APPENDIX IV	189
БЕЛА КЊИГА О НАТО ЗЛОЧИНИМА У ЈУГОСЛАВИЈИ	189
НАТО ЗЛОЧИНИ У ЈУГОСЛАВИЈИ - ПРЕДГОВОР ЖИВАДИНА ЈОВАНОВИЋА, МИНИСТРА ИНОСТРАНИХ ПОСЛОВА СР ЈУГОСЛАВИЈЕ	190
МАРТИЈЕВ ИЗВЕШТАЈ	194
APPENDIX V	198
СТРАНИЦА КАНАЛА „ТЕЛТЕКСТ РАИ“	198
КОМЕНТАР НА САОПШТЕЊЕ „ТЕЛТЕКСТ РАИ“ БР. 156 24–25. ЈУН 2000: „ПРОНАЂЕНА НА КОСОВУ ТЕЛА 90 АЛБАНАЦА“	198
БИОГРАФИЈЕ	203
БИОГРАФИЈА ПУКОВНИКА ПИЛОТА МИЛАДИНА БОГИЋЕВИЋА (ПРИРЕДИО: БРАНКО БОГИЋЕВИЋ).	203
БИОГРАФИЈА ИВАНА МАКСИМОВИЋА	207
БИОГРАФИЈА ИВАНА ПАВИЋЕВЦА.	209
БЕЛЕШКА О АУТОРУ	210
ЗАХВАЛНОСТ АУТОРА	211
ПРИЛОЗИ	208
БИБЛИОГРАФИЈА	220

ИТАЛИЈАН КОЈИ СЛУТИ ИСТИНУ: ЂАНИ ВИОЛА И ДУПЛО ДИСЦИПЛИНОВАЊЕ СРБА

Није тако скоро било време у којем је Фридрих Ниче са доста узбуђења, уз извесну дозу пренеражености, али и бојазни шта његов животни закључак доноси са собом, узвикнуо да Бога нема. Немање Бога, заправо, није било Ничеов, већ избор Ничеовог времена, а он просто није желео да опонира демократском избору „разумне” већине. Тај избор, поручивао је Ниче, створио је све предуслове за ослобађање човечанства од окова Истине. Шта је добро, шта није и формално је могао да одлучује човек сам. Сходно својим потребама, међу којима је прва, а чини се, заправо, једина – оправдавање сопственог пада, сопствених слабости – човек је решио да улогу Судије узме у своје нејаке шаке и тако утре нове путеве, којима до данас, као у каквом лавиринту, хода.

Знајући шта из „повлачења” Бога следује, Ниче није оставио свет без утехе. Констатујући да Истине више нема, он ће тек скромно додати да ипак и даље има „истинитости”, као својеврсног одслика некада постојеће структуре, додајући да је свима, а посебно онима који желе да схвате унутрашњу логику постојања, обавеза да у свему што раде сведоче само једно – љубав према истинитости.

Управо ту љубав проналазимо у записима које нам је, захваљујући преводу др Миле Михајловић, поклонио угледни италијански новинар Ђани Виола. Она је вредна отуда што не представља накнадну памет (која нам чешће делује као утеха него као оружје којим се у нашим свакодневним борбама можемо активно служити), већ је осведочена јавно и стално, још од првих назнака распада некада јединственог јужнословенског простора и тако постала својеврсни светионик за ничеанске љубави према истинитости, које су се током протекле две деценије умножавале на Западу, на простору велике Империје, који нам никада није био наклоњен (ко мисли супротно нека чита Милорада Екмечића).

Два су питања која пред себе и своју публику ставља Виола и два су одговора које, својом дубоком анализом и крајње суздржаним и разумним тумачењем историјског тока растакања јужнословенске и српске државе, покушава да понуди: 1. Шта је то савремена империја и како она данас функционише? 2. Како ова Империја остварује своје интересе на јужнословенском и српском простору?

Одговарајући на прво питање, он је савршено свестан да је, као у осталом и све друго у друштвеним наукама, „империја” појам који није лако дефинисати, будући да пракса некако увек иде испред нашег језика, којем не остаје ништа друго до да је, колико то памет допушта, следи. Све до Лењина и СССР-а сматрало се да је империја производ империјалистичког начина размишљања, који опет није ништа друго до израз капиталистичке ароганције, коју је још у своје

време, као тенденцију укрупњавања власништва и капитала, дефинисао Карл Маркс. Са СССР-ом видели смо да постоје и империје које се тим именом не крсте, али по својој суштини то јесу. Коначно, још и пре Лењина и капитализма свет је био сведок постојања немалог броја империја. Своју су некада имали Италијани (да се стари Римљани не наљуте због ове паралеле), имали су је Грци (да се Ромеји не љуте), Бугари, Руси, Немци и Британци. Коначно, имали су је (макар у покушају) и Срби. Отуда Виола, као новинар који је свестан да оно што пише треба да буде пријемчиво читалачкој публици знатно широј од оне коју нуде у књиге и дувански дим затворена академска заједница, избегавајући да се игра дефиницијама, потцртава основне карактеристике колективног Запада, предвођеног САД-ом, којег разуме било као „Империју”, било као „нову Инквизицију”.

Као главну карактеристику Империје, чијим се деловањем на јужнословенском простору бави (не заборављајући при томе да истакне да је и његова Италија жртва исте воље), Виола истиче неспремност на било какву сарадњу са простором на који се наилази, са културом која тај простор обликује (од чега у значајној мери нису бежали чак ни Турци), већ грубо, готово механичко инсистирање на апсолутној покорности, ради обезбеђивања апсолутне доминације, као оквира за извлачење максималне добити коју освајач прижељкује.

Зато Виолину „нову Инквизицију” не карактерише никакав скуп водећих вредности, о које би се њени „заштитници” као и „стари Инквизитори”, могли огрешити, већ проста „воља за моћ”, потреба да се буде „нај”: „најбољи”, „најбогатији”, „најјачи”, „најлепши”, „највећи” и „најмоћнији”. Та позиција, која није ништа друго до позиција на коју је, са пуно права, све до демократског избора који је прихватио и Ниче, претендовао Бог, даје „право” носиоцима ових квалитета да од других траже уподобљавање њиховом рецепту живота. Отуда и нове Империје, о којима коначно говори Виола, за разлику од старих, не доносе са собом никакав мултикултурализам у правом смислу његове речи. Оне нису збир затечених култура, нису никаква цивилизација (па ни она шпенглеровска, у опадању), већ један условно „надкултурни”, а заправо у култури Запада и идејама тамошњих „нај” елита, утврђени корпус мишљења, образаца спрам кога се сви они који му не припадају сматрају мање вредним, „варварима”, од којих (за разлику од старих) нове империје немају шта да уче.

Како је основни задатак ових „варвара” (као људи који, за разлику од старих, више немају право на своје схватање света) да уносе неред у савршено пројектовани свет „нај” људи, то је, поручује Виола, потпуно „нормално” настојање нове Империје да их сведе на прихватљиву физичку меру (за разлику од „старе”, којој је примарни задатак био „цивилизовање”, док је физичко уклањање и територијално ограничавање као једино империјално искуство америчке коњице

дошло на дневни ред опште историје у времену након 1945, у складу са успоном Вашингтона у светској политици).

Управо у тој улози савремених „варвара”, који самим својим одбијањем да прихвате физичка и културна ограничења која Империја испоручује као једину улазницу за ролеркостер „врлог новог света”, нашао се, сматра Виола, на размеђи векова и српски народ.

Осликавајући контактне линије између Срба и Империје, Виола даје одговор и на друго питање. Изношење историјских података у вези са распадом СФРЈ и касније са ратом на Косову и Метохији, посматрано из овог угла, нема само информативну улогу (која је свакако важна, будући да је аутор Италијан и да је књига писана превходно за страно тржиште, на којем је питање колико људи заиста зна шта се на овим просторима крајем прошлог века дешавало), већ оно служи правилном исцртавању карактера Империје и начина на који остварује своје циљеве на српском и шире, јужнословенском простору.

За разлику од многих који су сматрали да је током својих контаката са Србима, Империја била на успону, Виола као да сугерише њихово нешто другачије читање. У сукобима „нове Инквизиције” са СР Југославијом по питању Косова и Метохије виспрено око овог Италијана запажа прве знаке моћи у опадању. Раскорак између те околности са једне и снажне „воље за моћи” са друге стране ту је силу у повлачењу удаљавао од било каквог рационалног понашања, остављајући јој као једино решење – панично и готово манијакално трагање за начином поновног доказивања сопствене величине.

Хаос који Империја изазива у последњој декади „краја историје” по много чему се разликује од оног са почетка. Док је овај први ужас, обележен патетичним звиждуком који је најављивао дување „ветрова промене”, био својеврсно славље победника, ангажовање НАТО снага у Крајини и Српској израз зреле моћи, рат на Косову и Метохији био је превентиван, усмерен против конкурентске школе мишљења са Истока. То је заправо својеврсни израз очаја, немоћи, слабости једне силе, која упркос свим својим напорима није успела да сведе Србе на жељену меру. Све што је после Косова и Метохије дошло, упркос физичкој деструкцији, била је огољена лаж (Ирак, Либија), „Пирова победа” (Сирија) и тотални пораз (Авганистан). Рат у Украјини има све шансе да угаси незајажљиви пламен којим „нова Инквизиција” жели да прочисти човечанство.

Механизми којима се у циљу остварења своје намере Империја води, сматра Виола, у потпуности одговарају њеном карактеру. То су: лаж, у форми дезинформације, као својеврсни анестетик за покорене народе у центру (у циљу одбране „демократских” вредности, једна страна, у овом случају српска, нужно се проглашава апсолутним непријатељем, да би се, конкретном акцијом доводила у стање у којем мора да пружи одговор адекватан изазову који пред њу, од

Империје помогнуте и покренуте, стављају „демократе”, како би се, напokon, створили предуслови за увођење санкција и коначно директне војне и политичке интервенције, као ултимативне мере заштите „демократије”); психолошки рат (конструисање централних тачака којима се мапира не само „недемократски”, већ и нељудски пут „непријатеља” – у српском случају Сребреница, Рачак, Вуковар, како би се потоњим довођењем „посматрача”, „стручњака”, „хуманитараца”, који заправо појачавају задати импулс и припремају терен за интервенцију, превентивно ликвидирала свака помисао о могућој солидарности са „непријатељем”); константа геополитике, без обзира на политику (занемаривање злочина над Србима, преувеличавање и насилно извлачење из контекста српских злочина, убиство Слободана Милошевића, инсталирање опозиције која је то само на унутрашњем плану, док се на спољнополитичком нивоу очекује да ради што јој се каже, односно да не буде опозиција).

Илуструјући ова средства којима је „нова Инквизиција”, палећи ватру у СР Југославији, намеравала да укаже могућим такмацима шта их чека уколико се дрзну да и сами постоје, Виола на мајсторски одлично упакован начин доноси (и за домаћу, а посебно за инострану публику) прецизне податке око реалног броја страдалих у Сребреници и методологије преувеличавања ових цифара, даје јасна запажања око измишљања злочина у Рачку, хируршки прецизно засеца документацију у вези са злочином у улици Васе Мискина у Сарајеву и другим, по свему судећи неуралгичним, тачкама које су допринеле да Срби у очима оних који од Империје очекују сажвакану слику стварности очекују истину.

Пишући пре свега за Италијане и друге на живот у Империји осуђене народе, Виола је, стиче се утисак, много боље схватио стремљења, методе и коначно ефекте рада „нове Инквизиције” на Балкану, него што је био у стању да до краја схвати како су то Срби дошли у позицију у којој су се, у времену у којем се он интересује за њих, нашли на страни осуђеној на дефанзиву и, упркос јуначкој борби, повлачење.

Чини се да део одговора на питање шта је то што је Виолу спутало у потпуном сагледавању корена дисциплиновања Срба можемо пронаћи у његовој идеолошкој опредељености. Кроз редове који су пред публиком избија не само правилно разумевање односа Империје према „варварима”, према онима које више не треба „цивилизovati”, већ их треба просто бројчано смањити и територијално ограничити на резерват, већ и јасно изражено лево идеолошко усмерење, које не допушта аутору да до краја разоткрије пуну сагласност између Брозове политике „несврставања” и западних империјалистичких интереса, односно, унутар овог, ширег оквира, настојање да се Срби, као „реметилачки фактор” унутар СФРЈ пацификују, кроз ограничавање како права на сопствену земљу (у чему аутор види просто покушај титоистичких власти да пронађу

кључ вечитог мира на Балкану), тако и на политички израз другачији од оног који је задала КПЈ (може ли се у томе тражити склоност бошљевика ка империјалистичкој методи у мишљењу?)

Тако, коначно, Виола не запажа двоструку српску изложеност дисциплиновању: спољашњем које долази од Империје и унутрашњем, спроведеном од комунистичког режима, који је, следећи управо смернице колективног Запада (Виола не види саобразност политике СФРЈ и Запада у периоду након 1948), Србима као „реметилачком фактору” у данима у којима је Империја тек припремала тријумф свог „краја историје”, поткресала крила, страхујући од могућег лета, који би, као и 1914, лако могао угрозити пројектоване циљеве савремених инквизитора.

Књига која је пред Вама вредна је сваке пажње. Сведочећи своју љубав према истинитости, потврђујући по ко зна који пут да Срби на Западу, упркос свим искушењима, немају себи наклоњенијег народа од Италијана, Ђани Виола позива не само своје сународнике, већ и нас саме, да размишљамо о различитим менама „дисциплиновања” којем смо током своје историје били изложени. Уједно, то је позив да се још једном добро размисли о „варваству” као темељу нашег идентитета, не да би се од њега побегло, већ управо супротно, да би се у њему, онако како је својевремено учио и Светозар Марковић, кроз свест да су све наше „мане” заправо наша највећа предност, додатно утврдили у веку који наговештава да би са собом могао донети и расплет многих чворова.

Само из таквог приступа српски народ коначно може разумети сву лепоту барбарогенија Љубомира Мицића и вредност његове децивилизаторске мисије. У тој, нужној мери српске филозофије лежи не само допуна Виолиног рада, већ и разумевање корена сваког страха који Империја гаји спрам српског народа, који, за разлику од других становника Балкана, упркос бројним дисциплиновањима, од своје „варварске” улоге и даље не одступа!

др Небојша Кузмановић
директор Архива Војводине

ПРЕДГОВОР ЗА ИТАЛИЈАНСКО ИЗДАЊЕ КЊИГЕ

Изузетно ми је задовољство да напишем предговор за књигу Ђанија Виоле¹, текст који се чита у једном даху, како због наративног стила, тако и због детаљне документације коју је аутор прикупљао током времена. Полазећи од кратког, али исцрпног приказа историјских догађаја који су претходили уништењу Југославије – федеративне и социјалистичке – аутор са изузетном пажњом описује узроке који су довели до тог трагичног исхода. Ово дело Ђанија Виоле представља пример „уради сам” информисања, оног које нагони љубитеље истине да траже сазнање изван мрежа моћи и да стварају врхунску контраинформацију.

То је нарочито важно у трагедији југословенског распада, у којој су „важни” медији не само ускраћивали неопходне информације, како би јавност могла да стекне исправно мишљење о ономе што се дешава, већ су и оно мало што је стизало представљали лажно, искривљено, пристрасно и једнострано.

У том контексту, вреди подсетити на речи Џејмса Харфа, директора агенције „Рудер Фин Глобал Паблик Аферс” (Ruder Finn Global Public Affairs), из Вашингтона, кога је интервјуисао Жак Мерлино (Jacques Merlino), 24. априла 1993. године. Мерлино је тај интервју објавио у својој књизи *Југословенске истине нису све за јавности* (Les vérités yougoslaves ne sont pas toutes bonnes à dire), а неки одломци су потом пренети у књизи Ч. Фракасија (C. Fracassi), *Испод весџи – нишија* (Sotto la notizia niente, издање Avvenimenti). Ту интервјуисани, између осталог, каже: „Наш посао није да проверавамо информације. Наш посао је да убрзамо циркулацију информација које нам иду у прилог, да дођемо до пажљиво изабраних циљева. То смо и урадили... Прва вест је она која вреди; све остале изјаве ништа не значе. (...) Будимо искрени, питање је било компликовано, нико није разумео шта се дешава у Југославији, верујем да се велика већина Американаца питала у којој се то афричкој земљи налази Босна... Али смо одједном могли да представимо једноставну причу, причу са добрима на једној и лошима на другој страни”.

Иван Павићевац

¹ Текст предговора је 24. марта 2011. представљен у телевизијском студију „TV Telemabiente”, римске телевизијске куће „Gruppo GAMADI”. Разговор у студију водила је књижевница Miriam Pellegrini Ferri.

ПРОЛОГ: БОМБАРДОВАЛИ СМО ПОГРЕШНЕ

Ко је појрешио? Ко су криминалци?

Ми, Италија, НАТО, ми смо појрешили. Бомбардовали смо Србе, верујући да су косовски Албанци жртве. Онда су УН све узеле у своје руке. Створиле су услове за самопројашење независности Косова. Претвориле га у мафијашку државу. Бомбардовали смо појрешине.²

„Сви су били искидани на делиће. Усирена крв била је посвуда... и мирис људског меса. У мртвачници нису успели да разабере који су делови тела његовог сина, који снаје и унучића. НАТО бомба... погодила је кућу по сред среде и убила најмање деветоро деце у подруму, најмлађи је имао пет година... Милић је још тамо, ослоњен на зид, очајан. С рукама на нагорелом лицу, са сасушеним сузама међу прстима, једини преживели, који жели да умре. Стоји с платненом капом нахереном на глави и с руком плавокосе девојке преко рамена: „Не можемо таквог више да те гледамо”, тихо му говори на ухо. Све куће у улици Змај Јове Јовановића су уништене „паметним” НАТО бомбама од по 2.000 фунти, кровови разбацани стотинама метра одатле по граду, зидови срушени или сравњени са земљом, а људи који су у њима живели, они преживели, на десетине по болницама. Малобројни прошли само са огреботинама, а бројни у јучерашњем бомбардовању остали су под блатом. Многи су плакали. Најмање један изгледа као да је сишао с ума.

Још једна „грешка” НАТО-а. Већ колико пута смо морали ово да пишемо у последњих пет недеља? Цивили побијени у Алексинцу, путници живи спаљени НАТО бомбама у возу недалеко од Грделице, цивили побијени НАТО бомбама у центру Приштине, колону албанских избеглица напали Американци. Сада и овај нови покољ невиних.

Две паметне бомбе погодиле су стамбене куће (...), разориле четврт (...), једна кућа у улици Змај Јове Јовановића је имала склепани подрум, са ојачаним гвозденим гредама на крову, идеално склониште за децу из оближњих спратних кућа са вртовима према улици, баштама расцветалих лала и јоргована. Зато су

² Из „Интервју једног косовског полицајца”, Бузепеа Буле и Виторија Романа, у *Вукови у маји. Косово: УН, италац мафије и САД*, Милано: Јаса Бокк, 2010, 18 („Da Intervista ad un poliziotto kosovaro”, di Giuseppe Ciulla e Vittorio Romano, autori di *Lupi nella nebbia. Kosovo: l'Onu ostaggio di mafie e USA*, Јаса Бокк, Milano, 2010,18).

овамо сви дотрчали да се склоне чим се сирена противавионске узбуне огласила у Сурдулици. Ту су пронашли смрт.

Делови дечјих тела разбацани су по целој улици (...) У башти смо пронашли главу једног детета и много дечјих руку и ногу у блату (...) У болници, неколико сати после НАТО бомбардовања, доктори су још увек покушавали некако да споје удове и главе са најмање двадесет дечјих трупова. Међу телима одраслих били су и делићи тела госпође Милић, њеног сина Александра, од 37 година, њене снаје Весне и њихове деце: Владимира од 11 и Миљане од 15 година. Међу мртвима било је и двоје осамнаестогодишњака, женска особа од 21 године и чланови породице човека који је ишао према нама код кратера и кроз сузе нам рекао: „Изгубио сам све најдраже што сам имао”.

У једној кући на крају улице, та иста НАТО бомба је на делиће искидала његову ујну Станицу Росић и рођака Драгана Манолова. Вукли су кроз блато и неку старицу, чудом осталу живу, баш као и Војислав Милић, жив ишчупан из гроба своје породице. Кад су га извели, Воја рече да ће се обесити. Прво што нам је рекао било је: „Убијте ме. Никога више немам”. Све је изгубио. Сурдулица ће одсад бити позната као град који је изгубио своју децу.³

³ Део новинског извештаја Роберта Фиска, са лица места у Сурдулици. (Robert Fisk in Surdulica, Serbia, intitolato „Famiglia distrutta a causa di un solo altro errore”). www.independent.co.uk/stories/B2904909.html

ПОРУКА ПРОФЕСОРА ВИДАНОВИЋА ИЗ НИША

Једно преко других тела мртвих на гомили, сва у парчићима. Не, ово је чисто лудило!

7. мај 1999.

Сати 14.00, Ђорђе телефонира из Ниша.

Ђ: Бомбардовали су нас у подне. Пуно бомби. У сам центар града. Било је пуно људи на улицама, то су ОДЛИЧНО знали, никада тако нешто нису урадили. Данас јесу!

С: У центру?!

Ђ: Многи су побијени. Много је погинулих. Ужас. Било је најмање, не, слушај ме (...) једна бомба је пала на грејну централу болнице.

С: Чуо сам.

Ђ: Не, овај пут је пала на грејну централу. Улица поред је (...) скроз је сравњена са земљом. Моја жена је била напољу, прошла туда бициклом, видела је тела погинулих, сви у делићима. Не, не, ово је чисто лудило!

С. Да.

Ђ: Не, зар не схваташ? Центар града! Онда су гађали други градски квартал, близу пијаце која је у самом срцу града (...) наставља се на Римску тврђаву, ону што су још Римљани саградили, то је симбол Ниша. Убили су на десетине људи тамо, бацили су, добро ме слушај, КАСЕТНЕ БОМБЕ.

С: Шта?

Ђ: Да, сто посто. Биле су то касетне бомбе, да побију што је више људи могуће. Убили су их, много њих, раскомадали их (...) људи су се враћали кући, мирно се кретали, РАСКОМАДАНИ! Сравњена је са земљом једна од амбуланти (...) Код грчког конзулата овде, не знам да ли је оштећен или није, али слике, тв извештаји су НЕПОДНОШЉИВИ. Нисам знао где је Снежана, моја жена, док се све дешавало. Знао сам да је била у школи, имали су седницу да одлуче шта ће са школском годином. Ван себе смо од страха. Кад видиш те слике (...)

С: Језиво.

Ђ: Не, не, више од тога, НЕОПИСИВО.

С: Господе Боже, не знам шта да радим (...)

Ђ: Не, ништа не треба да радиш, само то постави на сајт, то је једино што можеш да урадиш.

С: Нажалост (...)

Ђ: Рашири глас, убијају цивиле, упомоћ!

С: Хоћу, одмах.

Ђ: Добро, здраво.

СПЕЦИЈАЛНО ЗА МАГАЗИН ТАБЛОИЊ ГОВОРИ ЂАНИ ВИОЛА,
ЛЕГЕНДА ИТАЛИЈАНСКОГ СЛОБОДНОГ НОВИНАРСТВА⁴

Били сīе осуђени на смрīи

Дело италијанског новинара Ђованија Виоле неправедно је и предуго за- постављено у српској јавности. У својој књизи *Сладуњава арома империјализма*, Виола је комплетирао читаву базу података о жртвама, злочинима, починиоцима – именом и презименом, као и штети нанетој Србији и Црној Гори током НАТО агресије, обелодањујући и најситније детаље. Нарочито је важно што Виола аргументовано и систематски демантира медијске лажи, које су, пре свих, пласирале САД и НАТО током ратова на простору бивше Југославије. Чињеница да је његов рад усвојен на Факултету политичких наука у Риму као проверена научна теза истиче вредност овог дела, чију веродостојност доказују каснији догађаји. Истовремено, како ни на српском језику не постоји слична база података обједињених на једном месту, није претерано рећи да Виолин рад представља до сада најзначајније писано дело на тему пописивања српског страдања током 90-тих година и сакривене истине. Наравно, то ни у Италији није могло да прође незапажено и да аутора не уведе у проблем.

Иван Максимовић (дојисник из Косовске Митровице)

Маџин Таблоид је први српски медиј који читаоцима доноси ексклузивни разговор са Ђованијем Виолом, италијанским новинарем који је већ тридесет година самостално ангажован на расветљавању изузетно политички мрачног и магловитог периода савремене српске историје, нарочито на Западу. То свакако није једноставан задатак ни за престижне институције.

Догађајима на тлу бивше Југославије Виолу су приближиле неочекиване животне околности већ почетком деведесетих година. Његов отац, Кармело Виола (преминуо 2012), био је уредник престижног италијанског часописа *Previsioni (Предвиђања)* од оснивања, шездесетих година прошлог века. Због

⁴ Специјално за *Таблоид Маџин* из Косовске Митровице (Србија), објављено је на српском језику 21. марта 2019, а потом у и периодичњаку *FBReporter* (23. априла 2019). Чланак је преузет и објављен на енглеском језику у *КМ Новине* 15. априла 2019. У италијанској штампи чланак је на италијанском језику пренео периодичњак *Cronache Italiane* (децембар 2019), а преузео га је и сајт „Free Lance International Press” из Рима, чији је Виола шеф научно-техничке комисије.

темељног и смелог прилаза политичким приликама у свету тог времена, часопис је био пласиран и доступан у многим деловима света. Захваљујући томе, Виола је био информисан о свим важним догађајима, често и пре него што ће се ови десити.

„Главни разлог мог интересовања за тадашњу Југославију је свакако повезан са једним датумом и једним прецизним догађајем: тајним извешајем ЦИА-е из 1990, објављеним на југословенски Дан републике, 29. новембра”, присећа се Виола у разговору за *Мајазин Таблоид*. „Тај извештај, попут некаквог морбидног сигнала, типа: *уништићемо вас*, најављивао је да ће у току следећих 18 месеци Југославија бити искасапљена ескалацијом насиља, како је писало у документима, *са великом моћношћу* да се претвори у грађански рат. Тај документ, написан од стране ЦИА-е, прецизира да је *експеримент* Југославија *прошао* и *да ће држава бити уништена*, додајући да ће *највероватније бити пропраћено експлозијама етничког насиља и побунама, које ће сасвим извесно довести до грађанског рата*. У том извештају је прецизно дефинисано да председник Милошевић мора бити оптужен као *главни кривац* у будућим југословенским конфликтима.

Овај *тајни* извештај је написан након што је 5. новембра 1990, у америчком Конгресу, усвојен закон 101–513. Закон је предвиђао обезбеђивање средстава за међународне операције и, у овом случају, организована је расподела средстава руководством различитих југословенских република, на основу политичких критеријума, уз правило да се подршка даје сецесионистима. Закон којим се, практично, Југославији изрекла смртна казна!”, закључује Виола.

Но, то није био једини догађај који га је дефинитивно усмерио супротно од правца којим је дувао немилосрдни ветар империјалистичких интереса, бришући и стварајући државе на тлу некадашње Југославије.

„У моменту кад сам схватио шта се заправо дешава у Југославији, стиже ми извештај, објављен у току Дејтонских преговора (1995), из Стејт Департамента, 'Bosnia Fact Sheet: Economic Sanctions Against Serbia and Montenegro', где је објашњено да су *санкције значајно помогле да Југославије. Индустриска производња и зарада су опале за 50% од 1991. године*. Практично, уцена је успела и сада можемо даље да деламо!

Да појасним, у сврху реализације тог плана, САД су интервенисале шаљући наоружане антисрпски настројене националисте, медијски покривајући злочине које су ти исти националисти починили, уз наређење с врха да се терет одговорности пребаци на Србе. Успут је организована и у тајности спроведена трговина оружјем и дрогом, од чега је профит каналисан на финансирање напада на Србе.

Треба знати да је у овом случају примењен исти механизам као у Никарагви, где су Контраши, тамошњи побуњеници, били финансирани препродајом дроге у Калифорнији. Није лоше нагласити да су на Косову и Метохији деловале оне исте особе, плаћеници ЦИА-е, попут Американца Вилијама Вокера, који је већ био познат као организатор 'ескадриле смрти' у Сан Салвадору! Поводом тога, војни аналитичар Ђанандреа Гајани (Gianandrea Gaiani) је написао: 'Видевши блиске контакте и извештаје терориста из редова косовских Албанаца и Стејт Департмента из Вашингтона, сасвим је могуће да је масакр у Рачку осмислила и исценирала ЦИА и ОВК, уз саучесништво Вокера, сакупљајући на једно место лешеве из разних зона Косова и Метохије који су припадали ОВК терористима (доказано је, од стране српских и белоруских доктора, да већина тих лешева на рукама имају остатке барутне прашине) или особама усмрћеним у различитим условима, осакаћеним и унакаженим, како би се отежао рад медицинских истражитеља. Била је то најефикаснија представа изазивања ужаса и огорчења у западном јавном мњењу, да би се припремио терен за војну интервенцију НАТО-а”.

Виола аргументовано побија сваки наговештај случајности у догађајима који представљају прекретницу и износи детаље злочина, попут испланираног масакра на сарајевској пијаци, којима су страни медији оправдавали акције непријатељске стране или НАТО снага против Срба на терену.

„Прво што сам открио када сам почео да истражујем поводом тога шта се дешава у Југославији била су дела дезинформативног типа. Чинило се све на стварању фалсификованих доказа дела која се никада нису догодила. На пример, постојање плана за етнички мотивисана силовања, чега никада није било, али и за оне злочине који су се догодили, највероватније смишљени и остварени од стране не-Срба, дакле Хрвата, Бошњака тј. босанских муслимана, Шиптара или косовских Албанаца и тако даље. Сви ти злочини медијски су представљени као злодела Срба. Знамо за Маркале, за које су оптужени Срби, а злочин су починили муслимани из Босне. Све је то, дакле, чињено да би се кривице 'ослободили' други у конфликту са Србијом по питању заиста почињених злочина, уз коришћење тих истих злочина да би се погоршала позиција *криминалаца*, односно, *злих Срба*. Символичан је случај *Њузвика* (*Newsweek*), од 4. јануара 1993, који је искористио фотографије мртвих Срба да би приказао *муслиманске жртве* или *Њујорк тајмса* још од 7. августа 1993, који је објавио фотографију *Хрваџа који очајнички беже од српских зверстава*, заправо убице из тог фрагмента били су босански муслимани.

Иста таква тактика коришћена је и у Јужној Америци, а касније примењена на Косову и Метохији, тако да се и у Југославији почело са употребом термина *етничко чишћење*, *етничка силовања*, *концентрациони логори*. На десетине и

десетине, а затим и на стотине фалсификованих вести, створених по наруџбини владе САД-а, а за потребе и коришћење Хрватима, Босанцима и Албанцима са Косова и Метихије, на Западу погрешно прозваним *Косоварима*, као да су на Косову само они присутни и нико више од других националности, а надасве Срба!

Међу многим таквим називи вестима, за које је касније потврђено да су фалсификоване, цитирам случај: 'Концентрациони логор Срба из Трнопоље', новинара-снајперисте Роја Гатмана, чувеног добитника Пулицерове награде! Затим 'Бомбардовање Љубљане' (1991) или рушење историјског старограда Дубровника (1991), српска окупација Босне (1992), масовна силовања у Босни од стране Срба (1993), напалм бомбе на Бихаћ од стране Срба (1994), па, коначно, разни масакри, истинити, али надувани, који су се догодили у Босни. На пример, Меркале – пијаца у Сарајеву (1992), редови за 'чекање хлеба' (1995) и 'заједничке јаме Ораховца' на Косову (1998), све је то приписано Србима", резигнирано набраја Виола.

На крају обимног истраживања, које је спровео на основу података добијених из највиших државних и војних служби, поводом штете начињене од стране западних агресора 1999. на целој територији тадашње Југославије, Виола је необориво доказао да су 80% погођених циљева били цивилни циљеви, а преко 1000 циљева без икакве војне важности!

Доказао је и то да је сасвим уништено између 3 и 7 тенкова, а осамдесетак погођено, да је бомбардовањем оштећено 5 цивилних аеродрома, уништено 328 основних школа, 25 факултета, 15 универзитетских зграда, 20 студентских домова, 50 болница, 23 манастира, 32 цркве, 4 гробља, 15 музеја, 5 телевизијских станица, 44 репетитора, 61 мост, 19 железничких стајалишта и главних станица, 34 аутобуске станице, 13 аеродрома, 200 индустријских постројења, 23 рафинерија и складишта горива, 28 пољопривредних центара и постројења прехранбене индустрије, 21 конзулат или амбасада, 62% од укупне путне инфраструктуре и 15 главних путева, 70% главних постројења електричне енергије, 80% капацитета за прераду нафте и тако даље.

„Истраживањем сам дошао до конкретних података о штети нанетој Србији током НАТО агресије и она износи близу 200 милијарди долара. Производња је тада опала за целих 27%. Број људи који су остали без радног места, као резултат свега тога, достигао је 500.000. На самом Косову и Метохији НАТО је изазвао уништење 47.000 кућа, чиме је директно створио 720.000 бескућника”.

Поред овога, Виола обрадом података разбија још један НАТО мит, онај да је агресија 1999. године имала за циљ да заустави Милошевића и његов режим.

„Број жртава доказује да се рат водио најпре против народа. Цивила погинулих у агресији близу је 1.800, а 1.200 их је већ било у априлу, према речима

Живадина Јовановића, тада министра спољних послова СРЈ, судећи по некаквим минималним изворима из Југославије. Српска штампа незванично говори да је било од две до три хиљаде погинулих. НАТО овај пут не чини исто као и обично, то јест, не увећава број мртвих, већ их минимализује на 'само 400 погинулих'. Од целокупног броја погинулих трећину чине деца. У укупан број погинулих треба уврстити и оне који су страдали и касније, од касетних НАТО бомби.

Рањених цивила, по званичним подацима Југославије, било је око 6.000, од чега су 2.000 тотални инвалиди, међу њима 30–40% су била деца. Извор, не српски, говори о 15.000 рањених Срба, док би број погинулих војника био између 5.000, како НАТО тврди, и 6.000, према незваничном извору из Србије, од свих 40.000 војника Југославије тада присутних на Косову и Метохији, где их је највише и погинуло", каже Виола, износећи тек део података о коначном исходу.

Већ ове бројке говоре о посвећености и неопходној енергији које је Виола морао да поседује како би истрајао у том послу. Но, нису само обим и сложеност података били једини проблеми, већ и моћ „противника” на ког се намерио.

„Проналажење и сакупљање докумената у вези са политичком ситуацијом једне државе под притиском империјалистичког типа увек је јако тешко. Нарочито морамо узети у обзир темељну улогу коју су имале тајне службе, попут ЦИА-е”, наглашава Виола. „Оне нису директно агитовале, осим у неким ситуацијама, већ увек под плаштом агенција створених за те случајеве. Једна од тих је *Ruder & Finn Global Public Affair*, америчка компанија за „глобалну комуникацију у свету брзих промена”, како кажу за себе, чији директор, Џејмс Харф, интервјуисан од стране Џонатана Раматија, директора *Jerusalem Institute for Western Defense* (Јерусалимски институт за одбрану Запада) каже: '18 месеци', дакле тачан период који је 1990. предвидела ЦИА, о коме сам већ причао, 'радили смо за Републику Хрватску и за Босну и Херцеговину, као и на опозицији на Косову. За све ово време смо постигли јако пуно успеха, градећи изузетно снажан међународни имиџ. Ми намеравамо да све то искористимо и развијемо комерцијалне споразуме са овим наведеним државама. Брзина је суштински битна, јер је неопходно у јавном мњењу утврдити који су атрибути повољни за наше циљеве. Та прва фаза је битна, порицање нема ефекта”.

Са оваквим премисама било је логично не веровати свим вестима објављеним у штампи и сервираним од стране НАТО-а. У међувремену сам покушао да пронађем аутентичне вести само преко алтернативних извора, који су стигали из Југославије без западњачке цензуре. У том контексту, први органски документ који сам успео да добијем ми је стигао директно из канцеларије министра за спољне послове Југославије, преко војне канцеларије амбасаде у Риму, наравно, користећи и *Yugoslav Daily Survey*, билтен добијен из истог дипломатског

седишта. Остали важни документи су стизали из једне јако ефикасне агенције за информисање, Националне координације за Југославију.

„Резултат опсежног рада препознат је одмах и у Италији, на један или на други начин”, каже Виола. Књига је била подржана са ентузијазмом, како од дневне штампе, тако и од периодичњака, а изнад свега, од неких групација људи који се боре против империјализма. Направили су видео презентацију, коју је емитовала локална римска телевизија, „Телеамбијенте”, уз одличну интервенцију Мириам Пелегрини Фери, такође чувеног борца против империјализма.

Виола је за свој рад о медијској пропаганди против Срба добио и више литерарних награда, као на пример ону од стране друштва за неговање културе *Pegasus Cattolica*, међународну награду града Рима, која му је додељена као Специјална награда за есеј (2011). Између осталог, често га цитирају због пописа војних база стационираних у Југославији током ратова и касније у часописима *Il Faro sul Mondo* (часопис посвећен међународној политици), *Il Buio*, *Il Sole 24 Ore*, руски *Sputniknews*, *Libere idee* (сајт слободних мисли), где је добио одличне оцене, *Sito Montedragone*, на интернет форумима „Il Semplicissimus”, „Scintilla Rossa”, „WikiVividly”, на посећеним блогovima, који у западном делу света имају поприличан утицај: „L'altra versione dei fatti”, „Le fortificazioni militari”, „Il blog di lameduck”, „Il Nuovo Mondo”. Уважено је представљен на италијанском сајту за борбу против лажних информација, као што је то „Come Don Chisciotte.org”, као и на многим другим местима.

Од негативних реакција Виола наводи тек једну, када је речено да: „аутор, у односу на предмет, односно тему, не оклева да заузме страну веома непопуларну и мало објективну. Стога сви прикупљени подаци могу бити критиковани и неупотребљиви за системске студије”. Он то није доживео као објективно сагледавање свог рада, већ као глобалну појаву подређености интелектуалних институција политичком диктату. „Ова *ипресуда* је синтеза вредновања извршеног у брешанским библиотекама и од стране жирија Награде квалитета на 9. конкурс у микроедиторије Италије, 2011. године. Може се рећи да је овај став, између осталог, изнет без икаквог, па и најмањег, елемента доказа за то што је наведено, знак у каквом је стању укочености и где је потонуо свет такозване институционалне културе, који је изгубио сваку везу са реалношћу и сведен је на ниво чисте политичке реакције. Заиста, књига је дефинисана на сајту 'Contro' као *врхунски рад изванредне контраинформације!* Истраживања су прихваћена и усвојена као теза на катедри Факултета политичких наука LUISS из Рима”, с оправданим поносом истиче Виола.

Као нарочити доказ истинитости своје тезе, он указује на то да је 2016. године, дакле 17 година након рата на Косову и Метонији, Хашки трибунал признао невиност Слободана Милошевића, ослобађајући га од сваке оптужбе да је

извршио злочин против дела свог народа, косовских Албанаца. „Милошевић је ликвидиран 2006. године, у току процеса судске фарсе, који је покренула Карла дел Понте, мада се она касније и покајала због своје тадашње позиције током суђења. То, ван сваке сумње, даје сјај и достојанство овој књизи”, закључује Виола у разговору за *Маџазин Таблоид*.

Без обзира што истраживање догађаја на тлу Југославије није у директној вези, нити у сукобу са домаћим интересима, није било једноставно издати овакву књигу у Италији. Проблема је било и друге врсте. Неко је помно пратио то што Виола ради и отворено му стављао до знања да то чини, вршећи посредно снажан притисак на њега. „Наравно да сам наишао на велике проблеме, посебно док сам тражио издавачку кућу. Многи су одбили да је издају, тврдећи да је књига превише и отворено филосфски написана, иако то, наравно, није истина, јер је моје истраживање имало за циљ да што више приђе истини и, ако ове чињенице подржавају једну страну, као што и јесте логично, ја имам обавезу да препознам истину, без страха да се то неће допасти јаким силама. У једном специфичном случају, који нећу цитирати политичке пристојности ради, секретарица једног познатог левичарског новинара рече да ’текст није добро написан, јер презентује факте на конфузан начин’. Једини разлог, заправо, што је књига тако оцењена је био тај што је нису написали они. У Италији се каже: ’Где ниси успео, тамо завиди’. Да поменем и то да је у периоду током ког сам вршио ово истраживање сва моја преписка на папиру у више наврата испоручивана на руке, али не од стране поштарара, већ директно у пошти и увек након формалног телефонског позива. Наравно, пошта ми је стизала након што је била подрпана, поцепана, по неки пут необјашњиво уништена водом, затим поново препакована, да се не би све то приметило. Сваки пут сам морао да потпишем да сам видео у каквом је стању стигао пакет или писмо и да ’прихватим да га преузем у таквом стању’. Рецимо да су ово неке од сликовитих ситуација које су се дешавале”, присећа се Виола.

Иако у годинама када би могао да на миру ужива у свом досадашњем учинку, који је и осим ове књиге о скривању истине у злочинима над Србима веома завидан, Виола не планира да се повуче. Напротив. „Намеравам да у оквиру истог пројекта комплетирам истрагу о америчким војним акцијама у целом свету, почев од 1783. године до данас и надам се да ћу продубити анализу војне америчке присутности у Италији, почев од пописа из досадашњег разговора”, најављује овај италијански горостас независног новинарства.

Његова књига *Сладуњава арома империјализма* преведена је на неколико језика. У продаји је, између осталог, у књижарама у Шпанији, Француској, наравно, широм Италије, већ десет година, али у Србији је за сада још увек нема. Тај податак снажно сугерише, с обзиром на тајност с каквом се ово дело и подаци

које оно садржи скрива од домаће јавности, да експеримент над нашим народом и државом још није завршен. Српски родољуби и ентузијастички који се тренутно налазе у Италији већ раде на превођењу ове књиге и ускоро се може очекивати њено издање и на српском језику. Виола је вест дочекао са нарочитим усхићењем и изразио пуну спремност да у сваком погледу помогне реализацију ове идеје, коју доживљава као признање за свој досадашњи рад.

ЈУГОСЛАВИЈА: ОПШТИ ПОДАЦИ⁵

Иако данас реч *Југославија* у многим буди само догађаје политичке природе *социјалистичке* Југославије, истини за вољу, име је настало током Првог светског рата. Југославија, као територијални савез Срба, Хрвата и Словенаца, претворила се у предмет планова дестабилизације у оба светска рата, а оба случаја нису имала позитиван исход. У првом случају дошло је (1. децембра 1918) до проглашења Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (1929. име је промењено у Краљевина Југославија), а у другом случају до стварања Федеративне народне републике Југославије (29. новембра 1945), која ће се, осамнаест година касније, назвати Социјалистичка федеративна република Југославија.

У одсуству Трећег светског рата, који би понудио прилику за реализацију претходно пропалих планова, иста група Западних сила (на челу са Немачком, некада непријатељем, а сада *пријатељем* САД-а) одлучила је да створи нови сукоб по мери Југославије, агресијом на Босну (1995), а потом и на Србију (са аутономним покрајинама Војводином и Косметом⁶) и Црну Гору. Ова последња позната под именом „Рат за Косово”.

Пошто се радило о једној европској држави, није био могућ војни напад на Југославију докле год је постојао Совјетски Савез. Једном уништен, било је лако испланирати и извести мере усмерене на избијање сукоба физиолошки функционалних за пенетрацију Империјализма. Одиста, Совјетски Савез је престао да постоји децембра 1991, а етнички сукоби у Југославији су „избили” 1992. године.

ГЕО-ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Површине је од 255.804 km², са 23.150.381 становника (процене су од 1999. и сматрају се за веродостојне) и просечном густином насељености од 90 становника по квадратном километру. Највећа густина насељености је на северу земље, у долини између Дунава и Саве (100–150 стан. по km²). На југу и југозападу земље, на планинским просторима Динаре и у Црној Гори, исто као и у планинским регијама западне Македоније, густина насељености је између 10 и 20 становника по km².

⁵ Као Југославија овде се сматра скуп покрајина и држава које су од 1918. биле означене као Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, 1929. као Краљевина Југославија, 1945. као Федеративна народна република Југославија, од 1963. као Социјалистичка федеративна република Југославија и, актуелно, земље бивше Југославије. Савезна република Југославија (дакле, не више социјалистичка), настала је 1992, распадом СФРЈ, а нестаће септембра 2002, када ће променити име у Државна заједница Србија и Црна Гора, а од 2006, након проглашења независности Црне Горе, као Република Србија.

⁶ Тачна дефиниција покрајине је Косово и Метохија, скраћено Космет.

После Другог светског рата највећи део немачког⁷ становништва је напустио Југославију, а исто тако и друге националне мањине (Турци, Мађари, Италијани, ови последњи веома болним *историјским процесом*, који је још увек предмет бројних студија и полемика), да би се у супротном смеру, у Југославију, вратили многи избегли у предратном периоду.

Почетком 60-тих година значајан број југословенске радничке популације, често заједно са својим породицама, почео је да се исељава у земље западне Европе. Већ 1978. њихов број је превазишао милион, од чега су 770.000 били радници на привременом раду, а 330.000 су се иселили заједно са члановима породице.

Природни прираштај становништва Југославије био је веома висок. У првој послератној деценији био је 15–18 промила годишње, да би се касније смањио, стабилизујући се на 9–10 промила годишње (1978. је био 8,9 промила, са наталитетом од 17,5 и морталитетом од 8,6). Одувек су постојале значајне демографске разлике по степену наталитета између различитих република. Најнижи је био у Војводини, у Хрватској и у већински српским деловима земље, а највиши у Црној Гори, Македонији и Херцеговини (12–15 промила), нарочито на Косову и Метохији (28 промила). Између 1950. и 1978. године број становника је увећан за 34%, а градско становништво за чак 300%.

ЕТНИЧКО-ЈЕЗИЧКИ ПОДАЦИ

Југославија је једина европска земља где најбројнија етничка група никада није чинила ни половину становника. Неравномерни демографски раст између различитих народа био је у основи промена бројности највећих народа. Док се број Срба, Словенаца и Црногораца, а посебно Хрвата, смањио, број Босанаца (мисли се на босанске муслимане), Албанаца и Македонаца је значајно порастао. Етнички састав Југославије обухвата народе најмање осам главних етничко-језичких група, које су део *индоевропских* породица и то: словенске, албанске, латинске, германске, грчке и циганске (или ромске), *турско-шајтарске*, са турском групом и *ујро-финске*, са мађарском групом.

Војводина, аутономна покрајина у саставу Србије, вероватно је, по етничком саставу, најсложенији регион Европе⁸.

⁷ Прошло је триста година откако су се први Немци из удаљених округа и војводства населили у крајеве југоисточне Европе. Сматра се да их је некада овде било чак пола милиона. Насељени су посебно у Банату који је, баш из тих разлога, био припојен Трећем Рајху

⁸ По последњем попису (2002), покрајина има око 2 милиона становника и то: Срба 65,05%, Мађара 14,28%, Словака 2,79%, Хрвата 2,78%, неопредељених 2,71%, Југословена 2,45%, Црногораца 1,75%, Румуна 1,50%, Рома и Синти 1,43%, Словенаца 0,01%, Буњеваца 0,97%, Русина 0,77%, Македонаца 0,58%, Украјинаца 0,23%, Муслимана 0,18%, Немаца 0,16%, Албанаца 0,08%, Бугара

Словенска група

У ову групу спадају: Бошњаци, Бугари, Чеси, Хрвати, Горанци, Македонци, Црногорци, Пољаци, Руси, Русини, Срби, Словаци, Словенци, Торбешци и Украјинци. Најбројнији су Срби (9 милиона), Хрвати (5), Бошњаци (2), Словенци (1,9), Македонци (1,4) и Црногорци (0,7). Лако се да приметити да су најбројније етничке групе биле, а и данас су, под извесним условима, носиоци административних ентитета који су чинили Социјалистичку федеративну републику Југославију, укинуту 1992. године.

Срби

У целом свету Срба има око 10 милиона, од којих 9/10 живи унутар граница бивше Југославије: 6,5 милиона у Савезној републици Југославији, 1,5 милиона у Републици Српској, док их је пре грађанског рата 1992–1995. у Босни било милион и осам стотина хиљада. У Хрватској актуелно живи 135.000 Срба, док их је пре рата било око 550.000, прелазећи са ондашњих 12,2% на свега 3,3% од укупног броја становника. Падом броја босанских Хрвата (са претходних 20% на актуелних 17%), проценат српског живља се чини увећан (са претходних 31,4% на 37%). Треба подвући да су у неким деловима Хрватске пре рата Срби чинили чак 95% становништва.

Унутар Републике Србије (од 2006), Срба има нешто мање од 4,8 милиона у ужој Србији, 1,3 милиона их има у Војводини, а на Космету 126.000, док их је раније било преко 200.000 (прелазећи, дакле, са 16,2% у 1991. на 7% у 2007. години). Друге српске заједнице живе у Црној Гори (183.000, од чега 45% чине избеглице из БиХ и Хрватске), Словенији (47.300) и Македонији (38.200).

Срби су присутни у многим европским земљама: у Немачкој (192.600), Аустрији (75.500), Румунији (34.000), Италији (30.000), Француској (22.500), Швајцарској (21.000), Белгији (13.000), Шведској (12.000), Великој Британији (3.600), Холандији (3.600), Украјини (2 милиона). Има их и на америчком континенту, посебно у САД-у (230.000), у Канади (60.000), у Аргентини (10.000), а има их и у Океанији (25.000 у Аустралији), у Африци (6.000 у Либији) и у Азији (5.000 у Турској).

0,08%, Чеха 0,08%, Руса 0,05%, Горанаца 0,03%, Босанаца 0,02%, Влаха 0,0%, осталих 0,26%, неодређених 2,71%, непознато 1,17%.

Хрваџи

Хрвата у свету има преко 5 милиона. Слично као и Срби, 90% Хрвата живи на просторима бивше Југославије (4.550.000). Пре рата 1992–1995 чинили су 3/4 становништва Хрватске и 1/5 становништва БиХ. Након што је више од половине Срба напустило Хрватску (9/10 их је избегло у Србију, а 1/19 у Босну), а 30% Хрвата из Босне се доселило у Хрватску, Хрвати актуелно чине 89,6% укупног становништва Хрватске и 14% становништва БиХ. Хрвата има и у централној Србији (1%), у Војводини (2,78%), у Словенији (1,8%) и у Црној Гори (1,10%).

У Европи Хрвата има (420.880) и то: у Немачкој (211.860), Аустрији (50.000), Француској (24.800), Швајцарској (23.100), Италији (62.600, од чега 2.600 староседелаца у неким деловима покрајине Молисе и 60.000 досељеника), Мађарској (14.000), Шведској (13.200), Румунији (8.000), Великој Британији (4.000), Холандији (3.900), Украјини (2.000). Има их у Африци (6.600 у Либији), Америци (120.000 у САД-у, 65.000 у Канади и 5.000 у Аргентини) и у Океанији (150.000 у Аустралији).

Настанак хрватске нације везан је за формирање хрватске државе у првој половини IX века. Чињеница живота у различитим државама и неприпадање истој вери допринели су раздвајању Хрвата од Срба. Међу Хрватима се разликују више етнографских група, од којих су најбројнији Буњевци, граничари насељени у различитим регијама Југославије, по „војним крајинама”.

Босанци

Именом „Босанци” идентификује се генерално становништво Босне (и по екстензији суседни регион Херцеговине), док овде мислимо на босанске муслимане, који се данас називају Бошњацима. По праву логике, Бошњаци не представљају неку засебну нацију, већ се ради о Србима муслиманске вере, које називају и „словенски муслимани”. Актуелно Бошњака има 2.140.000, од чега 95% живи на просторима бивше Југославије (2.050.000). Од тога преко 90% живи у БиХ, а остали се у малим групама налазе у Хрватској (20.000), Македонији (16.000), Црној Гори (48.000), Србији (136.000), на Космету (75.000, прешли су са 5,2 на 3,3%) и у Словенији (31.400). Број Бошњака у Босни остао је суштински неизмењен (са 43,7% из 1990. на садашњих 44,0%).

Изван „Југославије”, Бошњака има у многим европским земљама: у Немачкој (128.400), Аустрији (27.000), Француској (15.000), Швајцарској (15.500), Шведској (8.000), Великој Британији (2.400). Има их још и у Азији (Турска 31.000) и у Америци (САД 30.000).

Словенци

У целом свету Словенци броје 2.165.000, од чега 83% живи унутар територија бивше Југославије (1.800.000), надаре у Словенији (са 88% прешли су на 89,8%), осим једне малене групе у Хрватској (13.000), у региону Крајине (тамо где су пре 1992. живели Срби). У северном делу Србије живи око 5.000 Словенаца, од чега 40% у Војводини.

Има их и у многим европским земљама: у Италији (120.000), Аустрији (80.800), Немачкој (51.360), Француској (6.000), Шведској (3.200), Мађарској (2.000), Швајцарској (1.848) и Великој Британији (960). Словенаца има у Африци (Либија 1.600), у Америци (САД 45.000, Аргентини 5.000) и у Океанији (Аустралија 45.000 и на Новом Зеланду малене групе).

Словенце чине етнографске групе уочљивих културалних различитости. Има их најмање четири: групација Панонских Алпа, унутрашња, медитеранска и западна. Свака група се потом дели на бројне подгрупе. Погранични Словенци су током векова били у контакту са Италијанима, па становници Фурланије имају врло посебне особине. Исто може да се каже и за Резјанце (словенски народ који је у 7. веку стигао у североисточну Италију, са Аварима и Лонгобардима и населио се у Рецију, некадашњу покрајину Римског царства, прим. прев), који су вековима одржавали везе са Фурланцима, као и за Белокрајинце на југоистоку Фурланије, мешавину српско-словенских племена.

Македонци

Македонаца у свету данас има око 1.700.000, од чега 80% живи у границама бивше Југославије. Од тога 95% живи у Македонији, а остатак у Србији (96.000 на југу Србије и на Космету, где их је 1998. било 980). У мањем броју их има и у Словенији и Хрватској, по 4.000 у свакој.

Македонаца има у многим европским земљама: у Грчкој (150.000), Немачкој (57.780), Аустрији (12.150), Албанији (3.250), Француској (6.750), Швајцарској (6.300), Пољској (5.000), Италији (4.500), Шведској (3.600), Великој Британији (1.080), Холандији (1.080). Има их и у Африци (Либија 1.800), у Америци (САД, 30.000) и Океанији (Аустралија 115.000).

Црногорци

Од укупно 600.000, преко 95% Црногораца живи на простору бивше Југославије (580.000), углавном груписани у Црној Гори. Малена група Црногораца живи у Војводини, где су насељени након Другог светског рата. Заједница Црногораца

била је присутна пре последњег рата и на Космету. Било их је 1998. године 23.000, а данас би их тамо могло бити једва неколико стотина. Највећим делом су, заједно са Србима и Ромима, избегли у Србију. Црногораца има и у Албанији (5.000), где им није дозвољено национално опредељење и у САД-у (15.000).

Раздвајање Срба и Црногораца се везује за XIV век, када је формирана засебна црногорска држава и независна православна црква. Крајем XV века добар део становника те државе се одселио у непрохоне делове Црне Горе, где Отоманска царевина никада није успела да заведе потпуну власт.

Друге словенске етничке групе

Етничке мањине словенског порекла чине Бугари (19.000 у источној Србији), Чеси (10.500 у Хрватској, 1.650 у Војводини и 563 у централној Србији), Горанци (словенски народ муслиманске вере, 9.000 на југу Космета, 3.900 у централној Србији и 600 у Војводини), Пољаци (2.000 у Војводини), Руси (2.500 у Војводини), Русини (15.000 у Војводини и 279 у централној Србији), Словаци (4.700 у Хрватској, тачније у Славној и 59.000 у Србији, од чега 96% у Војводини), Торбеши (словени муслимани, који живе у Македонији), Украјинци (4.635 у Војводини и 719 у централној Србији). Друге групе словена муслимана има на Космету (72.500), у Црној Гори (24.615), Централној Србији (15.800) и Војводини (3.600). Посебну етничку групу чине Буњевци (19.700 у Војводини и 246 у централној Србији). Коначно, словенска етничка група настала мешавином различитих националности, чији припадници себе називају „Југословенима”, а броји око 3.500 особа на Космету, 30.000 у централној Србији и око 50.000 у Војводини.

Албанска језичка група– Косовари

Албанаца у свету има нешто више од 5 милиона, од чега нешто више од 1/3 живи унутар територије бивше Југославије, тачније на Косову (930.000)⁹. У Македонији их је (465.000), у Црној Гори (45.000), Србији (Прешево и Бујановац), Словенији (4.500). Пре сукоба Албанци су на Космету представљали 2/3 становништва, а данас, након одласка Срба, Црногораца, Рома и других несловенских народа, попут, на пример, Албанаца противних пан-муслиманском већинском ставу, они чине најмање 85% популације, док Срби, којих је раније било 16,2%, данас чине једва 4,6%. У Македонији је албанско становништво процентуално

⁹ У овом случају се ради о становницима Космета албанског говорног језика.

остало неизмењено (са 23,7% на 20,2%). Исто може да се каже и за Црну Гору. Значајан број Албанаца је са Космета избегао у иностранство.

Албанаца има у неким европским земљама: Италији (120.000), Грчкој (60.000), као и у мањим групама у Бугарској, Румунији и Украјини (5.000). Има их у Азији (Турска 15.000) и у Америци (САД 120.000, од чега су 20.000 досељеници са Космета, Канада 5.000) и у Океанији (Аустралија 100).

Друге индоевропске групе

Латинску групу чине: Цинцари (на планинским пределима југоисточне Србије), Истро-Румуни (око хиљаду, по обалама Истре и у неким мањим селима), Власи (у Србији их има око 40.000, од чега стотинак у Војводини), Румуни (којих је око 80.000, од чега 40% живи у Србији, при чему их је 80% у Војводини, а остатак у Македонији), Италијани (има их 30.000, од чега 21.300 је у Хрватској, а остатак у Истри, Словенији, БиХ и Црној Гори), Мегленити (на југу Македоније, културолошки су блиски Цинцарима).

Германску групу чине Аустријанци (око хиљаду их има у Словенији) и Немци (у Словенији и Хрватској – регион Славоније, као и у Србији, њих 3.900, од чега 80% живи у Војводини).

Грчку групу чине Грци (2.000), чији највећи део, преко хиљаду, живи у Србији.

Циганску групу чине Роми, насељени у Македонији, Црној Гори (2.800), Јужној Србији (80.000), Војводини (29.000) и на Космету (тамо их је 1998. било 97.000, а сада их има око 30.000, јер су многи били приморани да избегну током „Рата за Косово” у Србију или у иностранство. На Космету живи и номадска циганска група Коракаине).

Неприпадајући индоевропским групама

Овде спадају: Турци (којих има око 100.000, од чега 80% живи у Македонији, а остатак на Космету), Мађари (309.000, којих у Хрватској има 16.500, у Словенији 7.800, а највећи део их је, њих 290.000, у Војводини, где чине преко 14% укупног становништва. У централној Србији је настањено око 3.000 Мађара). У Војводини је присутна и група кинеских грађана.

Италијани у Југославији

У бившој Југославији је италијанских држављана или Италијана староседелаца било у најмање четири републике: Словенији, Хрватској, Босни и Хер-

цеговини и Црној Гори. Актуелно нешто више од 40.000 особа су се декларисале као Италијани.

Словенија. По попису у Словенији 2002. године било је 3.762 Италијана. У државним образовним установама италијански језик се учи у 9 забавишта, 3 основне школе и једној гимназији (све су у Истри, углавном у Новој Горици). Највеће италијанске заједнице се налазе у Новој Горици, Пирану и Изоли, двојезичним италијанско-словеначким општинама. Италијанској мањини је загарантовано једно место у парламенту, где је актуелно изабран Роберто Бартели, рођен у Пули и изабран у изборној јединици у Новој Горици. У Словенији је службени језик словеначки, али је у три горенаведе општине службени језик и италијански.

Хрвајска. У Хрватској живи око 35.000 Италијана. Ради се о процени, јер је 2001. регистрована 20.521 особа која се изјаснила да јој је матерњи језик италијански. Распоређени у 51 италијанској општини, организовани су у Италијанску унију, са седиштем у Ријеци. Највише их има у Истри, у граду Ријека и на далматинским острвима и обали.

Босна. Овде постоји италијанска мањина пореклом из области Трента. У другој половини 19. века аустријске власти у анектираној Босни су подржавале овакво пресељавање становништва (не заборавимо да је покрајина Трентина припадала Аустрији). Италијанска заједница је насељена дуж долине Саве (Стивор), али Италијана има и у Тузли, Зеници и Сарајеву.

Црна Гора. Мала далматинска италофонска група, сада већ крајње малобројна (око 500 особа), налази се на простору Боке Которске, нарочито у Перасту, као и на Будванској ривијери. Званични назив јој је Италијанска национална заједница у Црној Гори, а актуелни председник је Далибор Антониоли.

Језици народа Југославије

У Југославији је било три главна језика: српско-хрватски, словеначки и македонски. Сва три припадају јужнословенској групи словенских језика. Најраспрострањенији је српско-хрватски, којим говоре Срби, Црногорци, Хрвати и Бошњаци, а све време постојања Југославије као федерације тај језик је био језик споразумевања и комуникација. Српско-хрватски језик разликује екавско, јекавско и ијекавско наречје, као и три основна дијалекта: штокавски, чакавски и кајкавски. Штокавски је заступљен у целој Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини и у добром делу Хрватске. Српско-хрватски језик користи и два писма: ћирилицу (буквицу) код Срба и Црногораца, као и латиницу, која се користи у Хрватској и у Босни.

Словеначки језик се дели у седам дијалекатских група, док је књижевни језик створен на основу дијалеката горње и доње Крајине. Словеначки језик користи латинично писмо.

Македонски језик спада у источну групу јужнословенских језика. Главни дијалекти су западни, источни и северни. Књижевни језик је формиран на основу говорног језика у централном делу западног дијалекта. Овај језик користи ћирилично писмо.

Од других словенских језика у Југославији ту су бугарски, чешки и словачки. Бугарски припада јужној подгрупи словенских језика и користи ћирилично писмо. Чешки и словачки припадају западној подгрупи словенских језика, међусобно су слични по граматици и лексици и користе латинично писмо.

Гледано у целини, словенским језицима је говорило више од 80% од укупног броја становника бивше Југославије.

Од других језика, говорило се албански, мађарски, турски, румунски, италијански и грчки.

Албански је језик из индоевропске породице и поседује многе карактеристике пореклом из латинског, грчког (античког и модерног), као и романских, јужнословенских и турског језика. Две су дијалекатске групе албанског језика: гего и тоско. Савремени књижевни језик је формиран у 19. веку из два основна дијалекта, која су међусобно веома блиска. Облик тоско дијалекта се користи као основа књижевног језика у Албанији, док се на Космету употребљава гего.

Мађарски језик, лексички и граматички, везује се за угарске језике са Оба у Русији (Канти и Манси). Осим тога, примио је снажне утицаје иранског, турског, немачког и словенских језика. Мађарски језик има шест главних дијалеката, а онај којим се говори у Србији (Војводина) је јужни.

Турски језик је сврстан у југозападну групу турске језичке породице. Његова лексика обухвата бројне трагове персијског, арапског, грчког, француског и енглеског. Све до 1928. турски језик се писао арапским писмом, а од тада латинским.

Румунски језик припада источној подгрупи романских језика. Настао је из вулгарног латинског, који је прихватило локално становништво на освојеним територијама Римског царства. За разлику од западних романских језика, у којима има много елемената германског језика, на румунски су снажан утицај извршили словенски језици. Користи латинско писмо, које је у 19. веку заменило ћирилично.

Од немачког, грчког и италијанског језика који су се говорили на просторима Југославије највише особа је говорило чистим немачким и аустријским, који је дијалекат горње Немачке и веома се разликује од немачког књижевног језика. Грчки је био један од северно-грчких дијалеката (грчка Македонија), док је италијански који се користио био врло сличан венецијанским дијалектима.

ЕВОЛУЦИЈА „ЈУГОСЛОВЕНСКИХ“ НАРОДА ЗАХВАЋЕНИХ ДЕМОГРАФСКИМ ПОМЕРАЊИМА ИЗМЕЂУ 1990. И 2007.

	Босна		Хрватска		Косово и Метохија	
	1990	2007	1990	2007	1990	2007
Албанци ¹⁰	0,0	0,0	0,34	0,34	66,4	85,0
Бошњаци ¹¹	43,7	44,0	0,9	1,0	5,2	3,3
Хрвати ¹²	20,0	17,0	78,0	92,5	0,1	0,1
Срби ¹³	31,4	37,0	12,2	3,3	16,2	7,0

¹⁰ У Босни и Хрватској, присуство Албанаца је занемарљиво; на Косову је увећано, али само у процентима, након протеривања немуслиманског становништва (Срба, Црногораца, Рома и др.) Истовремено, број Албанаца се смањило, јер их је најмање 100.000 који су се 1991. склонили од НАТО бомби тамо и остали, један број у Македонији, врло мало у Албанији, а остали у разним страним земљама. Током НАТО бомбардовања, са Косова је отишло преко 800.000 Албанаца, од чега 268.000 у Македонију, а 464.500 у Албанију. Треба нагласити да се проценат од око 85% Албанаца у укупној популацији Косова, којим се махало пре НАТО интервенције (чак увећаван на преко 90%), требало да прикаже како је Косово потпуно албанско, а такође и чињеницу да је око 250.000 Албанаца је овамо дошло из Албаније након НАТО бомбардовања.

¹¹ Након сукоба 1992-1995, број Бошњака је у Босни драстично смањен, када је њих око 400.000 отишло из Босне, да би се касније преко 92% њих вратило, тако да је њихова бројност сада скоро једнака као оном из 1990. Од 369.000 који су се вратили, 340.000 их је у Хрватско-босанској федерацији, а 29.000 у Републици Српској. У Хрватској је број Бошњака остао неизмењен, а на Косову је значајно смањен. Многи босански муслимани (Бошњаци) су избегли у Србију (заједно са Хрватима њих око 600.000).

¹² Број Хрвата на Косову је опао, али занемарљиво мало. Део Хрвата из Босне се одселио у Хрватску, док је део Хрвата избеглих у Србију отишао у Босну, па је њихова бројност остала углавном неизмењена. Значајно увећање броја Хрвата у Хрватској резултат је, пресвега, протеривања Срба из Хрватске који су углавном становали у Крајини и у Славонији.

¹³ Број Срба је опао углавном свуда, иако је њихов број процентуално порастао у Босни, што је резултат општег пада броја становника у региону, а посебно смањење броја Хрвата у Босни. Пад броја српског становништва је изражен, па и процентуално, нарочито у Хрватској и на Косову. Од укупног броја Срба који су били приморани да побегну из Хрватске, 289.800 их се склонило у Србију, а 24.900 у Босну. Актуелно још живи у Славонији (Хрватска) 50.000 Срба. Из Босне је у Србију избегло 190.000 Срба, а оних избеглих из Словеније и Македоније у Србију је укупно 4.400. Од укупног броја српских избеглица (484.200), 469.400 се склонило у Србију-Војводину, 14.400 у Црну Гору и 400 на Косову. Број Срба је увећан и бројчано и процентуално само у ужој Србији и у Војводини, што је резултат великог прилива српских избеглица из Хрватске (289.800) и из Босне (1890.000).

СРПСКА ПОПУЛАЦИЈА 1991-2000

Административна јединица	1991	2000
Босна	31,4	37,0
Хрватска	12,2,	3,3
Југославија (Србија и Црна Гора)	62,6	63,4
Србија	76,6	74,8
Косово	16,2	4,6
Војводина	57,3	58,5
Црна Гора	9,0	12,6
Македонија	2,20	1,90
Словенија	2,44	2,00
Бивша Југославија	36,7	37,0

СТАНОВНИШТВО ЈУГОСЛАВИЈЕ 2000-2008

	1999	2002	2007	Промена % 1999-2007
Босна	3.989.000	3.942.000	3.935.000	- 1,6
Хрватска	4.477.000	4.442.000	4.440.000	- 0,8
Македонија	2.011.000	2.048.000	2.045.000	+ 1,6
Црна Гора	-	-	625.000	-
Југославија ¹⁴	10.637.000	10.664.000	9.858.000	(- 1,4)
Словенија	1.989.000	1.964.036	2.019.406	+ 1,5
Бивша Југославија	23.103.000	23.060.036	22.922.406	- 0,7

¹⁴ 1999: Савезна република Југославија; 2002: Државна заједница Србија и Црна Гора; 2006: Република Србија. 2007. године процена становника Србије и Црне Горе била је 10.483.000.

МИЛОШЕВИЋ, СМРТ СА ПОТПИСОМ ХАШКОГ ТРИБУНАЛА¹⁵

Дана 24. марта 2016. године, Хашки трибунал за бившу Југославију је, у потпуној медијској тишини, Слободана Милошевића ослободио оптужбе за ратне злочине у рату у БиХ током 1992–1995. Прошло је више од десет година од када је, 15. марта 2006, пред 50.000 окупљених људи, сахрањен Слободан Милошевић, некадашњи српски председник током деценије крвавог пада Југославије. Пре десет година још су људи улицама узвикивали оптужбе на рачун Хашког трибунала, САД-а и империјалистичког Запада, који су Милошевића прогласили за „балканског касапина”.

Тог 24. марта 2016. Хашки трибунал је осудио вођу босанских Срба, Радована Караџића, на 40 година робије, за масакр у Сребреници и злочине почињене током опсаде Сарајева, откривши, међутим, да против Милошевића не постоје докази. Дакле, ради се о потпуном ослобођењу од оптужбе – колико год она била неуобичајена и постхумна – бившег председника социјалисте, кога је његов народ у више наврата изабрао, човека који је умро иза решетака, под још неразјашњеним околностима, након више година робовања.

Судија Корејанац О-Гон, пре него што ће исписати образложење пресуде Караџићу, био је један од судија у судском већу које је судило Милошевићу. Спор пред међународним судом је вођен дуго, јер су политичке импликације које је са собом носило биле енормне.

Завршном пресудом првостепеног поступка, судско веће Хашког трибунала је једногласно пресудило да Слободан Милошевић није био део „заједничког злочиначког пројекта” прогона муслимана и Хрвата током рата у Босни. Судска одлука од 24. марта 2016. каже да је „судство утврдило да не постоје довољни докази који би потврдили да је Слободан Милошевић био део било каквог пројекта протеривања босанских муслимана и Хрвата са територије Босне и Херцеговине (...)”

Судије су подвукле да су Слободан Милошевић и Радован Караџић на почетку рата радили на томе да сачувају Југославију и да је Милошевић до краја остао на таквој позицији. Судско веће Хашког трибунала такође каже да је „(...) Слободан Милошевић одувек следио тај циљ и да је био против сецесије Босне и Херцеговине (...)”. Судије су утврдиле и да је „ (...) самопроглашење независности од стране Скупштине БиХ, у одсуству српско-босанских посланика, од

¹⁵ Lorenzo Poli, *Milosevic, una morte firmata TPI*, 26. 12. 2023. <https://www.altrenotizie.org/in-evidenza/10164-milosevic-una-morte-firmata-tpi.html>

15. октобра 1991, нагло довело до преокрета ситуације” и да је Милошевић заузео опрезан став у погледу формирања Републике Српске, као одговора, чему се одлучно супротставио. Милошевић је све до почетка НАТО бомбардовања Србије покушавао да се договори са Западом, а да је америчка државна секретарка, Медлин Олбрајт, била та која је одлучила да договор не сме да се потпише. У истој судској пресуди се, у више наврата и цитирајући документа, наводе суштинска размимоилажења у ставовима између Милошевића и Караџића, у више одлучујућих момената трагичне кризе. Током осамдесетих година САД су испланирале фрагментацију СФРЈ и 1991. су, заједно са неким европским партнерима (Енглеска и Немачка), дале знак за распад. Југословенска федерација је тада била једна суверена међународно призната држава, па је свака спољна ингеренција значила кршење међународног права. Протокол распада једне државе тестиран на Југославији текао је у пет смртоносних етапа по земљу узету на нишан: поништавање сваког зајма и финансирања, уз захтев за моменталним враћањем дуга; финансирање екстремно десничарских националистичких групација, како би преузели власт и интервенисали у политичкој равнотежи земље, наметање трговинских, културних и здравствених санкција, на основу невероватних догађаја, често изазваних, ако не и измишљених, лансирање широке мејнстрим кампање дезинформација, како би се јавно мњење убедило да је државно вођство те земље његов велики непријатељ и конструисање лажних вести, да би се оправдала свака војна акција, као и оружана интервенција из „хуманитарних разлога”.

У месијанском обраћању нацији, 2. октобра 2000. године, Слободан Милошевић је јасно рекао како ће се ствари одвијати, како ће се разбити Југославија након протеста у организацији националистичке деснице, Демократске странке и студентског покрета „Отпор”, финансираних од стране филантро-капиталисте Џорџа Сороса, протеста који су наступили због сумње да ће опозиција успети да победи на изборима. Тако је стање кулминирало тзв. „Багер револуцијом”, која је 5. октобра 2000. године збацила с власти председника државе. Дана 30. октобра 2005 сам Милошевић је, са великим реализмом, приметио: „ (...) ако овај незаконити Трибунал буде игнорисао запањујуће лажне исписане у оптужници која ме терети (...) боље би било да одмах прочита већ исписану пресуду, пресуду коју су вам већ казали како треба да гласи (...) Ако Трибунал не схвата аспурд у јуче прочитаној оптужници, где се тврди да Југославија није била жртва агресије НАТО снага, већ да је сама себе напала, боље би било уштедети време и директно прећи на изрицање пресуде. Једноставно ми је прочитајте и немојте ме више смарати (...)”.

Слободан Милошевић је био приморан да својих последњих пет година живота проведе у затвору, бранећи себе и Србију од лажних оптужби за ратне

злочине, које је, како је потом откривено, покушавао да заустави. Најтежа оптужба са којом је био приморан да се суочи у вези са Босном била је, између осталих, она за геноцид. Само десет година након његове смрти, Хашки трибунал признаје да је Милошевић био невин.

Хашки трибунал је покушао да се заташка чињеница да је у ослобађајућој пресуди утврђено да Милошевић није имао никакве везе са ратним злочинима и њиховим планирањем, верујући да ће 1.303 странице судског поступка против српско-југословенског председника, сахрањене испод 2.509 страница образложења пресуде Караџићу, остати занемарено. Тако би и било да нису српски и руски сајтови, као и један од ретких изузетака западних новинарских сајтова, британски *The Guardian*, вест пронели кроз свет.

Треба подсетити да је Слободан Милошевић умро од срчаног удара, након 5 година проведених у затвору и само две недеље након што му је Трибунал одбио захтев за хируршки захват на срцу у Русији. Пронашли су га мртвог у ћелији мање од 72 сата након што је његов адвокат предао писмо руском Министарству иностраних послова, у ком Милошевић изражава сумњу да га трују. Званични документ Трибунала о разлозима Милошевићеве смрти је потврдио да је у узорку његове крви, узетом 12. јануара 2006, пронађена супстанца рифамицин (лек који му лекари нису преписали) и да о томе Милошевић није био обавештен, због „бирокарских проблема”. Присуство рифамицина у Милошевићевој крви би могло да неутрализује ефекте лека за снижавање притиска, који је узимао, па тако доведе до ризика од срчаног удара, попут оног који га је, коначно, усмртио.

Због смрти оптуженог, поступак против њега је 14. марта 2006. суспендован, али Хашки трибунал није покренуо било какву истрагу, примерену и независну, о истинским узроцима смрти председника Милошевића. Резултате унутрашње истраге Трибунала Русија је, с резервом, одбила да прихвати у Савету безбедности УН, као засноване на низу лекарских налаза, при чему је било савршено јасно да је председнику Милошевићу онемогућено адекватно лечење, када му је, због болести, живот доведен у тешку опасност, па је, дакле, Трибунал крив за судско убиство.

Прислушкивања разговора унутар америчког Стејт департмента, које је открио „Викиликс”, потврђују да је Хашки трибунал разматрао здравствено стање Милошевића и његов здравствени картон са персоналом америчке амбасаде у Хагу, без да је о томе ико био обавештен. Многи међународни експерти и истраживачи су случај пријавили као план с намером у корист моћних геополитичких интереса, који су Милошевића хтели мртвог, јер је постојала могућност да на суду буде ослобођен, а њихове злочиничке лажи откривене.

У случају Слободана Милошевића радило се о политичкој оптужници без доказа и без могућности на жалбу. Године 2021. је поново објављена књига италијанске издавачке куће „Замбон“, коју је приредио „Југокорд“, са детаљима „суђења“ против југословенског лидера, у покушају да се утврди историјска истина онога што је учињено не само Милошевићу, већ и свом југословенском народу.

НОВА ИНКВИЗИЦИЈА

Оптужбе упућене Милошевићу и Југославији прате исти механизам који је у прошлости коришћен за оптужбе за јерес. Дезинформације и систематско деловање капитализма против прогресивних снага одговарају ономе што је у прошлости било блаћење које је, методично и бирократски, организовала ватиканска Канцеларија за доктрину вере.

На основу таквог паралелизма, оптужбе за тероризам, етничко чишћење и геноцид тачно одговарају оптужбама за јерес, отпадништво и вештичарење. Мењају се, дакле, имена, али суштина остаје иста, као и коначан циљ сваке акције: економска и политичка моћ, тада, као и данас. Међународни кривични суд у Хагу одговара, дакле, старом Трибуналу Свете инквизиције у Риму. Оба су нелегитимна, оба се ослањају само на силу, оба настоје да створе лажне доказе и оба се служе најгорим делом човечанства.

Бери Литучи¹⁶ пише: „Срби су били оптужени за све и свашта, од систематског силовања, до етничког чишћења, од бомбардовања цивила, до геноцида. Ниједна од ових оптужби није издржала озбиљну анализу”.

Ипак, Међународни кривични суд у Хагу ослободио је НАТО оптужбе за стварне злочине почињене у Југославији, док истовремено покушава на све начине да дође до „осуде” Милошевића. Разлог за све то је веома једноставан: ТПИ није непристрасан суд и то нам објашњава и сам портпарол НАТО-а, Џејми Шеј, када каже, у вези са могућим оптужбама против НАТО-а у Хагу: „Не верујем да ће суд желети да уједе руку која га храни”.

Командант НАТО снага током рата на Косову, генерал Весли Кларк (којег је један прилог на Каналу 5 недвосмислено назвао „психопатом”), изјавио је: „Они (тј. Американци – прим. аут.) су као Бог и више од Бога, могу да дају или одузму светлост свету, они, говорници истине, делиоци правде (...)”.

Дана 27. јуна 2000. године, више од годину дана након завршетка агресорског рата НАТО-а против Југославије, Хавијер Солана, тадашњи одговорни за спољну политику Европске уније и у време конфликта генерални секретар НАТО-а, изјављује: „Југословенски председник Милошевић је криминалац и мора му се судити. Постоји истрага Међународног трибунала у Хагу, због које Милошевић мора да се појави пред тим судијама”.

Дана 6. априла 2001. поново је потврђен акт Хашког трибунала, издат 1999. године (27. маја), којим се Милошевић оптужује за злочине против човечности и ратне злочине почињене током конфликта на Косову.

¹⁶ Barry Lituchy, „I media e la guerra civile jugoslava”, pubblicato in: International Action Center (IAC), *La Nato nel Balcani*, Editori Riuniti, Roma

Све оптужбе које су до сада изнете против Милошевића на међународном плану тичу се, уопштено гледано, ратних злочина (етничко чишћење и геноцид), а у детаље појединачних убистава, која му се приписују као злочиначком налогодавцу.

Обе оптужбе односе се на догађаје који су се, наводно, одиграли на Косову од 1. јануара 1999. до 12. јуна исте године. Ти догађаји би се, дакле, одвијали у временском оквиру који обухвата симптоме почетка, само трајање и завршетак рата. У сваком случају, ТПИ у Хагу је оптужбама које се тичу Косова додао и оне које се односе на Босну и Хрватску, чиме је створена додатна конфузија, са јединим циљем да се „вода замути”.

Упркос оптужбама против Милошевића, постоје обилни докази да су наведене тврдње потпуно неосноване. Штавише, те „оптужбе” омогућавају да се сагради кохерентна слика, из које се може извести закључак о постојању опште стратегије усмерене на то да се Милошевић представи светској јавности као кривац за наводне догађаје, који су, у ствари, више него очигледно, дело политичких и војних структура под контролом америчке моћи.

У конкретном случају Косова: ОВК, као продужена рука ЦИА-е и као косовски еквивалент никарагванских „контраша”, који су, као и ОВК, добијали помоћ од агента ЦИА-е, Вилијама Вокера. Докази које су изнели ТПИ, САД и НАТО против Милошевића једноставно нису докази. Они, заправо, треба да се посматрају онаквима какви јесу – као софистицирани (али не превише) елементи дезинформације, створени преко деловања одређених агенција, које су посебно у те сврхе ангажоване и финансиране од стране ЦИА-е. Међу свима њима, најпознатија је „Рудер и Фин”, која се, чак, јавно хвалила својим злочиначким деловањем на штету истине и у служби америчког господара.

ТПИ, преко главне тужитељке, Карле дел Понте, не тврди само да је Милошевић починио злочине – за шта, иначе, нема никакве доказе, већ искључиво индиције засноване на елементима дезинформација, које су САД саме произвеле за потребе тог истог ТПИ – већ тврди да је Милошевић крив за злочине за које је већ доказано да су их починили други политички актери.

Операција дезинформације има, дакле, двоструку сврху: с једне стране, да створи лажне доказе о догађајима који се никада нису десили (нпр. о „плану” етничког силовања), а с друге, да у своју корист искористи стварне догађаје, који су, врло вероватно, почињени од стране непријатеља Срба (Хрвата, Бошњака – тј. муслимана из Босне и Косовара, лажно називаних „косовским Албанцима” итд), а који су медијски приписани Србима (нпр. масакр на пијаци у Сарајеву, који су заиста починили Бошњаци), све у циљу:

А. да ослободи стране у сукобу са Србима од одговорности за стварно почињене злочине;

Б. да искористи те исте злочине како би се отежала „кривична” позиција Срба.

Госпођа Карла дел Понте достигла је врхунац апсурда (или, ако хоћемо, праве делинквентске праксе каубојског типа), када је моралну одговорност за штету и убиства проузрокована НАТО бомбардовањем приписала самом Милошевићу.

Јуна 2000. године – дакле, истог месеца у којем се Солана изјаснио против Милошевића, назвавши га „криминалцем” – ТПИ је НАТО ослободио одговорности. Ево шта је том приликом изјавила дел Понте: „Затварање досијеа о НАТО-у нам омогућава да све своје снаге посветимо главном задатку” (што значи да је истрага злочина које је починио НАТО ионако била споредан задатак – прим. аутора), „а то је хапшење и процесуирање главних одговорних за злочине почињене на Балкану”. Што, дакле, значи да масакри изазвани НАТО бомбардовањем нису злочини и да они који су их наредили и извршили не треба да се сматрају злочинцима. Каква је то истрага требало да се спроведе да би се „доказало” бомбардовање и уништење које је оно изазвало – чињенице које су, узгред, документоване и јасно потврђене од стране једног (међу многим) од најозлоглашенијих ратних злочинаца, Веслија Кларка, америчког генерала са три звездице (који је касније, чак, био кандидат за председника САД-а, као сарадник Цона Керија) – ако је ТПИ ослободио НАТО због наводног недостатка доказа и прикупљених информација?

Дрскост ТПИ-а се ту не зауставља. Према речима Карле дел Понте, која, као и увек, преноси информације из извора који се не могу проверити (другим речима, вести достављене од стране мафијаша из ОВК), поводом бомбардовања српске државне телевизије, на питање Си-Ен-Ен-а: „Да ли је Милошевић знао да ће НАТО авиони бомбардовати српску телевизију и да ли је избегао да нешто предузме како би спасао људе унутар зграде, чиме је допринео смрти 16 Југословена?” и „Да ли заиста имате те документе? Хоће ли бити објављени?”, Дел Понтеова одговара: „Вратићу се НАТО-у, како бих добила додатна појашњења у вези са значењем информације коју сам добила од чланова НАТО-а, па ћу затим проследити та документа и те информације југословенској влади”.

На додатно питање Си-Ен-Ен-а: „За неке Србе тај напад је сам по себи ратни злочин, који би требало да покрене истрагу Трибунала против НАТО-а”, Дел Понтеова не одговара, већ и овде понавља своју бесмислену тезу: „Ако је тачно да је Милошевић био информисан о намери бомбардовања телевизије и ако је заиста приморао неког техничара да остане унутра, онда је починио ратни злочин. У том случају укључићемо и тај догађај у наше оптужбе”.

Јасно је да смо овде суочени са апсурдним и сулудим теоријама и управо зато је све неопходније прецизно и одлучно разобличити, оповргнути и оснажено одбити бесмислене оптужбе за ратне злочине и геноцид против председника Слободана Милошевића.

ФАБРИКА ЛАЖИ

Дана 25. маја 2001. године, на Телетексту РАИ, појављује се вест да је Милошевић, наводно, прикрио доказе у вези са злочинима почињеним на Косову током периода 1998–1999. године.

Јасно је да они који смишљају те нове лажи не знају (или не желе да знају) да се оне, природно и логично, уклапају као елементи методолошког континуитета у оквиру целе конструкције замка од лажи, саграђеног око председника Слободана Милошевића, коју су осмислиле агенције за дезинформацију, дириговане од стране Сједињених Америчких Држава. Другим речима, те лажи се могу разумети само у оквиру прецизне империјалистичке стратегије. САД могу да униште свет (и већ то чине), али никада неће моћи купити истину артиљеријом.

Ако су раније лажи биле смишљане и припремане од стране западних медија, сада их производи сама прозападна власт у Београду, креирајући ужасне измишљотине (на пример: наводно, скривени лешеве у контејнерима – вест пласирана у пролеће 2001. године).

Иако се касније говорило о ископавањима у близини аеродрома у Батајници (где је, узгред, новинарима увек био забрањен приступ), о целој причи никада више ништа није објављено, управо зато што се радило о фарси режираној од стране Коштунице и Ђинђића, у дослуху са Сједињеним Америчким Државама.

У јануару 2002. године „нестаје” кључни сведок целог случаја, тј. оптужитељ Властимир Ђорђевић – Рођа (53), бивши начелник Одељења јавне безбедности, који је био на тој функцији у време док је Милошевић био на власти.

Циљ ових лажи био је, наравно, припремање светске јавности на отмицу (другим речима „хапшење”) Милошевића и његову депортацију (или „трансфер”) у Холандију. Вреди нагласити да је Милошевић пребачен у затвор ТПИ-а 28. јуна 2001. године, на Видовдан, годишњицу Косовске битке против Турака из 1389. године. Циљ је био да се повреди српски народ у његовим темељним вредностима.

Сећате ли се извиђачке мисије „Mars Pathfinder” из 1997. године? Свемирска летелица је спуштена на Марс 4. јула те године, како би се обележио Дан независности Сједињених Америчких Држава. Датуми су њихова опсесија.

Из целокупне слике која је до сада изложена јасно произилази покушај да се изграде лажне „истине”. С једне стране, намера је била умањити (ако не и потпуно порећи) товар насиља, лажи и обмана који је спровео НАТО (атентати, бомбардовања итд), док с друге стране, хтело се да се српској страни припишу дела која је починио НАТО. Када ни то није било довољно, да се на силу исконструишу нови „злочини”, засновани на лажним подацима, поткупљеним сведоцима и проданим новинарима.

Наравно, нико не може да негира да су се епизоде насиља догодиле на Косову, као и у остатку бивше Југославије. Нико – осим САД-а, НАТО-а и оних који им се приклањају из страха, сервилности или интереса – не може да порекне размере насиља које је на тим просторима спровео међународни капитализам.

Оно што се, међутим, може – и мора – одлучно негирати јесте постојање било какве српске планске намере, јер је реч о народу који је, напротив, увек настојао да избегне насиље или да га смањи када би се с њим суочио.

Која то држава не би реаговала у тренутку када наоружана група људи, са међународним везама (као што је то био случај са ОВК, али и са свим војним организацијама у Словенији, Хрватској и Босни), покуша да разори њене темељне корене, чије уништење нужно води у беду читавог народа?

Шта је, уосталом, радио председник Милошевић, ако не покушавао да спасе оно што се још спасти могло, да одржи оно што су други – из интереса – покушавали да сруше, како би лешинарима био дат слободан простор да уберу плодове те деструкције?

Зашто Милошевић не би помогао оном делу Југословена који је био угрожен новим таласом расизма и проамеричког национализма, као и свим оним што капитализам уме да извади из свог арсенала сваки пут када намирише бизнис и новац?

Једну ствар треба јасно рећи: да највећи број жртава на Косову чине припадници ОВК, а не цивили, које су, наводно, Срби намерно масакрирали. То не искључује да је било (као и у сваком рату) убистава изазваних осветом и нагомиланом мржњом, али, извините, какве заслуге има онај део „Косовара” који је „позивао” на бомбардовање својих суседа, људи уз које живе, територију државе чији су део? Има ли већег кукавичлука од оног који имају ти људи који се обраћају „великом брату”, тражећи да казни оне који су, по њиховом мишљењу, погрешили? Постоји ли гора кукавица од оног који ужива гледајући како му брата убијају и уништавају?

Коначно, зашто би уопште требало створити толико лажи ако су чињенице које износи ОВК или прозападне стране стварно проверљиве и доказиве? Зашто конструисати лажи када ти је на располагању истина? Истина је, међутим,

да НАТО и САД не располажу никаквом истином и зато су принуђени да измишљају оно што не постоји.¹⁷

Америчка списатељица Сара Фландерс веома јасно објашњава целу ствар: „Пажљивија анализа узрока који стоје иза невероватних разарања изазваних грађанским ратом који је беснео у региону пружа нам потпуно другачију слику. Не ради се о изненадној експлозији старих етничких мржњи између малих националних заједница. Напротив, рат је избио у региону као последица интервенције спољних сила. У том процесу, Сједињене Америчке Државе нису биле ни невини посматрач, ни неутралан актер. Стварност је да је влада САД-а запалила пожар на Балкану. На сваком кораку Вашингтон се понашао као пиroman који сипа бензин на ватру.

Главна одговорност за распад Југославије и за последични грађански рат лежи на влади Сједињених Америчких Држава. То није био ни случај, ни незгода. Била је то политичка одлука. Сваки потез САД-а је проширио фронт рата и продубио унутрашње поделе у региону”.¹⁸

Сама Фландерсова предлаже и решење за излазак из тог пакла и каже:

„Америчко ангажовање на Балкану нема за циљ помоћ појединим народима у региону: ни муслиманима, ни Хрватима, ни Србима, ни Албанцима. Једини интерес Пентагона јесте стварање слабих марионетских режима, како би се економски и политички доминирало регионом. Само ће велике мултинационалне корпорације имати користи. Једини захтев који треба упутити свима који се искрено залажу за мир гласи: напоље Сједињене Америчке Државе и напоље НАТО. Умешаност Пентагона може довести само до ширих ратова, више смрти и разарања, уништених живота и стотина хиљада нових избеглица. Исти захтев морају да поставе и сви антивођни покрети у свакој европској земљи – у Немачкој, Француској, Енглеској, Италији”.¹⁹

ЈУГОСЛАВИЈА, ПРЕ И ПОСЛЕ

Тврди се да су Албанци са Косова²⁰ били жртве прогона од стране Милошевића, док је пре тога, у Титово време, све било у реду. У свему томе нема

¹⁷ Овај рад представља **непобитан доказ обмана** које је починио **међународни капитализам**, како би прождерао једну земљу попут **Југославије**, која му се **жестоко одупрла** и која је управо због тога била **кажњена**.

¹⁸ Sara Flaunders, „La tragedia della Bosnia: il ruolo sconosciuto del Pentagono”, у *International Action Center (IAC) - La Nato nei Balcani*, Roma: Editori Riuniti, 1999. p. 28.

¹⁹ *ibid*, 56.

²⁰ Према једној струји мишљења, не би се радило о Албанцима, већ о Србима који говоре албански језик (и муслиманске су вере), који су с временом постали Албанци. Реч је о истом

никакве истине. Истина је, напротив, да су још од давнина Албанци, а посебно они са Косова, прогонили Србе. Током Другог светског рата тај прогон је објективно био подстакнут прво италијанском, а затим и немачком окупацијом. Обе силе су омогућиле Албанцима да делују слободно, исто као што су хрватске усташе, у сарадњи са Немцима, чиниле злочине против Срба. Довољно је подсетити на изјаву албанског лидера Мустафе Крује, дату у јуну 1942. године: „Српско становништво на Косову треба протерати што је пре могуће. Српске колоније треба побити”.

Не постоје поуздани подаци о последицама тих догађаја, али се процењује да је у периоду од 1941. до 1945. године од 10.000 до 30.000 Срба убијено, а око 200.000 протерано, а да су уместо њих насељени Албанци – њих око 100.000 – који су дошли из саме Албаније.

У марту 1945. године, по завршетку рата, југословенска влада доноси закон којим се 1.683 српске породице више не могу вратити на своја имања на Косову и Метохији, а то све у име начела братства и јединства, највише вредности социјалистичке Југославије. На тај начин, власт је желела да олакша политичко приближавање Југославије и Албаније, као и да избегне даље сукобе између српске и албанске заједнице.

Пише Сара Фландерс:

„Током Другог светског рата, покрет отпора против нацистичке окупације, којим је руководио маршал Тито и Савез комуниста Југославије, ујединио је мале народе Балкана у једну снажну политичку силу. Из расутих герилских одреда, формиран је највећи партизански покрет у Европи, са више од милион бораца. Четрдесет три немачке дивизије нису успеле да га униште. То искуство обликовало је југословенску историју и поставило темеље социјалистичке Федерације. То наслеђе и даље има велики значај.

Данас, западни медији непрестано говоре о ‘древним етничким мржњама’, али никада о том револуционарном партизанском покрету и о дугој фази борби за уједињење јужнословенских народа у отпору против стране доминације. Четрдесет пет година југословенска федерација – шест република и две аутономне покрајине – успевала је да задржи Западне силе на одстојању. Успела је да развије индустрију у сиромашном и неразвијеном подручју и да унапреди

механизму по коме су Јевреји Палестине прво били покрштени (од I до VII века нове ере), а затим исламизовани (од VII века па надаље). Данас се они доживљавају – и сматрају – Арапима, а носе име Палестинци. На сличан начин, турко-монголско становништво познато као Хазари, које је живело у јужној Русији и на Кавказу, у VIII веку било је преведено у јудаизам. Данас се ова етничка група погрешно доживљава као јеврејска и као таква је, насиљем, одузела земљу правим Јеврејима, односно, Палестинцима.

услове живота. То што су Међународни монетарни фонд и америчке банке касније успеле да униште југословенску економију не умањује њене историјске успехе”.²¹

Какву су „Југославију”, уместо тога, намеравале да изграде Сједињене Америчке Државе? Каква је била ситуација у Србији само три године касније, дакле, одмах након почетка (или боље речено „спровођења”) деструктивног плана интервенције, који су припремиле Сједињене Америчке Државе?

„Три године касније бруто домаћи производ Србије пао је испод 10 милијарди долара, а приход по глави становника износио је око 700 долара. Људи су умирали због недостатка обичних лекова, а неки су били оперисани без анестезије. Уништење Југославије било је планирано и систематски спроведено. Планирање није дошло изнутра, већ из престоница великих сила: Берлина, Лондона, Париза, Рима, а највише Вашингтона”.²²

Како данас изгледа „Југославија”, односно, делови који су од ње остали, разједињени, према новом западном моделу?

Хрвати су клијенти Немачке, бошњачки муслимани, као и Косовари, клијенти су Саудијске Арабије, Кувајта, Пакистана и Турске, тј. муслиманских земаља, које су по правилу усклађене са америчким интересима. Победа Титовог покрета окончала је (мада тек 1951. године) терористичке акте и саботаже од стране Косовара, који су до 1966. били практично „приморани” да се понашају пристojно. Од те године поново почињу антидржавне активности, усмерене против Срба и српске имовине на Косову.

Протести и акти нетолеранције косовских Албанаца према Србима и федералним властима умирени су доношењем новог федералног Устава (Титовог), из 1974. године, који је предвидео широку политичко-административну и културну аутономију за Косово.

Нови Устав је увео и право вета за аутономну покрајину када је реч о одлукама Републичке Владе Србије, без икакве могућности реципроцитета.

Након Титове смрти (1980), косовски Албанци су управо те мере искористили како би поново успоставили климу мржње и расизма према Србима, Ромима и свим немуслиманским етничким групама у региону. Као последица тога, у периоду 1989–1990, у време највећих тензија на Косову и уочи распада СФРЈ, Република Србија је укинула најспорније политичке елементе тзв. „специјалне аутономије” покрајине. Међу најкарактеристичнијим мерама издвајају се:

а) квази изједначавање аутономних покрајина са федералним републикама (ротирајуће председништво итд),

²¹ Flaunders, 34.

²² R. Becker, „Il ruolo delle sanzioni nella distruzione della Jugoslavia” у *International Action Center (IAC) – La Nato nei Balcani*, 3.

б) нереципрочна примена закона, по којој су оптужени Албанци могли бити суђени само пред судовима на Косову, док исто правило није важило за Србе,
в) универзитет на албанском језику у Приштини.

Билингвизам је законски задржан у свим јавним установама и у образовању до завршетка средње школе. Такође, статус административне аутономије који је сачуван био је аналоган оном у италијанском Јужном Тиролу.

Међутим, услед бојкота националистичке групе Ибрахима Ругове (на Западу поздрављеног као „највећег лидера пацифизма“), ове мере никада нису примењене у школама, болницама, на изборима, као ни у осталом институционалном животу Југославије и Србије. Реч је, дакле, о мерама које су имале за циљ да се:

- спречи даље дискриминисање Срба на Косову,
- обезбеди равноправан однос међу различитим етничким групама у Југославији,
- сузбију акти насиља и тероризма, који су већ у то време били широко распрострањени.

На Западу су ове мере представљене као укидање аутономије Косова и као репресивне мере према Косоварима, док је избор Ругове био поздрављен и подржан од стране многих „пацифистичких“ и „левичарских“ кругова, све под маском „ненасиља”.²³

Већ од 1981. године почињу акције саботаже, а само те године 20.000 Срба и Црногораца напушта Косово, да не би постали жртве почетка побуне.

Управо у тај климат прогона смешта се и чувени говор Слободана Милошевића, одржан 28. јуна 1989. године, на Газиместану, у коме је управо обећао заштиту Србима, који су били прогнани и угрожени још од 1966. године, а још више након 1981. године. У том говору нема ничега што би се могло тумачити као подстицање на етничку мржњу, напротив, истина је управо супротна.

Још од 1995. године на Косову делује једна војна структура, која се представља као „Ослободилачка војска Косова” (ОВК), која је на све могуће начине настојала да подигне тензије између албанског становништва с једне стране и српског становништва и снага безбедности с друге.

Терористички напади на јавна места која посећују Срби, заседе на војску, полицију и „сараднике” међу Албанцима (односно јавне службенике или представнике политичких странака које нису биле етнички искључиве), дешавали су се непрекидно, иако међународна штампа томе није придавала никакав значај.

²³ NIN, јун 1969; Limes, nn.1–2,1993.

Ове акције, започете почетком 1990-их, доживеле су врхунац 1998. године. До априла те године биланс је био 80 мртвих и мање од 100.000 избеглица (са 20.000 из 1981.) и то још увек унутар граница земље. До краја 1998. године убијено је још 300 људи – и Срба и Албанаца (мисли се на оне који нису били анти-српски оријентисани), сви у нападима ОВК. Укупни број мртвих, укључујући и припаднике ОВК погинуле у сукобима са војском и полицијом, до краја године износио је око 1.700.

ПЛАН СВЕТСКЕ ДОМИНАЦИЈЕ САД

Данас је америчка економија потпуно зависна и испреплетена са америчким милитаризмом, баш као што је некада немачка економија била тесно повезана са немачким милитаризмом. Војни буџет САД-а је већи од војних буџета свих осталих земаља света заједно. Већина предузећа зависи на неки начин од ратне и милитаристичке добити: 80% уговора је војно. Више од 250 милијарди долара годишње иде на војне трошкове. Ово је једини сектор федералних расхода који не трпи значајне резове.

Од 1945. године па до данас Сједињене Америчке Државе, директно или посредно, кроз НАТО, бомбардовале су од 2 до 3 земље годишње. Интервенције северноамеричког империјализма имају за циљ уклањање тачака отпора неолибералној пенетрацији, која још увек постоји на нашој планети. Југославија је представљала (и делимично још представља) једну од највећих препрека за остварење глобалне доминације (тзв. глобализације) света. У овом региону Сједињене Америчке Државе су се ослањале на коришћење националистичког елемента, понекад искључиво националистичког (Хрватска), а понекад и муслиманског (Босна, Косово), подстичући етничке сукобе и стварајући ванредно стање, које им је омогућило интервенцију.

Један тајни извештај који је ЦИА саставила 1990. године, а који је постао јаван 29. новембра, на дан националног празника Југославије, готово као нека мрачна порука у стилу „разбићемо вас”, предвиђао је да ће у року од 18 месеци доћи до распада Југославије, са експлозијама насиља које – како наводи документ – имају „велике шансе” да прерасту у грађански рат. Према ЦИА-и, „југословенски експеримент је пропао и земља ће бити распарчана” и додаје да ће се све то „вероватно десити уз етничко насиље и нереде, који могу довести до грађанског рата”. Извештај прецизно дефинише да је председник Слободан Милошевић сматран „главним подстрекачем” поменутих југословенских сукоба.

Овај „тајни” извештај ЦИА-е уследио је након усвајања закона 101-513 од стране Конгреса Сједињених Држава, 5. новембра 1990. године. Тај закон пред-

виђао је одобравање или укидање средстава за међународне операције које ће бити додељиване или одбијане лидерима различитих југословенских република, по политичким критеријумима. Правило је било подршка сецесионистима. Овај закон практично је означио смртну пресуду Југославији. Једна од мера била је толико смртоносна да је ЦИА у свом извештају посебно на њу указала.

Извештај „Bosnia Fact Sheet: Economic Sanctions Against Serbia and Montenegro”, објављен током преговора у Дејтону (1995), од стране америчког Стејт департмента, објашњава да су „санкције допринеле значајном паду Југославије. Индустријска производња и стварни доходак пали су за 50% од 1991. године. Добијање ублажавања санкција постало је приоритет за југословенску владу”. Уцена је успела и сада се могло деловати.

Практична примена овог плана видела је САД како делују преко: а) испоруке оружја анти-српским националистима, б) медијске заштите злочина које су починили националисти, у циљу пребацивања одговорности на Србе, в) организовања и покривања трговине оружјем и наркотицима, чија је добит коришћена за финансирање анти-српских герила. Треба истаћи да је овде коришћен исти механизам као и у Никарагви, где су контра-терористи финансирани из профита од бујне трговине наркотицима у Калифорнији. На Косову су, уз то, исте особе са платом ЦИА-е деловале, међу њима и Американац Вокер, некадашњи организатор јединица смрти у Сан Салвадору.

Сједињене Америчке Државе су одавно тежиле да постану „господари” Балкана. Један документ Пентагона, делимично објављен у *Њујорк Тајмсу*, тврди потребу потпуне светске супремације САД-а, како у политичком, тако и у војном смислу. Исти документ садржи директне претње према земљама које су тежиле (или и данас теже) да повећају свој значај у региону Балкана.

Ево неких исечака из документа: „Наш први циљ је спречити поновно појављивање новог ривала (...) (под „новим” се подразумева онај „стари”, односно, СССР, који је сада искључен из игре, прим. аут). Пре свега, САД морају нагласити потребу свог лидерства да успоставе и одрже нови поредак, уверити потенцијалне такмичаре да не могу тежити већој улози, нити да воде агресивнији приступ у заштити својих легитимних интереса.

Морамо бити одговорни према интересима индустријски развијених нација, како бисмо их одвратили од покушаја свргавања успостављеног политичког и економског поретка. На крају, морамо одржати војни механизам, како бисмо одвратили потенцијалне такмичаре од тежње да прошире своју регионалну или глобалну улогу.

Кључно је сачувати НАТО као главни инструмент одбране и безбедности (...) Морамо настојати да спречимо појаву безбедносних споразума између само

европских држава, који би могли ослабити или довести у питање постојање НАТО-а”.²⁴

У једном говору, одржаном у септембру 2001. године, посланик САД-а Лестер Манстон (Lester Munston) изјавио је: „Ви никада нећете видети пилоте НАТО-а пред Судом УН. НАТО је тужилац, тужилачки орган, судија и извршилац, јер НАТО плаћа рачуне. НАТО није подређен међународном праву. НАТО је међународно право”.

КАКО ПОСТИЋИ ЦИЉЕВЕ ХЕГЕМОНИЈЕ

Најбржи, најнепосреднији начин да се својим експанзионистичким намерама да кредибилитет јесте деловање под изговором заштите људских права и коришћење „санкција” (економских) као основног оружја за уништавање оних земаља које, по мишљењу САД-а – дакле, земље која та права никада није поштовала – не намеравају да их поштују.

Пре свега, потребно је ослонити се на све оно што у датој земљи може да разори политичко и економско јединство, створено одређеним друштвеним системом. Најчешћи елементи на које се ослањају јесу управо они који „природно” теже да разједињују људе, уместо да их уједињују, дакле, пре свега, религија и национализам, као и све хибридне форме настале њиховим мешањем, под разним и шароликим облицима.

Довољно је подсетити се да је СССР био медијски бомбардован више од 70 година религиозном и националистичком пропагандом, коју су организовале западне обавештајне службе. Иста ствар је урађена и у Југославији, али је одсуство СССР-а омогућило и безочну употребу војне силе, у комбинацији са пропагандом у ужем смислу.

Механизам примењен у Југославији био је монструозно једноставан:

1. Подстицање национализама и партикуларизама;
2. Међународне претње, усмерене на „одбрану” демократских „антикомунистичких” манифестација унутар Југославије;
3. Провокација, доведена до крајњих граница, усмерена на „изазивање” југословенске владе да дозволи деловање опозиције, чак и када се она директно огрешила о подстицање насиља;
4. Примена санкција, ради кажњавања Југославије, криве за наводно кршење људских права (што се у овом контексту односи на активности усмерене ка уништењу социјалистичког система).

²⁴ Becker, 20.

Економске санкције су подстицале народ да протестује против владе, која их је изгладњивала (иако су заправо одговорност сносиле Западне силе). Ако би влада реаговала САД су претиле Југославији новим санкцијама. Суочени са овим перверзним механизмом, који су спровеле Сједињене Државе, УН нису реаговале, што је још горе, биле су саучесници, док су левичарске партије широм света (осим неких ретких изузетака) показале да ништа нису разумеле.

Да би санкције добиле већу веродостојност, измишљене су додатне оптужбе против Милошевића, који је био окривљен за злочине против човечности, а конкретно за етничко чишћење и геноцид над албанским становништвом на Косову. Ипак, остаје сигурно (јер не постоје докази за супротно) да у тренутку НАТО интервенције није било никаквог геноцида на Косову, док је једино стварно етничко чишћење које је спроведено било оно над Србима, још од 1981. године.

Не може се замислити да Западне силе нису биле упознате са оваквом ситуацијом. Ипак, те силе су морале да делују против Милошевића, који је свим средствима покушавао да спречи коначно уништење Југославије.

Сједињене Америчке Државе су интервенисале у Југославији како би наставиле посао који су нацисти оставили недовршеним. Ови последњи су морали да се повуку, јер су их протерали комунистички партизани, који су организовали најснажнији антифашистички отпор у целом Другом светском рату.

Сада, као и онда, користе се и унутрашњи разлози (два верска фундаментализма: један католичко-хрватски, други исламско-косовски, оба данас, као и онда, обојена фашизмом, дубоко укореним у друштву), уз спољне разлоге (експанзионизам и агресивност, својствени некадашњем нацизму и данашњем англоамеричком капитализму).

Као што је некада Југославија успела да се одупре, прво како би протерала нацисте, а затим како би поново стекла независност и сопствени економски развој, тако је и данас једино решење за изградњу мира у бившој Југославији протерати Американце и њихове савезнике, као што су некада били протерани нацисти и њихови савезници.

Уосталом, једини начин на који су САД успеле да окончају рат у Вијетнаму био је тај да се повуку. Када су САД напустиле Индокину она је била у рушевинама: пејзаж избомбардован и дубоко загађен. Управо као што је данас бивша Југославија. На рушевинама и уништењу народа капитализам гради свој профит.

ПСИХОЛОШКИ РАТ

Од пада Берлинског зида па надаље започета је посебна активност у вези са ратним сценаријима, коју су подстакле одређене информативне агенције, с циљем да усмере јавно мњење, путем пажљивог избора информација које треба „пустити” и новинарских „случајева” које треба изазвати. Често није потребно измишљати лажне вести: довољно је вешто филтрирати оно што стиже или тенденциозно користити расположиве информације. Ипак, није ретко да онај ко прима информације касније – често много након што је „омлет већ направљен” – открије да су поједине вести које је својевремено читао биле једноставно измишљене.²⁵

Стварање антисрпских доказа или „антисрпска” употреба стварно догођених чињеница био је задатак који је ЦИА (по налогу америчке владе) поверила неким страним агенцијама, као што је на пример „Рудер и Фин глобал паблик аферс”, чији је директор, господин Џејмс Харф (James Harff), у интервјуу који је водио Јоханан Рамати, директор „Јерусалимског института за западну одбрану”, изјавио:

„Осамнаест месеци (другим речима, тачно онолико колико је било предвиђено у извештају ЦИА-е из 1990. године) радили смо за Републику Хрватску и за Босну и Херцеговину, као и за опозицију на Косову. За све то време постигли смо велики успех, стекли смо снажан међународни имиџ. Намеравамо да то искористимо и развијемо пословне уговоре са тим земљама. Брзина је од суштинског значаја, јер је потребно у јавном мњењу усадити аргументе који иду у прилог нашим циљевима. Прва реченица је она која се рачуна. Деманти немају ефекта”.

Француски новинар Жак Мерлино (Jacques Merlino) је у Паризу, у октобру 1993. године, интервјуисао господина Харфа, у вези са оним што је „Рудер и Фин” радио у Босни. Питање Мерлина је било: „Али кад сте све то радили, нисте имали доказе да је оно што тврдите истинито. Имали сте само чланак из *Њузгеј*!”? Господин Харф одговара: „Наш посао није да проверавамо информације. Ми нисмо опремљени за то. Наш задатак је да убрзамо циркулацију информација које нам иду у прилог, да циљамо на одабране мете. Ми нисмо потврдили постојање логора смрти у Босни, само смо обавестили да је *Њузгеј* то рекао”.

На питање Мерлина: „Да ли сте свесни да сте преузели велику одговорност”? Харф одговара: „Ми смо професионалци. Имали смо задатак и обавили смо га. Нисмо плаћени да будемо морални”.

Писац Мајк Траки наводи, у листу *The Spectator* (Хамилтон, Онтарио), од 12. фебруара 1993. године, да све компаније за односе с јавношћу које раде за

²⁵ Више о овоме у: „La disinformazione come arma di guerra” <http://web.tiscali.it/trotzkij/LA%20disinformazione.htm>

стране владе морају бити регистроване при Министарству правде. Он даље изјављује: „Пронашао сам у документима Министарства правде (САД, прим. аут.) да је Хрватска плаћала фирми „Рудер и Фин” (Ruder & Finn) 16 хиљада долара месечно, а Босна 12 хиљада долара 1992. године; касније су те цифре достигле 200 хиљада долара, а укупан износ је на крају био милионе долара годишње. Поред тога, „Рудер & Фин” није била једина фирма која је радила у Босни. Такође су контактиране и компаније „Хил” (Hill) и „Нолтон” (Knowlton) током рата. Хрватска је ангажовала и „Вотерман & Асошијетед” (*Waterman & Associated*). Финансијску подршку пружале су и земље као што је Саудијска Арабија, која је, према *Вашингтон Посту* од 2. фебруара 1996. године, дала режиму у Сарајеву милијарду долара од 1993. до 1996. године. Фирму „Рудер & Фин” је, такође, контактирала и непостојећа Република Косово, за 5 хиљада долара месечно, према документима Министарства правде од 1. новембра 1992”.

Емблематичан је случај *Нвисика* од 4. јануара 1993. године,²⁶ који је користио фотографије мртвих Срба представљајући их као „муслиманске жртве”. Још један пример је у броју од 7. августа 1993. године, када је *Њујорк Тајмс* објавио фотографију за коју се тврдило да приказује Хрвате који очајавају због српских злочина, док су, у ствари, убиства почињена од стране босанских муслимана.²⁷

Други примери дезинформација, чистих и једноставних клевета или обичних баналних глупости, могу се наћи у извештајима Си-Ен-Ена од 1. августа 1993. године, где се Срби називају „неписмени, дегенерисани, убице деце и кукавице”. Политички стрипови *Chicago Tribune* и *New York Times*-а од 18. априла 1993. приказују Србе као свиње – први, а као лешинаре – други. Мортон Кондраке је током емисије Пи-Би-Ес-а „The McLaughlin Group”, из априла 1994. назвао Србе „копиладима”. Новинари Ноам Чомски на „Pacifica Radio”-у 7. априла 1999. и Александар Кокберн у часопису *The Nation* од 10. маја 1999. описују Милошевића као „чудовиште”, без икаквог образложења.

НЕОПХОДНИ МАСАКР – РАЧАК:

Лаж као средство узурпације власти

Током Другог светског рата усташе су убиле 750 хиљада Срба и 25 хиљада Јевреја. „Рудер & Фин” је успела да преокрене антихрватска осећања америчких јеврејских организација у антисрпска осећања, измишљајући неосновано прогањање Хрвата и Бошњака од стране Срба. Иста тактика је касније примењена у случају Косова. Појављивали су се, један за другим, термини попут „етничко

²⁶ Lituchy B, „I media e la guerra civile jugoslava” in: IAC, 70.

²⁷ Касније је *Њујорк Тајмс* објавио демант, *ibid*, 70.

чишћење”, „геноцид”, „етничка силовања” и „концентрациони логори”. Десетине и десетине, а затим и стотине лажних вести, измишљених по налогу САД-а, у корист Хрвата, Бошњака и Косовара.

Међу многим „вестима”, које су се касније показале као потпуно лажне, насумице наводимо неке: српски логори у Трнопољу новинара-снајперисте Роја Гутмана, добитника Пулицерове награде; бомбардовање Љубљане (1991); уништење старог градског језгра Дубровника (1991); српска окупација Босне (1992); масовна силовања у Босни (1993); српска бомбардовања Бихаћа напалмом (1994); стварни масакри са лажним оптужбама или други „надувани” догађаји у Босни: онај на „пијаци” у Сарајеву (1992) и онај у вези „хлеба” (1995); масовне гробнице у Ораховцу на Косову (1998).

Треба имати у виду да су неке од најгласнијих лажних вести, често објављиване од стране значајних јавних личности, прихватане од других институционалних кругова и коначно добијале легитимитет на највишим нивоима власти. Неки примери:

- Бомбардовање Љубљане – које се никада није догодило – објавио је 30. јуна 1991. словеначки министар информисања, Вељко Кацин;

- Српска етничка силовања у Босни (која су касније показана као потпуно лажна) најавио је тадашњи министар иностраних послова босанско-муслиманске стране, током Женевске конференције;

- Током стварних НАТО бомбардовања на Косову (19. априла 1999) Хашим Тачи, признати лидер ОВК, шири вест о сто хиљада албанских талаца, затворених на стадиону у Приштини. Британски министар спољних послова, Робин Кук, узима Тачијеве речи „здрavo за готово”. Међутим, неки репортери *France Press*-а хитно одлазе на стадион и утврђују да нема никаквог трага талаца;

- Следећег дана, још једна лаж: НАТО, без икаквих доказа, оптужује да Срби користе цивиле са Косова као „банке крви” за рањене српске војнике.

Све ово изгледа мање страшно у поређењу са оним што се, на пример, прича о Чаушескуу (прича коју ми је открила једна Румунка, у поверењу): да је ишао по болницама и тражио да му убризгавају младу дечију крв, као и о Садаму Хусеину, који је, како се говорило, обилазио школе по Багдаду да би бирао девојчице са којима ће се забављати.

Капитализам је социолошка лаж, стога не изненађује што се, да би преживео, служи лажима кад год му то одговара. Да то не ради противречио би сопственој суштини. Од оних 60 или 40 хиљада мртвих које је, наводно, убила Чаушескуова полиција у Румунији нема ни трага. Тај број се показује као нешто „физиолошко”, како би се и очекивало у било каквом сукобу на улицама. Иста

прича важи за више од 10 хиљада, наводно, убијених у Тјенанмену – број који је новинар Иларио Фјоре оценио као монструозан и смешан.

Сећате ли се оних 500 недоношчади које су ирачки војници, уз подругљиви смех, извадили из инкубатора у Кувајту? Сећате ли се да се касније показало да је све то била потпуна измишљотина, коју је глумила ћерка америчког амбасадора у Кувајту?

Поред свих акција које је међународни капитализам до тада (1998) планирао и спровео у Југославији, недостајао је још само један велики масакр, који би се могао приписати Србима, највероватније организован на територији Косова. Није било довољно ни стотине терористичких напада ОВК, који су, посебно од маја до октобра 1998, крвљу натомили Косово, убивши око 300 људи – обичних грађана, полицајаца Министарства унутрашњих послова и новинара.

Недостајала је, у суштини, акција таквих размера која би изазвала шок довољан да се „оправда” спољна интервенција (односно америчка) на Косову – као што се већ догодило у Босни, где су САД интервенисале управо након огорчења који су изазвали неке масакре, унапред припремљене од стране ЦИА-е.

Између октобра 1998. и марта 1999. године на Косову је забележено 975 терористичких напада ОВК, који су изазвали 141 мртвог, 304 рањена и 86 несталих лица, као последица „отмица” (које је ОВК сматрала „ратним делима”, док су отети били проглашени за „ратне заробљенике”). Оружје намењено паналбанским сепаратистима заплењено је у италијанским лукама, отворани су рачуни у разним европским банкама за финансирање ОВК. На крају, полиције више земаља откриле су везе између ОВК и трговине дрогом и проституцијом.

Дана 15. јануара дошло је до сукоба између специјалних јединица српске полиције и терориста ОВК, у селу Рачак, тридесетак километара од Приштине. Већ сутрадан стигле су вести о проналаску 45 тела у масовној гробници. Одмах је шеф мисије ОЕБС-а, Вилијам Вокер (агент ЦИА-е, који је радио у Салвадору и Хондурасу између 1974. и 1982), изјавио да је реч о „злочину против човечности”. Изричито је речено да се ради о масакру који су извршиле српске снаге током једне одмазде. Иако је та верзија одмах изазвала сумње код многих стручњака, лекара и новинара, она је ипак одиграла кључну улогу у прихватању тезе о „хуманитарном рату” против Београда, који је западно јавно мњење сматрало нужним, како би се спречили нови масакри цивила.²⁸

Само две године касније, тројица финских судских патолога дуго су анализирали тела из масовних гробница и доказе који су пребачени у Хелсинки, ради детаљних испитивања, а сложили су се у оцени да је масакр у Рачку био спектакуларна намештаљка.

²⁸ Gianandrea Gaiani, „Un falso massacro per scatenare una vera guerra?”, на сајту „Analisi Difesa”.

Конкретно, вест коју су пренеле новинске агенције и дневник *Berliner Zeitung* (2001) нуди „потврду да су три финска стручњака утврдила потпуно одсуство балистичких и форензичких елемената који би могли потврдити стрељање, као што су присуство метака испалених из непосредне близине и из истог оружја. Напротив, 40 тела, обезобличених и осакаћених, на којима су извршене обдукције, према налазима, у 90% случајева припадала су особама убијеним мецима испаленим са велике удаљености, под различитим угловима и из различитих врста оружја”.

Циљ је био да се војници ОВК погинули у борби прикажу као цивили, зверски убијени из непосредне близине. Зликовачки ум који је саставио ову лаж је исти Вилијам Вокер, коме нису стране такве стратегије, јер је он амерички дипломата са искуством у дезинформацијама и тајним операцијама. Бивши амерички амбасадор у Ел Салвадору ангажовао се на организацији „одреда смрти”, са циљем уништења антифашистичког народног отпора. Године 1980. је организовао никарагванске „контраше”, путем ваздушног моста, који је, под прикрићем хуманитарне мисије, омогућио снабдевање антисандинистичких герилаца. Он је на платном списку ЦИА-е.

У пракси, Вокер се побринуо да осуди Београд пре него што су уопште извршене обдукције. Ово доказује колико је сам био уверен у све, јер је он био аутор и режисер целог догађаја.

Коју конкретну улогу је Вокер играо у вези са масакром у Рачку?

Читамо, такође, у чланку Гајанија²⁹, да: „Узимајући у обзир блиске везе између косовских герилаца и Стејт департмента у Вашингтону, могуће је претпоставити да је масакр у Рачку режиран од стране ЦИА-е и ОВК, уз саучесништво Вокера, тако што су у једној тачки сабрана тела са различитих места Косова, која су припадала герилцима (налази српских и белоруских лекара показују трагове барута на рукама већине тела) или особама убијеним у различитим околностима, а тела су обезобличена и осакаћена, како би било теже утврдити узрок смрти и како би сценарио био убедљивији и изазвао ужас и огорчење у западној јавности, припремајући тако терен за војну интервенцију НАТО-а”.

ЛАЖНО ПРОТЕРИВАЊЕ ПОСМАТРАЧА ОЕБС-А И АГРЕСИЈА НА ЈУГОСЛАВИЈУ

Током лета 1998. године ОВК је губила у сукобима са српском полицијом. Истовремено, све већи број становника Косова, различитих националности, бежео је из зона сукоба, скривајући се у шумама или одлазећи у друге крајеве. Добровољно избеглиштво требало је да се заврши на јесен, када је ОВК требало

²⁹ *ibid.*

да буде, претпостављено, поражена. Влада Србије је припремила конвоје са материјалом за обнову и послала их тим људима.

Управо у том тренутку међународна заједница је показала забринутост, другим речима, баш када се очекивало враћање у нормалну и мирну ситуацију. Управо тада се међународна заједница осетила збуњеном, када су јој измакле наде да ће, користећи криминалне банде ОВК, уништити оно што је од Југославије остало.

Тада је функција интервенције међународне заједнице била да поново распламса ватру. То је омогућено кроз мисију ОЕБС-а (европска мисија под командом Американца) и планирану намештаљку масакра у Рачку. Вреди истаћи да су у истом периоду на Косово стигле Бонино и Олбрајт, које су сјајно усаглашено започеле систематску расправу о питању „етничког чишћења”.³⁰

Након Рачка, САД су имале пут слободан за агресију на Југославију: у марту 1999. портпарол Стејт департмента САД-а, Џејмс Рубин, изјавио је да НАТО не мора доказивати да Срби спроводе геноцид, јер је јасно да се чине злочини против човечности. Другим речима, када чињенице не постоје, у игру ступа филозофија.

Сазвана је конференција у Рамбујеу, коју је организовала „Група за контакт”, састављена од САД-а, Велике Британије, Немачке, Француске, Италије и Русије. У име албанске стране Косова биле су три различите јединице: Демократска лига Косова, Ибрахима Ругове, Ослободилачка војска Косова, односно, терористичка ОВК, са Ашимом Тачијем, главним провокатором и директним сарадником ЦИА-е, а и група „независних” интелектуалаца.

Конференција није сазивана да би се нешто договорило, већ да би се југословенска страна убедила да безусловно прихвати захтеве терориста ОВК. Један мејл написан током бомбардовања (8. април 1999) и објављен на једном сајту,³¹ који је уређивала Маја Зуровац, гласио је дословно: „Али причамо о Рамбујеу: тамо није било никаквих преговора; наша делегација је била као таоци, није могла да се креће без пратње полиције. Европске силе, заједно са САД-ом, су нас уцјењивале. Тражили су потпис капитулације – желели су да НАТО уђе наоружан и буквално окупира земљу”.

У тој клими дубоког емоционалног стреса, састављен је текст Рамбујеовског споразума (15. март 1999). Циљ није био да се у Косово донесе мир, већ управо супротно – да се покрене рат једностраног карактера, односно, агресија ради

³⁰ Праву улогу шефа мисије ОЕБС-а, Вилијама Вокера (САД), као и припреме за рат испричаће један члан исте мисије, Италијанка Тициана Боери (Tiziana Boeri), за РАИ, лист *Манифестџо* и часопис *ЛИМЕС*.

³¹ „Cronache da sotto le bombe. Le e-mail dei serbi sotto i bombardamenti Nato- Per non dimenticare che non ci sono guerre buone”, приредио Peacelink, Торино: Multimage, 2000, 37.

освајања, коју су они лепо назвали „хуманитарном интервенцијом”, али која је, у ствари, требало да прерасте у пораст криминалног насиља.

Рамбујеовски споразум је био неприхватљив, јер је у суштини представљао захтев за потпуну капитулацију, ради омогућавања НАТО-у, односно, САД-у, да уђу у тај део територије Косова (као и у читаву територију Федерације) која је још увек припадала Србији, не као окупатори, већ као ослободиоци, са тоталитарним и неприкосновеним овлашћењима. Права суштина овог споразума јасно је исказана у неким ставовима „анекса” документа, о којима медији, телевизије које су углавном алати масовне (де)информације, једва да су и говорили. Према тим ставовима:

„Војно особље НАТО-а (у униформи) одговара само својим владама и има право да носи оружје;

НАТО ће у свим приликама моћи да искористи своју заштиту;

НАТО живи јун имунитетом (од југословенских грађанских, кривичних и административних закона);

особље НАТО-а не може бити ухајшено;

особље НАТО-а има право на слободно и неограничено кретање (својим возилима, бродовима и авионима) на целој територији Југославије, укључујући и ваздушни простор;

има право да користи све касарне и војне положаје;

НАТО не плаћа порезе, царине и не може бити предмет била какве контроле; југословенске власти ће подржати приоритете НАТО-а; НАТО ће десилајно користити аеродроме, путеве, железницу и луке;

НАТО ће моћи да направи своје унутрашње комуникационе канале. Све десилајно, као и право коришћења електронских комуникационих средстава;

локалне власти су обавезне да савлађу на располагање све јавне структуре за ојерације” и тако даље...³²

Посебно значајан био је коментар Хенрија Кисинџера, бившег америчког државног секретара, који је, између осталог, рекао: „Текст Рамбујеа, који је од Србије тражио да прихвати НАТО трупе на целој територији Југославије, био је провокација, изговор за почетак бомбардовања. Рамбује није документ који би анђеоски Србин могао да прихвати. Био је то лош дипломатски документ, који није смео бити представљен у том облику”.³³

³² Viola Carmelo, R, *I Barbari di Nagasaki vogliono feudalizzare il Mondo*, Acireale: Edizioni Centro Studi Biologia Sociale, febbraio 2000, том I 77-78.

³³ Henry Kissinger al Daily Telegraph, 28 Giugno 1999.

22. марта британски премијер, Тони Блер, изјавио је у Доњем дому: „Морамо да делујемо да спасимо хиљаде невиних мушкараца, жена и деце од хуманитарне катастрофе, смрти, варварства и етничког чишћења једног бруталног диктатора”.

На крају је повучен 1.381 посматрач ОСЦЕ из Косова. То је био сигнал за почетак агресије. Сви новинари су ту чињеницу интерпретирали као протеривање које су намеравали Југословени.

Међутим, није било тако – Весли Кларк је наложио ОСЦЕ-у, којим је командовао Вилијам Вокер, да оде у Македонију и да их не желе више видети. Могло се почети са бомбардовањем.

Можда није сувишно подсетити да је бомбардовање Косова, Србије и Црне Горе унапред „прорицао” пензионисани генерал ваздухопловства Мајкл Џ. Даган, у чланку под насловом „Операција Олуја на Балкану: ево плана”.³⁴ У том чланку, Даган је, између осталог, рекао: „Победа на Балкану успоставила би америчко лидерство у постхладноратовском свету на начин на који операција Олуја у *Њусџињи* никада не би могла”. Такође је подржао потребу наоружавања босанских муслимана лојалних Изетбеговићу (анти-српски оријентисаних) и спровођење „неконвенционалних операција”, израза који у војно-политичком жаргону означава атентате и друге активности неопходне за дестабилизацију легитимне и суверене власти.

Као и Весли Кларк, генерал командант НАТО-а током рата на Косову, он је са задовољством истакао нове америчке војне технологије, предлажући (са истом лакоћом као што кувар даје кулинарске савете) употребу носача авиона са борбеним летелицама Ф-15, Ф-16, Ф-18 и Ф-11, ракетама Томахавк и коришћење система контроле „Истарс” за уништење хидроелектрана, рафинерија, залиха и комуникационих путева Србије.

Укратко, у том чланку су „предвиђене” све оне акције које ће западни медији касније окарактерисати као „фаталне грешке”, а не као криминалне акције.

У тренутку почетка агресије НАТО-а на Косову није било геноцида: он је заправо почео 24. марта, управо нападом НАТО-а, који је извршен употребом бомби америчке производње. Тада је број жртава износио око 2.000 Срба и Албанаца. Рат и послератни период донели су избеглице, жртве и разарања, како међу Србима, тако и међу Албанцима.

Први талас избеглица са Косова у једној пограничној зони забележен је 27. марта 1999, три дана након почетка бомбардовања.

³⁴ Sara Flaunders, 53; „Croatia”, у *Key Strategic Crossroad, Builds Militarily and Geographically*, „Defense and Foreign Affairs Strategic Policy”, Лондон, 3. јануар 1993, „Who Is Franjo Tudjman?”, *Narodna Armija*, Belgrado, 1° marzo 1990.

Од 24. марта до 8. јуна 1999. изведено је више од 35.000 ваздушних напада, уз учешће преко хиљаду авиона и 206 хеликоптера; коришћени су и носачи авиона и сви видови војних возила. Испалено је преко 10.000 крстарећих ракета са 79.000 тона експлозива, 152 контејнера са 35.450 касетних бомби и 11.000 бомби. У операцији су учествовали невидљиви бомбардери А-117, А-10 за нападе на земљу, Ф-15 и Ф-16, енглески „Хариери”, француски „Супер-Етендар” и „Миражи”, шпански Ф-18, ловци из Португала, Холандије, Белгије и Канаде, немачки и италијански „Торнадо”, као и носачи авиона, ракетни лансирни бродови и Б-12 из ваздушних снага САД-а и морнарице САД-а. У операцији „Делиберете Форс” учествовала су, чак, два супермодерна бомбардера Б-2, никада раније коришћена, ни против Ирака. То су авиони невидљиви и најсавременијим радарима, који су дебитовали бацајући бомбе од 900 килограма. Била је то мобилизација упоредива са оном која би се покренула за неутрализацију луде планете која прети да уништи Земљу. Високи Б-52 испалили су прве салве ракета „Томаhawk”. У трену су погођени највећи градови Федерације, укључујући и Косово. Погођени су и цивилни циљеви, а прве жртве биле су жене и деца, потпуно изненађени нападом и неспремни. Италијани су се истакли у нападу на аеродром Приштина, главни град Косова – регион који је требало да буде „корисник” – а режимски медији су то прикрили и ћутали. Бомбардери А-10, елегантна господа у цилиндрима, испалили су ракете са компонентом осиромашеног уранијума.³⁵

Игноришући споразуме из Отаве о забрани мини на копну, НАТО је наставио да користи све врсте „ђавољих” оружја.

Постоји велики избор забрањених или илегалних врста оружја, као што су касетне бомбе и бомбе од графита, бомбе са фрагментацијом или оне које садрже чувени осиромашени уранијум (који је изазвао „синдром Балкана”, наследника сличног „синдрому Заливског рата”, из 1991, у рату САД-а и Велике Британије против Ирака), који је ослободио 10 тона радиоактивног отпада, у виду прашине. Мајор генерал Чарлс Валд, заменик директора секције за стратешке планове и политику у Министарству одбране САД, 3. маја 1999, признао је током брифинга да су авиони „А-10 Вартхог” на Косову испалили пројектиле калибра 30 мм који садрже осиромашени уранијум и познато је да је НАТО масовно користио овакво оружје током 78 дана бомбардовања Југославије.

Вреди подсетити да су Сједињене Државе у новијој историји водиле четири атомска рата: први против Јапана, 1945. године, затим у Кувајту и Ираку, 1991, у Босни 1995. и последњи, 1999, у Југославији.

Немогуће је говорити о Југославији а да се не говори о Ираку, јер је драма ове континуитет драме оне, где се наставља умирање од радиоактивности и

³⁵ Viola Carmelo R, 79-80.

ембарга. У Ираку је испаљено 940 хиљада пројектила од осиромашеног уранијума и бомбардоване су са тим пројектиlima и електране, смештене у малим местима, окруженим пустињом, где температура може прећи 50 степени и где је немогуће живети без фрижидера. У Бостри је за 6 месеци умрло, због болести изазваних радиоактивношћу, 3 милиона крава, пилића и ћурки! Ирачки геноцид траје већ осам година (од 1999. г, напомена аутора), уз сагласност капиталистичког света. Бомбе са уранијумом су, такође, економичне, јер се добијају из отпада нуклеарних електрана. При експлозији ослобађају милионе готово неприметних, али фатално радиоактивних честица, које, кад се инфилтрирају у плућа организма који их удахне, изазивају инфекције, леукемију и рак. Ветар их разноси и таложе се свуда. Преостали делови продорних пројектила са уранијумом, чија се површина оксидира, још су опаснији, јер оксидација чини уранијум растворљивијим у контакту са водом, те га човек, животиње и биљке лакше апсорбују.

Један од сведока истине о уранијуму смрти је Француз Жан Мари Бенцамин, свештеник уметнички поливалентан, који је живео реалност Ирака. Постоји интервју са Бенцамином, објављен у септембру 1999, који су водили Лоренцо Балдо и Силвија Кардела, за часопис *Терцо Миленио*, који уређује Ђорђо Бонђовани. На страни пре Бенцаминових изјава он, између осталог, пише: „Највећи злочин у ова два последња рата, која су вођена у Ираку и Југославији, био је испитивање разорних ефеката новог и софистицираног оружја на људске субјекте. Такозване ‘хуманитарне интервенције’, како би се зауставило етничко чишћење, стратешки циљеви, удружени са различитим другим политичким узроцима, скривали су два стварна разлога рата”. Према Бенцамину: „70% региона Косова, Србије и 30% остатка Југославије је контаминирано”. Исти аутор каже: „Понашање медија широм света по питању осиромашеног уранијума је скандалозно и осуђујуће. (...) Још једном се медији показују као подређени властима, које, као и обично, објављују само оно што одговара њиховим циљевима”. Он, такође, наводи резултате истраживања урађених у Ираку у последњих пет година, од стране немачког професора Зигварта-Хорста Гинтера, о ефектима осиромашеног уранијума на децу: „Колапс имуног система, са великим повећањем инфекција; јако развијен херпес и херпес зостер; симптоми слични онима код АИДС-а; клиничка слика пре тога непозната, дисфункција бубрега и јетре; леукемија, апластична анемија и малигне неоплазме; генетске малформације забележене и код контаминираних животиња”.

Пред таквом страховитом сликом, Бенцамин, католички свештеник, не оклева да узвикне: „Људи се морају побунити, нису довољни ‘маршеви’, овде је у питању наше преживљавање!” Преживљавање свих нас, без континенталне разлике, рекло би се, ако је тачно да је више од 200 хиљада америчких ветерана из Рата у Заливу враћено у домовину контаминирано, као носиоци патогене

радиоактивности. Може се само замислити шта се дешава људима на територијама директно изложеним „хуманитарном третману” уранијумом. Уранијум има дуг живот, готово вечан.³⁶

Поред тога, треба узети у обзир штету изазвану емисијама загађења из бомбардованих хемијских постројења (међу главним индустријским објектима су они у Чонопљи, Кљаићеву, Новом Саду, Панчеву, Смедереву, Приштини и Сомбору), при чему треба напоменути и ризик од хроничних и неповратних оштећења за екосистеме и становништво. Такође, треба рачунати на емисије авиона и ракете у лету. Резултат је да је цела земља разрушена и смртоносно загађена вековима, са вероватним експоненцијалним растом тумора и леукемије.

Уништених центара на Косову (поред оних који су искључиво српски) има 500. Званичне информације криве Србе, док је у стварности одговорност на бомбама НАТО-а. Највише бомбардовани град је Приштина (то јест, главни град Косова), са 374 напада, готово 5 дневно. Следе Призрен, са 232 напада, а у Србији Београд, са 212.

Када се говори о целој територији садашње Југославије 80% погођених циљева су били цивилни (хиљаду циљева без војног значаја): тако су, насупрот три или седам потпуно уништених тенкова (и око осамдесет погођених), погођена 5 цивилних аеродрома, 328 основних школа, 25 факултета, 15 колеџа, 20 домова студената, 50 болница, 23 манастира, 32 цркве, 4 гробља, 15 музеја, 5 телевизијских станица, 44 репетитора, 61 мост, 19 железничких станица и главне железничке пруге, 34 аутобуске станице, 13 аеродрома, 200 индустријских погона, 23 рафинерије и складишта горива, 28 пољопривредних и прехранбених центара, 21 амбасада и конзулат; 62% путне инфраструктуре и 15 главних путева, 70% производње електричне енергије и 80% постројења за прераду нафте.

Штета нанета Србији процењује се на 200 хиљада милијарди долара, а пад производње на 27%. Без посла је остало 500 хиљада људи, као последица разарања. Само на Косову НАТО бомбе су уништиле 47 хиљада кућа, што је довело до 720 хиљада бескућника.

Рат је вођен против цивилног становништва. Број цивилних жртава износи око 1800 (већ 1200 крајем априла, према саопштењу Живадина Јовановића, министра спољних послова Југославије), према минималним званичним југословенским подацима. Незванични (медијски) извори из Србије говоре о 2–3 хиљаде жртава. НАТО, који у овом случају уместо да прецењује минимизира податке, наводи „само 400 цивилних жртава”. Од тог броја, 30% су деца. У укупни број жртава треба укључити и 200 лица која су погинула газећи на неиспаљене касетне бомбе, које је НАТО лансирао.

³⁶ *ibidem*. 81–82.

Према званичним југословенским изворима, цивилних рањених било је најмање 6000, од чега 2000 са трајним инвалидитетом, а 30–40% од њих су деца. Незванични извори који нису уз Србије говоре о 15 хиљада рањених Срба. Војних жртава је било између 5000 (према проценама НАТО-а) и 6000 (незванични српски извори), од укупно 40 хиљада југословенских војника на Косову.

СЕЦЕСИЈА КОСОВА ЈЕ НЕЗАКОНИТА

БРИТАНСКИ ПРОФЕСОР ТВРДИ ДА КОСОВСКИ АЛБАНАЦИ НЕМАЈУ ПРАВО НА СМООПРЕДЕЉЕЊЕ ЗА НЕЗАВИСНОСТ

Међународни суд правде (ИЦЈ) треба да се изјасни у погледу једностраног проглашења независности Косова од Србије (17. фебруара 2008). Аналитичари и експерти међународног права изнели су негативан став у погледу сецесије Албанаца, уз сагласност атланског Запада. У међувремену, сазнало се да је проглашење независности написмено добило став 33 земље, од чега је њих 18 подржало Приштину, а 15 Београд.

Прошлог 17. априла је истекао рок за подношење докумената Међународном суду, који, вероватно, неће дати мишљење пре половине 2010. То мишљење није обавезујуће, али је његова тежина у стању да услови процес међународног признавања Косова, актуелно заустављеног на 58 држава, од укупно 192 чланице Уједињених Нација.

Министар иностраних послова Словачке, Мирослав Лајчак, изјавио је да је сигуран да ће Међународни суд правде, оцењујући легитимност отцепљења Косова, поновити да су принципи међународног права згажени једностраним проглашењем независности из Приштине. Шеф словачке дипломатије је подвукао да Братислава није признала Косово, јер је независност проглашена без сагласности Срба и кршењем међународног права. Словачка је, наиме, једна од пет земаља ЕУ која није признала независност Косова (остале су Грчка, Кипар, Румунија и Шпанија).

Но, осим представника дипломатског и политичког света, правници светског гласа неативно су се изјаснили у погледу избора косовских Албанаца. Међу њима је и британски професор међународног права Ралф Вајлд (Ralph Wilde), који је за београдски лист *Вечерње новости* рекао да је једнострано проглашење независности Косова чин противзконите сецесије. „Локални Албанци немају право на самоопредељење и последично Косово није независна држава”, рекао је професор Вајлд. Овај правни експерт је, иначе саветник влада више држава и међународних организација, професор Правног факултета УКЛ (University College of London) и професор гост Центра правних наука на Џорџтаун универзитету (Georgetown University Law Center), као и других угледних универзитета.

„По међународном праву, једна нова држава може да се формира на територији једне претходно постојеће независне државе, али њено формирање и признавање од трећих држава правно је предвиђено само уколико се све

спроводи уз сагласност Државе мајке”, приметио је професор Вајлд. Да би та нова држава могла да добије правни оквир и тежину проглашења своје независности и међународног признања потребно јој је то специјално правно овлашћење, појаснио је. „Без тога, косовски Албанци немају право на самоопредељење, па, последично, немају ни право да прогласе независну државу”, рекао је.

По међународном праву, процедура која се одвија без сагласности две стране у поступку или без правно обавезујућег раскида, усвојеног од стране Савета безбедности ОУН, правно би значила очување суверенитета Србије над Косовом. „Проглашење независности Косова једнако је отцепљењу и то је оно што се у овом случају десило”, тврди професор. „Државе које признају Косово као независну државу неизбежно крше своју обавезу да поштују суверенитет и територијални интегритет Србије”, подвукао је Вајлд.

(Rinascita – 22. април 2009)

Јула 2010. судија Међународног суда правде у Хагу (ICJ), Хисаши Овада (Hisashi Ovada), отворио је пут независности Косова, мишљењем да „међународно право не забрањује одлуке о независности. Последично, проглашењем независности Косова није прекршено међународно право. Са своје стране, сасвим исправно, српски министар иностраних послова, Вук Јеремић, одмах након читања става Међународног суда правде (које, у сваком случају, није обавезујуће) је одговорио: „Никада нећемо признати Косово”.

СТРАТЕГИЈА УНИШТЕЊА ЈУГОСЛАВИЈЕ

УВОД

Године 1986. „Меморандум” Српске академије наука и уметности изразио је снажно незадовољство поводом положаја Срба у СФР Југославији, као и у вези са ситуацијом на Косову. У документу се, између осталог, наводи: „Прогон српског народа са Косова (почетком прошлог века Срби су чинили више од 40% становништва) сведочи о његовом историјском поразу. У пролеће 1981. године српском народу је објављен један специјални рат (...) Још увек нисмо раскрстили са фашистичком агресијом (...) Уколико се не успостави истинска безбедност и равноправност за све народе који живе на Косову и Метохији, уколико се не створе чврсти и трајни услови за повратак протераног становништва, овај део Републике Србије постаће европски проблем, са веома тешким последицама. Косово је једно од најважнијих отворених питања на Балкану (...)”

Значајно је и то што у Меморандуму није било никаквог помињања „Велике Србије”.³⁷

Упркос овим полазиштима, у медијској превари коју су од деведесетих година прошлог века организовале велике америчке дезинформационе агенције (са „Рудер & Фин” (Ruder & Finn) на челу), најпре су Срби из Босне (или Србо-Бошњаци), а потом и Срби из Србије, добили улогу „лудих касапина”.

У Босни је исламска лидерска структура говорила о „опсади” од стране Срба, који су означени као освајачи. Познато је, међутим, да су Срби интегрални део Босне, а да Бошњаци нису засебна етничка заједница, већ подетничка група српског порекла, настала услед верске поделе. Иста теорија која је примењивана на Србе у Босни касније је коришћена и у вези са Србима на Косову. У историјском развоју, примена овог критеријума поставила је основе за (НАТО) агресије на Босну 1995. године и на Косово 1999. године. Коначни циљ, који је на крају и остварен, био је уништење Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Република Српска је српски ентитет у Босни и Херцеговини. Заузима око 49% територије и у њој живи приближно 40% од укупног становништва Босне

³⁷ О овоме јешироко писано у првом броју часописа *Лимес*, 1993. године.

и Херцеговине. Тренутно броји 1.574.000 становника, од којих су више од $\frac{3}{4}$ српске националности.

Стварање Републике Српске било је изазвано сецесијом (једностраним проглашењем независности) Социјалистичких Федеративних Република Словеније и Хрватске (јун 1991), као и Македоније (септембар 1991).

Главна српска политичка странка у Босни и Херцеговини, Српска демократска странка, коју је водио Радован Караџић, организовала је оснивање „српских аутономних области” и оснивање парламента, који би их представљао. У новембру 1991. године, на референдуму који је одржан међу босанским Србима, велика већина је потврдила жељу да Срби у Босни и Херцеговини остану део Југословенске Федерације, са Србијом и Црном Гором. „Република српског народа Босне и Херцеговине” проглашена је актом наведеног парламента 9. јануара 1992. године. Референдум и стварање аутономне државе проглашени су неуставним од стране Владе Босне и Херцеговине, која их није признала, ни као легалне, ни као важеће.

У јануару 1992. године, председник (муслиман) Изетбеговић игнорисао је предају дужности српском колеги (председништво Босне се обављало наизменично између представника народа).

Фебруара–марта 1992. године, влада Босне и Херцеговине одржала је референдум за независност од Југословенске Федерације, који је српска заједница бојкотовала. Излазност је била између 64% и 67% бирача са правом гласа, од којих је 98% било за сецесију. Они који су гласали за били су претежно Бошњаци и Хрвати. Босна и Херцеговина је прогласила независност у марту, што је изазвало катастрофалан грађански рат.

6. априла 1992. године Европска заједница је признала независност Босне и Херцеговине, а српски посланици су одговорили проглашењем сецесије Републике Српске од Босне и Херцеговине, преузимајући контролу над приближно 70% националне територије.

Окидач је повучен у Сарајеву, 27. маја 1992. године, када је граната из минобацача убила 22 особе, у реду испред пекаре у улици Васе Мискина. Одговорност је приписана (од стране свеприсутне америчке дезинформативне агенције, поменуте „Рудер и Фин”) српској артиљерији, али су балистичке студије потврдиле да је гранату вероватније испалила муслиманска милиција. Чувене фотографије муслиманских жртава са одсеченим главама објавили су *Тајмс* и *Њузвик*. Касније је откривено да су тела припадала српским жртвама. Откривено је да су камере претходно биле постављене на месту напада, спремне за снимање.

Након таласа негодовања због масакра који је лажно приписан Србима, 30. маја 1992. године, Савет безбедности УН осудио је Југославију, називајући је

агресором и окупатором Босне. Другом резолуцијом (757), Савет је увео економске санкције против нове Федерације.

Дефинитивна потврда завере против Југославије дошла је из поверљивог извештаја УН, у којем се тврдило да су масакр у Васе Мискина починили муслимански екстремисти. Иста теза је поновљена и у извештају Радне групе за борбу против тероризма америчке владе, „Иранска европска одскачна даска”, од 1. септембра 1992. године.

Упркос свему, почев од 1992. године, пацифисти и левица су били ухваћени у замку: покренута је кампања „Сарајево под опсадом”. Италијанског пацифисту Морена Лукателија убили су (босански) муслимани. Тек годинама касније постале су познате везе и одговорности исламистичких милиција, посвећених надувавању и инструментализацији догађаја у бујајућој антисрпској кампањи и подстицању мржње међу етничким групама.

Према подацима које је доставио лондонски Institute for Strategic Studies, током сукоба у Босни хрватски војници су починили најгрозније злочине. Хронике су говориле о војницима који су ишли у рат са бројаницама око врата, о свештеницима и херцеговачким фрањевцима који су се шетали с пиштољем (неке од њих је интервјуисао и италијански лист *Avvenire*).

Други масакр догодио се 5. фебруара 1994. године на Маркале, главној пијаци у Сарајеву. Овог пута, жртве су биле шездесет и осам особа. Сарајевски Срби су оптужени да су кривци. Међутим, 6. јуна исте године, Јасуши Акаши, специјални изасланик УН за Босну, изјавио је, за *Deutsche Presse-Agentur*, да је тајни извештај УН одмах приписао масакр муслиманима, али да генерални секретар, Бутрос Гали, о томе није говорио из политичких разлога. План је био да босански муслимани нападну сопствени народ, како би се УН и НАТО подстакли да војно интервенишу у сукобу. Ова одвратна намера је успела. НАТО је бомбардовао српске положаје неколико дана касније. Ово је тек један од примера бомбардовања које су муслиманске снаге извршиле над својим грађанима (физички га је извео НАТО), а затим приказале као српске злочине.

Вест која је промакла медијима била је крвава кампања муслиманске владе, која је, у августу 1994. године, извршила „етничко чишћење” Срба са севера Босне, те нагнала 60 хиљада муслимана из Бихаћа (који су били на страни Срба или су мрзели сарајевску власт) да беже из својих кућа. За те муслимане се говорило да су издајници. Дана 3. маја 1995. године Бошњаци (потпомогнути од стране САД-а) напали су босанске Србе. Ваздушни напади су престали тек када су босански Срби ухватили УН војнике и држали их као таоце. У јуну су босански Срби заузели Сребреницу. У претходним годинама муслиманске милиције, под вођством Насера Орића, сравниле су са земљом око тридесет српских села, око енклаве под заштитом УН. У сукобима након српског напада

забележено је 1430 жртава; још око шест хиљада босанских муслимана је тајно уклоњено из града, непосредно пре уласка Срба. Операцију коју је спроводила муслиманска војска описаће Међународни Црвени крст, у документу ICRC бр. 37, од 13. 9. 1995. У наредним годинама медији ће непрестано преносити причу о „покољу осам хиљада цивила у Сребреници” и о „заједничким гробницама”.

Дана 28. августа 1995. године још једна експлозија на малој пијаци једне градске четврти у Сарајеву убила је 37 људи. Ради се о даљински детонираној експлозивној направи. Одмах су саопштења „Ruder & Finn”, „веома поуздане” агенције, приписала напад Србима. Американци су искористили прилику као изговор за покретање највећег војног напада у Европи, након Другог светског рата. Више од четири хиљаде ваздушних напада САД-а и НАТО-а извршено је, како би се приморала Југославија да прихвати Дејтонски споразум.

Дописник *New York Times*-а из Вашингтона, Дејвид Биндер, написао је у часопису *The Nation* да се експлозија догодила дан након што је заменик државног секретара, Ричард Холбрук, обећао веће војно ангажовање НАТО-а. Недостало је само добро оправдање за деловање. Биндер је навео четири различита војна извора који су оспоравали УН извештај, састављен у журби, који је оптуживао српске Бошњаке за експлозију.

Један руски артиљеријски официр, пуковник Андреј Демуренко, који се налазио у босанској престоници, учествовао је у телевизијском програму у Сарајеву, како би осудио фалсификовање чињеница од стране УН извештаја. Тврдио је да је вероватноћа да се погоди улица широка мање од стотинак метара, а удаљена једну или две миље од српских артиљеријских положаја, „једна према милион”.

Један канадски стручњак, са дугим искуством службе у Босни, рекао је новинару Биндеру да чеона капа гранате од минобацача, пронађена у кратеру на пијаци, „није уопште потицала од минобацача”.

Два америчка званичника у Сарајеву објаснила су Биндеру да се, на основу трајекторије, мале дубине кратера и чињенице да нико није чуо оштар звук свињања, може закључити да је граната бачена из веома мале близине или убачена међу народ са оближњег крова. Иако је Биндер био стални дописник *New York Times*-а, морао је да се обрати часопису *The Nation*, да би објавио ову причу. Према извештајима који су процурели преко француске телевизије, западне обавештајне службе су биле упознате са чињеницом да су муслимански агенти бомбардовали пијаци са циљем да изазову интервенцију НАТО-а. Чак је и међународни преговарач Лорд (Дејвид) Овен, који је радио са Сајрусом Вансом, у својим мемоарима, признао да су снаге НАТО-а од самог почетка знале да се ради о муслиманској бомби.³⁸

³⁸ David Owen, *Balkan Odissey*, Harcourt, 1996, 262.

Бес америчких медија због експлозије на пијаци у Сарајеву била је у оштром контрасту са широким одобравањем лансирања тринаест „Томаhawk” крстарећих ракета на град Бања Лука, град који се налазио иза линије фронта босанских Срба. Такође је познато да је Бања Лука тада била уточиште највећег броја избеглица из целе бивше Југославије. Током напада САД–НАТО многи цивили су погинули, а једна болница је бомбардована. Почетком 1996. године више од 100 хиљада Срба напушта Сарајево.

Часопис *Hrvatska ljevica* је у октобру 1995. године, у чланку под насловом „Жртве и злочини”, писао: „О несрећама народа Босне и Херцеговине већ постоје тоне докумената. Свако етничко језгро покушава да увери свет и себе да има највећи број жртава и да је предмет зверстава других. Уједињене нације прикупљају и имају своју документацију, ЕУ своју, Хашки трибунал за злочине у бившој Југославији има своју. Што се тиче овога, марионете новог светског поретка распоређују доказе о злочинима према свом интересу, који у одговарајућем тренутку желе да искористе и на дипломатском плану и на „терену”. „Иако је било веома тешко утврдити сву истину о жртвама и злочинима једне, друге или треће стране, сигурно је да босански муслимани (Бошњаци) имају највећи број погинулих. (...) Муслимани су постајали жртве Срба, постајали су и још увек су жртве Хрвата, а и самих муслимана (због унутрашњих сукоба). Међу Србима у Босни најмање двадесет хиљада је погинуло у униформи и најмање 40 хиљада били су цивили; они су били, и још увек су, жртве муслимана и Хрвата. Хрвата који су погинули у Босни и Херцеговини било је око 15 хиљада, а много више их је страдало у борби против муслимана него против Срба”.

У грађанском рату интервенисао је и НАТО, који је, у оквиру операције „Deliberate Force”, бомбардовао искључиво територију Републике Српске. Рат је завршен 1995. године, потписивањем Дејтонског споразума.

Дана 21. новембра 1995, у Дејтону, Охајо (САД), шефови држава: босански Алија Изетбеговић, српски Слободан Милошевић и хрватски Фрањо Туђман, потписали су мировни споразум, који је Босну и Херцеговину трансформисао у конфедералну републику, при чему је 51% територије припало Федерацији Босне и Херцеговине, а преосталих 49% Републици Српској. Коначна верзија споразума потписана је у Паризу, 14. децембра исте године. Од краја рата Република Српска је прошла кроз бројне промене. Многи њени лидери из ратног периода су ухапшени или су у бекству након оптужби за ратне злочине, иако је Радован Караџић неколико година након краја рата и даље вршио одређени утицај на унутрашњу политику републике. Неки људи од несрпског становништва, који су током рата били протерани, вратили су се у своје домове, па несрпско становништво сада чини око 10% укупног становништва Републике Српске. Међутим, као и друге посткомунистичке земље које су кренуле путем тржишне

економије, две ентитетске структуре у Босни и Херцеговини пролазе кроз дубоку економску кризу и широко распрострањену корупцију.

Према унапред написаном сценарију, разне кампање дезинформација, које су оркестрирали западни медији, увек су укључивале наводе о масовним силовањима са етничком позадином. Између јесени 1992. и пролећа 1993. године сензационалистички извештаји су тврдили да је најмање двадесет хиљада, а можда и до стотину хиљада, муслиманских жена било силовано, од стране јединица српске босанске војске.

Прво новинарско откриће о етничким силовањима која су починили Срби у Босни датира из јесени 1992. Жртве, како се тврдило, биле су хрватске и муслиманске жене. *New York Times* је, у издању од 13. децембра 1992, известио да је педесет хиљада хрватских и муслиманских жена било силовано и да је то била званична политика Срба.

Свако ко има мало здравог разума питао би се какву основу може имати таква вест. Међутим, не и медији, нити удружења за људска права. Они су то прихватили и, верујући својим сопственим лажима, послали новинаре у Босну, да интервјуишу жртве.

Француски новинар Жером Бони, не знајући шта да каже, дао је следеће објашњење: „Кад сам стигао на педесет километара од Тузле, рекли су ми: 'Иди у школу у Тузли, тамо је четири хиљаде силованих жена'. Кад сам био на двадесет километара од Тузле број је смањен на четири стотине. На десет километара остало је само четрдесет. Кад сам стигао на место, нашао сам само четири жене које су биле спремне да потврде да су биле силоване”.

Следеће године је вођена велика кампања против Срба „етничких силоваатеља”, од стране босанско-муслиманског министра спољних послова, Хариса Силајџића, који је на Женевској конференцији, 1993, говорио о „десетинама хиљада муслиманских жена које су биле изложене сексуалном насиљу, у сврху етничког чишћења”. Та вест је потом папагајски преношена у свим западним медијима, укључујући (нешто што се подразумева) и оне који су били под контролом влада са већинском левицом, које су, ваља истаћи, у многим приликама додатно појачавале скандалозне процене изнете у штампи, како би се изазвао додатни гнев и подстакла антисрпска осећања.

У оквиру плана криминализације српско-босанских снага у вези са питањем етничких силовања, „причало се” о једном српско-босанском команданту, који је, наводно, својим трупима дао следеће наређење: „Напредујте и силујте”. Као и у многим другим случајевима, ни овде никада није утврђен извор ове приче, нити је икада објављено име тог, наводног, команданта. Све, дакле, у савршеном стилу *јенки* дезинформације. До данас ниједан озбиљан извор није подржао такве оптужбе. Новинар Паренти пише: „Колико је нама познато, тако

нешто никада није изречено”. Другим речима, да не постоји. Са своје стране *New York Times* је, иако са закашњењем, понудио блажу промену верзије, стидљиво признајући да „постојање ’систематске политике силовања’ од стране Срба остаје нешто што тек треба доказати”.

Лажи које шире „заинтересовани” извори су у сукобу и са статистиком: босанско-српске снаге су, према оптужбама, силовале свуда од 25 хиљада до 100 хиљада муслиманских жена. По овом питању су различите верзије веома контрадикторне; војска српско-бошњачких снага није бројала више од 30 хиљада људи, од којих је велики број био ангажован у различитим војним активностима. Како извештава колега Паренти: „један представник Хелсиншког комитета је истакао да су приче о масовним српским силовањима потекле из редова хрватске и босанско-муслиманске владе и да нису садржале никакве веродостојне доказе у прилог тим тврдњама”.

Као што се може рећи и за сва друга питања, тако и у вези са „силовањима”, став Сједињених Држава испада крајње лицемеран: број силовања за које се тврди да су се догодила током целог рата у Босни (дакле, у периоду од најмање две године) догодио се у само једном месецу и то само у граду Вашингтону.

Бери Литучи (Barry Lituchy) је приметио да је једном приликом *New York Times* објавио фотографију која је требало да сугерише како су Хрвати били жртве српских злочина, док су у ствари убиства починили босанско-муслимански борци. *New York Times* је наредне седмице објавио један нејасан демант.³⁹

Питање етничких силовања први пут је у западним медијима доведено у сумњу 1994. године, у чланку „Вести из Југославије: ‘пристрасна штампа’”, аутора Питера Брока (Peter Brock).⁴⁰

Етничке групе	1991 ⁴¹	2006 ⁴²
Срби	44%	48%
Хрвати	31%	37,1%
Бошњаци	17%	14,3%
Југословени и остали	7%	0,6%

³⁹ *New York Times* је касније објавио демант. О овоме и у „I media e la guerra civile jugoslava”, Barry Lituchy, у IAC,70

⁴⁰ На италијанском језику је објављено у *L'Internazionale*, од 26 febbraio 1994, 11. Претходно су се појавиле верзије на енглеском језику, у *Foreign Policy*, п. 93, зима 1993/94, као и на немачком, прво у *Die Weltwoche* (CH) и у *Foreign Policy* (RFT).

⁴¹ Званични попис из 1991.

⁴² Процене које је објавио *Cia World Factbook*, из 2006.

Резиме закључака Истраживачке групе о Сребреници⁴³

1. Број и природа жртва, као и оштри контексти догађаја у Сребреници, представљени су зајадној јавности на тенденциозан начин и захтевају објективно преиспитивање.

2. Тврдња да је између 7.000 и 8.000 муслимана убијено приликом заузимања Сребренице, у јулу 1995. године, неутемељена је.

Ова цифра представља грубу процену, коју је првобитно изнео Црвени крст. Она је укључивала 5.000 несталих, од којих су хиљаде касније идентификоване као особе које су успеле да се спасу или које су погинуле у борбама против Војске Републике Српске.

Број тела које је Трибунал у Хагу ексхумирао у региону до 2001. био је знатно мањи (2.028), а многи од тих случајева нису имали никакве везе са поменутиим периодом. Од 7.500 тела која су сакупљена у Тузли Међународна комисија за нестала лица (ICMP) је до данас идентификовала само 2.979, а покушаји да се, употребом ДНК, докаже њихова веза са Сребреницом нису уродили плодом.

Светска здравствена организација евидентирала је 35.632 преживелих, уз око 3.000 војника, за које је Црвени крст утврдио да су борећи се прешли српску територију и стигли до Тузле, где су одмах поново укључени у борбена дејства. То значи да је било најмање 38.000 преживелих босанских муслимана, број који се не разликује значајно од процене становништва пре пада града, коју су главне хуманитарне организације (укључујући и сам Трибунал) поставиле на око 40.000 (сам Трибунал је изнео бројку од 37.000).

3. Тврдња да су све муслиманске жртве приликом заузимања Сребренице биле ненаоружане и стрељане од стране српских снага нема утемељење.

Подаци прикупљени на терену показују да је значајан проценат губитака био последица борби – посебно покушаја пробоја, који је проузроковао и 450 погинулих међу српско-босанским снагама. Они указују да је дошло до егзекуција у размери од неколико стотина, али не више од тога. Компетентни посматрачи на терену, укључујући официре из илегалног батаљона бившег заменика шефа мисије УН у Босни К. М. Бранка и другог комесара УН за људска права, Хенрија Виеланда (Henry Wieland), изричито су изјавили да нису пронашли никакве доказе о масовним егзекуцијама и злочинима.

⁴³ AA.VV, *Il dossier nascosto del 'genocidio' di Srebrenica*, превео на италијански Jean Toschi Marazzani Visconti; приредила Ivana Kerecki, Напуљ: La Città del Sole, 2007, 173–175.

4. Дојађаји из јула 1995. не моју се нейрисџрасно размаџраџи ван конџексџа раџа у реџиону у џериоду између 1992. и 1995. џодине.

Посебно је неистинита тврдња да је статус заштићене зоне УН подразумевао присуство само ненаоружаних цивила. Присуство 28. дивизије, састављене од 5.500 снажно наоружаних војника Армије Босне и Херцеговине, било је континуирано под командом Насера Орића, оптуженог за злочине. Та јединица је континуирано спроводила нападе и масакре над српским цивилима у околини. Према речима главног преговарача УН, лорда Дејвида Овена, основна слабост концепта зоне безбедности, са становишта војске, била је у томе што је Савет безбедности УН дозволио муслиманима да избегну све клаузуле о демилитаризацији”. Пре тога, од маја 1992. до априла 1993, Орићеве снаге су извршиле неке од најтежих злочина у рату, масакрирајући између 1.200 и 2.500 Срба у сребреничком региону. Укупни број српских жртава у околини Сребренице током рата (објављена је листа са 3.287 имена) није мањи, а вероватно је и већи од броја муслиманских жртава.

5. Дојађаји из јула 1995. не моју се нейрисџрасно саџледаваџи изван ширеџ конџексџа џрађанских раџиова у Јуџославији од 1991. до 1995, а џосебно завршине фазе у леџио 1995. џодине.

Истина је да повлачење муслимана из Сребренице није било изазвано војном нуждом, већ се радило о стратешкој операцији, која је подразумевала губитке људства, прихваћене као оправдана жртва, у име „вишег циља”. Бошњачки политички и војни лидери, укључујући Ибрана Мустафића, пореклом из Сребренице и оснивача владајуће СДА странке, изјавили су да су бошњачко председништво и врховна команда намерно жртвовали град, како би изазвали интервенцију НАТО-а.

Претерано увећавајући губитке муслимана, Клинтонова администрација је скренула пажњу са хрватских напада, далеко озбиљнијих и смртоноснијих, који су, уз америчку подршку, извршени на заштићене зоне (УНПА) са српским становништвом у западној Славонији (операција „Бљесак”) и у Крајини (операција „Олуја”), у мају и августу 1995. године.

6. Тврдња да је у Сребреници џочињен џеноцид од сџране Срба је неуџемељена.

Трибунал у Хагу је подигао оптужбе за геноцид две недеље након заузимања Сребренице – пре него што је уопште било могуће спровести озбиљну истрагу. Број и природа жртава, чињеница да је Војска Републике Српске помогла евакуацију цивилног становништва у правцу Тузле, као и други докази, побијају ову тврдњу. Истовремено, чињеница да Трибунал није квалификовао као геноцид

најтеже злочине који су у истом периоду починиле хрватске снаге над српским цивилима у УНПА зонама, додатно компромитује његову непристрасност. Бивши главнокомандујући НАТО-а, генерал Чарлс Бојд, ситуацију је резимирао речима: „Етничко чишћење се осуђује само када га чине Срби, а не и када се чини над Србима”.

ХРВАТСКА

Године 1990. одржани су избори, на којима је победила Хрватска демократска заједница (ХДЗ), на челу са Фрањом Туђманом, финансирана у великој мери из фондова НАТО-а. Туђман је усвојио нови Устав, у којем се Хрватска дефинише као „држава Хрвата”, што је изазвало снажне реакције српског становништва у Хрватској, које је вековима тамо живело. У одговор на то, у лето 1990, Срби су формирали Аутономну српску област Крајина, која је обухватала и територије насељене Србима у Славонији. Основана је 1. априла 1991. године, али никада није добила међународно признање (у то време ни сама Хрватска још није била призната од стране Међународне заједнице). У октобру 1991. више од 25.000 Срба било је протерано из западне Славоније. У новембру су се и даље водиле жестоке борбе у Вуковару, који су заузеле нерегуларне милиције, под командом Томислава Мерчепа, блиске странци на власти. У децембру 1991. проглашена је Република Српска Крајина (РСК).

Године 1993. Хелсиншки одбор за људска права је известио: „Од 1991. хрватске власти су дигле у ваздух или сравниле са земљом десет хиљада кућа, углавном српских, али и хрватских. У појединим случајевима куће су миниране са целим породицама унутра”. Хиљаде Срба протеране су из својих домова. Хрватски активиста за људска права Иван Звонимир Чичак изјавио је да су батинања, пљачке и хапшења били уобичајени методи за њихово исељавање.⁴⁴

Томислав Мерчеп, који је до скоро обављао функцију саветника Министарства унутрашњих послова и био посланик у Сабору, био је командант ескадрона смрти. Мерчепове јединице су убиле око 2.500 Срба у западној Славонији, између 1991. и 1992. године, у акцијама које он и данас брани као „херојска дела”.

Сензационално признање официра ескадрона смрти Мира Бајрамовића открило је неке детаље: „Ноћ је била најгори тренутак за наше заробљенике (...) палили смо заробљене, сипали сирће на њихове ране, посебно на полне органе и у очи (...) Најболније је било убацити мале игле испод ноктију и повезивати их на трофазну струју: од особе остане само пепео (...) Ионако смо знали да ће сви бити убијени, тако да није ни било важно да ли ће их више или мање болети”.

⁴⁴ 7. Richard Gwyn, *Toronto Star*, 3 novembre 1999.

„Мерчеп је све знао”, тврди Бајрамовић. „Више пута нам је говорио: ’Вечерас треба опрати сву ову гамад’. То је значило да сви заробљени морају бити убијени”.

Мерчеп се истакао и значајном улогом коју је имао у догађајима у Вуковару (новембар 1991), уочи поновног заузимања града од стране српско-југословенских снага. Он и његови сарадници активно су учествовали у борбама и били су актери бројних злочина, а из једног званичног документа произилази да је Мерчеп због тих догађаја био позван у Загреб, на одговорност.⁴⁵

У августу 1992. британска телевизија је допринела ширењу вести о наводном постојању концентрационих логора, које су, како се тврдило, Срби користили за истребљење муслимана и Хрвата. Како би доказали да нису пронашли затвор, већ нацистички логор смрти, ITN и друге новинске агенције објавиле су широм света фотографије двојице изгладнелих мушкараца, за које се тврдило да су муслимани. Међутим, касније је један од њих идентификован као Слободан Коњевић, Србин, који је већ десет година боловао од туберкулозе и који је био ухапшен због пљачке. Прича о „логорима смрти”, пошто је испунила своју медијску сврху, напуштена је. Међутим, у том тренутку су је већ видели милиони људи. Чињеница да су све остале особе на фотографијама из тих логора биле добро ухрањене једноставно је промакла пажњи новинара.

Године 1993. појавила су се и „открића” Роја Гутмана, новинара који ће касније добити Пулицерову награду, о „логорима смрти” које су, наводно, водили Срби. Та открића никада нису била потврђена проверљивим доказима, што значи да се ради о лажним вестима.

Дана 1. маја 1995. хрватска војска је напала западну Славонију, поново заузевши већи део територије Републике Српске Крајине. Том операцијом, хрватска војска је успела да протера око 250.000 људи из њихових вековних домова. Више од 20.000 српских кућа је спаљено, док су остале биле оштећене и опљачкане.

У августу 1995. хрватска војска је напала подручја Хрватске која су и даље била под српском контролом и теоретски заштићена од стране мировних снага УН-а (које у стварности нису биле присутне). Инвазија хрватске војске на Крајину

⁴⁵ Документ је класификован као заштићен, а у заглављу пише: „Република Хрватска – Општина Вуковар, Владино представништво у Општини Вуковар, Ref. 814-91/91-01/91, Reg. n. 2196-01-91-5. La data è: Vukovar, 18 agosto 1991”. Писмено је упућено: „на пажњу Председника Републике Хрватске, Премијеру, Министру одбране, Министру унутрашњих послова и на знање: Ивици Рачану, СДП; Савки Дапчевић Кучар, ХНС; Д. Будиши, ХСЛС; М. Велици, ХДС”. У предмету пише: „Политичко и сигурносно стање у Општини Вуковар”, па наставља приказујући улогу Мерчепца и његових сарадника у сукобима и покољима који су при томе почињени. Неколико месеци касније, у италијанском листу *Corriere della Sera*, појавио се чланак насловљен са „Покољи и подвизи окупационог посланика Мерчепца” („Stragi e prodezze del rude deputato Mercep”), у коме се описује његов последњи у низу подухвата: претња смрћу супрузи једног загребачког новинара.

изазвала је највећи талас избеглица током грађанског рата у Југославији, приморавши целокупно становништво на бекство, док је више од 14.000 српских цивила изгубило живот.

Према речима једног званичника Уједињених нација, „остали су готово искључиво мртви и умирајући”. Подршка Клинтонове администрације инвазији била је један од кључних фактора који су допринели стварању тог ужаса. Тако је отпочео геноцид над Србима, извршен од стране Хрвата и муслимана Бошњака, а настављен од стране НАТО-а, кроз такозвани „хуманитарни рат”.

Након завршетка агресије Савезника на Југославију, господин Агим Чеку, косовски Албанац, који је већ био означен као ратни злочинац (пошто је предводио Операцију „Олуја” хрватске војске, током које је етнички очишћено српско становништво са својих историјских простора у Хрватској), биће именован за команданта Косовских заштитних снага (КЗС)!

КОСОВО И МЕТОХИЈА

Период који је претходио рату (1966–1999)

Од 1966. до 1988. око 220.000 Срба и Црногораца било је приморано да емигрира, услед притисака и злочина почињених над српским становништвом. У прилог томе сведоче писмо патријарха српског из Београда (1969), као и одговор председника Тита.

Са Титовом смрћу (1980) насиље над Србима на Косову поново је добило на интензитету, а трајало је током целих осамдесетих година, када је најмање 15.000 Срба са Косова одлучило да напусти своје домове. Описујући покушај да живог спале једног дванаестогодишњег српског дечака, новинар Дејвид Биндер (*Њујорк ѿајмс*) је 9. новембра 1982. писао: „Такви инциденти натерали су многе неалбанске становнике Косова да напусте покрајину, чиме су помогли остварењу захтева националиста за етнички чистим албанским Косовом. Последња процена Београда је да је од побуне 1981. године 20.000 Срба и Црногораца заувек напустило Косово”.⁴⁶

Првог новембра 1987. године Биндер је писао, у *Њујорк ѿајмсу*, да су „етнички Албанци” на власти манипулисали јавним фондовима и прописима, како би се домогли српске земље: „напади на српске православне цркве, спаљивање државне заставе. Неке су бунаре отровали, а усеве спалили (...)”

Фирентински лист *La Nazione* преноси да је крајем 1989. године CNN, као прва западна телевизија, почео свакодневно да емитује снимке масакра, које су, наводно, Срби починили над Косоварима. Радило се о два догађаја у којима је погинуло 205 цивила, али су се стално емитовали различити делови истог снимка, како би се стекла слика да се на Косову одвија геноцид. У стварности, све је то била превара.

Од 1991. до јануара 1999. на Косову је забележено 1066 терористичких напада, које су извршили „Албанци” са Косова, са 334 убијене особе.⁴⁷ Обавештајни извештаји немачког Министарства спољних послова, од 29. октобра 1998. и 12. јануара 1999, достављени немачким управним судовима, искључивали су да су до тог тренутка српске оружане снаге на Косову водиле било какве операције етничког чишћења. Према тим важним документима, које је пренео белгијски лист *Solidarie*: „Ни на Косову није могуће утврдити експлицитни политички

⁴⁶ Више о овоме у: „La disinformazione come arma di guerra” <http://web.tiscali.it/trotzkij/LA%20disinformazione.htm>

⁴⁷ Документ пуковника Милана Петковића: „Процена стања безбедности Срба на Косову и Метохији”.

прогон становништва албанске националности.⁴⁸ Акције безбедносних снага (југословенских) нису биле усмерене против Албанаца као специфичне етничке групе, већ против војних противника и њихових стварних или наводних присталица”.

Поред тога, сукоб између сепаратистичке и терористичке гериле и српске полиције није погађао источни део Косова, нити веће градове, где је јавни живот текао нормално.

Између 1. јануара и 31. октобра 1998, у Аутономној покрајини Косово, албански терористи извели су 1.496 терористичких напада, у којима је убијено 152 грађанина албанске, српске, црногорске и ромске националности. У својим акцијама, терористи су убијали цивиле, жене, децу и старце – на пољима, у двориштима кућа, у возилима. Сва убиства била су брутална и сурова, са циљем да се становништво застраши или натера да се придружи терористичким активностима. Убијени Албанци били су припадници албанске заједнице која се није повиновала наређењима ОВК.

* * *

Пре рата није било избеглица међу косовским Албанцима: први су регистровани 27. марта 1999. године, на граници са Албанијом (званичан извор: НАТО). Егзодус је попримио трагичне размере са почетком НАТО бомбардовања. На крају рата број избеглица достигао је 1 милион, од чега 900.000 Косовара (од тих, 100.000 који су се склонили у Србију) и 100.000 Срба.

Категорија Косовара који су били означени као „избеглице” пре НАТО интервенције обухватала је око 3–4.000 косовских Албанаца, који су између 1989. и 1998. године емигрирали у Швајцарску и Немачку. Током оружаних сукоба између терориста ОВК и српске полиције забележено је 600 мртвих (од којих је 80% било косовских Албанаца) и око 250.000 расељених лица (од тога 90% Косовара). Расељене су углавном прихватили рођаци на Косову или у Србији (и данас око 60.000 Косовара живи у Србији). Сличан број Албанаца уточиште је нашао у Албанији, Црној Гори и Македонији.

Треба имати у виду и да су многи „Албанци” (или они који су се таквима представљали, а у ствари су били Срби који говоре албански) напустили Косово јер се нису слагали са политиком ОВК, па су отишли како би избегли судбину коју су многи већ доживели – да буду убијени.

⁴⁸ Није се радило о особама албанске етничке групе, већ о субјектима који су говорили албански, већином етнички Срби.

* * *

Случајеви тортура и етничког силовања забележени су у многим акцијама које су извели терористи ОВК. Прва оптужба за „етничка силовања” (у смислу: прва у вези са догађајима након Титове епохе, од 1980. године надаље) потиче од новинара Наурекаса (Naureckas): „*Њујорк ѿајмс* се поново бави питањем Косова, 28. априла 1986, када (новинар – прим. прев.) Хенри Кам (Henry Kamm) извештава да Југословени Неалбанци оптужују етничке Албанце за сталне нападе, силовања и вандализам. Они верују да је циљ тога да се Неалбанци истерају из покрајине”.

Дана 14. априла 1998. године, у селу Будисавци (општина Клина), силована је супруга Рамадана – као казна његовом оцу, који је на изборима гласао за председника Србије.

26. јуна 1998, у селу Пантина, отета је, мучена и силована Цвета Симић, која је касније преминула од задобијених повреда.

27. августа 1998, приликом претреса села Клечка (општина Липљан), поједине јединице полиције откриле су импровизовани затвор, у коме су терористи држали српске цивиле, укључујући и децу. У том затвору су их најсвирепије мучили, а жене силовали.

Откривена је и пећ за креч, у којој су спаљени посмртни остаци 22 отета српска цивила. У близини затвора пронађена је јама у којој су терористи сахранили веће кости жртава, које нису успели у потпуности да спале у пећи.

У јулу 1998. године, Сафет Кабаши⁴⁹, из села Оптеруша, један од злочинаца ОВК, силовао је две Српкиње, пред заробљеним Србима, у селу Ретимље. Након тога је пуцао у Рајка Николића, једног од заробљених, који је протествовао. Терористи су потом наредили Цветку Николићу, његовом сину од 17 година, да донесе бензин, којим су полили оца и живог га спалили.

Кабаши је (говорећи под заклетвом), такође, изјавио да је 47 бораца ОВК силовало две Српкиње.

У логору смрти код Клечке биле су силоване и девојчице старости између 12 и 15 година, док су српски дечаци били мучени на различите начине, као и остали одрасли Срби: секли су им уши, вадили очи, одсецали шаке до зглобова. На крају би их постројили у ред и стрељали. Било је уобичајено силовати жене Срба или Албанаца који су одбијали да подрже сепаратистичку политику ОВК.

Више пута се у *Њујорк ѿајмс*у појавила прича под насловом: „Амерички извештај описује српске нападе на Косову”. У том чланку се говори о „најдеталнијем до сада документованом извештају о злочинима”, објављеном од стране

⁴⁹ *NIN*, Giugno 1969; *Limes*–1993.

Стејт департамента САД-а. Унутар тог извештаја налазе се описи организованих силовања и систематских егзекуција. Међутим, када се пажљивије чита, у том тексту се узалудно траже докази који поткрепљују ове тешке тврдње, јер се открива да се докази „готово у потпуности заснивају на информацијама из исказа избеглица. Нема никаквих назнака да су америчке обавештајне службе биле у стању да потврде већину, па, чак, ни велики део тих навода (...)”, а фразе попут „према наводима” и „наводно” понављају се кроз цео документ.⁵⁰

Занимљиви су и случајеви које је објавила британска новинарка Одри Гилан (Audrey Gillan), која је интервјуисала избеглице са Косова. У вези са наводним злочинима које су преживели, новинарка је приметила значајан недостатак уверљивих детаља.

Једном приликом, једна жена је ухватила поглед новинарке која је гледала у сат који је носила на руци, док је њен муж причао како су „све жене биле опљачкане” и како су им узети сатови, накит и сва друга вредна имовина.

Портпарол Високог комесаријата УН за избеглице изјавио је Одри Гилан да је било масовних силовања и бруталног масакра стотина људи у три села. Међутим, када је новинарка затражила прецизније информације, УН представник је смањио тај број на пет или шест тинејџерки жртава силовања. Уз то је прецизирао да нема ниједног сведока, а на крају признао: „Немамо начин да било како проверимо ове извештаје”.⁵¹

У другим случајевима Гилан се нашла пред „сведоцима” који су присуствовали (или тврдили да су присуствовали) убиствима и другим злочинима, међутим, како примећује Паренти: „било је врло мало доказа да су они заиста били присутни у обиму о којем се говорило”. Једног поподнева, конкретно, неки официри задужени за контролу рекли су да стижу избеглице које говоре о 60 или више убијених у једном селу и 50 у другом. Ипак, Гилан „није успела да пронађе ниједног очевица који је заиста видео да су се ти догађаји догодили”.

Један шокантан случај „етничког силовања” био је, међутим, онај над српским учитељем Максимовићем. Злочин је почињен поломљеном флашом пива, али је интерпретиран као самоповређивање и у то време у Југославији је тај догађај намерно потцењен и занемарен, како се не би додатно подгревале страсти међуетничке нетрпељивости. Нико у такву интерпретацију заправо није поверовао: доказ томе била је посета Косову коју је организовала једна међународна комисија. Професор Максимовић, који је од тада живео у Београду као инвалид, умро је 2000. године.

⁵⁰ *New York Times*, 11 Maggio, 1999.

⁵¹ Gillan, Audrey: „What's the Story?”, *London Review of Books*, 27 Maggio, 1999.

По трагу тих накарадних доказа, сваког дана су западни новинари извештавали о „стотинама” силовања и убистава, понекад уз напомену, узгредну и без велике важности, да се ради о непровереним причама, односно, како се каже у новинарском жаргону, информацијама које још нису потврђене од независних извора. Те вести су ипак ширене, јер су одговарале потребама и намени, служиле су и доприносиле стварању све непријатељскије климе према Србији, Србима и Милошевићу.

Списатељка Сара Фландерс (Sara Flaunders) нас упознаје са врстом „моралности” која се може приписати америчким трупима када је у питању сексуално понашање: „У свакој америчкој војној операцији развија се читава индустрија секса, а хиљаде жена бива гурнуто у сексуално ропство и проституцију. Треба се сетити искустава из Вијетнама, Тајланда, Кореје и Филипина. Чак и америчке жене у редовима војске морају да трпе силовања и сексуално злостављање, а потом и заташкивања и негирања, као што је то јасно показано у скандалу ’Тејлхук’ (Tailhook) и каснијим извештајима”.⁵²

Када је у августу 2001. избила афера са плавим шлемовима умешаним у случајеве беби-проституције у Етиопији и Еритреји, УН је покренуо истрагу. Занимљиво је да се у писму упућеном председнику Ђампију (с обзиром на то да је у случај било умешано више италијанских војника), од стране Удружења родитеља војника на обавезном служењу војске, изричито наводи да се „понавља оно што се већ догодило у Мозамбику, Сомалији, Босни и, изгледа, на Косову (...)”⁵³

Догађаји у ратном периоду

У августу 1998, скоро годину дана пре почетка агресорског рата против Србије, Ерих Ратфелдер (Erich Rathfelder), немачки новинар већ познат по пристрасним репортажама о рату у Хрватској и Босни, у листу *Тајесцајтунг* (*Tageszeitung*), објавио је вест о масакру 567 „Косовских Албанаца”, од којих 430 деце, у близини Ораховца. Вест никада није добила никакву потврду, нити је могла добити, пошто је била лажна, али је ипак изазвала снажан ефекат и ушла у историју као питање масовних гробница у Ораховцу.

Током 1998. године заиста су откривене неке масовне гробнице, али дело „косовских Албанаца”. Жртве су били убијени Срби, а тела су пронађена у масовним гробницама у селу Клечка (општина Липљан), у Глођану и Волујку.

⁵² Sara Flaunders, „La tragedia della Bosnia: il ruolo sconosciuto del Pentagono”, у IAC – International Action Center – *La Nato nei Balcani*, Roma, Editori Riuniti, 1999, 38.

⁵³ La Repubblica – 25 Agosto 2001.

Дана 31. марта 1999. године, Русија је негирала да се на Косову дешава „икакав геноцид”, али је питање „масовних гробница” и даље представљало централну тачку целе медијске кампање покренуте против Југославије.

Првог априла, амерички Стејт департмент је изјавио да „број несталих или убијених косовских Албанаца може износити 500 хиљада”. Неколико дана касније, 5. априла, исти извор је поновио да 500 хиљада косовских Албанаца „недостаје” и да се „страхује да су убијени”.

Дана 10. априла 1999. године, Међународни Црвени крст је демантовао вести које су наводиле тај број несталих Албанаца, али НАТО није на то обратио пажњу и наставио је да тврди како је „етничко чишћење” на Косову горе него у Босни!⁵⁴

У међувремену, лажне оптужбе за геноцид против Србије наставиле су да се шире. НАТО је, са своје стране, наставио са терористичким бомбардовањем Југославије. Била је то трагична и парадоксална, али пре свега злочиначка ситуација.

Док су НАТО авиони бомбардовали Косово, НАТО је истовремено изражавао „забринутост” за 200 хиљада расељених лица (10. април 1999), али је било савршено јасно да су они били последица самог рата. У избегличком кампу у Кукешу, са 90 хиљада људи, десетак је умирало од дизентерије и упале плућа. НАТО је наставио да бомбардује Косово, изазивајући нове избегличке таласе ка Албанији, а притом је, парадоксално, одлучио да пошаље хуманитарну помоћ! Према подацима УНХЦР-а, из априла 1999. године, број избеглица износио је око 320 хиљада.

Једанаестог априла 1999. године, сателитски снимци приказивали су наводне масовне гробнице на југословенској територији. Седамнаестог априла 1999, на основу сателитских фотографија пилота НАТО-а, није се искључила могућност да су неке масовне гробнице ископане у близини косовског села Избика. Осамнаестог априла 1999. НАТО је говорио о 43 масовне гробнице, идентификоване помоћу сателита.

Према холандском картографу Елмеру Бурију (Elmer Burie), коме се обратило одељење холандског Генералштаба за планове и карте, фотографије које су приказивале, наводне, масовне гробнице снимљене сателитима биле су лажне или барем веома чудне. Бури је анализирао четири фотографије са локалитета Пусто Село.

Дана 18. априла 1999. године стигла је вест директно од вође ОВК, Хашима Тачија, који је тврдио да се сто хиљада албанских талаца налази у заточеништву, на стадиону у Приштини (нешто попут сценарија Пиночеа!). Тачијеве речи су

⁵⁴ Televideo RAI.

узете „здроаво за готово” чак и од стране британског министра спољних послова, Робина Кука (који је у то време био и на челу Европске социјалистичке партије). Репортери *Франс њреса* одмах су се упутили на стадион и открили да тамо нема ничега.

Деветнаестог априла 1999. амерички Стејт департмент је, по већ виђеном сценарију, објавио да је до 500.000 косовских Албанаца нестало и да се страхује да су мртви.⁵⁵ Одакле је Стејт департмент добио ту информацију? Извор је био „Радио слободно Косово”, односно, ОВК, чији је лидер, Тачи, само дан раније пласирао министру Куку лажну вест о 100.000 талаца на стадиону у Приштини!

Такве вести демантовао је и генерални секретар УН-а, Кофи Анан, који је изјавио да што се тиче Косова: „нема независних посматрача који би потврдили оптужбе за геноцид”.

Бари Литучи (Barry Lituchy) примећује да је у једној прилици *Њујорк тајмс* објавио фотографију која је, наводно, приказивала Хрвате, жртве српских злочина, док су убиства у стварности починили босански муслимани. *Тајмс* је тек недељу дана касније објавио нејасни демант.⁵⁶

Још 16. маја 1999. године НАТО је пријавио нестанак више од 100.000 младих албанских мушкараца од почетка сукоба. Амерички министар одбране Коен је експлицитно изнео могућност да је 100.000 „албанских мушкараца способних за војску” убијено од стране Срба. Ево саопштења са „Телевидео РАИ”: „Око сто хиљада Албанаца радно способног узраста нестало је са Косова и можда су убијени. То је изјавио амерички министар одбране, Коен (Cohen), у интервјуу за телевизију. Коен није навео извор, ни метод израчунавања, али каже да је добио извештаје о најмање 4.600 стрељања. ‘Срби редовно раздвајају жене од мушкараца и управо су мушкарци главне жртве војске’”.

Са своје стране, Висока комесарка УН-а за људска права, Мери Робинсон (Mary Robinson), потврдила је бројку од 100.000 несталих, коју су навеле САД. Робинсонова је изјавила да се ради о мушкарцима који су проглашени несталима, киднаповани од стране Срба и никада више виђени.

Два дана касније, број несталих је повећан. Према једној вести, објављеној на „Телевидео РАИ”: „Не зна се ништа о 225 хиљада косовских мушкараца албанске националности. Могло би бити да су се сакрили како би избегли српске милиције или су можда убијени. То је изјавио амбасадор Дејвид Шефер (David Scheffer), амерички званичник задужен за ратне злочине, у посети НАТО-у у

⁵⁵ Исти извор је пласирао исту лажну вест 1. и 5. априла 1999. Све ово јасно показује да је све рађено по прецизном програму за дезинформацију.

⁵⁶ После рата за Косово, у Призрену је откривена кућа у којој је УЧК држао и мучио отете српске цивиле.

Бриселу”. Саопштење додаје да су „пре неколико дана САД говориле о 100 хиљада несталих Косовара”.

Под притиском толико тешких (и лажних!) вести, судије Хашког трибунала су 26. маја издале налог за хапшење Милошевића, оптуженог као ратног злочинца. У међувремену, ракетни напади НАТО снага су се појачали. Пре тога, САД су најавиле намеру да распишу „потерницу” за Милошевићем, у најчистијем стилу Дивљег Запада. Дана 31. маја 1999. године, према наводима из Бона (који је често ширио сличне вести), Срби су на Косову, наводно, формирали концентрационе логоре за Албанце.

Изненада, НАТО је 3. јуна смањило број убијених Косовара на само 5.000! Са своје стране, британски министар спољних послова, Џеф Хун (Geoff Hoon), изјавио је да је „у више од 100 масакара” убијено око 10.000 припадника албанске етничке заједнице.⁵⁷

Петог јуна 1999. године, очевици (са истом поузданошћу као и Хашим Тачи) су тврдили да постоје српски логори смрти, у којима су лешеви (овде уз додатак маште) били спаљивани (у Треччи), како би се уништили докази о масакрима.

* * *

Чак и током рата за Косово, питање етничких силовања поново је покренуто, како би се додатно оправдао масакр у току. Један наслов у листу *Сан Франциско еџаминер*, од 26. априла 1999. године, гласио је: „Српска тактика је организовано силовање, кажу избеглице са Косова”. Наравно, за овакве тврдње није понуђен никакав доказ, док се у самом чланку наводи да извештаји ОЕБС-а са Косова не указују на постојање било какве политике организованог силовања. Осим тога, потврђени случајеви силовања броје се у „неколико десетина” (а не у „многима”) и у сваком случају њихов број не би могао да оправда било какву војну интервенцију, а нарочито не интервенцију „споља”.

У истом чланку се, успут и врло кратко, помиње да је Хашки трибунал осудио на 10 година затвора једног хрватско-босанског команданта (дакле, Хрвата који живи у Босни), јер није спречио своје трупе да, 1993. године, силују муслиманске жене. Наравно, о тим злочинима се у време када су почињени није знало апсолутно ништа.

Шлаг на тарту пружили су нам „господа” Милутиновић и Ругова, који су изразили жаљење што многа НАТО бомбардовања нису погађала само Србе, већ и Косоваре! Управо из тог разлога су затражили обуставу бомбардовања...

⁵⁷ *New York Times*, 11 Novembre 1999.

Период после завршетка бомбардовања

Након завршетка рата покушало се да се потврде оптужбе за злочине упућене Србима. У првим данима НАТО окупације поново се појавила бројка од 10.000 убијених Албанаца (број знатно мањи у односу на претходне тврдње о 100.000, па чак и 500.000 убијених Косовара). У сваком случају, за те бројке никада није представљен никакав доказ, нити је икада објашњено на који начин су те процене уопште направљене, нити да ли су засноване на статистичким анализама.

Књига несталих особа на Косову, коју је објавио Међународни комитет Црвеног крста (МКЦК), садржи податке који се односе на период од јануара 1998. до 5. априла 2001. године. Листа обухвата искључиво имена особа чија је судбина непозната и чији су нестанак пријавили блиски чланови породице. На конференцији за штампу поводом представљања књиге, Елизабет Твинч (Elizabeth Twinch), шеф мисије МКЦК у Приштини, изјавила је да се као нестале воде 3.525 особа, од којих је 2.746 косовских Албанаца (према провереним подацима, око 2.350 су нестали током НАТО бомбардовања, а око 400 непосредно пре и после тог периода), 516 Срба, 137 Рома и 126 особа других националности (Горанци, Бошњаци, Турци и Црногорци). У претходној верзији књиге, из јуна 2000. године, на листи се налазило 3.368 несталих. Од тада, према речима Твинч, разјашњено је 484 случаја, али је истовремено додато 646 нових имена.⁵⁸

Шеснаестог јуна 1999. године, након завршетка рата, говорило се о 10–11 хиљада косовских Албанаца сахрањених у разним масовним гробницама, жртавама масакара и злочина. Вест је званично објавио Бернар Кушнер, одговоран за мисију УН-а на Косову.

У истом периоду, агенција „Асошијетед Прес“ (саопштење од 18. јуна 1999) и друге новинске агенције јавиле су да су Срби убили 10.000 Албанаца.⁵⁹ Ни у овом случају нису дате никакве информације о методологији коришћеној за добијање наведених статистика. Поред тога, НАТО још увек није био ушао на Косово, тако да подаци нису могли бити прикупљени на терену.

Сређином јуна, ФБИ је послао тим истражитеља да испита два локалитета поменута у оптужници против Слободана Милошевића, у којој се наводило да се на једном месту налази шест жртава, а на другом двадесет. За ту истрагу ФБИ је допремио на Косово опрему вредну 107.000 фунти, потребну за истрагу

⁵⁸ AFP – 10 Aprile 2001.

⁵⁹ Коминике за штампу *Associated Press*, 18. 6. 1999. Дана 12. јула, агенција „Reuters“ извештава да је НАТО забележио више од 100 масовних гробница са посмртним остацима масакрираних Албанаца.

„највећег места злочина у историји форензике ФБИ-ја”. Међутим, екипа истражитеља није објавила никакав извештај о масовним гробницама, па се 1. јула вратила у САД без иједне информације у том погледу, једноставно зато што није имала шта да прикаже као резултат истраге.⁶⁰

Тако су почеле контроле, наводних, масовних гробница, по пријавама косовских Албанаца. Перез Пујол (Perez Pujol), директор Института за судску медицину у Картагени (Шпанија), изјавио је: „Почели су са бројком од 44.000 мртвих. Онда су се спустили на 22.000. А сада говоре о 11.000. Чекам да видим коначан број”. Са своје стране, Хуан Лопез Палафокс (Juan Lopez Palafox), главни инспектор и шеф Канцеларије за антропологију Криминалистичке полиције, изјавио је: „Рекли су нам да идемо у најгори део Косова. Да треба да будемо спремни на више од 2.000 обдукција. Да ћемо радити све до краја новембра (радови су почели у августу и завршили се у септембру – прим. аутора). Резултат је потпуно другачији. Пронашли смо само 187 лешева и сада се враћамо”. Даље додаје: „У бившој Југославији почињени су злочини, без икакве сумње ужасни, али они су били последица рата”.

Паренти наводи: „Емилио Перез Пујола је признао да његов тим није пронашао ниједну масовну гробницу и сматра да су извештаји, који су били нашироко објављени у вези са масовним гробницама, били део 'ратне пропагандне машинерије'”.⁶¹

На разним локацијама које су биле предмет провера, како пише Паренти: „једна по једна, масовне гробнице нису успевале да се материјализују у значајном броју – или чак у било ком броју”. Другим речима, као да уопште нису ни постојале.⁶²

На 46 локација, где су вршене истраге у сектору под италијанском надлежношћу, пронађено је 155 лешева, од којих 59 у Пећи, док су се на другим локацијама тела могла избројати на прсте једне руке. Ево неколико примера:

А. У рудницима Трепча, где је ТПИ (Међународни кривични трибунал, са седиштем у Хагу, у Холандији) сматрао да је убијено 700 Албанаца (неке су процене ишле и до хиљаду или више тела), није пронађен ниједан леш. Према наводима америчких и НАТО званичника, Срби су бацили хиљаду или више тела у вентилационе шахтове или су их растворили у базенима са хлороводоничном киселином у руднику. Какво је било стварно стање? У октобру 1999. године ТПИ је објавио резултате истрага западних тимова који су се бавили Трепчом: у вентилационим шахтовима није пронађено ниједно тело, нити је

⁶⁰ Reed Irvine e Cliff Kincaid, „Playing the Numbers Game”, www.aim.org/mm/1999/08/03.htm.

⁶¹ *Sunday Times*, Londra, 31 Ottobre 1999.

⁶² Richard Gwyn, *Toronto Star*, 3 Novembre 1999.

било икаквих доказа да су базени икада коришћени за покушај растварања људских остатака.

Под апсурдним изговором „загађења”, КФОР трупе, под командом Кушнера (постоји видео који документује те догађаје), незаконито су преузеле погоне, са циљем да их предају страним мултинационалним компанијама.⁶³

Б. Ђаковица: амерички Стејт департамент навео је преко 300 жртава у вези са два масакра. На крају су пронађена само три тела, типолошки неидентификована (дакле, није познато да ли је реч о цивилима или борцима ОВК погинулим у борби).

В. Љубенић (близу Пећи, подручје организованих борби): сматрало се да има око 350 тела. Пронађено је, уместо тога, само седам лешева. Исто као и под тачком Б.

Г. Избица: пријављено 150 мртвих, али у масовној гробници није пронађено ништа.

Д. Глоговац: према сведочењима избеглица, које је прикупио Стејт департамент, Срби су, наводно, ексхумирали тела најмање 50 Албанаца и пребацили их у оближњи град. ТПИ је пронашао само два тела.

Ђ. Бистражин: ТПИ није пронашао ниједан леш, иако је било пријављено више од сто.

Е. Краљане: иста америчка изворишта (Стејт департамент) наводила су 82 жртве. Истраживања су утврдила присуство само једног тела, док су друге изјаве потпуно негирале било какве доказе.

Ж. У Пустом Селу: тврђено је да су Срби крајем марта ухапсили и убили 106 мушкараца, али остаци масакра нису пронађени.⁶⁴

Дана 1. јула 1999. године, извори америчког Конгреса обавестили су јавност да су бројке које су представљале патње у покрајини Косово биле у великој мери преувеличане. Пентагон је покушао да се одбрани.

Дана 12. јула 1999. године агенција „Ројтерс” је известила да су НАТОН снаге евидентирале више од 100 локација на којима су се налазила тела масакрираних етничких Албанаца.

⁶³ Toschi Marrazzani Visconti, *Il Corridoio. Viaggio nella Jugoslavia in guerra*- La città del Sole, Napoli, 2006, p. 394.

⁶⁴ *ibid.*

Паренти с тим у вези пише: „Током лета 1999. године медијска конструкција о масовним гробницама сведена је на повремене, нејасне напомене. Неколико стварно откривених локација садржавало је по десетак тела, понекад дупло више, али без икаквих поузданих доказа о узроцима смрти или о националности жртава; у неким случајевима постојали су разлози да се верује да су жртве биле српске”.⁶⁵

Дана 2. августа 1999. године, Бернар Кушнер, главни администратор УН-а на Косову (и организатор „Лекара без граница”), изјавио је да је на Косову пронађено око 11 хиљада тела у масовним гробницама и као извор навео МКСЈ (ICTY) у Хагу. Међутим, када је ова институција упитана о томе демантовала је да је пружила било какве информације те врсте, па до данас није јасно на основу чега је Кушнер дошао до ове процене.⁶⁶

Дневни лист *Лос Анђелес Тајмс* (августовски број из 1999. године, који цитира Паренти) покушао је да обнови (и освежи) тему масовних гробница, увевши живописну причу о „бунарима” и пренесећи тезу да би бунари на Косову могли да буду „масовне гробнице сами по себи”. У новинама је писало да: „ (...) много тела је бачено у бунаре на Косову (...) чини се да су српске снаге нагомилале (...) бројна тела Албанаца у бунарима током своје кампање терора”.⁶⁷ Какво је било стварно стање? Објашњава Паренти: „Чини се да су? Када би прича ушла у детаље задржала би се на једном селу и на једном једином бунару – у којем је пронађено тело једног тридесет деветогодишњег мушкарца, заједно са три краве и једним псом. Није било наведено ни порекло мушкарца, ни узрок смрти, нити је било јасно ко је власник спорног бунара”. Посебно је *Тајмс* завршио прилично бедно, тврдећи да „нису пронађени други људски остаци”.⁶⁸ Паренти додаје: „Колико је мени познато, ни *Лос Анђелес Тајмс*, нити други медијски емисари више нису ширили приче о бунарима пуним жртава”.

Септембра 1999. године, Џеред Израел (Jared Israel) је извршио интернет претрагу новинских чланака, објављених у претходна три месеца, који су садржали речи „Косово” и „масовне гробнице”. Резултат је био: „Више од 1.000 – превише да би се набројали”. Ограничивши претрагу само на чланке *Њујорк џајмса*, пронашао их је 80, отприлике један дневно; међутим – како пише Паренти – када су те масовне гробнице биле подвргнуте конкретној провери једноставно су нестајале!

⁶⁵ Carlotta Gall, „Belgrade See Grave Site as Proof NATO Fails to Protect Serbs”, *New York Times*, 27 Agosto 1999.

⁶⁶ Stratfor.com, Global Intelligence Update, „Where Are Kosovo's Killing Fields”?, Weekly Analysis, 18 Ottobre 1999, www.stratfor.com.

⁶⁷ *Los Angeles Times*, 28 Agosto 1999.

⁶⁸ AFP, 10 Aprile 2001.

Како Паренти извештава: „Касне јесени 1999. године медијска конструкција око масовних гробница је, очигледно, пропала. Многа откривена места, која су се сматрала најпознатијима, садржавала су укупно неколико стотина тела, а не хиљаде, десетине хиљада или стотине хиљада о којима се претходно трубило, то без икаквих знакова мучења или масовних егзекуција; у многим случајевима није било поузданих доказа ни о националности жртава”.⁶⁹

Дана 2. новембра 1999. године избио је међународни скандал око броја косовских Албанаца у масовним гробницама, жртава приписаних српској војсци и милицији. У мају је амерички секретар за одбрану (Коен) изјавио да је било сто хиљада мртвих, али су у то време – као што је већ речено – циркулисале и још „моћније” цифре, чак до 500 хиљада жртава. Сада је америчка обавештајна агенција „Стратфор” тврдила да је пронађено само неколико стотина тела. Ову информацију је, узгред, потврдила и група шпанских форензичара који су радили на Косову.⁷⁰

Ево како је Међународни кривични трибунал (МКТ) представио вест о „спектакуларном неуспеху” истрага које су покушале да докажу постојање „стотина хиљада” косовских Албанаца масакрираних од стране Срба. Дакле, 10. новембра 1999. године, нова главна тужитељка МКТ-а, Карла дел Понте, објавила је резултате до тада спроведених истрага (резултате који су касније замрзнути, због недостатка даљих података). После пет месеци рада стручњака из 14 земаља, који сарађују са МКТ-ом, испитано је око једне трећине од 529 пријављених масовних гробница о којима је Трибунал добио информације.

Истражитељске екипе из 17 земаља су шест месеци копале по Косову, трагајући за такозваним „масовним гробницама”. Већ новембра 1999. године пронашле су 195 ових локација и избројале 2.108 тела, уместо 4.256, за које се веровало да су сахрањена на тим местима. Госпођа Дел Понте је била незадовољна и изјавила је да тај број не одражава нужно стварни број жртава. У пракси, госпођа Дел Понте се понашала као разочарани навијач, чији је тим изгубио. Да је пронађено више тела госпођа Дел Понте би то дочекала са великом сатисфакцијом, бар би могла да прикаже како лажи МКТ-а, ипак, нису биле лажи, већ истине. Међутим, чињеница да је доказано потпуно супротно, то јест, да је МКТ све време заступао и ширио неистине, није нимало уздрмала убеђења госпође Дел Понте, што показује да су та убеђења постојала унапред и била независна од сваког односа према стварности.

⁶⁹ Stratfor.com, Global Intelligence Update, „Where Are Kosovo’s Killing Fields”?, Weekly Analysis, 18 Ottobre 1999, www.stratfor.com.

⁷⁰ Toschi Marrazzani Visconti, *Il Corridoio. Viaggio nella Jugoslavia in guerra*, Napoli: La città del Sole, 2006, 394.

Оправдано је запитати се како је умрло тих 2.108 особа.

Тела пронађена у ових 195 масовних гробница свакако нису тела косовских цивила, већ припадају људима свих националности. У суштини, узроци њихове смрти треба да се траже у терористичким нападима ОВК, у сукобима између ове формације и немуслиманског становништва или муслимана који нису били наклоњени ОВК, затим у сукобима између снага безбедности Југославије и ОВК, као и – наравно – услед НАТО бомбардовања.

Наиме, сами ратни сукоби током рата на Косову (1999) проузроковали су око 550 мртвих, од којих 426 српских војника и 114 припадника Министарства унутрашњих послова. НАТО бомбардовање изазвало је око хиљаду мртвих само на Косову (и још толико у остатку Југославије), а више од 200 људи погинуло је нагазивши на неексплодиране америчке касетне бомбе.

На крају, у терористичким нападима ОВК-а, који су се догодили од краја рата до октобра 1999. године, убијено је око 1.000 особа. Јасно се може уочити да је број жртава пронађених у масовним гробницама знатно мањи од броја стварних жртава на територији Косова. Према горенаведеним подацима, изгледа да није било масовних гробница које нису биле дело ОВК-а – од оне најпознатије у Рачку, па све до недавно откривених. Све су носиле потпис „одреда смрти” – школе ЦИА-е, истих оних који су водили руку аргентинским мучитељима.⁷¹

У истом периоду (1999–2001) је више од хиљаду особа (Срба, Црногораца, Албанаца, итд.) убијено у различитим нападима, од којих су многи изведени коришћењем неексплодираних војних пројектила. Хиљаду особа је у истом периоду отето, а судбина три четвртине и даље није позната (о овоме детаљније у наредном поглављу).

Дана 22. новембра 1999. године, амерички недељник *Newsweek*, узевши у обзир драматично смањење броја тела пронађених у масовним гробницама (тела која, треба поновити, не припадају искључиво албанским цивилима, већ припадницима свих етничких група и са различитим узроцима смрти), објавио је следеће: „Девет месеци након уласка КФОР-а на Косово ништа – ни у закључцима Међународног кривичног суда за бившу Југославију, ни у онима других међународних организација – не потврђује оптужбе о геноциду”.

Подаци из истрага, почетком 2000. године дали су следећи биланс: 529 масовних гробница са 3.685 тела и још 258 делова тела, што даје укупно 3.943 тела. И у овом случају важи исти принцип – реч је о жртвама свих етничких

⁷¹ Свему томе треба додати и да је од почетка сукоба (дакле од 1998), више од 100 Срба и Албанаца убијено у терористичким ОВК нападима, а још 426 српских војника и 144 припадника снага безбедности погинуло је током рата.

припадности и различитих узрока смрти. С обзиром на то да горе наведене бројке не садрже потребне карактеристике хомогености (односно да се ради о бројевима чије јединице припадају различитим категоријама), те бројке се не могу функционално користити у оквиру било какве социолошке анализе. То би било као да покушате да утврдите етнички састав једне државе спроводећи попис у којем испитаници не би били питани о својој националној припадности.

Упркос томе што су теренске провере уз обиље података показале неоснованост оптужби за геноцид упућених Србима, и даље се почетком 2000-их на све начине покушавало да докаже да “масовне гробнице”, које је већ најавио Клинтон, а које КФОР никада није пронашао, заиста постоје. Тако је осмишљен план “Потковица” о етничком чишћењу Косова, потпуно измишљен од стране немачке владе.⁷²

У многим приликама говорило се о “несталим телима”, односно о телима која су наводно “морала бити ту”, па се замишљало да их је неко однео (другим речима: прилагођавање стварности ономе што хоћемо, а не обрнуто). У стварности, ексхумација тела у сврху попуњавања унапред ископаних гробница била је уобичајена пракса ОВК, и на тај начин су створене неке од најпознатијих масовних гробница. Наиме, ОВК је морала да покаже постојање масовних гробница које су наводно направили Срби, али пошто није имала тела косовских Албанаца убијених од стране Срба, користила је две категорије лешева: жртва оружаних сукоба или већ сахрањених покојника.

Хашки трибунал је прекинуо потрагу за “масовним гробницама” у јесен 2000. године: до тада је било пријављено 946 гробница, од којих је потврђено 876. Међутим, ТПИ је навео да се коначни подаци односе на само 429 гробница (одустало се од истраживања осталих...). Број пронађених целих тела је 4.392, док су пронађени и стотине делимичних људских остатака.⁷³ Јасно је да такве цифре, чак и ако се у највећој мери односе на једну одређену етничку групу (а у овом случају не постоје докази да се углавном односе на албанску етничку групу), указују на историјски контекст грађанског рата, али не и на геноцид.

У документу пуковника Милана Петковића⁷⁴ каже се да су “према подацима надлежних југословенских органа, само Сахит Јашари, рођак Адема Јашарија, и Сулејман Селими звани Султан, лично ликвидирали у селу Овчарево 18 лица српске националности у једном дану. Даут Реџеџи, командант полиције повезане

⁷² Више о овоме види: Serge Salimi e Dominique Vidal, “Cronaca di una disinformazione”, *Le Monde diplomatique* – Il Manifesto, marzo 2000, 10-11; детаљно цитирано у књизи новинара Juergen Elsaesser “Le menzogne della Nato in Kosovo: perché Milosevic non è colpevole”.

⁷³ Beta, 17 luglio 2001, *Notizie Est* n. 459 – Kosovo – 2 Agosto 2001.

⁷⁴ Документ пуковника Петховић М, већ наведено.

са ОВК, и још 40 терориста су током лета 1999. отели више Срба из Приштине и околине. Отети Срби су одведени у село Маровац, где се налазио затвор ОВК. Под командом Рецепија, више лица је ликвидирано. Мухамед Љатифи, командант групе полицајаца у Подујеву, лично је ликвидирао: Мирослава Милачића из Подујева, Бранка Марковића и Бранка Ђурића из Приштине и Јовицу Нордицу из Вучитрна. Шефко Аломеровић из комитета “Хелсинки Воч” је лично оптужио Етена и Агима Чекуа, синове стрица Агиима Чекуа, команданта “Оружаних снага” Косова, за смрт Измета и Џевада Срдановића (муслиманске националности). Као њихове извршиоце навео је Бесника Зеката и Џевата Фетахуа. Убиство је извршено 20. октобра 1999. године. Зефири Африм је 25. маја 2000. ватреним оружјем убио Васића Војина, Трифуновића и дете Милорада Петровића, старо 4 године, у селу Черница, општина Гњилане. Сведочења о тим, као и другим злочинима, предата су службеницима Хашког трибунала” (документ се наставља са бројним подацима о насиљу).

Одличан извештај Парентија нуди бројне детаље у вези са питањем избеглица: „Београд је осуђен због политике присилног протеривања Албанаца са Косова; та протеривања, међутим, почела су у значајнијем обиму тек након почетка НАТО бомбардовања, и то погледу хиљада особа које су српске снаге протерале, надасве са оних подручја у којима су деловали плаћеници Ослободилачке војске Косова (ОВК)”.

„Требало би да имамо на уму и то да су десетине хиљада људи напустиле Косово јер је НАТО ту територију немилосрдно бомбардовао, или зато што је то било попрште жестоких копнених борби између југословенских снага и ОВК, или пак зато што су били уплашени и гладни. Телевизијска екипа је устрептало запитала једну Албанку која је прелазила границу с Македонијом да ли ју је истерала српска полиција; она је одговорила: ‘Није било Срба; уплашили смо се од бомби (НАТО-а).’⁷⁵ Ову вест сам морао да прочитам у „San Francisco Bay Guardian“-у, који је алтернативни недељник – а не у „New York Times“-у или „Washington Post“-у”.

„Током бомбардовања, број Срба који је напустио Косово процењен је између 70.000 и 100.000 људи (већина их је отишла на север, али неки и на југ), као и на хиљаде Рома и других.⁷⁶ Да ли су Срби спроводили етничко чишћење над самима себи? Или су бежали од бомбардовања и ратних дејстава? Ипак, талас избеглица изазван бомбардовањем је више пута коришћен од стране америчких

⁷⁵ Детаљније о овоме у: Carlotta Gall, “Belgrade See Grave Site as Proof NATO Fails to Protect Serbs”, *New York Times*, 27 Agosto 1999.

⁷⁶ Више у: Reed Irvine e Cliff Kincaid, „Playing the Numbers Game”, sul sito web: www.aim.org/mm/1999/08/03.htm.

ратних хушкача као оправдање за само бомбардовање, као притисак на Милошевића да дозволи 'безбедан повратак албанских избеглица'".⁷⁷

„Док су косовски Албанци у великом броју напуштали своје домове – обично добро обучени и доброг здравља, неки на тракторима, други у аутомобилима или камионима, многи међу њима били су млади људи, узроста за служење војног рока – описивани су као 'масакрирани'. Стално се понављало да су 'српски злочини', а не велико ратиште против ОВК, а свакако не масовно НАТО бомбардовање, 'протерали више од милион Албанаца из њихових домова'.⁷⁸ У новије време, појавили су се неки докази који показују да број албанских избеглица са Косова никада није достигао тако велике цифре”.

У већ поменутом документу пуковника Милана Петковића стоји: „У кампањи етничког чишћења, након распоређивања КФОР-а и УНМИК-а, са Косова и Метохије протеране су две трећине неалбанског становништва, односно 360.000 Срба, Рома, муслимана, Горанаца, Турака и других неалбанских националности. (...) У Покрајину је, услед неконтролисаних граница, ушло око 250.000 страних држављана, углавном из Албаније. На тај начин, демографска структура становништва је практично преокренута. Градови и вароши су у потпуности етнички очишћени од Срба, Рома, муслимана, Турака и других неалбанских националности. Само као пример: у главном граду, Приштини, где је пре доласка КФОР-а и УНМИК-а живело 40.000 Срба, од којих су 20.000 били студенти, данас живи само 35 српских студената, који похађају наставу у селу Лапље Село, док је у самом граду остало свега 300 Срба”. У документу се, потом, наводе и други подаци о другим местима и другим злочинима.

Од 10. јуна 1999. до октобра 2001. године забележено је 5.089 терористичких напада, од којих 4.776 против Срба, 114 против Албанаца и 119 против Рома, муслимана, Горанаца, Турака и других националности. Било је 1.041 жртва, од чега 911 Срба, 78 Албанаца и 53 припадника других националности. Поред тога: 821 особа је отета или нестала, од чега је 76 убијено, 4 су побегле, 25 је ослобођено, а за 716 особа се не зна шта се с њима десило. До краја 2001. број несталих достигао је 1.300 људи. Други извори (УНХЦР и ОЕБС) наводе да је од 12. јуна 1999. до 31. децембра 2000. године отето или нестало 932 грађанина који нису са Косова. Косовских Албанаца несталих у истом периоду било је 300. Треба нагласити да је на територији читавог Косова ОВК држала најмање стотинак затвора, у којима су многи нестали били заточени, испитивани, мучени и често ликвидирани. Након рата, у Призрену (Косово) је откривен један центар који је користила ОВК за мучење Срба.⁷⁹

⁷⁷ Више у извештају: Robert Burns, Associatted Press, 22 Aprile 1999.

⁷⁸ Parenti M. *I media e le loro atricità*, Nexus n. 32, 001

⁷⁹ Подаци *UNHCR e dati OSCE*; SFP, 10 Aprile 2001.

Од 12. јуна 1999. до 27. фебруара 2000. године 350.000 људи било је приморано да напусти Косово, од чега преко 260.000 Срба и Црногораца. Око 100.000 уточиште је нашло на подручју Београда, као и 30.000 Рома, 35.000 муслимана, 12.000 Горанаца и 500 Хрвата. Подаци показују да се добар део Албанаца касније вратио на Косово.

Тренутно, мањине које су остале на Косову немају слободу кретања, живе у гетима и суочавају се са честим терористичким нападима и уништавањем имовине.⁸⁰

Укупни подаци који се односе на ситуацију након доласка КФОР-а (до марта 2000.) говоре о преко 50.000 спаљених српских кућа. У периоду од 1999. до 2001. године запаљено је, срушено или тешко оштећено 804 цркве, 84 манастира и других споменика.⁸¹

Јавности углавном непознат податак односи се на тренутно мултиетничко присуство избеглица у Србији: 600.000 Хрвата и муслимана и 60.000 са Космета. Српских избеглица из Косова, Хрватске и Босне има преко 700.000.

У случају косовских избеглица, испоставља се да су „прогоњени”, уместо да беже од својих прогонитеља, ишли управо код њих, да траже помоћ – не због неке анахроне потчињености једној етничкој групи (српској), која у Југославији никада није имала хегемонистички утицај, већ захваљујући принципу братства и солидарности, који је, без обзира на сву лицемерну реторику, представљао живу и делотворну стварност у друштвеној структури српске средине.

Један извештај на страницама дневних новина *La Sicilia*, под насловом „Хуманитарци дању, у борделима ноћу”, који је написала П. Л, детаљно описује:

„Молдавка заточена у приштинском бару-борделу износи ужасну оптужбу против Западњака у хуманитарној мисији на Косову: они подстичу велику, уносну трговину 'сексуалним робљем’”.

„Људмила Силенти има 24 године. До пре месец дана била је приморана да се свлачи и проституише у сумњивом ноћном клубу у Приштини, 'Тото', а оно што је испричала британском таблоиду *Мејлон Сандеј* довело је до скандала; изјавила је да је већина њених клијената запослена у хуманитарним агенцијама и организацијама које послују на Косову”.

„Било је Енглеза, Италијана, Албанаца и Африканаца. Много и девојака. Рекли су ми одакле су, а могла сам да видим по њиховим тракама на униформама да раде за УН или друге међународне организације. Неколико пута сам тражила помоћ, објашњавајући да сам овде заточеница. Но, сви су били превише пијани и занимао их је само секс”.

⁸⁰ Idem.

⁸¹ Idem.

Анонимни званичник ОЕБС-а, Европске организације за безбедност и сарадњу, потврдио је: „У Приштини”, рекао је таблоиду, „заробљене су младе жене и девојчице са, чак, само 15 година, а најстрашније је то што су често присиљене на проституцију са радницима хуманитарних агенција. То је скандал”.

„Према истрази листа *Mail on Sunday*, стотине девојака попут Људмиле су присиљене да сексуално задовољавају до 20 клијената током једне ноћи, у приштинским борделима препуним пацова”.

Осим нашироко распрострањене проституције, постоје и случајеви силовања која су починили цивили или војници. Године 1999. изазвао је запрепашћење случај једанаестогодишње девојчице коју је силовао и убио један амерички војник. У листу *Новосџи* (19. јануар 2000) писало је о америчком каплару који је служио у КФОР-у, Френку Ронгију (Frank Rongey), оптуженом за силовање и убиство једанаестогодишње Албанке Мерите Шаби (Merita Shabi); злочин се догодио близу Витне на Косову и Метохији. Амерички војник је прекомандован у Сједињене Државе.

Сведочење једне младе Молдавке⁸²

Мелендуњо (Леће), 1. фебруар 2001. – „За сто долара могли су да раде са мноштво година су хтели. Долазили су пијани у свако доба, плаћали и радили све што су хтели. Хтела сам да молим за помоћ неког од многих војника који су ме одвели у кревет, али они су плаћали, желели само једно и нису слушали” – очајничка је исповест Ане, двадесет осмогодишње девојке из Молдавије.

По ономе што је испричала, десет месеци је била жртва експлоатације, присиљена, као робиња, да се проституише са војницима НАТО снага, стационарним у Македонији. Данас је Ана под заштитом фондације „Regina Pacis”, која је њој, као и хиљадама имиграната током година, пружила уточиште у Мелендуњу.

У Саленто је стигла као и многи други – илегално, гуменим чамцем, у групи са десетинама очајника које су преко Јадрана превозиле албанске криминалне групе. Пуља је требало да буде тек једна етапа на путу ка Енглеској. Њени „господари” су већ одлучили о њеној судбини – ништа бољој од живота који је водила у Македонији: заточена у некој рупи, сведена на ропство, наставила би да се проституише и трпи насиље.

⁸² „Хуманитарни секс за паре” – на интернет-сајту-документима „Balkan Spirit”. „Ја, сексуална робиња НАТО трупа”, са сајта „Quotidiano.net” (<http://qn.quotidiano.net/2001/02/01/1777137-quotlo-schiava-del-sesso-dlle-truppe-NATO-quot-shtml>). Текст није потписан и преноси иницијативу Елизе Поца Таска (Elisa Pozza Tasca), председнице Комисије Савета Европе за насиље над женама.

На њену срећу, по доласку у Саленто, групу илгалаца у којој се налазила открила је и зауставила полиција. Коначно слободна, у прихватном центру којим руководи дон Чезаре Лодезерто (Cesare Lodeserto), Ана је пронашла храброст да проговори и исприча своју причу. „Мој газда је тражио од војника по сто долара за сваку ’услугу’. У замену, било им је дозвољено свако могуће насиље”.

Ана, као и остале девојке, није имала никакву могућност да побегне или да се побуни. „Нисмо смеле ништа да кажемо, иначе смо добијале батине. Колико само разбијених флаша, којима су нам претили”.

Сада се у прихватном центру осећа сигурно и присећа прошлости, са ужасом помишљајући на остале девојке које је упознала и које се још увек налазе у тим местима, присиљене на бруталан живот, поробљене од стране војника мултинационалних снага. Њене мисли су с њима и за њих упућује позив у помоћ: „У граду Трука, у Македонији, налази се још једна моја пријатељица, ослободите је”, моли.

Што се ње тиче, нада се само да ће ускоро поново видети свог осмогодишњег сина, који је остао у Молдавији. Та жеља би могла да се оствари већ ускоро, пошто дон Чезаре Лодезерто наредних дана путује у Анин родни крај, да пронађе малишана.

„Влада нека истражи логоре за жене. Прича о Ани је, нажалост, још једна потврда онога што сам већ пријавила у упиту у Скупштини, 3. априла прошле године, када сам тражила од Владе да истражи наводне логоре у којима жене, у служби КФОР војника, бивају сведене на робиње”, изјавила је поводом Анине исповести посланица Елиза Поца Таска, председница Комисије Савета Европе за насиље над женама.

„У понедељак” – најављује посланица, која је и саветница министра (италијанског) за социјалну политику – „путујем у Молдавију са дон Чезаром и надам се да ћу барем овој девојци, која је толико пропатила, омогућити да поново загрли своје дете”. „У овој фази” – закључује Поца Таска – „Италија, као земља транзита и одредишта, мора преузети конкретну одговорност према Молдавији; као земља порекла овог трговачког ланца, мора бити подржана, да би се овим младим женама обезбедила сва могућа заштита”.

Медијска превара о масовним гробницама

Италијански тв новинар Сандро Провизионато (Sandro Provvionato) на дневнику канала „Тg5” овако коментарише „поновно појављивање” у медијима слике једне масовне гробнице, чијем је „открићу” био сведок:

„Фотографија је једна од оних језивих. Виде се двојица припадника ОВК како се нагињу над масовном гробницом и показују на једну лобању. Један од њих је подиже кабловима за акумулатор аутомобила. Порука је сурова и јасна. Фотографија се јуче (7. јуна 2001) појавила у дневним листовима *Liberazione* и *l'Unità*. Једна непријатна грешка, јер та масовна гробница је лажна.

На Косову, након завршетка рата, пронађено је више масовних гробница (према подацима Хашког трибунала, било их је 529, са 3.685 комплетних тела и делимичним остацима још 258 тела, укупно 3.943 – број далеко мањи од 100.000 мртвих, које су током рата пријавили НАТО и Стејт департамент).⁸³ Та гробница је исконструисана ради медијске манипулације, 15. јуна 1999, пет дана након завршетка „хуманитарних“ НАТО бомбардовања.

То тврдим без страха од деманта, јер сам том ’открићу’ лично присуствовао. Догодило се у селу Ручат, око петнаестак километара од Пећи, где је био стациониран италијански контингент КФОР-а. Као што сам описао у својој књизи *ОВК: војска из сенке* (Гамберети, 2000), са мном, као извештачем „Тg5“, било је најмање још 15 италијанских новинара, неколико фоторепортера и сниматељи шест телевизија. До локације те, наводне, масовне гробнице одвели су нас неки припадници ОВК. Онај који је деловао као вођа нам је, на савршеном француском, испричао причу о породици коју су, наводно, масакрирали припадници српских паравојних формација, дао нам имена, наводно, убијених и тачан датум покоља (20. мај 1999, мање од месец дана раније), упознао нас са једином преживелом ћерком, а затим нас повео прво до огњишта са видљивим угљенисаним костима, а потом до локације гробнице, која је деловала свеже ископана. Из земље су вирили остаци људских тела – како нам рекоше, припадали су четворо људи – поред једног целог скелета, скоро потпуно очишћеног, чија је лобања управо она приказана на фотографији, са кабловима око врата, који су, наводно, коришћени за мучење и дављење.

Пошто се радило о једној од првих масовних гробница пронађених на Косову, све вечерње вести у Италији и сви листови су са великом пажњом пренели вест. Лично сам пренео информацију и приказао снимке, у издању „Тg5“, у 20 часова, али уз велики број условних формулација. Заједно са колегама и сниматељем, Алесандром Томасинијем (Alessandro Tomassini), био сам, наиме, погођен једном контрадикцијом: ако је та лобања припадала човеку убијеном мање од месец дана раније, како је могла бити тако чиста, сама кост?”

Следећег дана, одлучио сам да се поново позабавим том темом. Томасинијеве снимке, врло експлицитне, показао сам војном лекару задуженом за

⁸³ А још даље од хиперболичне цифре од 500.000 несталих косовских Албанаца – за које рекоше да су „вероватно убијени” – пружене од америчког министра одбране, Коена (Cohen).

италијански контингент у Пећи, иначе анатомопатологу. Он ми је потврдио: ти остаци су припадали човеку који је умро најмање неколико месеци раније, можда чак пре више од годину дана. Дакле, сасвим је извесно да су припадници ОВК и наводна преживела ћерка лагали о датуму смрти.

Да бих све боље разумео, одлучио сам да се вратим на место те чудне масовне гробнице. Возећи се дугим макадамским путем, на отвореном пољу, уочио сам једно од оних малих сеоских гробаља, којих је Косово пуно. У том гробљу је било неколико свеже ископаних рака, још увек са отвореним сандуцима – али без остатака. Одмах сам схватио у чему је превара. Те кости, тај скелет, та лобања, били су ископани из обичног гроба на гробљу и премештени неколико километара даље. Да би сцена открића масовне гробнице деловала што уверљивије и шокантније, неко је лешу додао и кабл од акумулатора.

Наравно, у вестима „Тg5” у 13 часова, 16. јуна 1999, испричао сам причу о овој морбидној паради, намењеној медијској манипулацији. Ниједан други дневник, ни новине то нису урадили. Те фотографије и телевизијски снимци и даље круже, а користе се као илустрација у чланцима и репортажама о масовним гробницама. То није случај са листовима *Liberazione* и *l'Unità*, али функција снимака и фотографија је очигледна: дезинформисати. Управо оно што је био циљ ОВК. Савршено је основана⁸⁴ сумња да – скоро две године након завршетка тог бескорисног рата – дезинформације око масовних гробница и даље трају.

⁸⁴ Provvisionato S, „Giornalismo – la fossa dei media”, у листу *Il Manifesto*, 8 Giugno 2001.

ЕПИЛОГ

Књига Ђанија Виоле потврђује – ако је то уопште потребно – тезе изнете у предговору, од којих је основна, формулисана још 1991. године, усмерена на несрећну и намерну намеру Запада – односно, капиталистичког света, предвођеног САД-ом – да избрише социо-политичку целину Југославију, јер је са њим била неспојива, откидајући јој део по део, почевши од Словеније и Хрватске. Касније, 1999. године, осудили смо неопростиву намеру бомбардовања (највећу одговорност имао је бивши комуниста Масимо Д'Алема): отимање покрајине Косово и Метохија. Још 2007. године, званично признавање ове покрајине потврђује управо поменућу намеру. Савршено је јасно да су људска права била само бедан изговор, а прави циљ остаје даље разбијање Југославије, изазивањем и подстицањем „етничког” сецесионизма.

Вреди набројати неке значајне етапе ове, унапред смишљене, политике разбијања једне државе:

- Прве назнаке западног плана датирају одмах после Титове смрти, маја 1980. У годинама које су уследиле Југославија није била против светских реформи у току и 1989. године поднела је захтев за пријем у Европску економску заједницу. Економски стандард Југославије био је у то време на нивоу Шпаније, која ће бити примљена, а Југославија не. То је већ био један од првих злокобних сигнала за Југославију, осуђену на нестанак.

- 28. новембра 1990. године, у *Њујорк тајмсу* се појављује чланак значајног наслова: „Југославија ће постојати још 18 месеци”. Текст сам по себи потврђује унапред смишљени план уништења и не искључује братоубилачке ратове међу југословенским народима, па најављује и да ће главни кривац за њих бити Слободан Милошевић. Исти садржај ће се већ наредног дана појавити и у италијанској штампи. Било је то на дан 29. новембра, националног празника Југославије – да ли је то била само случајност?

- Југославија почиње да трпи бојкот од стране Међународног монетарног фонда и Светске банке, који фаворизују сецесионистичке републике, у складу са интересима Запада. Године 2000, Титово ремек-дело, иако сведено на границе Савезне Републике Југославије (Србија и Црна Гора), и даље је било у стању да одоли ефектима десетогодишњег суровог ембарга и немилосрдног НАТО бомбардовања. Београд је већ био свестан уништавајућег плана који му је висио над главом, односно, намера западних земаља да се име Југославије избрише са географских карата.

• Даљу потврду добијамо од Хавијера Солане, тада већ пуномоћника УН и одговорног у НАТО-у. Након пуча у октобру 2000, он долази у Београд, да изјави како Савезна Република Југославија више не може да се зове Југославија, те да постаје спонзор нове „Државне заједнице Србије и Црне Горе”. Та нова творевина биће и сама убрзо распуштена, изманипулисаним референдумом, који је 2006. године подржала и одобрила Европска унија.

• Након пуча, Милошевића и даље описују као ратног злочинца – кривог јер је бранио Србију – због чека је и он морао бити елиминисан. Упркос датим обећањима и гаранцијама – чак и написмено – Зорана Ђинђића, Коштунице и тадашњег шефа полиције, да ће председнику Милошевићу бити суђено у Београду, у пролеће 2001. он је изведен из београдског затвора и на силу пребачен у Хаг, где је, као што је познато, практично убијен – највероватније отрован – под изговором неког непознатог болесног стања. Да се српски народ додатно понизи, отмица је извршена уочи Видовдана, празника Светог Вида, који пада 28. јуна. Тај дан обележава историјску битку на Косову Пољу, против отоманских освајача, из 1389. године. То је најзначајнији датум у српској историји – да ли је и то само случајност?

• Огромна трагедија уништења Југославије, кроз постепено распарчавање, никада не би могла да се оствари да Западне силе нису нашле широку подршку у реакционарним снагама унутар саме Југославије. Можете ли замислити збир свих жалости и породица погођених болом због тако великог братоубилачког рата?

• Тито је често упозоравао: „Ако останемо уједињени, нећемо се морати бојати никога”. Наш југословенски презир упућујемо издајницима социјалистичке идеје, као и свим мафијашким лидерима нових малих република, који грле нове освајаче и подижу споменике онима који су масакрирали сопствени народ – као на Косову – чији је главни промотер био сам Бил Клинтон.

• Историја, посебно она недавна, тачно потврђује оно што је написала наша незаборавна пријатељица и сапутница Милена Чубраковић, још у јулу 1994:

„У великој журби нестале су твоје наде, а у пепео су претворена твоја богатства. Јадни народе Југославије: заиста су те преварили! Шта год да си изабрао, за кога год да си гласао – у сваком случају си већ био осуђен”.

Рим, септембар 2010.

Иван Павићевац

ПРИЛОГ I

Листа убијених грађана у терористичким нападима албанских терориста у Аутономној покрајини Косово и Метохија између 1. јануара и 31. октобра 1998.

а) убијени грађани српске и црногорске националности

Белић Ђорђе (1938), Васић Десимир (1948), Ристић Милорад (1938), Прашчевић Слободан (1945), Влаховић Милован (1933), Вујошевић Вукосава (1933), Антић Илија, Ковач Даринка, Радуновић Милош (1934), Радуновић Милица (1935), Радошевић Слободан (1934), Јаредић Ненад (1970), Лазаревић Далибор (1983), Ђуричковић Јулка (1933), Симић Видосава (1932), Јовановић Благоје (1944), Милић Живојин (1930), Жајић Оливер (1980), Скркић Славко (1956), Спасић Радош (1945), Шмигић Грујица (1972), Бишевац Светомир (1954), два неидентификована тела, неидентификовано тело, Мајмаревић Александар (1971), Костић Анђелко (1936), Симић Бора (1962), Кажих Векослав (1973), Филђокић Јагош (1956), Стошић Велизар (1935), Крстић Радош (1964), Кнежевић Велимир (1920), Степић Радован (1959), Симић Цвета (1929), Стојановић Предраг (1976), Радивојевић Тадија.

б) убијени грађани албанске националности

Сејди Муја (1946), Мустафа Куртај (1971), Мурат Дајкај (1960), Речај Алија (1960), Бериша Салију (1948), Авдуљај Бајрам, Зогај Ибрахим (1940), Зогај Рамадан, Зогај Фадиљ, Салијај Ибрахим (1950), Деско Церим (1955), Ђемаљ Краснићи (1940), Бакај Бинак (1943), Басоф Назиф (1959), Краснићи Весел (1951), Бег Шабанај, Хајдар Кучи, Беби Мустафа (1956), Гаши Авдуљ (1949), Тачи Ахмет (1931), Пниша Неџад, Садрија Комони (1933), Чаучи Цеста (1965), Тачи Ука (1972), Бериша Зумбер (1936), Алија Бајрам, Гаши Ајет (1954), Сеху Иси (1955), Креузију Садри (1957), Гапи Марк (1927), Хоти Абаз (1945), Ђука Адем (1971), Ђука Бакир (1977), Љуљзим Бујупи (1961), Ставица Бакије (1960), Ханумсаће Еминзери (1949), Мертури Прена, Нлертури Мире (1934), Краснићи Прека (1932), Краснићи Пренде (1935), Креузију Ђемаил (1963), Кољоли Љатифа (1953), Кољоли Руса (1979), Гаши Баџет (1943), Гаши Руждију (1958), Ељсани Неџмедин (1965), Фрокај Илира (1967), Фрокај Гус, Хоџа Јусуф (1938), Краснићи Нурија, Гаши Хајрула, Аџија Сеферај, Понику Арсим (1979), Понику Асрет (1964), Домђонас Маријан (1946), Ђекај Дина (1951), Бинакај Екрем (1958), Хајдари Ђуље (1925), Зукај Сефеет (1945),

Бериша Хаљиљ (1941), Бахри Сула, Ђемај Бетим (1985), Ђемај Бехар (1987), Адријана Клинаку, Шпетим Робај (1957), Барјактари Бафти (1913), Ђуфај Суле (1922), Гаши Љуман (1955), Дрена Зеф (1932).

ц) убијени ирањани других националности

Сопе Мухамед (1959), Краснићи Наим (1953), Бериша Исмет (1972).

д) пронађена неидентификована тела

У осам случајева је пронађено 42 неидентификована тела.

ПРИЛОГ II

Листа припадника снага јавне безбедности убијених
у терористичким нападима албанских сепаратиста у Аутономној
покрајини Косово и Метохија између 1. јануара и 31. октобра 1998.

Цвејић Небојша (1964), Радојчић Горан (1968), Ивановић Радоица (1969), Вујковић Мирослав (1961), Јовановић Милан (1971), Радаковић Раде (1961), Кончареви Андреас (1973), Отовић Миодраг (1962), Тенић Милан (1963), Николић Милован (1974), Ристић Драгољуб (1955), Јовановић Саша (1972), Мићић Александар (1969), Ђукић Драгољуб (1964), Бјелановић Драган (1973), Урошевић Душан (1967), Фатић Томислав (1973), Шијан Жељко (1960), Иваз Дарко (1964), Каравелић Бранко (1967), Лукић Живорад (1965), Стаменковић Драган (1961), Јованови Саша (1966), Гајић Рајко (1961), Мирић Слађан (1973), Шћепановић Витомир (1972), Гроздановић Славољуб (1961), Тинтор Перо (1971), Прелевић Дејан (1974), Рајковић Милорад (1957), Радуновић Мирко (1962), Рајковић Петар (1976), Михајловић Дејан (1971), Ђеранић Зоран (1962), Андрић Горан (1975), Вићентијевић Небојша (1971), Кандић Маринко (1965), Ераковић Иван (1967), Прица Дејан (1971), Филиповић Саша (1974); Тиосављевић Горан (1969), Трифуновић Дејан (1962), Бичок Златан (1964), Стефановић Бора (1970), Стојановић Велибор (1974), Милић Драган (1961), Цецарић Горан (1966), Батанчев Младен (1956), Пешић Момир (1968), Петровић Златко (1960), Марјановић Срећко (1973), Ђуричић Бранко (1969), Јанковић Саша (1972), Суњевић Елвис (1969), Белошевић Ненад (1973), Божић Жељко (1952), Веселиновић Бранислав (1972), Перић Мирослав (1952), Савић Небојша (1967), Драшковић Срђан (1967), Ђокић Зоран

(1970), Коцић Бојан (1975), Букилић Здравомир (1970), Јовановић Зоран (1973), Рађеновић Милорад (1962), Шуковић Драгољуб (1960), Мишкин Здравко (1957), Војновић Гојко (1958), Петровић Горан (1968), Стојановић Драган (1966), Аничих Зоран (1970), Стојановић Миомир (1955), Перовић Срђан (1962), Петровић Мирослав (1964), Класња Мирослав (1963), Крвавац Миломир (1965), Миленковић Горан (1975), Михајловић Сениша (1965) Савић Александар (1974), Јанковић Илија (1958), Васиљевић Зоран (1970), Менковић Бранислав (1956), Горјановић Слободан (1970), Брадић Милош (1963), Плахота Борис (1968), Живадиновић Горан (1969), Бојанић Славомир (1970), Петровић Огњен (1975), Тадож Драгослав (1962), Пантовић Александар (1973), Словић Мирослав (1974), Радовановић Рајко (1973), Николић Горан (1972), Љубомировић Љубомир (1966), Миљковић Вељко (1968), Милић Сретен (1970), Поповић Слађан (1971), Јефтић Небојша (1968), Симеуновић Саша (1969), Јовичић Жељко (1966), Бараћ Дејан (1972), Лукић Драгиша (1976), Ћорђевић Ранко (1963), Станковић Ненад (1970), Марковић Горан (1971), Костић Живорад (1961), Јаковљевић Дејан (1968), Алури Назими (1973).

ПРИЛОГ III

Листа грађана рањених у терористичким нападима албанских сепаратиста у Аутономној покрајини Косово и Метохија између 1. јануара и 31. октобра 1998.

а) рањени грађани српске и црногорске националности

Николић Благоја (1952), Вукојичић Верослав, Ђуричић Здравко (1956), Бошковић Перко (1951), Бошковић Бошко (1978), Јовановић Благоје (1944), супруга Јовановић Благоја, Стојановић Драгослав, Стојановић Мијат, Стијовић Веселин, Радошевић Станиша (1974), Стијовић Новак (1966), Ђушић Славка, Влаховић Бошко (1963), Мијовић Мишо (1948), Ђуришић Драган (1952), Јакшић Далибор (1976), Ракочевић Саво (1941), Деверџић Драгиша, Деверџић Илинка, Ђурић Драга, Стефановић Дарко, Ђуричић Милоје (1969), Комазец Рајко (1955), Јовановић Славољуб (1936), Миљановић Славиша (1969), Вуковић Слободан, Ћорђевић Ненад (1962), Живковић Саво (1926), Живковић Новка (1935), Ћорђевић Петар (1941), Баровић Десанка (1957), Синдић Љубинка (1955), Ристић Светозар (1934), Вулић Лела (1980), Тулафић Настрадаин (1925), Симић Цвета (1929), Михајловић Мирослав (1959), Лукић Јован, Радовановић Матеја, Божанић Драгица, Ковачевић Радмила (1952), Андрејевић Боро (1962), Стојановић Александар

(1975), Шмигић Новица (1970), Ђуричић Милић (1968), Ђорђевић Велибор (1935), Сташић Владимир (1979), Миљановић Драгољуб (1969), Трпковић Бранко (1975), Станковић Станимир (1968), Гогић Драгољуб, Милентијевић Мирослав (1931), Стојановић Александар (1975), Спасојевић Драгица (1973), Спасић Живорад (1950), Стојановић Зоран (1965), Станисављевић Миодраг (1960), Вучић Љубомир, Бојковић Бранко.

б) рањени ирањани албанске националности

Ђавид Саља (1949), Бибај Микел, Рифат Чупевај (1953), Игбала Тахирај, Рачи Риза (1931), Хајдини Сеља (1948), Хоти Ајета (1933), Ук Никај (1926), Јакуп Хоти (1945), Ђаколи Шабан, Ђаколи Рецо, Незај Ука (1971), Незај Зоја (1982), Баљај Рамадан, Рустемај Ганио (1965), Тахирај Ђемија (1954), Тахирај Адријана (1954), Незири Разе (1936), Бакај Арђент (1980), Смаљ Саља (1958), Шопај Ђељадин (1968), Кучи Скељзен, Хиљми Хоца, Фаик Османија, Хајдинај Хакија (1975), Хаки Ука, Љушај Сика (1919), Мердита Марко (1952), Ђевдет Стуљчаку (1962), Сељатин Хасани (1963), Бајрами Азем, Бајрами Амза (1963), Гаши Хазир (1962), Исљами Берам, Дедај Марк (1952), Морина Имер (1933), Рапи Прен (1958), Морина Нафи, Морина Рахман (1962), Круезиу Ресмија (1977), Шабани Наим (1968), Ђемај Шпетим (1989), Ђемај Нафи (1987), Краснићи Асим (1987), Краснићи Миљаим (1984), Драгадела Зухерија (1986), Драгадела Афердита (1992), Чендреша Клинаку (1998), неидентификовано дете, Вехрија Клинаку (1967), Мирвета Клинаку (1975), Исак Клинаку (1942), Аднан Везај (1973), Хакљај Скодран (1984), Хакљај Авдија (1984), Хакљај Сокољ (1984), Илир Толај (1961), Линда Буњаку (1963), Мазреку Нуби, Алиљах Бедри (1979), Селитај Марија (1955), Зумер Бузку (1980), Бујар Битићи (1976), Дрена Петер (1963).

ц) рањени ирањани других националности

Ѓуња Адем, Ајризај Тахир, Ернанд Муминовић (1972), Менексе Адмир (1979), Мехмети Рифат, Џамбалић Фата (1954).

д) рањени ирањани других држава

Митин Сергеј (1972), дописник московског листа *Извештај*; један запослени канадске амбасаве у Београду; Маргарет Бриесон (1952) са Новог Зеланда, један представник МЦК.

ПРИЛОГ IV

Листа припадника снага безбедности рањених у терористичким
нападима албанских сепаратиста у Аутономној покрајини
Косово и Метохија између 1. јануара и 31. октобра 1998.

Дамјановић Божидар, Ђорђевић Звонко, Новичевић Радоје (1954), Кандић Миленко, Дамјановић Павле, Матејић Славиша, Мрдаљ Жељко, Томић Живко, Фабијанић Предраг, Шаре Ненад, Павасовић Жељко, Вујошевић Ненад, Богојевић Стево, Кртинић Синђел, Рајковић Рајковић, А Кртинић, Миодиша Рађаг, Филип, Јокић Слободан, Јевтић Милан, Вулић Мирослав, Радосављевић Владица, Степанов Никола, Спасић Будимир, Томовић Драгош, Милојевић Глигорије (1963), Милетић Мирослав (1963), Дукић Предраг, Ивезић Славиша (1963), Илић Срђан, Николић Бојан, Крстић Јован, Добривоје (170, Ву7), Стевановић Дејан (1971), Станојчић Ђуро, Аговић Исо (1963), Јовић Јовица, Кондић Горан (1969), Пумпаловић Славиша (1979), Божовић Чедомир, Џмиљанић Зоран, Филиповић Срећко, Марковић Срђан, Петровић Светислав (1968), Закић Миливоје (1961), Ђуричић Шашко (1963), Шошкић Радош (1965), Недељковић Ранко (1965), Зоран Дабижљевић (1964), Јаковљевић Желимир (1970) Поповић Векослав (1966), Ристић Предраг (1949), Андрејевић Славољуб (1971), Чубовић Слађан (1972), Танасијевић Младен (1974), Ђорђевић Драгољуб, Перић Владан, Антић Момчило, Радовић Димитрије, Новаковић Миладин (1961), Јанковић Радојица, Настић Дражен (1970), Марјановић Бранислав (1965), Раковић Предраг (1971), Вујевић Младен (1974), Томашевић Славко (1962), Андрејевић Зоран (1970), Миладиновић Горан (1972), Јовичић Драган (1967), Богићевић Далибор (1973), Вељковић Бобан (1969), Ковачевић Душан, Вукојчић Небојша (1969), Рашовић Димитрије (1964), Милановић Ненад, Петровић Милоје (1962), Ашанин Славко (1973), Милатовић Татјана (1967), Салипур Витомир (1970), Булатовић Бранко (1969), Седларевић Радуле (1969), Обреновић Драган (1972), Томић Млађан (1968), Петковић Стоја (1948), Бајчета Вукадин (1971), Марушић Милоје (1965), Дабижљевић Драган (1971), Скочљевић Драган (1971) Кижић Марко (1962), Тот Золтан (1962), Шкорић Марко (1974), Миленковић Небојша, Бољевац Пеђа (1969), Савић Ненад (1973). Митић Горан (1966), Терзин Владимир (1977), Митић Мића (1973), Јанкулин Саша (1976), Дрљевић Дејан (1972), Новаковић Горан (1969), Новићевић Жељко (1973), Кешељевић Драган (1954), Живковић Ненад (1973), Крстовић Драган, Милаић Ненад (1973), Куч Боривоје (1960), Нишовић Милорад, Ђорђевић Саша, Радић Слободан, Јосифовић Драгутин, Стојанковић Горан (1971), Васиљевић Бранко, Кантар Бранислав, Стајић Душан, Меселџија Драган, Гајић

Милорад, Ђурић Ивица, Костадиновић Ненад, Радић Зоран, Јаковљевић Предраг, Нименица Симван Горан, Јековљевић, Предраг, Миловић Ненад, Јечменица Горан, Јовановић Горан, Миловснобић Симеон, Конџуловић Милан, Марјаш Милан, Димешки Дејан, Антанасковић Горан, Митић Милан, Матић Божо, Попадић Радуре, Ђурић Горан, Бојчић Петар (1971), Петровић Драган, Поповић Александар (1966), Станимиров Славче (1969), Ристић Витомир (1974), Крстић Срђан (1967), Миленковић Зоран (1962), Матић Раде (1975), Николић Бранислав (1966), Миладиновић Новица (1972), Јованчић Јован (1964), Поттић Владица (1966), Дејан Богдановић (1961), Дарко Попов (1974), Бакић Садрија (1951), Горан Живојиновић (1969), Дејан Радојковић (1978), Зоран Димитријевић (1968), Здравко Мудринић (1973), Војкан Петровић (1970), Радановић Драган (1979), Куруч Дејан (1975), Грчеј Милан, Пекић Михаило (1972), Китановић Драгослав (1970), Васиљевић Предраг (1971), Лапајне Зоран (1967), Недељковић Милан (1974), Ћосић Ненад (1971), Јанковић Бранислав, Шљивић Ненад, Станков Дејан, Јовановић Војислав, Лолић Стеван (1953), Шћелановић Драган (1960), Стојадиновић Зоран (1972), Пешић Момир (1968), Живановић Душан, Ђорац Данило (1969), Гајић Горан (1970), Крстовић Владан (1971), Стаменовић Славољуб (1969), Плећаш Срђан (1977), Димитров Зоран (1964), Грбић Горан (1965), Ђуровић Драган, Чабаркапа Миломир, Агуси Рустем, Пауновић Небојша (1977), Радевић Иван (1973), Чекете Золтан (1966), Адамовић Радоје (1963), Петрушић Горан (1965), Борчић Душан (1965), Илић Милан (1967), Несторовић Славиша (1966), Тасић Звонко (1974), Аритоновић Владица (1964), Перић Радован (1964), Максимовић Љубиша (1970), Тмушић Зоран (1964), Милићевић Петко (1967), Мартиновић Млађо (1975), Јовановић Дамјан (1968), Вукићевић Драгољуб (1962), Каран Ђорђе (1977), Павићевић Небојша (1972), Радовановић Марко (1967) Николић Милојко (1964). Стојановић Ивица (1970), Ибрић Саша (1970), Николић Зоран (1968), Денић Драган (1962), Новаковић Жељко (1968), Вукчић Милисав (1962), Баланац Дамир (1973), Вучинић Драган (1963), Димић Станко (1969), Тодоровић Драган, Тмушић Тихомир (1967), Николић Славко (1972), Мирчић Звонимир (1971), Тешић Миленко (1870), Косанић Чедомир (1968), Јанковић Зоран (1971), Манић Радован (1961), Миланов Синиша, Лечић Милан, Орловић Миле, Благојевић Драго, Крстић Бобан, Стевановић Јовица, Младеновић Спасоје, Васић Будимир, Рангелов Иван, Стојановић Добривоје, Вујић Богдан, Милкић Душко, Стојановић Срба, Стевић Милорад, Ранчић Небојша (1964), Васић Бобан (1970), Јовановић Бранимир (1970), Илић Драган (1970), Поповић Бранко (1960), Карапанџић Обрад (1963), Сабо Владимир, Цветковић Дејан (1973), Радунковић Мирослав (1968), Димић Драган, Драгић Горан (1972), Којда Мирко (1971), Арсић Небојша (1974) Ковачевић Петар, Драган Митровић, Велимиров Урош, Перишић Радивоје (1964), Вељковић Слободан (1968), Стојменовић Стојан

(1970), Трајковић Славољуб (1968), Седларевић Радуде (1969), Радовић Зоран, Миленковић Ивица (1969), Марковић Предраг (1969), Мирић Драгиша (1970), Ђорђевић Милан (1970), Вељковић Зоран, Антић Братислав, Домазетовић Милан (1962), Ждрња Ранко (1965), Јовић Љубиша (1967), Николић Миле, Ваброш Ђуро (1954), Гашић Милен (1975), Станковић Зоран, Алексић Срећко, Ђорђевић Горољуб (1960), Милановић Зоран (1974), Арсић Зомислав, Смиљковић Драган, Горан Стојановић (1970), Станковић Бобан (1973), Цветковић Љубиша (1970), Пауновић Славољуб (1970), Рашовић Димитрије (1964), Босанац Ненад (1974), Цветковић Саша, Димић Ђока (1964), Ненад Радојчић (1964), Ненад Радојчић (1969), Пет Анђелковић (1969), Петковић (1969), Ракоњац Мирослав (1963), Ристић Мирољуб, Алексић Ненад, Миљковић Братислав, Бољевић Небојша, Ашанин Томислав (1968), Ђирковић Мирослав (1969), Маринковић Горан (1967), Васиљевић Будимир, Ђуричић Милан, Павловић Дејан (1971), Воштић Горан, Бараћ Душан (1971), Милутинов Раде (1971), Кривокапић Владислав (1966), Дринић Станислав (1968), Стојановић Горан (1970), Станковић Бобан (1973), Радојчић Ненад (1967), Петковић Драган (1975), Анђелковић Љубиша (1965), Војиновић Радивоје (1970), Стојковић Јовица, Николић Радослав, Радојчић Александар, Николић Мирослав, Ристић Славиша (1963), Петковић Ненад (1971), Самац Слободан (1970), Стојковић Бранко, Вучковић Богдан (1962), Јовановић Ненад (1968), Обрадовић Предраг (1975), Дабић Зоран (1974), Кајкут Душан (1967), Љушић Десимир (1957), Милошевић Мирко, Спасојевић Милан, Ковачевић Драган, Плавшић Мирослав, Сулбурић Мирослав, Јовичић Аца, Јовић Небојша, Рондовић Вук (1968), Марковић Славко (1952), Јачовић Крстивоје (1958), Величковић Владан (1969), Милошевић Саша (1974), Красић Милан (1978), Ђоровић Драго (1968), Симов Саша (1971), Станишић Зоран (1965), Гало Марко (1961), Ивановић Милутин (1973), Поповић Милосав (1967), Поповић Горан (1968), Вуковић Бојан (1974), Ивановић Славољуб (1945), Вранић Мићко (1971), Цветиновић Радоје (1961), Вукомановић Милан (1971), Вукадиновић Здравко (1968), Тодоровић Милосав (1969), Вујисић Горан (1969), Петровић Љубомир (1962) Јанковић Миломир (1962), Гајић Радомир (1971), Ђуришић Славољуб (1963), Чолић Бранислав (1971), Ђокић Игор (1975), Стојановић Саша (1972), Васић Милан (1961), Јовичић Горан (1966), Шкорић Саша (1966), Јајић Златко (1961), Крговић Богољуб, Павлетовић Богољуб (1967), Трајковић Драган (1965), Ђурђевић Небојша (1977), Јован Васић (1965), Радојевић Јован, Мађеровић Љубиша (1971), Радовановић Владан, Тодоровић Саша, Дамјановић Зоран, Рајић Бранко (1951), Станишић Милосав (1970), Величковски Предраг (1965), Пејица Миливоје (1958), Перић Љубиша (1969), Марковић Миливоје, Софронијевић Горан, Станојевић Слободан (1974), Стојановић Радосав (1966), Луковић Дејан (1972), Петровић Горан и Илић Драган (1970).

ПРИЛОГ V

Листа грађана и припадника полиције отетих од стране албанских терориста у Аутономној покрајини Косово и Метохија између 1. јануара и 31. октобра 1998.

а) Грађани српске и црнојорске националности

Стијовић Констандин (1931), Радошевић Станиша (1974), Радошевић Роса (1938), Стијовић Новак (1966), Стијовић Милка (1934), Поповић Станислава (1942), Влаховић Милка (1935), Влаховић Милован (1933), Вујошевић Вукосава (1933), Антић Илија, Ковач Даринка, Вујошевић Даринка (1929), Радуновић Милош (1934), Радуновић Милица (1935), Радуновић Здравко, Радошевић Слободан (1934), Микић Владан (1966), Микић Слободан (1980), Микић Игор (1977), Јаредић Ненад (1970), Смигић Достана (1957), Суљинић Мирослав (1969), Смигић Милисав (1918), Смигић Радомир (1944), Смигић Александра (1923), Смигић Султана (1922), Смигић Драган (1960), Спасић Жарко (1963), Зарић Иван (1974), Кандић Чеда (1954), Милић Живојин (1930), Милић Предраг, Илић Миодраг, Вуковић Вучић (1961), Вујисић Новица (1980), Воштић Драгољуб (1929), Воштић Радомир (1931), Вукмировић Драган (1958), Аџанчић Зоран (1968), Гојковић Филип (1952), Аџанчић Петар (1970), Аџанчић Душан (1972), Трифуновић Мирослав (1955), Савић Србољуб (1971), Лемпић Божидар (1959), Марјан Буха (1948), Добрић Војка (1923), Добрић Роса (1954), Добрић Злата (1944), Благојевић Сениша (1966), Крстић Миодраг (1964), Крстић Милован (1969), Митровић Бобан (1958), Крстић Живорад (1930), НН лице, Миљковић Ратко (1938), Миљковић Чедомирка, Миладиновић Србољуб (1967), Петковић Јефта (1947), Маринковић Звонко (1948), Ковачевић Жељко (1970), Бакрач Војко (1950), Бакрач Иван (1979), НН лице, Јефтић Дејан (1979), Јефтић Крста (1979), Станковић Станко (1950), Бичевац Светомир (1954), Латас Ђуро (1949), Симић Цвета (1929), Шарић Момчило, Костић Југослав (1970), Лукић Јован (1954), Витошевић Срећко (1968), Витошевић Срђан (1972), Ђиновић Душко (1959), Чабаркапа Чедомир (1950), Балјошевић Томислав (1937), Балјошевић Саша (1967), Стојановић Александар, Стошић Велизар (1935), Томић Светозар, Ђорић Ђорђе (1970), Станојевић Крсто (1960), Патроногић Душко (1959), Божанић Младен (1949), Божанић Немања (1982), Божанић Новица (1962), Божанић Тихомир (1969), Божанић Весна (1968), Божанић Бошко, Божанић Душка, Банзић Спасоје (1951), Банзић Славица (1962), Банзић Десанка, Симић Срећко (1939), Симић Олга (1945), Бурђић Славка (1941), Бурђић Милутин (1914), Бурђић Станојка (1930), Бурђић Спасоје (1937), Бурђић

Пеђа, Божанић Добрила (1972), Васић Јован (1924), Банзић Десанка (1918), Божанић Драгика (1956), Костић Лазар (1972), Костић Тодор (1965), Костић Сашко (1976), Костић Живко (1976), Костић Срећко (1976), Костић Мирољуб (1967), Костић Векослав (1968), Костић Светомир (1965), Костић Небојша, Костић Миодраг (1960), Николић Рајко (1955), Николић Цветко (1981), Костић Витко (1928), Костић Станоје (1932), Костић Косара (1936), Николић Мирјана (1960), Костић Петра (1938), Костић Даница (1944), Костић Лазарка (1936), Ћучуревић Десанка (1926), Костић Помирка (1945), Костић Звонко (1966), Мишић Станоје (1973), Мишић Митра (1973), Мишић Даринка (1928), Трпковић Борка (1980), Стојановић Загорка (1965), Крстић Вукадин (1915), Отац Јован (1958), Крстић Радомир (1931), Крстић Љубица (1910), Крстић Бранко (1938), Мишић Лепосава (1914), Продановић Драгомир, Јелић Ромило (1973), Ранчић Владимир (1973), Ђорђевић Анђелка (1949), Прерадовић Бранко (1976), Трајковић Иван (1970), Ђорђевић Горан (1962), Томић Ненад (1965), Симић Ивица (1970), Фиљђокић Милорад (1958), Баљошевић Славка (1936), Лукић Роксанда, Лукић Јованка, Лукић Боја (1985), Лукић Радослав, Лукић Бојан (1976), Лукић Сениша, Лазић Веселин (1951), Станковић Милован, Славуј Ђуро (1958), Перенић Ранко (1958), Бисерчић Живорад (1949), Недељковић Љубиша, Благојевић Срећко (1985), Ранковић Далибор (1980), Добричић Владимир (1948), Радошевић Небојша (1966), Радосављевић Ранко и Милановић Милена (1941).

Ђ) Грађани албанске националности

Бериса Салију (1948), Авдуљај Бајрам, Зогај Ибрахим (1940), Зогај Рамадан, Зогај Фадиљ, Салијај Ибрахим (1950), Рустемај Гани (1965), Гаши Авдуљ (1949), Хајризи Суља (1926), Краснићи Фљора (1966), отац Краснићи Фљоре, маћеха Краснићи Фљоре, сестра Краснићи Фљоре, малолетно дете ове породице, Авдуљи Африм (1967), Цуцала Африм, Зони Фари (1968), Фрокај Илира (1967), Тус Фрокај, Хоца Јусуф (1938), Гаши Хајрула, Аџија Сеферај, Курти Муртезан, Адеми Ажим, Ахмети Весел, Батуси Зејнел, Бајрамај Рустем, Јасари Зејнел, Сучери Зумбер, Ђеђаљ Максоти (1958), Смаил Хајризи (1953), Кучи Скендер (1954), Фазлију Фазли (1938), Муслија Гафур (1952), Реджа Ибиз (1961), Аними Азем, супруга Аними Азема, ћерка Аними Азема, Хоти Шабан (1945), Хаџа Суад, Фазлија Веби (1942), Бајрами Ама (1963), Хадза Несат, Гаси Хазир (1962), Исљами Берам, Демоли Сабан (1949), Емини Ђељадин (1950), Сељмани Муслија (1945), Тефик Гаси (1955), Зимар Зегров (1962), Церими Есет (1961), Исмет Кика, Јахир Авдију, Хаљити Назмија (1939), Мехмети Садрија (1947), Сабри Салиху (1956), Скендер Кртотку (1965), Бахир Авдија, Фитим Реџеџи, Фадиљ Лјатиџи, Недјми Бахтири, Мехди Хаљими, Неџми Мехмети, Шабани Наим (1968), Тун Касњети

(1922), Чори Фехми, Понику Асрет (1979), Домџонас Маријан (1946), Бинакај Екрем (1958), Бериша Авдија, Тарјанај Азир, Атнан Везај (1973), Каранези Зењел, Ђемаљ Ђилинџери, Краснићи Хира (1938), Гаши Љуман (1955), Краснићи Арбен (1980).

и) Грађани других националности

Сопе Мухамед (1959), Бериша Агрон (1983), Бејта Бурим (1981), Драгомиров Наки (1970), Аљуш Мурат, Аљуш Бедрија, Аљуш Екрем, Гутић Изет (1963), Бериша Исмет (1972), Генов Стамен, Исаку Азем (1953), Исаку Визарис (1978), Краснићи Халил (1956).

г) Припадници снага безбедности

Стоилковић Дејан (1949), Булатовић Иван (1961), Попадић Раде (1956), Јовановић Никола (1974), Ремистар Ненад, Перовић Срђан (1962), Долашевић Душко, Баљошевић Ђорђе, Томић Ненад, Крстић Звонко, Матић Бобан (1973).

ПРИЛОГ VI

Кратки извод са листе терористичких напада албанских сепаратиста на новинаре и преводиоце у Аутономној покрајини Косово и Метохија између 1. јануара и 31. октобра 1998.

а) Најважнији новинари и рејоршери

1. ПРЕНТИЋ ДРАГУТИН – новинар дневног листа *Јединство*, из Приштине. Дана 6. маја 1998. године, у 22:10 часова, у селу Меја (општина Ђаковица), извршен је оружани напад аутоматским оружјем на приватну кућу Прентић Драгутина, новинара, дописника дневног листа *Јединство* из Приштине. Нико није повређен.

2. МИЛОШИН ЉУБОМИР (1960) и ГЕЦ ЈОВАНА (1969), дописници из Београда *АФП* и *Асошијетед Преса*.

Дана 11. маја 1998. године, око 10:30 часова, у селу Ђурђица (општина Глоговац), двојица наоружаних албанских терориста су зауставили возило марке ланд-ровер, у којима су се налазили Милошин и Гецова. Након што су их претресли и преконтролисали документа, дозволили су им да наставе пут ка Клини.

3. БОРИС ГРЕГОР КЛНОКУ (1961), дописник немачког листа *Ди Велѝ* и СУЗАН СИМОН (1964), дописница немачког листа *Берлинер Морѝенѝосѝ*, обоје настањени у Будимпешти и амерички држављани, као и дописници немачког седмичњака *Ди Цајѝ*

4. ОТМАР ЈОАКИМ ЈЕНЕР (1956) и ВОЛФГАНГ БЕЛ ВИНКЕЛ (1959), немачки држављани.

Дана 24. маја 1998. године, у 19:30 часова, на улазу у Косовску Митровицу (из правца Пећи), двојица наоружаних терориста у голфу (таблице КМ 48-54) препречили су пут ципу марке нисан, мађарских таблица, у којем су се налазили наведени новинари. Након што су их претресли и узели им пасоше, наредили су им да их прате у Косовску Митровицу, где су их напустили у близини једне зелене пијаце.

5. НОВИНАРИ телевизијске екипе канала „WTN”

Маја ове године, на сеоском путу Зрзе–Ратковац, у селу Зрзе (општина Ораховац), новинаре телевизијске екипе канала „WTN” су зауставили албански терористи и узели им заштитне панцире.

6. СРЂАН ШПАНОВИЋ, новинар хрватског *Јуѝарњеѝ листѝа*

Половином маја, на путу Пећ–Приштина, у близини села Коморан, албански терористи су зауставили возило у ком се налазио Срђан Шпановић, репорер хрватских новина *Јуѝарњи листѝ*, заједно са једним грчким колегом. Након физичког малтретирања, које је трајало неколико сати, уз, између осталог, стављања пушчане цеви у уста, терористи су им узели новац и опрему коју је Шпановић са собом носио, па их пустили.

7. СЕРГЕЈ МИТИН (1972), дописник московског *Извесѝѝа*

Дана 7. јула 1998. године, у 15:00 часова, на путу Глоговац–Србица, у близини села Трстеник (општина Глоговац), тројица наоружаних албанских терориста зауставили су возило марке голф поло, београдских регистрација, у коме је за воланом био руски држављанин Сергеј Митин (1972), дописник московског дневног листа *Извесѝѝа*. Након физичког малтретирања, тројица су му одузела филмове из фотоапарата и отишли.

8. ОЛЕГ СОФИЦИАН (1965), АЛЕКСАНДАР ГАЛАНОВ (1953) и ВИКТОР НИМАЕВ (1974), новинари руске државне телевизије, а и ХОТИ ШАБАН, преводилац из Приштине.

Дана 21. јула 1998. године, око 11:00 часова, на путу Приштина–Пећ, код села Лапушник (општина Глоговац), албански терористи су напали новинаре руске државне телевизије, Олега Софициана (1965), Александра Галанова (1953)

и Виктора Нимаева (1974), као и Шабана Хотија (1945), професора руског језика из Приштине, који је био са новинарима као преводац. Око 19:30 часова терористи су пустили руске новинаре, а задржали тв камере и снимљени материјал. Судбина преводиоца Шабана Хотија, који је остао у рукама отмичара, још увек је непозната.

9. НОВИНАР агенције „Франс Прес” и преводац НОРЕ ЉАМОЈЕ, из Приштине.

Дана 12. августа 1998. године, око 10:00 часова, на путу Зрзе–Ратковац, код села Зрзе (општина Ораховац), отворена је ватра из аутоматског оружја на оклопни џип, са француским таблицама, у коме су се налазили новинар агенције „Франс Прес” и преводац Норе Љамоје, из Приштине. Није било повређених.

10. ДОПИСНИК јапанске новинске агенције „Кјодо”.

Августа ове године, на путу Зрзе–Ратковац, код села Зрзе (општина Ораховац), заустављено је возило дописника јапанске новинске агенције „Кјодо”. Албански терористи су малтретирали и понижавали новинара и одузели му панцир прслук.

11. КАМЕРМАН „Ројтерса”.

Августа ове године, у близини села Игларево (општина Клина), албански терористи су зауставили камермана „Ројтерса”, а након што су му одузели сав снимљени материјал, оставили су га на друму.

12. СЛАВУЈ ЂУРО (1958), новинар „РТВ Приштине” и возач ПЕРЕНИЋ РАНКО (1958)

Дана 21. августа 1998. године, на путу за Зочиште (општина Ораховац), у близини места Брестовачке Штима, албански терористи су отели новинара „РТВ Приштине” Славуј Ђуру, избеглицу из Хрватске, настањеног на Косову Пољу, као и његовог возача Ранка Перенића, из Приштине. У знак протеста, новинарева супруга, Софија Славуј, штрајковала је глађу.

13. ПЕТКО КОПРИВИЦА, новинар „ТВ Нови Сад”, РАДОСЛАВ ЈАКШИЋ, камерман, ДРАГУТИН ПРЕНТИЋ, новинар *Јединства* из Приштине и дописник „ТАНЈУГ”-а из Ђаковице, као и возач ЗОРАН ЛУЖАЈИЋ.

Дана 24. августа 1998. године, на путу између села Кореница и Рмоч (општина Ђаковица), у близини југословенско-албанске границе, албански терористи су напали екипу „ТВ Нови Сад”. Захваљујући спремној реакцији полиције, терористичка банда је растерана. У размени ватре рањена су двојица полицајаца, док су новинари остали неповређени.

14. ДОБРИЧИЋ ВЛАДИМИР и РАДОШЕВИЋ НЕБОЈША, новинари агенције „ТАНЈУГ”.

Дана 18. октобра 1998. године, у 12 часова, на путу Приштина–Магура (општина Липљан), албански терористи су отели Владимира Добричића (1948) из Београда и Небојшу Радошевића (1966) из Приштине, обојица новинари новинске агенције „Танјуг”. Стигли су у село Магура службеним возилом, марке југо флорида, а након отмице им се губи сваки траг.

ПРИЛОГ VII

Кратки извод са листе терористичких напада албанских сепаратиста на хуманитарне раднике у Аутономној покрајини Косово и Метохија између 1. јануара и 20. октобра 1998.

1. Хуманитарна организација „ЕСНО” (конвој од 7 возила, са 11 особа)

Дана 26. марта 1998. године, око 13 часова, у селу Макрмаљ (општина Србица), група од око 30 наоружаних терориста, са маскама на лицу, зуставила је конвој од 7 возила, са 11 особа, који је преносио хуманитарну помоћ организације „ЕСНО”, намењену селу Ликовац (општина Србица). Након што су конвоју препречили пут, терористи су га, око 14 часова, приморали да се врати у Србицу.

2. Два возила Црвеног крста

Дана 1. јула 1998. године, око 13:35 часова, у селу Прилеп (општина Дечани), отворена је ватра из аутоматског оружја на два возила Црвеног крста, таблица 10-Е-06 и БГ 723 РП, која су се након напада вратила у Пећ. Није било повређених.

3. МАРЛЕН ГРАВЕН – холандска држављанка и чланица организације „Лекари без граница”.

Дана 23. јула 1998. године Марлен Гравен, као чланица организације „Лекари без граница”, пријавила је полицији у Пећи да су тог дана, око 11:00 часова, у селу Лођа (општина Пећ), тројица наоружаних албанских терориста препречили пут стаблима ципу марке тојота ленд крузер, у власништву ове хуманитарне организације, за чијим воланом се налазио Есат Маљи, из Пећи. Након кратког испитивања Гравенове, албански терористи су им наредили да изађу из возила и исто им одузели.

4. Возило Међународног Црвеног крста.

Дана 30. септембра 1998. године, у 9:30 часова, на путу који повезује село Горње Обриње (општина Глоговац) и село Ликовац (општина Србица), цип

марке тојота Међународног Црвеног крста из Швајцарске, које је возила Маргарета Брејсон (1952), држављанка Новог Зеланда, нагазило је мину, коју су на пут поставили албански терористи пре него што су се повукли из зоне. У експлозији је погинуо Шпетим Робај (1957), из Приштине, лекар анестезиолог који је радио за МЦК, а лакше су повређени Маргарет Брејсон, Толај Илир (1961) из Ђаковице и Линда Буњаку (1963) из Приштине, сви у саставу екипе МЦК.

ПРИЛОГ VIII

Кратки извод са листе терористичких напада албанских сепаратиста на дипломатске представнике у Аутономној покрајини Косово и Метохија између 1. јануара и 20. октобра 1998.

1. ТАКАКО УГАЈА (ТАКАКО UGAIA), аташе јапанске амбасаде у Југославији.

Дана 27. априла 1998. године, око 13:15 часова, на путу Србица–Клина, код села Лауша (општина Србица), албански сепаратисти су отворили ватру из аутоматског оружја на возило марке тојота ланд-крусер, са дипломатским таблицама 86-А-21 CD, којим је управљао Такако Угаја, јапанска држављанка и аташе амбасаде Јапана у Југославији. Возило је било изрешетано, али је Угаја остала неповређена.

2. АМЕРИЧКИ ИНФОРМАЦИОНИ ЦЕНТАР У ПРИШТИНИ

Дана 26. августа 1998. године, око 21:10 часова, албански терористи су бацили Молотовљев коктел на зграду у којој се налазио Амерички информациони центар, изазвавши пожар на вратима, који је запослени за безбедност успео да угаси. Није било рањених.

3. ДИПЛОМАТСКА ПОСМАТРАЧКА АМЕРИЧКА И РУСКА МИСИЈА.

Дана 3. септембра 1998. године, у близини села Пагаруша, дуж пута између Малишева и Ораховца, албански терористи су зауставили возило у ком су се налазили чланови руске и америчке дипломатске посматрачке мисије. Након што су им претили и вербално понижавали око 40 минута, на снажне протесте чланова две мисије, албански терористи су им дозволили да наставе пут.

4. ДИПЛОМАТСКА ПОСМАТРАЧКА МИСИЈА КАНАДЕ.

Дана 14. септембра 1998. године, у 12:15 часова, у селу Ликовац (општина Србица), возило марке шевролет у власништву канадске амбасаде у Београду, у коме су се налазиле три особе, чланови дипломатске посматрачке мисије Канаде

за Косово и Метохију, нагазило је мину коју су поставили албански терористи. Од експлозије се возило преврнуло. Један од чланова мисије је задобио лакше повреде на лицу, док је возило озбиљно оштећено.

(Извор: Аутономна покрајина Косово и Метохија – Чињенично стање – Секретаријат Федерације за информисање – Нови Београд, 1998).

APPENDIX I

НАТО терористички напади на Југославију (Рат за Косово)

ИНТЕРВЈУ ГЕНЕРАЛА СМИЉАНИЋА, НАЧЕЛНИКА РАТНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА ОРУЖАНИХ СНАГА ЈУГОСЛАВИЈЕ

1999. НАТО АГРЕСИЈА НА СРБИЈУ

Генерал-пуковнику Спасоју Смиљанићу додељен је најтежи задатак током агресије НАТО-а на Југославију (24. март – 11. јун 1999): да командује Ратним ваздухопловством и противваздушном одбраном Југословенске армије, у рату против 800 пута јачег непријатеља, састављеног од 19 најбогатијих и најмоћнијих западних држава.

По генералу Смиљанићу, ово је био најнеравноправнији, највише неједнак и најнеправеднији рат у историји ратовања. Поводом објављивања његове књиге, *Вечерње новости* су објавиле интервју са аутором, у коме генерал каже да је НАТО агресија на Србију била „први ваздушно-космички рат у историји”. Рецензенти, генерали Радован Радиновић и Младен Карановић, препоручују Смиљанићеву књигу као обавезну литературу у војним школама и академијама. Вест о почетку НАТО ваздушних напада дао је Смиљанићу командант Оперативног центра ратног ваздухопловства и противваздушне одбране, пуковник Милош Гордић.

„Информације сам примио око 19 часова, 24. марта. У том тренутку сам био у канцеларији команде ваздухопловства у Земуну”.

- Да ли сте очекивали напад?

Већ много раније, у време интензивирања кризе на Косову и Метохији 1998. године, постало је јасно да Американци не намеравају да реше сукоб мирним путем, политичким средствима. Било је очигледно да Сједињене Америчке Државе

распирују пламен кризе, како би је у погодном тренутку искористили за постизање радикалних циљева на територији Савезне Републике Југославије.

Још 1998. године план НАТО ваздушне агресије је био у потпуности спреман, али је извршење одложено због споразума Милошевић – Холбрук, октобра исте године.

Марта 1999. године, када је у Паризу званично изнесен политички изговор за агресију, оружани напад је постао извесност. Наши обавештајци су ме 19. марта обавестили да се први ваздушни напади могу очекивати за 4–5 дана.

- У којој мери је југословенска противваздушна одбрана била спремна за овај рат?

Предузели смо све што је људски могуће да се припремимо за агресију. Учинили смо све што смо могли да избегнемо значајне људске губитке и брзо уништење главних борбених система војне структуре. Нема уопште смисла говорити о „спремности за ефикасно и успешно супротстављање агресији на небу”.

- Ко је издао наређење за почетак НАТО бомбардовања?

Дана 23. марта, генерални секретар НАТО-а, Хавијер Солана, обавестио је да је наредио војном команданту НАТО-а за Европу, генералу Веслију Кларку, да започне ваздушне нападе на Савезну Републику Југославију. Ипак, у својој књизи *Вођење модерној ратној*, генерал Кларк је навео да је из Вашингтона чекао наређење да започне агресију. Агресија је започела тек када је начелник здруженог генералштаба оружаних снага САД-а, генерал Хју Шелтон, пренео наређење, 24. марта, у раним поподневним часовима.

- Да ли је крајњи циљ НАТО-а био потпуна контрола Балкана?

У књизи сам детаљно анализирао циљ агресије: постоје бројни докази који показују да су Сједињене Америчке Државе биле решене да ставе бившу Југославију под своју контролу и гурну је у западну сферу интереса. Управо зато је било од суштинске важности да се Савезна Република Југославија разбије као државна целина и да се Србија расцепка. То додатно потврђују изјаве тадашњег председника, Била Клинтона, дате за Васкрс 1999. године, у подршку својим војницима:

„Наша војна мисија је опасна и тешка, али је неопходна и праведна. Морамо бити са нашим НАТО савезницима. Наш задатак је да Милошевићу наплатимо највећу могућу цену за његову политику репресије и озбиљно умањимо војне капацитете којима ту политику спроводи”.

У обраћању америчкој јавности, 24. марта 1999. године, председник Клинтон је нагласио да је бомбардовање Југославије политички и економски интерес САД-а; заштита Албанаца била је само добар изговор и повод.

Дана 19. октобра 1999. године, у Стразбуру, бивши генерални секретар НАТО-а, Џорџ Робертсон, рекао је: „Наравно, поред одбране наших вредности, бранили смо и наше стратешке интересе”. Изјаве попут ове наводе на закључак да су приче о „етничком чишћењу” и исценираној хуманитарној катастрофи на Косову и Метохији биле само изговор, а не прави разлог агресије на Југославију.

- Са колико авиона је изведен први напад? На које циљеве?

Први напад је изведен у два таласа. Почео је 24. марта у 19:41 и трајао до 3:30, 25. марта. Извршен је са око 200 борбених авиона и око 50 крстарећих ракета. Циљ напада је био да се барем ослаби, ако не и потпуно уништи, противваздушна одбрана наше земље. Весли Кларк је изјавио да је одлучио да гађа велики број мета већ прве ноћи, у нади да ће то олакшати – „ако буде потребна” – наредну фазу операција. Верујем да је генерал очекивао да ће југословенска војска капитулирати већ после првог таласа напада. Очигледно је мислио да друга фаза планиране агресије, која је подразумевала нападе на копнене снаге југословенске војске на Косову и Метохији, неће бити потребна.

- Написали сте да је агресија почела много пре самог бомбардовања.

Тачно. Наоружана агресија на тек формирану државу – Савезну Републику Југославију – почела је још 1992. године, одмах након што је председник САД-а, Џорџ Буш старији, објавио да догађаји у Србији и Црној Гори представљају озбиљну претњу националној безбедности, спољној политици и економији Сједињених Држава. Знамо шта се потом догодило, а те сам догађаје детаљно описао у књизи. Године 1997. Сједињене Државе су отвориле кризу на Косову и Метохији, која је кулминирала 1998, а почетком 1999. су извршиле оружану агресију, као завршну фазу доктрине „сукоба ниског интензитета”.

- Да ли потврђујете да је то био најнеравноправнији и најнепримеренији сукоб у историји ратовања?

Општи однос снага и потенцијала земаља укључених у овај рат био је неупоредив и у потпуности неповољан по браниоца. На пример, просторни однос износио је 228.000:1 у квадратним километрима; однос становништва, у милионима, био је 67:1; државни буџет, у милијардама долара, 860:1. Однос борбене ефикасности, у погледу броја ангажованих трупа, као и у логистичком и технолошком смислу, такође је био неупоредив. Наши борбени системи и војна технологија заостајали су 30 година за технологијом агресора. Агресор је снабдевао

своје борбене снаге из потпуно обновљених извора, док је бранилац користио ресурсе који су били апсолутно застарели. То је био потпуно асиметричан рат и спада у категорију најнеравноправнијих и најнеправеднијих ратова у историји ратовања.

- Да ли је генерал Кларк рачунао да ће уништити југословенску одбрану после неколико бруталних ваздушних напада?

Та процена је била заснована искључиво на предностима техничког и технолошког фактора и на снази наоружања које је НАТО имао на располагању. Нису узимали у обзир наше људе, браниоце ове земље. Занемарили су да виде народ који је у потпуности стајао уз своју војску и своје браниоце.

- Да ли је НАТО агресија била ваздушно-свемирска операција?

Око тога нема никакве сумње. То је чињеница коју су потврдили и руски стручњаци и истраживања, као што је проф. Владимир Слипченко, са Академије војних наука Русије: „На ратишту Савезне Републике Југославије истовремено и континуирано је било распоређено 8–12 свемирских уређаја, који су, заједно са ваздушним и поморским носиоцима, представљали основу борбених извиђачко-ударних система”. Надзор над ратиштем се 24 сата дневно вршио из свемира, као и навођење ракета, фотоснимање терена и слично.

- Зашто сте ограничили полетање авиона Миг-21?

Та наредба, донета одмах на почетку таласа напада, била је резултат мог дубоког искуства, јер сам на том авиону летео 29 година: ти авиони нису имали никакве шансе да се супротставе НАТО авијацији. То је била одлука заснована на одговорности за животе тих људи, пилота који би пошли у борбу против НАТО авиона.

- Колико је укупно ратних авиона и крстарећих ракета НАТО употребио током агресије?

До краја агресије НАТО је ангажовао 1.400 авиона, што представља повећање од 24% у односу на почетак агресије. Испаљено је око 1.000 крстарећих ракета, што је повећање од око 120%. За 78 дана НАТО авијација је извела око 26.100 полетања. Борбена авијација је извела 18.168 (70%), а авијација за подршку 7.297 (30%) летова. Дневни напади борбених авиона достигли су, у просеку, 232 полетања, а авиони за подршку 121 полетање. Највећи дневни напад изведен је 26. маја. Укључио је 535 летова бомбардовања. На територији Југославије је укупно изведено око 2.300 напада, са 8.800 експлозивних удара.

- Која је укупна количина смртоносног терета бачена на Југославију?

НАТО је бацио око 415.000 бомби на територију Југославије, различитог типа, масе и разорне моћи. Испалено је око 350.000 пројектила са осиромашеним уранијумом и око 15.000 великих пројектила (вођених и невођених бомби и ракета), укупне масе 22.000 тона. Против ваздухопловства и противваздушне одбране НАТО је употребио око 21.410 различитих пројектила, укупне масе око 4.000 тона. Ваздухопловство и противваздушна одбрана претрпели су велико разарање инфраструктуре, са 958 објеката уништених или тешко оштећених и уништењем око 40% борбених система.

У НАТО агресији смо изгубили 39 припадника (0,19% од укупно ангажованих) ваздухопловства и противваздушне одбране. Међутим, цивили и цивилни објекти су претрпели највеће губитке и разарања од стране НАТО агресије. Били су изложени 3.381 нападу, односно, 38,4% од укупног броја напада на Југославију. Више од 1.500 цивила је убијено од стране НАТО-а, више од 10.000 је рањено, док је убијен 271 припадник одбране (Југословенске војске). НАТО је уништио 119 цивилних инфраструктурних објеката, а тешко оштетио још 907. Уништено је око 25.000 стамбених објеката. У књизи сам дао детаљан извештај о последицама НАТО агресије.

(*Rinascita*, дневни лист националне левице, Рим, 27. март 2009).

НА КОСОВУ ПОГОЂЕНО 96 МЕТА У 112 НАПАДА

Рим. НАТО је у 112 војних акција пројектилама са осиромашеним уранијумом погодио 96 објектива на Косову и у суседним областима Србије и Црне Горе. Од 31.000 испалених пројектила, око 14.000 је пало у зоне под контролом италијанских оружаних снага. Тај податак изнео је државни подсекретар за заштиту животне средине, Валерио Калцолајо (Valerio Calzolaio), који је представио мапу локација погођених НАТО бомбардовањем од априла до јуна 1999. године, истичући одређене недоследности у подацима које је доставио НАТО.

„НАТО је навео да је испалено око 30.500 пројектила”, приметио је Калцолајо, „али је број пројектила наведен само за 89 од 112 акција, што значи да би укупан број пројектила могао бити и већи”. Такође је рекао да је „девет локација унутар граница Србије погођено у дванаест акција пројектилама са осиромашеним уранијумом”.

„Ту су и пробни рафали”, додао је подсекретар, „јер се пре сваке акције испалајује 20 пројектила (од којих сваки садржи 300 грама осиромашеног уранијума),

ради тестирања исправности оружја. Ако су сви ти пројектили испаљени на неким прецизним локацијама у Јадранском мору или другде онда је важно да се то зна”. Такође је нагласио потребу да се утврде здравствене последице других супстанци, осим осиромашеног уранијума, као и њихов утицај на непријатељску војску и цивилно становништво.

Јуче се састала Техничко-научна комисија за праћење загађења у земљама Балканског региона, која, како је рекао Калцолајо, има задатак да сарађује са научним властима других погођених земаља и, на пример, провери ниво контаминације код животиња. Такође је истакао:

„Желимо да добијемо списак употребе осиромашеног уранијума, знајући да је уранијум једна од супстанци које регулише директива Севеза 2, што значи да свака компанија која га производи или обрађује мора о томе дати адекватне информације општини у којој се налази и Министарству заштите животне средине”.

Јуче је, такође, АНПА (Национална агенција за заштиту животне средине) желела да умири војнике који сада крећу у мировне мисије на Балкану: „Треба имати на уму”, наглашава Алберто Санзоне из АНПА-е, „да анализе мисије из новембра прошле године долазе скоро две године након НАТО бомбардовања на Балкану”. „Подаци”, објашњава, „показују да су у зони непосредно испод пројектила вредности радиоактивности значајно више од природног нивоа. У сваком случају”, додаје, „више не постоји проблем озрачења за војнике који евентуално ту у близини пролазе: тренутно регистровани нивои показују да не постоји радиолошки ризик. Осим тога”, закључио је Санзоне, „италијански контингент је веома добро припремљен и несумњиво ће применити све потребне мере предострожности”.

(*La Sicilia*, 1999, аутор А. А.)

**ХРОНОЛОГИЈА ПОЧЕТКА НАТО АГРЕСИЈЕ
НА САВЕЗНУ РЕПУБЛИКУ ЈУГОСЛАВИЈУ**

24. МАРТ 1999. ЧАСОВА 19,20 (ЗАВРШЕТАК: 8. ЈУН 1999)

НАТО ловци полетали су углавном из војних база у Италији, као што је база у Авиану, у покрајини Фурланија – Јулијска Венеција. У просеку, Србија је трпела најмање 600 ваздушних напада дневно.

N.B. – Ноте у курзиву је додао Иван Павићевац.

ДАТУМ	ЛОКАЛИТЕТ	ПОГОЂЕНИ ЦИЉЕВИ	ЖРТВЕ
24. март	Сомбор	Разни циљеви	
24. март	Батајница	Београд аеродром	
24. март	Нови Сад	Вари објективи	
24. март	Ниш	Вари објективи	
24. март	Монте Авала	Вари објективи	
24. март	Панчево	Авио-завод Утва, фарма Лола Утва	
24. март	Крагујевац	Фабрика аутомобила Застава	
24. март	Куршумлија	Разни циљеви	
24. март	Радовићи	Разни циљеви	
24. март	Монте Орјен	Разни циљеви	
24. март	Слатина (Приштина)	Разни циљеви	
24. март	Иванград	Разни циљеви	
24. март	Београд	Разни циљеви	
24. март	Голубовци	Разни циљеви	
24. март	Подгорица	Разни циљеви	
24. март	Ужице	Разни циљеви	
24. март	Приштина	Разни циљеви	
24. март	Даниловград	Разни циљеви	
24. март	Сомбор	Разни циљеви	

24. март	Бар	Разни циљев	
24. март	Иванград	Разни циљев	
Укупно			11 мртвих и много рањених

Нешто после 20.00 часова крећу напади НАТО-а на српске снаге у Приштини, на периферији Београда и у Подгорици. Нападнуто је око 20 градова Југославије. Руски председник Борис Јељцин замрзава учешће своје земље у програму „Партнерство за мир“. Током трочасовног бомбардовања, НАТО авиони су погодили око 40 циљева широм земље: 5 аеродрома, 5 касарни, више комуникационих центара, неколико командних места, складишта, војне јединице и два индустријска објекта.

25. март (А)	Бесник и Негуш (Рожаје)	Стамбене зграде	1 мртав, 2 рањена
25. март (А)	Голубовци	Стамбене зграде	2 рањена
25. март (А)	Ниш	Стамбене зграде	
25. март (А)	Краљево	Стамбене зграде	
25. март (А)	Лађевци	Околина аеродрома	
25. март (А)	Лесковац	Околина аеродрома	
25. март (А)	Букуљи	Центар за комуникацију и РТВ предајник	
25. март (А)	Панчево	Фабрика авиона	
25. март (А)	Грачаница	Манастир	

Друга ноћ бомбардовања, НАТО негира обарање три своја авиона и тврди да је оборио три Мига 29. Погођене су касарне на Космету. НАТО бомбардује градове Ниш, Краљево, околину аеродрома Лађевци и Лесковца. На Букуљи је уништен телекомуникациони центар и РТВ предајник Шумадије. Погођена је и фабрика авиона “Лола Утва” у Панчеву, као и Грачаница (средњовековни манастир на Космету). Југословенске војне јединице обарају, између Подујева и Приштине, један НАТО авион и више од 15 навођених ракета.

(А) – Користе се касетне бомбе.

26. март	Грлић (Даниловград)	Стамбене зграде	1 мртав, 1 рањен
26. март	Ѓилане	Пољопривредно- индустријски комплекс	
26. март	Липовица	Нафтна рафинерија	
26. март	Београд	Фабрике	

Почињу и дневна бомбардовања. Облак дима се диже из две фабрике погођене у близини Београда. У Босни су оборена два Мига 29, изнад планине Маљен. Савет безбедности УН одбија предлог Русије за хитно обустављање напада. НАТО користи неконвенционално наоружање (бомбе са осиромашеним уранијумом). Противваздушна одбрана Југословенске војске обара још два НАТО авиона. Један од њих је Ф-117, такозвани „Ноћни соко“.

(А) – Погођено је складиште горива, што изазива велики пожар у шуми.

27. март	Београд	Разно	
27. март	Црна Гора	Разно	
27. март	Раковица	Стамбене зграде	
27. март	Батајница	Стамбене зграде	
27. март	Липовичка Шума	Стамбене зграде	
27. март	Сремчица	Стамбене зграде	
27. март	Јаково	Стамбене зграде	
27. март	Лешће	Стамбене зграде	
27. март	Рушањ	Стамбене зграде	
27. март	Бубањ Поток	Стамбене зграде	
27. март	Жуће	Стамбене зграде	
27. март	Бели Поток	Стамбене зграде	
27. март	Мајдан	Стамбене зграде	
27. март	Жарково	Стамбене зграде	
27. март	Железник	Стамбене зграде	
27. март	Панчево	Фабрика авиона	

НАТО објављује прелазак у другу фазу напада, који су сада усмерени на оружане снаге Југославије. Напади трају целу ноћ. Авион Ф-117 „стелт“ пада у Војводини, вероватно погођен српском ракетом. Пилот је спасен. Ноћ ужаса за Београд. Смртоносне ракете испале су на предграђа Раковица, Батајница, Липовичка Шума, Сремчица, Јаково, Лешће, Рушањ, Бубањ Поток, Жуће, Бели Поток, Мајдан, Жарково и Железник. По трећи пут бомбардује се фабрика авиона „Лола Утва“ у Панчеву. Све више добровољаца се пријављује у редове Југословенске војске.

28. март	Призрен	Стамбене зграде	
28. март	Београд	Разно	
28. март	Приштина	Разно	
28. март	Чачак	Фабрика “Слобода”	
28. март	Ниш	Аеродром	

Бомбардовања се концентришу на Приштину (23 напада, уништен је штаб специјалне полиције). Погођена је фабрика „Слобода“ у Чачку. Фабрика електричних шпорета и усисивача је практично уништена. У нападу на аеродром у Нишу, први пут је употребљен ратни материјал са детонацијом, док је између 20 и 22 часа НАТО авијација извела најјаче бомбардовање на територији Приштине.

29. март	Приштина	Седиште Црвеног Крста	
29. март	Србија	Разно	
29. март	Косово	Разно	
29. март	Црна Гора	Разно	

Прва употреба противоклопних авиона А-10. Влада у Вашингтону најављује слање још 20 авиона, међу којима пет бомбардера великог домета, типа Б-1. Уништено седиште Црвеног крста у Приштини (Косово). НАТО бомбардује више градова на Космету (Косово и Метохија). У Приштини, бомбе и навођене ракете погађају зграду Полицијске команде, Стоматолошку поликлинику и чак административну зграду Црвеног крста. Командант противваздухопловне одбране, Спасоје Смиљанић, на конференцији за новинаре тврди да су јединице ПВО обориле 7 непријатељских авиона, три хеликоптера и 30 навођених ракета.

30. март	Нови Сад	Разни циљеви	
30. март	Батајница	Разни циљеви	
30. март	Чачак	Фабрика “Слобода”	
30/3. март	Грачаница	Стамбене зграде	

Из САД стижу још ратни авиони. У 4:10 поново је погођена фабрика „Слобода“ у Чачку, док су у 4:30 гађани циљеви у Батајници. Неколико ракета погодило је ширу територију Новог Сада.

31. март	Београд	Разни циљеви	8 мртвих
31. март	Приштина	Разни циљеви	
31. март	Пећ	Разни циљеви	

НАТО de facto покреће „трећу фазу“ без званичне објаве, проширујући циљеве напада (укључујући и зграде владе у Београду) и интензивирајући нападе. Радио „Б92“ јавља о осам мртвих међу цивилима и војницима током бомбардовања Београда. Јакe детонације пробудиле су многе Београђане, погођена је периферија. Без сна је и ноћ за становнике Приштине. По први пут је погођен град Пећ.

1. април	Нови Сад	Стари мост на Дунаву	-----
1. април	Ивањица	Стамбене зграде	-----
1. април	Звечан	Стамбене зграде	-----
1. април	Петроварадин	Бранков мост	-----
1. април	Нови Сад	Варадински мост	

Тројица америчких војника заробљена су од стране Срба. Циљ агресора био је Патријархат у Пећи, једно од најсветијих места за Србе и Црногорце. Популарног Варадинског моста више нема - моста који је повезивао обе обале Дунава, Нови Сад и Петроварадин. Југословенске јединице обарају изнад планине Таре један НАТО авион и два хеликоптера са око 50 припадника специјалних јединица за спасавање оборених пилота.

2. април	Самоково (Куршумлија)	Стамбене зграде	1 мртав, 1 рањен
2. април	Ноговац (Ораховац)	Стамбене зграде (15 срушених)	11 мртвих, 5 рањених (косовских Албанаца)

2. април	Београд	Центар града	
2. април	Слатина	Зона аеродрома	
2. април	Призрен	Стамбене зграде	
2. април	Пећ	Стамбене зграде	
2. април	Липљан	Стамбене зграде	
2. април	Клина	Стамбене зграде	
2. април	Врање	Стамбене зграде	
2-3. април	Београд	Стамбене зграде	-----

Са јуришним ловцима Ф-А 18 са носача авиона „Рузвелт“, послатог као појачање у Јадран, број НАТО авиона укључених у нападе прелази 300. Дебитује бомбардер Б-1. НАТО, касетним бомбама, погађа цивиле у селу Ногавац, близу Ораховца, као и српска села у близини аеродрома Слатина. Разорно наоружање је бацано на градове Призрен, Пећ, Липљан, Клина. Уништена је касарна „1300 каплара“ у Врању.

3. април	Пећ	Стамбене зграде	
3. април	Нови Сад	Мост Слободе	7 рањених
3. април	Београд	Министарства	
3-4. април	Панчево	Стамбене зграде	2 мртва, 4 рањена
3-4. април	Смедерево	Стамбене зграде	

Током ноћи, ракете НАТО-а погађају и уништавају Министарства унутрашњих послова Србије и Југославије у Београду. То је први пут да је српска престоница бомбардована од почетка напада. НАТО авиони погађају два моста на Дунаву на северу Србије. Престоница је у пламену. У један сат после поноћи погођене су зграде Савезног и Републичког секретаријата унутрашњих послова. Нови Сад је остао без још једног моста - „Слобода“, који је повезивао град са предграђем Сремска Каменица (где се налази и „С.О.С. дечје село“ за децу без родитеља). Том приликом рањено је седам особа. Први пут од почетка агресије, Приштина и околина нису бомбардоване.

4. април	Језгровићи	мост	
4. април	Биљановац	мост	
4. април	Цонопља	Стамбене зграде	
4. април	Панчево	Рафинерија	2 мртва, 4 рањена

4. април	Чачак	Стамбене зграде	1 мртав, 7 рањених
4. април	Београд	Стамбене зграде	
4. април (Б)	Нови Сад	Рафинерија	Неколико мртвих ?
4. април (А)	Богутовац	Стамбене зграде и рафинерија	
4. април (А)	Београд	Рафинерија	
4. април (В)	Смедерево	Стамбене зграде и рафинерија	
4-5 aprile	Фрушка Гора	Манастири	
4-5 aprile	Београд	Стамбене зграде	
4-5 aprile	Сурдулица	Стамбене зграде	
4-5 aprile	Алексинач	Стамбене зграде	

Интензивирају се ваздушна бомбардовања стратешких и војних циљева у Србији. Београд је поново погођен. У Сједињеним Америчким Државама, Пентагон најављује слање 24 хеликоптера типа Апач и 2000 војника у Албанију. У новом нападу НАТО-а на престоницу уништена је Термоелектрана за грејање Новог Београда. Радник обезбеђења је том приликом погинуо. Исте вечери погођена је и Војномедицинска академија. По трећи пут је погођена фабрика „Слобода“ у Чачку. Повређено је 7 особа. Мета је била и рафинерија дизел-горива у Панчеву. У том нападу повређене су 4 особе, док су 2 погинуле.

(А) – Нафтно складиште „Беопетрол“. Бомбардовања су изазвала опасна загађења.

(Б) – Складиште горива термоелектране у Новом Саду. Бомбардовања су изазвала опасна загађења.

(В) – Погођени су нафтни погони „Југопетрола“. Бомбардовања су изазвала опасна загађења.

5. април	Сурдулица	Стамбене зграде и касарне	
5. април (Б)	Алексинач	Стамбене зграде	17 мртвих, 52 рањена (12 тешко)
5. април	Београд	Мостови, пруге, индустрија	
5 април (Г)	Кљаичево	Рафинерија	

5. април	Ниш	Дуванска индустрија	
5 aprile (E)	Сомбор (приближно)	Рафинерија	
5 април (F)	Конопље- Кљаћево (приближно Сомбор)	Рафинерија	
5. април	Лучани	Хемијска индустрија	
5 април(A)	Врање	Стамбене зграде (многе срушене), аутобуска станица	2 мртва, 23 рањена
5. април	Земун	Разно	
5. април	Нови Сад	Железнички мост на Дунаву	
5. април	Приштина	Стамбене зграде	
5. април (B)	Нови Сад	Стамбене зграде и топлана	
5. април	Лучево	Стамбене зграде	
5. април	Конопље	Стамбене зграде	
5-6. април	Ниш	Фабрика дувана	?
5-6. април	Алексинач	Стамбене зграде	?
5-6. април (Г)	Нови Сад	Стамбене зграде и рафинерија	?
5-6. април	Сомбор	Стамбене зграде	?
5-6. април	Приштина	Стамбене зграде	?
5-6. април	Земун	Стамбене зграде	?
5-6. април	Раковица	Стамбене зграде (60)	12 мртвих, десетине рањених
5-6. април укупно	17 локалитета		31 мртав и стотинак рањених

Бомбардовања НАТО-а погађају термоелектрану у Београду, полицијску академију, рафинерију и у Земуну, око 5 км од престонице, зграду команде противваздухопловне одбране. Погађени су и Нови Сад и Ниш. НАТО авиони полећу, по први пут, из Немачке. У бомбардовању сеоског места убијено је најмање 12 особа, а десетине су рањене.

„Кукавице бомбардују ноћу“, биле су речи једног тинејџера. Сусрели смо га испред рушевина куће његовог друга, два дана после напада, док су још увек ископавали мртве из њихових уништених домова.

НАТО авиони бомбардују околину Врања. Двоје мртвих и 23 рањених. НАТО армада бомбардује центар Земунa и уништава Фабрику дувана у Нишу (једну од најмодернијих у Европи. У оквиру комплекса налазио се и деџи вртић).

(А) – Жестоко бомбардовање аутобуске станице.

(Б) – Пет ракета погађа стамбено насеље. Дванаестак кућа уништено, оштећени погони фирми „Ангроколонијал“ и „ЕМПА“, болница, продавнице, путеви.

(В) – Термоелектрана и термотехнички постројај. Бомбардовања су изазвала опасна загађења.

(Г) – Рафинерија и складиште нафтних деривата. Бомбардовања су изазвала опасна загађења.

(Д) – Складиште горива „Нафта Гас промет“, удаљено 10 км од Сомбора. Бомбардовања су изазвала опасна загађења.

(Ђ) – Магацин фирме „Нафтагас“ између села Цонопља и Клајћево. Бомбардовања су изазвала опасна загађења.

(Е) – Нафтна складиште „Нафта Гас Промет“. Бомбардовања су изазвала опасна загађења.

6. април (А)	Дубиње-Сјеница	Стамбене зграде	
6. април	Конопља	Стамбене зграде	
6. април (Б)	Подгорица	Стамбене зграде	
6 април	Ибар-Брвеник	Мост	
6. април	Краљево-Лапово	Железнички мост	
6. април	Девет Југовића	Стамбене зграде	
6. април	Мала Круша	Стамбене зграде	
6. април	Лучани	Хемијска индустрија	
6. април (Ц)	Нови Сад	Нафтна постројења	
6. април	Алексинач	Разни циљеви	12 мртвих, 28 рањених

6. април	Врање	Стамбене зграде	
6. април	Куршумлија	Стамбене зграде	
6. април	Прокупље	Стамбене зграде	
6. април	Топлица	Мостови	
6. април	Ниш-Косово Поље	Железничка линија	
6. април	Црни Врх	ТВ антена	
6-7. април	Приштина	Стамбене зграде	
6-7. април	Ниш	Стамбене зграде	
6-7. април	Приштина	Стамбене зграде	
6-7. април	Ужице	Стамбене зграде	
6-7. април	Београд	Стамбене зграде	
6-7. април	Краљево	Стамбене зграде	
6-7. април	Чачак	Стамбене зграде	
6-7. април	Панчево	Стамбене зграде	

НАТО тврди да је током ноћи извео масован напад, али признаје да је једна ракета промашила циљ у граду Алексинцу, узрокујући, према српским изворима, смрт 12 особа и рањавање још 28. НАТО авиони изводе први напад на Косову, на колону српских оклопних возила. НАТО одбија захтев за примирје током православног Васкрса, који је упутио Милошевић. Бомбе падају на Врање, периферију Куршумлије и Прокупља, док су оштећени мостови на Топлици, магистрални пут код Куршумлије и железничка пруга Ниш – Косово Поље. Први пут од почетка агресије, циљеви су у централној Србији. У 4:35 ракета са даљинским навођењем погађа ТВ предајник на Црном Врху.

(А) – Уништење стамбених објеката, цивилних зграда и предузећа ДП ПИК „Пештер“.

(Б) – Оштећења на Институту за сеизмологију и другим објектима.

(В) – Бомбардовања рафинерије изазвала су опасна загађења.

7. април (А)	Приштина	Стамбене зграде, телефонска централа	12 (Срба и Албанаца)
7. април	Батајница	Стамбене зграде	1
7. април	Београд	Стамбене зграде	

7. април	Конопља	Стамбене зграде	
7. април (Б)	Сомбор	Нафтна постројења	
7. април	Нови Сад	Стамбене зграде	
7. април	Лучани	Стамбене зграде	
7. април	Срем	Стамбене зграде	
7-8. април	Жича	Стамбене зграде	
7-8. април	Нова Павлица	Стамбене зграде	
7-8. април	Чупре	Стамбене зграде	
7-8. април	Панчево	Стамбене зграде	
7-8. април	Београд	Стамбене зграде	
7-8. април	Нови Сад	Стамбене зграде	
7-8. април	Ниш	Стамбене зграде	
7-8. април	Бор	Стамбене зграде	
7-8. април	Крагујевац	Стамбене зграде	
7-8. април	Чачак	Стамбене зграде	
7-8. април	Сомбор	Стамбене зграде	
7-8. април	Краљево	Стамбене зграде	
7-8. април	Рибница	Стамбене зграде	
7-8. април	Застава	Стамбене зграде	

Петнаести дан НАТО бомбардовања. Погођени војни циљеви у Црној Гори и у Нишу. Дан жалости у Поморављу, у Алексинцу. НАТО снаге настављају нападе на циљеве у ширем подручју Београда, Приштине, Новог Сада, Ниша, Сомбора, Панчева, Чачка, Лучана, Краљева, Бора и територије региона Срема.

(А) – Ракета промашује телефонску централу и погађа стамбено насеље. Бомбардована и срањена са земљом централна пошта са околним зградама; неки погинули нису извучени из рушевина. Напади на јавне зграде широм града, са знатним разарањима. НАТО признаје грешку два дана касније. Погођено је и складиште горива фирме „Беопетрол“. Бомбардовања изазивају опасна загађења.

(Б) – Нафтно складиште фирме „Југопетрол“. Бомбардовања изазивају опасна загађења.

8. април	Торник	Рекреативни центар	3 мртва
8. април	Чуприца	Срушене многе стамбене зграде	1 мртав, 3 рањена
8. април	Лучани	Хемијска индустрија	
8. април	БогUTOвац	Разни циљеви	
8. април	Београд	Разни циљеви	
8. април	Конопља	Стамбене зграде	
8. април	Ивањица	Сателитска станица	
8. април	Ниш	Четврт Шљака	
8. април	Нови Сад	Зграда Извршног већа	
8. април	Бујановац		
8-9 април	Приштина	Стамбене зграде	

НАТО потврђује губитак извиђачког беспилотног авиона. Бомбардована сателитска станица у Ивањици и индустријска зона Ниша. У 23:07, потпуно је уништен нишки крај Шљака. Једна особа је погинула, 11 је рањено. Уништен је и здање Извршног већа у Новом Саду. („Јединствени град на свету у коме река тече изнад мостова.“) Први пут је бомбардовано село Бујановац.

9. април (А)	Прицевићи (Ваљево)	Стамбене зграде	
9. април	Смедерево	Стамбене зграде	
9. април	Приштина	Стамбене зграде	
9. април	Осеченица	Стамбене зграде (14 срушених)	
9. април (Б)	Крагујевац	Индустрија аутомобила „Застава“, тв преносници	Много рањених
9. Април	Батајница	Стамбене зграде	
9. Април	Панчево	Разни циљеви	

Током ноћи погођено је у Смедереву, око 30 km југоисточно од Београда, складиште горива државне компаније „Југопетрол“ и један погон аутомобилске индустрије „Застава“ у Крагујевцу, који се налази 120 km јужно од Београда.

Српски извори тврде да је повређено 124 радника. На Бранковом мосту, главном мосту у Београду, људи формирају људски ланац да би спречили НАТО бомбардовање. Борбе и артиљеријска дејства дешавају се на граници између Албаније и Косова, тачније у области Тропоја (северна Албанија). Фабрика аутомобила „Застава“ у Крагујевцу погођена је са шест ракета. Повређено је 124 радника. Гори складиште горива „Југопетрол“ у Смедереву. Око 23:30 бомбардована је шира област Батајнице, док су само десетак минута касније одјекнуле детонације у рејону Панчева.

(А) – Бомбардовани разни пољопривредни комплекси и око 1000 квадратних метара шуме у пламену.

(Б) – Бомбардована фабрика аутомобила „Црвена Застава“; десетине радника који су чували фабрику су повређени, 30 хиљада људи остаје без посла, а цео пратећи систем је у застоју.

10. април	Нови Пазар	Разни циљеви	
10. април	Сјеница	Разни циљеви	
10. април	Тутин	Разни циљеви	
10. април	Рашка	Разни циљеви	
10. април	Косово Поље	Разни циљеви	
10. април	Косово	Разни циљеви	
10. април	Приштина	Српски ТВ репетитор	

Бомбардовања током ноћи погађају складишта горива и уништавају српски телевизијски предајник у близини Приштине. Према наводима НАТО-а, до сада је погођено 150 циљева од почетка операција. На граници између Косова и Албаније, настављају се сукоби између побуњеника ОВК и српских милиција. Велика Британија шаље у Јадран носач авиона „Невидљиви“. Мета је био предајник на планини Голеш. Први пут је бомбардовано Косово Бомбардован је и регион Рашке, односно простор између Тутина, Сјенице и Новог Пазара. Југословенска противваздушна одбрана обара авион изнад Ниша.

(А) – Двадесетак ракета директно на село. Непоправљиво погођени пут Прокупље–Подујево и пруга; забележена употреба касетних бомби.

11. април (А)	Самалија (Краљево)	Стамбене зграде	
11. април	Турековац	Основна школа, стамбене зграде	

11. април (Б)	Душманићи	Забавиште	
11. април	Нови Сад	Стамбене зграде	
11. април	Београд	Разни циљеви	
11. април	Мердаре (Куршумлија)	Стамбене зграде	5 мртвих, 3 рањена (од којих и једна трудница)
11. април	Слатина	Стамбене зграде	
11. април	Приштина-По- дујево	Друм	
11. април	Монте Голеш	ТВ антена	
11-12. април	Панчево	Стамбене зграде	
11-12. април	Крагујевац	Стамбене зграде	
11-12. април	Приштина	Стамбене зграде	
11. април (А)			

Авионе НАТО-а гађају регион Приштине, док једна ракета пада у једно насеље Новог Сада, главног града Војводине. На дан православног Ускрса бомбардована је Београд. Непријатељ није имао мира ни за Ускрс. У ракетном нападу на село Мердаре убијено је пет особа. Међу њима и једна беба из тог српског села. Више пута су на мети била цивилна здања у близини Приштине – Слатина, пут Приштина - Подујево и предајник на планини Голеш.

(А) – Тешка оштећења на стамбеним објектима, предузећима и основној школи „Петар Николић“.

(Б) – Резервоар испуштен из НАТО авиона закачио је кућу, а други је завршио на игралишту једног вртића.

12. април	Грделица	Мост, воз у покрету (линија Београд- Солун)	55 мртвих, 16 рањених
12. април	Лисура (Лесковац)	Мост Ефенди	
12. април	Поножевац	Плантаже	
12. април	Урошевац	Стамбене зграде	
12. април	Рзњић	Стамбене зграде	
12. април	Нови Сад	Стамбене зграде	

12. април	Цонопља	Стамбене зграде	
12. април	Панчево	Стамбене зграде	
12. април (А)	Грделица	Нафтна постројења	
12. април	Приштина	Стамбене зграде	
12-13. април	Сурдулица	Стамбене зграде	36 рањених радника
12-13. април	Крагујевац	Стамбене зграде	
12-13. април	Копаоник	Стамбене зграде	
12-13. април	Београд	Стамбене зграде	
12-13. април	Панчево	Стамбене зграде	
12-13. април	Приштина	Стамбене зграде	
12-13. април	Смедерево	Стамбене зграде	
12-13. април	Нови Сад	Стамбене зграде	
12-13. април	Краљево	Стамбене зграде	
12-13. април	Лекјевци	Стамбене зграде	
12-13. април	Чачак	Стамбене зграде	

Ракета погађа рафинерију у Панчеву, најважнију у Србији. Ракета испаљена са НАТО авиона погађа међународни воз који је путовао пругом Београд – Солун, у пролазу преко моста на реци Морави, у клисурама Грделице (југ Србије), потврђено је 55 мртвих и 16 рањених. Још један крвави НАТО злочин. Поново је погођена фабрика аутомобила „Застава“ у Крагујевцу. Поново је мета била „Застава“ у Крагујевцу, где је повређено 36 радника.

Први пут је бомбардован град Крушевац. Једна ракета је у потпуности уништила градску Термоелектрану, док су две ракете пале на Индустрију машина и алата „14. октобар“.

(А) – Магацин „Југопетрола“. Бомбардовања изазивају опасне загађујуће емисије.

13 април (Б)	Приштина	Хемијска индустрија, мост	
13 април	Копаоник	Стамбене зграде	
13 април (Ц)	Груа (Крагујевац)	Нафтна постројење	
13 април (А)	Смедерево	Нафтна постројења	

13 април	Прилике	Становање	
13 Април	Београд	Болница и Војна академија	
13 Април	Расина	Мост на реци Расини	
13 Април	Зајечар	Разни циљеви	
13-14 април	Панчево	Стамбене зграде	
13-14 април	Брус	Стамбене зграде	
13-14 април	Звечан	Стамбене зграде	

Лоши временски услови присиљавају НАТО да смањи ваздушне нападе, врховни НАТО командант, Весли Кларк, тражи од САД слање још 300 авиона. НАТО ракете су експлодирале на тридесетак метара од Војне болнице (и Академије) у Београду. Повређено је 20 пацијената. И знало се да је то болница! Уништена је сателитска станица у Приликама код Ивањице. НАТО авијација је уништила мост на Расини и по први пут је бомбардован град Зајечар.

(А) – Друго бомбардовање (прво је извршено 4. априла) нафтне инсталације „Југопетрола“. Бомбардовања су изазвала опасне загађујуће емисије.

(Б) – Бензинска пумпа „Југопетрола“.

(Ц) – Резервоар за гориво.

14. април (Б)	Ваљево	Индустрије	
14. април	Ђаковица	Два избегличка конвоја	78 мртвих, 39 тешко рањених
14 априле	Љубиште (Призрен)	Стамбене зграде	1 рањен
14. април (А)	Павловац (Врање)	Стамбене зграде	2 мртва
14. април	Враљево	Стамбене зграде	
14. април	Врање	Стамбене зграде	2 мртва
14. април	Београд	Стамбене зграде	
14. април	Зрзе	Стамбене зграде	
14. април	Меја	Стамбене зграде	
14. април	Нови Сад	Стамбене зграде	
14. април	Пирот	Разни циљеви	

14. април	Еристика	Пруга Београд-Бар	
14-15. април	Звечан	Стамбене зграде	
14-15. април	Крушевац	Стамбене зграде	
14-15. април	Ђаковица	Стамбене зграде	
14-15. април	Пећ	Стамбене зграде	
14-15. април	Клина	Стамбене зграде	-----
14-15. април	Лочане	Стамбене зграде	
14-15. април	Пепељевац	Мост	

Италијански авиони, по први пут, изводе нападе на југословенску територију против војних циљева (радара), у операцији „интегрисане одбране“. Два конвоја албанских избеглица на Косову погодила је НАТО летелица Ф-16, на путу између Призрена и Ђаковице, близу Албаније. НАТО признаје грешку 19. априла, дакле пет дана касније. Убијено је најмање 78 особа, а 39 је тешко рањено.

(Сећате ли се “чувене директне везе” између пилота Чарлија Брова у авиону Ф-16 и његове базе?!

(.....) „Чарли Браво, овде мама (’авакс’). То нису трактори! То нису цивили! Ту има српске руке! Уништи циљ!

Чарли Браво мами: Шта да уништим? Обичне аутомобиле, тракторе? Понављам, не видим ниједан тенк...

Мама Ч. Браву: То је војни циљ, легитиман војни циљ. Уништи га, понављам, уништи га!

Ч. Браво одговара: Разумем. Лансирам...)

По први пут бомбардује се Пирот. Између 5.30 и 6.00 часова бомбардована је фабрика „Крушик“ у Ваљеву, и том приликом рањена су два радника. Око поноћи оштећен је железнички мост на прузи Београд – Бар, код Бистрице, између Прибоја и Пријепоља.

(А) – Касетне бомбе убијају једног човека и његову дванаестогодишњу ћерку надомак куће.

(Б) – Бомбардовање индустрије „Крушик“ (текстил и електронске компоненте). Поред људских жртава, причињена је велика материјална штета у граду.

15.април	Самала	Станови	
15.април	Врање	Станови	
15.април	Ђаковица	Станови	

15.април	Јасика (село)	Мост на Морави	
15.април	Смедерево-Ковин	Мост	
15.април	Торник	Станови	
15.април	Јагодња	Станови	
15.април	Овчар	Станови	
15.април	Крушевац	Станови	
15.април	Раковица	Станови	
15.април	Крагујевац	Станови	
15.април	Ниш	Станови	
15.април (А)	Панчево (Београд)	Станови, нафтна постројења	17 мртвих
15.април	Подгорица	Аеродром (војни циљеви)	
15.април	Даниловград	Разни циљеви	

Напади НАТО-а погађају у Панчеву, предграђу Београда, рафинерију, складишта горива, као и „Петрохемију“, фабрику ђубрива за пољопривреду, као и магацин горива неопходног за производњу азота. То је најтеже бомбардовање Београда од почетка ваздушних напада. НАТО авиони погађају војне циљеве унутар аеродрома у Подгорици (Црна Гора). НАТО признаје грешку направљену дан раније у бомбардовању Призрена. У Албанији почиње распоређивање хеликоптера „Апач“. Команда Алијансе признаје одговорност за злочин почињен над колоном албанских избеглица, на путу Ђаковица – Призрен. НАТО авиони погађају мост између Смедерева и Ковина. Четири ракете падају на Даниловград.

(А) – Почетак уништавања рафинерије у Панчеву, завршен 18. априла. Погађена петрохемијска индустрија „Дп Хип Петрохемија“, затим потпуно уништена до 18. априла. Погађено постројење за производњу ђубрива „Дп Хип Азотара“, затим потпуно уништено до 18. априла. Бомбардовања су изазвала опасне загађујуће емисије.

16. април	Београд	Станови	1 мртав, 7 рањених
16. април	Подгорица	Станови, аеродром	
16. април	Цер (планина)	?	
16. април	Суботица	Станови – велика оштећења	

16. април	Панчево (Београд)	Рафинерија	
16. април	Параћин	Избеглички камп	

Поново је бомбардована рафинерија у Панчеву и аеродром у Подгорици. Нови сукоби дешавају се између југословенских снага безбедности и ОВК у пограничном подручју са Албанијом. Један НАТО авион Ф-15, због недостатка горива, испушта бомбу са ласерским навођењем у воде језера Гарда. Амерички секретар одбране Вилијам Коен потврђује да ће бити позван неодређен број резервиста; према писању „Њујорк тајмса“, биће их више од 30.000. Агресор НАТО више пута погађа пројектилама и бомбама циљеве на територији Косова и Метохије. Са 4 ракетна пројектила погођен је град Суботица. Једна бомба пада у непосредној близини избегличког кампа у Параћину.

17. април	Раковица	Станови	5 мртвих
17. април (А)	Батајница (Београд)	Аеродром	1 мртав, 1 рањен
17. април	Овчар	Станови	
17. април	Ваљево	Станови	
17. април	Барич	Станови	
17. април	Београд	Станови	
17. април	Нови Сад	Станови	
17. април	Сјеница	Разни циљеви	
17. април	Нова Варош	Разни циљеви	
17. април	Пријепоље	Разни циљеви	

Лоши временски услови приморавају НАТО да смањи ваздушне нападе на Југославију. У ракетном нападу на Батајницу, НАТО злочинци убијају девојчицу Милицу Ракић, стару 3 године. Око 12.40 часова, изнад територије Сјенице – Нова Варош и Пријепоље, југословенска противваздушна одбрана обара непријатељски авион. Командант, генерал Небојша Павковић, изјављује: само је Трећа армија оборила 16 авиона, 5 хеликоптера, 46 навођених ракета и 4 беспилотне летелице.

(А) – Током бомбардовања аеродрома убијена је Милица Ракић, рођена 1996. године (дакле стара 3 године), а један дечак је рањен.

(Б) – Уништено је небојено много приватних стамбених објеката.

18. април (А)	Пашћево	Нафтнo постројење	
18. април	Параћин	Избеглички камп	
18–19. април	Панчево (Београд)	Станови	1 мртав, 5 рањених
18–19. април	Београд	Станови	
18–19. април	Нови Сад	Рафинерија	
18–19. април	Батајница	Станови	1 мртав (трого- дишња девојчица)
18–19. април	Приштина	Станови	
18–19. април	Драгодин	Станови	

НАТО авијација изводи више од 500 мисија, гађајући 32 циља у Југославији. То је вероватно једно од најтежих бомбардовања од почетка напада. Према српским изворима, погођени су индустријски објекти и инфраструктура у Београду, у зони војног аеродрома у Батајници погинула је девојчица стара 3 године. Погођена је и рафинерија у Новом Саду, при чему је више десетина људи отровано. Са 11 пројектила погођено је викенд насеље „7. јул“ у Параћину, непосредно уз избеглички камп.

(А) – Завршено је уништавање рафинерије, петрохемијске индустрије „Дп Хип Петрохемија“ и постројења за производњу ђубрива „Дп Хип Азотара“. Бомбардовања су изазвала опасне загађујуће емисије.

19. април	Нови Сад	Станови – уништење града завршено	
19. април (В)	Барич	Нафтнo постројење	
19. април	Приштина	Разни циљеви	
19. април	Ваљево	Фабрика Крушик	
19–20. април (А)	Ниш	Станови	1 мртав, 11 тешко рањених
19–20. април	Ивањица	Станови	8 мртвих

Бомбе и ракете НАТО-а погађају околину Београда и Крагујевца (где је погођена фабрика аутомобила „Застава“), Приштину, Ваљево (где седам ракета погађа фабрику „Крушик“). Циљ агресора била је сателитска станица у Ивањици и индустријска зона у Нишу. У 23.07 часова потпуно је уништено насеље

Шљака у Нишу. Једна особа је убијена, док је 11 особа тешко или лакше рањено. Погођена је зграда Извршног већа у Новом Саду, а по први пут је бомбардован и Бујановац.

(А) – Куће у улици Бујмирској су сравњене са земљом.

(Б) – Хемијско постројење „Прва искра“: уништена производна линија.

20. април (А)	Долови (Нови Пазар)	Станови	
20. април	Остружница	Железнички мост	
20. април	Београд	Хидроцентра Дистрица	
20. април	Ивањица	Централа „Југославија“	

Српски и албански батаљони сукобљавају се седам сати дуж границе између две државе. НАТО „армада“ око 14.30 бомбардује железнички мост у Остружници и околину Београда. Оштећена је хидроцентра Бистрица, пет радника је повређено. Са пет ракета уништена је централа „Југославија“ код Ивањице.

(А) – Тешка оштећења на кућама и шталама, побијена стока.

21. април	Крагујевац	Железнички мост Остружница	
21. април (А)	Ђаковица (Космет)	Српски избеглички камп	15 мртвих, 22 рањена
21. април	Београд	Мост	
21. април	Нови Сад	Мост	
21. април	Иришки Венац	РТВ репетитор	

НАТО погађа у Београду солитер у коме се, између осталог, налази седиште владајуће Социјалистичке партије. Погођен је и последњи мост на Дунаву у Новом Саду. Српска телевизија јавља да је погођен избеглички камп за Србе у близини Ђаковице на Косову. У Албанију стижу први хеликоптери „Апач“. Генерал Весли Кларк, командант НАТО-а, тражи ажурирање планова (сада старих шест месеци) за употребу копнених трупа у Југославији. У бомбардовању избегличког кампа код Ђаковице погинуло је 15 особа, а 22 је рањено. Око 03.15 погођен је Тржни центар „Ушће“ (некадашње седиште СКЈ) у Београду. НАТО авиони су у раним јутарњим часовима погодили ТВ релеј на Иришком венцу и Рафинерију нафте у Новом Саду.

(А) – НАТО напада избеглички камп „Маја“, у коме су уточиште пронашле десетине избеглица из Босне. Осим људи, страдали су и бројни коњи, а објекти су уништени.

22. април	Ужице	Станови	
22–23. април	Овчар	Станови	
22–23. април	Београд	Станови	

Генерални секретар НАТО-а Хавијер Солана овлашћује војну команду да ажурира планове за употребу копнених трупа на Косову. Словенија изјављује да ће дозволити НАТО трупам пролазак преко своје територије ако Алијанса одлучи да покрене копнену офанзиву против Југославије. Румунија и Бугарска одобравају употребу свог ваздушног простора. Око 4 часа ујутру, НАТО агресор је гађао резиденцију председника СР Југославије, Слободана Милошевића, у Ужичкој улици (на 200 метара од куће Јованке Броз, нап. прев.). Остале мете бомбардовања: поново аеродром у Батајници, Нови Сад, Приштина и околина, Ваљево.

23. април (А)	Београд	Седиште државне телевизије РТС	30 мртвих, 18 рањених
23. април	Ташмајдан	Руска православна црква	
23. април	Крагујевац	Остружнички железнички мост	
23. април	Нови Сад	Станови	
23. април	Ниш	Станови	
23. април	Приштина	Станови	
23. април	Ужице	Зграда поште	
23. април	Крушевац	Разни циљеви	
23. април	Краљево	Разни циљеви	
23. април	Алексинач	Разни циљеви	

Ракета погађа петоспратну зграду у којој се налази седиште РТС-а, државне телевизије, у Београду. На самиту НАТО-а у Вашингтону, 19 шефова држава и влада усвајају декларацију у 17 тачака у којој поново потврђују намеру да наставе ваздушне нападе на Југославију и да не прихвате никакве компромисе у вези

са пет неприкосновених услова постављених од стране међународне заједнице. У бомбардовању зграде РТВ Србије убијено је 30 особа, а 18 је рањено. (Новинари и сниматељи. О догађају је снимљен дугометражни филм са интервјуима са 16 преживелих и 16 италијанских ТВ новинара. Филм је приказан на каналима РАИ телевизије. Нап. прев.). Агресор је такође уништио зграду поште у Ужицу. Извршена су и друга бомбардовања у Нишу, Крушевцу, Краљеву, околини Алексинца и мосту Остружничком у Београду.

(А) – Уништење седишта РТВ Србије у самом центру Београда догодило се током редовног рада више југословенских и страних новинара.

24. април	Ниш	Станови	
24. април	Чачак (област)	Станови	
24. април	Црна Гора (обала)	Станови	
24. април (А)	Богутовац	Инсталација за нафту	
24. април	Догановић	Разни циљеви	
24. април	Ниш	Разни циљеви	
24-25. април	Београд	Станови	

Петоро деце је погинуло, а двоје је тешко повређено у експлозији бомбе у селу Догановић, 15 км од Урошевца. Масовно бомбардовање Ниша. На овај град испалено је 26 ракета.

(А) – Складиште горива „Беопетрол”.

25. април	Србија (разна места)	ТВ предајник, водоводи, железнице, мостови, телефонске мреже, електричне мреже	
25. април	Гучево (Београд)	ТВ предајник	
25. април	Велика Добриња (општина Липљан)	Разни циљеви	1 мртав, 5 рањених

Уништено је телевизијско предајник на планини Гучево, близу Београда. Једно дете је погинуло, а петоро је тешко повређено у експлозији касетне бомбе у селу Велика Добриња, општина Липљан.

26. април	Нови Сад	Жежељев мост	
26. април	Београд	Станови, седиште СПС, електричне и цивилне инсталације	
26. април	Нови Сад	Мост на Дунаву	
26–27. април	Београд	Станови	
26–27. април	Нови Сад	Станови	
26–27. април	Сомбор	Станови	
26–27. април	Бачка Паланка	Станови	
26–27. април	Краљево	Станови	
26–27. април	Чачак	Станови	
26–27. април	Златибор	Станови	

Жежељев мост, последњи преостали мост на Дунаву у Новом Саду, потпуно је уништен у ваздушним нападима. НАТО бомбардери су срушили и последњи мост у Новом Саду.Породица, пријатељи и колеге одају последњу почаст шесторо радника РТС-а.

27. април	Суботица	Станови	
27. април	Иришки Венац	РТС	
27. април	Београд	Тржни центар Ушће	

Током напада на касарну српске војске у Сурдулици (југ Србије), авиони НАТО-а су грешком погодили мало стамбено насеље у непосредној близини. Погинуло је 16 особа, од којих 12 деце.

Тржни центар “Ушће” у Београду поново је бомбардован.

28. април	Иришки Венац	2. напад на РТС – тотално уништење	-----
28. април	Сурдулица	Станбена четврт (50 станова)	16 (од којих 12 деце)

28. април (А)	Призрен	Станови (50 уништених)	4 (Роми)
28. април	Јабланица	Станови	4
28. април	Шипчаника	Станови	1
28. април	Матагузе	Станови	3
28. април	Чачак	Станови	
28. април	Пожаревац	Станови	
28. април	Подгорица	Станови	
28. април	Шипченика	Станови	
28. април	Призрен	Станови	
28. април	Београд	Станови	
28. април	Нови Сад	Станови	
28. април (Б)	Госићи (Црна Гора)	Аеродром Голубовићи – станови	
28. април	Куршумлија	Станови	
28. април	Панчево	Станови	
28. април	Приштина	Станови	
28. април	Косово (разна места)	Станови	
28. април	Бар	Станови	
28. април	Петровац	Станови	
28. април	Горна Бања	Станови	
28. април	Остружница	Мост	
28. април	Крњачи	ТВ предајник	
28. април	Пожега	Југопетролов депозит	

Три ноћна напада на престоницу. Бомбардовани су и Нови Сад и Подгорица. Погођено је подручје луке Бар. НАТО авиони су бомбардовали и Пожаревац, град удаљен око 60 км од Београда, где су одрасли и дуго живели Милошевић и његова супруга Марија. Један НАТО пројектил је грешком погодио троспратну зграду у Горњој Бањи, на периферији бугарске престонице Софије — срећом, није било жртава. Поново је бомбардован Топчидер, београдско насеље. У бомбардовању је тешко оштећена Дечја болница и Породилиште КБЦ „др Драгиша Мишовић“ у Београду. Погођени су такође нови мост у Остружници,

РТВ репетитор у Крњачи и нафтне резерве „Југопетрол“ у Пожеги. Бомбардован је и град Сурдулица, на југу Србије. Убијено је 20 особа, од којих 12 деце.

(А) – Бомбардовање улице Подримске, у самом центру, довело је до уништења око 50 кућа грађана ромског порекла.

(Б) – У бомбардовању аеродрома страдале су и куће и имања у околини, погођене касетним бомбама.

29. април	Авала	ТВ торањ	
29. април	Београд	Станови, продавнице	4 мртва од којих и жена од 61 годину, 4 рањена
29. април (Б)	Гределичка клисура	Мост Сарајево	
29. април	Сава (река)	Мост, ауто	1 мртв
29. април	Подгорица	Станови – мост Сарајево	
29. април	Пожаревац	Станови	
29. април	Подина (у близини)	Мост на реци Топлица	
29. април	Смедерево	Депозити нафте	
29. април	Београд	Становања	
29-30. април (А)	Монте Авала	ТВ торањ	1

Тепих бомбардовања. Погођено је седиште Генералштаба и Министарства одбране у Београду. Убијене су 4 особе, а 38 је рањено. Мета су били објекти на раскрсници улица Марулићева и Максима Горког, као и улица Вардарска на Врачару. Око 22:40, НАТО авијација је срушила ТВ торањ на планини Авала и антенски стуб у Борчи.

(А) – Бомбе су пале у улици Максима Горког и околини. Више лица је повређено, међу којима је и девојка која је касније преминула.

(Б) – Четврти ваздушни напад.

30. април	Трстеник	Мост на Морави	1 мртв (мушкарац на бициклу)
30. април	Мурино (Плав)	Станови	4 мртва, 4 рањена

30. април	Београд	Станови	3 мртва, 6 рањених
30. април	Црна Гора	Мост на реци Лин	
30. април	Прилике	Сателитска станица	
30. април	Кокин Брод	Мост	
30. април	Ужице-Нова Варош Бијело Поље	Магистрални пут	

Београд је претрпео чак пет сати бомбардовања, укупно око шест стотина мисија, при чему је погођен велики број цивилних објеката. Оштећене су зграде Министарства одбране и Министарства унутрашњих послова.

Три особе су погинуле, а шест је рањено када је НАТО, око 16:19, бомбардовао мост на реци Лим на југоистоку Црне Горе.

По трећи пут је бомбардована сателитска станица „Југославија“ у Приликама, код Ивањице.

Тешко је оштећен мост на реци Увац код Кокиног Брода, на магистралаи Ужице – Нова Варош – Бијело Поље.

1. мај (А)	Јабланица (Космет)	Станови	2 мртва, 16 рањених
1. мај (Б)	Куле (Космет)	Станови	7 мртвих, 15 рањених
1. мај	Призрен	Станови	5 мртвих, 23 рањена
1. мај	Плев	Мост	4 мртва и неколико рањених
1. мај (Д)	Лужане (Приштина)	Мост, аутобус	47 мртвих (од чега 14 деце), 16 рањених
1. мај	Приштина (Северна зона)	Станови	
1. мај	Витановац	Станови	4 рањена
1. мај (Ц)	Панчево (Београд)	Станови	
1. мај	Зарче (Краљево)	Станови	5 рањених

1. мај	Ужице-Пријепоље	Мост на магистралном путу	
1. мај	Мазарић	Мост близу Владичин Хан-Врање	
1-2. мај	Бадовац	Пумпна станица	
1-2. мај (Д))	Приштина	Водоводна мрежа	

Око 13 часова, НАТО авиони су погодили, разневши га, аутобус компаније „Ниш експрес“ у близини Лужана. Том приликом убијено је најмање 47 особа, док је 16 повређено (међу њима и млада породица Токић са двогодишњим сином Данилом).

Уништен је мост преко канала језера Лим. Погођен је и мост на магистралу Ужице – Пријепоље, као и мост у Мазарићу између Владичиног Хана и Врања.

(А) – Бомбардовање села насељеног претежно муслиманским становништвом; уништено је око педесет објеката, а џамија је тешко оштећена.

(Б) – Жртве су углавном косовско-албанске националности.

(В) – Тешка оштећења и на више здравствених центара.

(Г) – Линијски аутобус (Ниш–Приштина) погођен ласерским бомбама.

(Д) – Бомбардована станица за пумпање воде за снабдевање Приштине.

2. мај (Б)	Обреновац	Централа термоелектрана	
2. мај	Крушић Ваљево	Браварија	
2. мај	Сремска Митровица	Станови	1 мртав
2. мај	Приштина	Станови	1 рањен
2. мај (А)	Ваљево	Станови	
2. мај	Рума	Станови	
2. мај	Педина	Станови	
2. мај	Ниш	Станови	
2. мај	Обреновац	Макси електрична централа	
2. мај	Басинац (река)	Мост	
2. мај	Нови Сад	Нафтна постројења	
2. мај (Ц)	Ваљево	Болница, индустрије	
2. мај	Крушевац	Мост на реци Расини	
2. мај	Београд	Електране	

Ослобођена су три америчка војника, који су били заробљени од 31. марта. НАТО користи графитне бомбе против електрана. НАТО је изгубио два авиона Ф-16, оборена изнад Србије, од којих је један пао у близини Шапца. Поново је нападнута фирма „Крушик“.

(А) – Погођено приградско насеље, велика оштећења.

(Б) – Термоелектрана „Никола Тесла“ погођена је фрагментационим бомбама са угљеничним влакнима, које изазивају кратке спојеве на високонапонској мрежи ЕПС-а. Недуго после 22 часа, већи део Србије остао је без струје.

(В) – Индустрија „Крушик“ за грађевински материјал.

3. мај	Призрен	Станови	20 мртвих и много рањених
3. мај (А)	Савине Воде	Аутобус	17 погинулих (од којих 3 жене), 43 рањена
3. мај	Ваљево	Болница, металуршки погон	3 рањена
3. мај (Б)	Нови Сад	Станови, седиште ТВ, термоелектрана	
3. мај	Београд	Електране	
3. мај	Пећ-Рожије	Саобраћајница	
3. мај	Батајница	Станови	
3. мај	Раковица	Станови	
3. мај	Дечани (општина)	Станови	

Око 13:30, пројектили НАТО авиона у селу Савине Воде, на путу Пећ – Рожаје, погодили су аутобус на линији Ћаковица – Подгорица. Убијено је 17 особа, а 43 је рањено. После 22 часа, у два ваздушна напада погођена је зграда РТВ Нови Сад. У Београду су бомбардована приградска насеља Батајница, Раковица и општина Дечани.

(А) – Линијски аутобус (Ћаковица–Подгорица) погођен је на регионалном путу између Пећи и Рожаја, више пута нападнут трима ракетама и фрагментационим бомбама између 11:45 и 13:30.

(Б) – Станица за електричну трансформацију.

4. мај	Нови Сад	Седиште РТС и рафинерија	
4. мај	Ваљево	Фирма „Крушик“	2 мртва
4. мај	Београд	Разни циљеви	
4. мај	Краљево	Станови	
4. мај	Врање	Станови	
4. мај	Нови Сад	Разни циљеви	
4. мај	Лађевци	Станови	

НАТО негира масакр аутобуса који је био на путу ка Црној Гори. НАТО снаге бомбардују Београд, Краљево, Врање и Нови Сад. Три ракете су погодиле фирму „Крушик“ у Ваљеву, при чему су убијене 2 особе. Злочинци су поново напали Краљево, село Лађевци.

5. мај (А)	Ниш	Станбене и индустријске зоне	
5. мај	Урошевац	Пут Јанковић–Приштина	
5. мај	Поникве	Станови	2 рањена
5-6. мај	Ниш	Станови	
5-6. мај	Ужице	Станови	
5-6. мај	Прахово	Станови	
5-6. мај	Приштина	Станови	
5-6. мај	Нови Пазар	Станови	
5-6. мај	Лазаревац	Станови	

Око 14 часова, на путу Ђ. Јанковић – Приштина, у близини Урошевца, ракете су погодиле хуманитарни конвој организације „Лекари света“, који је из Солуна ка Хируршком центру у Приштини превозио хируршке инструменте, лекове и санитетски материјал. Срећом, ниједна од три особе није повређена.

У ваздушном нападу на село Поникве рањене су две старије жене. Мета је био железнички мост у близини села Тусић, на прузи Рашка – Косовска Митровица, који је већ био оштећен. Испалењене су 4 ракете које нису погодиле циљ.

(А) – Забележена су велика оштећења и на кућама у близини складишта горива.

6. мај (А)	Нови Сад	Станови (оштећено 100 станова)	10 рањених
6. мај (Б)	Ватин (река)	Мост	
6. мај	Вршац	Станови	
6. мај	Ниш	Југопетролов депозит	
6. мај	Липљан	Кућа Антић	4 рањена
6. мај	Прахово	Објект Југопетрола	1 рањен
6. мај	Лађевци	Станови	
6. мај	Нови Сад	Разни циљеви	

У 23:40, два пројектила руше железнички мост у Ватину, близу варошице Вршац, на граници са Румунијом. Око 22:10 у Нишу, ракете погађају складишта „Југопетрола“ и „Енергогаса“. У Липљану је погођена кућа Антић — повређене су 4 особе. У Прахову, око 22:10, погођен је објект „Југопетрола“. Чувар је повређен. Поново су нападнути Лађевци, а Нови Сад је погођен по дванаести пут.

(А) – Ракета пада директно на средиште раскрснице у насељу Детелианара, неповратно оштећујући околне куће и основну школу, стварајући огроман кратер.

(Б) – Бомбардовање железничког моста на граници са Румунијом.

7. мај	Прахово (Бор)	Нафтна станица	-----
7. мај (А)	Ниш	Болница, пијаца, станови, седиште грчког конзулата	12 мртвих и шездесетак рањених (30 тешко)
7. мај (Б)	Београд	Хотел Југославија	10 мртвих, 4 рањена
7. мај	Нови Сад	Станови	
7. мај	Пожаревац	Станови	
7. мај	Ватин	Станови	
7. мај	Детелинара	Станови	
7. мај	Београд	Железничка пруга Београд–Букурешт	
7. мај	Медошевац	Станови	2 мртва

НАТО је написао најкрвавију страницу у свом нападу на град Ниш. У 11:30 убијено је најмање 12 особа, док је око шездесеторо повређено. Касетне бомбе падале су на главну пијацу и стамбене објекте. Институт за патологију је готово потпуно уништен. Око 21:30 поново су погођени високонапонски каблови ЕПС-а. Београд и Југославија поново су остали у мраку.

(А) – Различити делови града погођени су током ноћи, а затим поново ујутру фрагментационим бомбама – укључујући и Центар за клиничку патологију, Универзитет и пијацу поред историјске тврђаве.

(Б) – Уништени су и канцеларије и продавнице у згради хотела. Погођени су такође стамбене зграде и седишта Савезног министарства унутрашњих послова, Министарства одбране и Градске полиције.

8. мај	Београд	Амбасада Кине и дрво „Југославија”	4 мртва, 7 рањених
8. мај	Ниш	Бензинска станица	
8. мај	Планина Рудник– Милановац	ТВ предајник „Политика”	
8. мај (А)	Нови Београд (Београд)	Амбасада Кине	3 мртва
8. мај (Б)	Београд	Институт за урологију и нефрологију	
8. мај (Г)	Београд	Термоелектрана	
8.мај	Богутовац (околина)	Железнички мостови	
8мај	Ниш	Мост на Нишави	
8. мај (В)	Мијатовац	Мост на Великој Морави	
8. мај	Краљево	Станови	
8. мај	Нови Сад	Станови	
8. мај	Крагујевац	Станови	
8. мај	Ниш	Грчки конзулат	
8. мај	Ваљево	Зграда унутрашњих послова	

8. мај	Ужице	Пошта	
8. мај	Планина Космај	РТВ предајници	
8. мај	Планина Рудник	РТВ предајници	

НАТО је погодио Амбасаду Кине и хотел „Југославија“. У том бомбардовању погинуле су 4 особе, а 7 је повређено. Са 6 ракета погођене су зграде Генералштаба и Министарства унутрашњих послова. Уследили су напади на Параћин, околину КРАЉЕВА, Нови Сад, Крагујевац и Ниш, где је погођен грчки конзулат. У 22:30 погођена је зграда Унутрашњих послова у Ваљеву. Потпуно је уништена пошта у Ужицу, а погођени су радио и ТВ-релеји на Космају и Руднику.

(А) – Амбасада Кине налази се на прилично изолованој локацији, без околних зграда. Погођена је директно.

(Б) – Оштећен је и Институт за неурологију.

(В) – Повређена су три члана особља Румунског Црвеног крста.

(Г) – Трафостаница.

9. мај (А)	Ужице	Пошта	
9. мај	Приштина (околина)	Разни циљеви	
9. мај	Ниш (околина)	Разни циљеви	

Бомбардовања цивилних циљева око Приштине и Ниша се настављају.

(А) – Централна пошта у Ужицу поново бомбардована и савњена са земљом.

10. мај	Барич	Зграда	
10. мај	Цер-Чачак	Хидрографска станица	
10. мај (А)	Велика Плана	Вијадукт	
10. мај (Б)	Чачак	Станови, индустрије	4 мртва, 13 рањених
10. мај	Барич	Индустрија „Прва Искра“	
10. мај	Застава	Камион	1 мртав
10. мај	Сјеница	Разни циљеви	
10-11. мај	Београд	Станови	

10-11. мај	Ваљево	Станови	
10-11. мај	Панчево	Станови	
10-11. мај	Барич	Станови	
10-11. мај	Сомбор	Станови	
10-11. мај	Суботица	Станови	
10-11. мај	Велика Села	Станови	
10-11. мај	Ниш	Станови	
10-11. мај	Косово Поље	Станови	

Погођени су многи индустријски објекти. Поново је бомбардована индустријска зона у Нишу. У 15:10 ракете су уништиле индустријску зону у Чачку. Четири особе су погинуле, а 13 повређено. Око 13 часова мета је била варошица Сјеница. Агресор је напао и фабрику „Прва Искра“ у Баричу, а по први пут је бомбардована и агроиндустријска зона у Сомбору (у Војводини). У 23:15 погођен је надвожњак на аутопуту Београд – Ниш, у близини Велике Плане.

(А) – Бомбардовање аутопутског вијадукта и железничке пруге.

(Б) – Аутопутска обилазница. Индустријски комплекс „Цер“.

11. мај (Б)	Пријепоље	Стадион	
11. мај	Ниш	Депозит нафте	1 мртав
11. мај	Вршац	ТВ предајник	-----
11. мај	Старо Гачко (Приштина)	Станови	3 мртва (међу којима четворогодишња девојчица), 3 рањена (међу њима петогодишње дете)
11. мај	Орљане (Дољевац)	Сеоско подручје	1 мртав (жена) и неколико рањених
11. мај	Ниш	Нафтни комплекс	2 мртва, 5 рањених
11. мај (А)	Мурино (Плав, Црна Гора)	Станови	1 мртав
11. мај	Пријепоље	Мост на реци Лим	

11. мај	Хоргош	Аутопутски вијадукт	
11. мај	Кокин Брод (река)	Мост	
11. мај	Мурино	Мост	
11. мај	Разне Локалитете	Станови	
11. мај	Велика Плана (околина)	Разни циљеви	
11. мај	Владичин Хан	Разни циљеви међу којима и мост на Морави	3 мртва, 4 рањена
11. мај	Мурина	Мост преко Лима	

Погођене су разне војне инсталације. У сукобу српских снага и ОВК убијено је 30 терориста. Тешко је повређен министар индустрије у Влади Србије и потпредседник СПС-а Душко Матковић, током бомбардовања „Југопетрола“ и „Енергогаса“ у Нишу. Повређени су и један инспектор полиције и тројица новинара. По први пут су бомбардоване околине Велике Плана. У нападу на варошицу Владичин Хан и мост преко Јужне Мораве, повређена су два студента. (Један од делова аутопута „Јединство и братство“, изграђеног добровољним радом студентских бригада. У близини Владичиног Хана радио је и потписник ових редова. Прим. прев.) Ракете испале у близини Липљана убиле су 3 особе, а раниле 4. Уништен је мост преко Лима у Мурини.

(А) – Уништене су разне куће.

(Б) – Погођен је и мост на реци Лим.

12. мај	Владичин Хан	Мост код Владичиног Хана	3 мртва (веренички пар и једна девојчица)
12. мај	Краљево	Станови	
12. мај	Приштина	Станови	
12. мај	Ужице	Станови	
12. мај	Горње	Станови	
12. мај	Параћин	Станови	
12. мај	Трешња	Станови	

12. мај	Свеље	Станови	
12. мај	Куршумлија	Мост	
12. мај	Ниш	Разни циљеви	14 рањених
12-13. мај	Владичин Хан	Станови	
12-13. мај	Разна места	Станови	

Бомбардовања се непрестано настављају на територији Косова и Метохије. Ниш је поново погођен касетним бомбама – 14 особа је повређено.

13. мај	Нови Сад	Уништење зграде РТС	
13. мај (А)	Корица	Колона избеглица (700)	79 мртвих, 200 рањених
13. мај	Врбас	Мост	
13. мај	Подгорица	Седиште телевизије	
13. мај	Варшачки	ТВ предајник	
13. мај	Војводина	Станови	
13. мај	Панчево	Станови	
13. мај	Ниш	Разни циљеви и термоелектрана „Колубара“	
13. мај	Шабац	Разни циљеви	
13. мај	Шабац	Разни циљеви	
13. мај	Костолац	Разни циљеви	
13. мај	Лесковац	Разни циљеви	
13-14. мај	Разни локалитети	Станови	
13-14. мај	Корица	Станови	

Ниш је поново погођен касетним бомбама. Око 22:50, термоелектрана „Колубара“ је погођена графитним бомбама. Нови Сад, Шабац, Костолац, Лесковац и други градови остали су без струје. У јутарњим часовима, изнад Клокот Бање, у општини Косовска Витина, оборен је беспилотни авион.

(А) – Колона избеглица у Корици, према тврдњама НАТО-а, представљала је легитимну мету јер се налазила на површини која се користила као логор и командно место српских снага. Бомбардована је колона од око 600 косовско-албанских избеглица на путу између Призрена и Суве Реке, код Корице (Космет). Избеглице су се враћале својим кућама у Корици, па су због тога постале мета НАТО-а који је био заинтересован за одржавање хуманитарне кризе. Жртве су углавном деца, жене и старци.

14. мај	Високо	Вијадукт	
14. мај	Куршумлија (поред)	Мост	
14. мај	Трупалске (поред)	Аутопутски вијадукт и пруга	
14. мај	Пећ	Колона албанских избеглица	
14. мај	Корица	Станови	87 мртва, 68 тешко рањена
14. мај	Брдо Авала	Разни циљеви	
14. мај	Раковица	Разни циљеви	
14. мај	Чачак	Разни циљеви	
14-15. мај	Разна места	Станови	

У жестоком бомбардовању у близини села Кориша, код Пећи, погођена је колона албанских избеглица које су се враћале својим кућама. Убијено је 87 особа, а 68 је тешко рањено. У поподневним часовима, по ко зна који пут, погођена је Авала (брдо код Београда где се налази Гроб Незнаног јунака и ТВ антена, прим. прев.) и Раковица. Око 14 часова, два пројектила су погодила мост на аутопуту код Јагодине, а у бомбардовањима су оштећене фабрике у Чачку: „Цер“, „Ремонтни завод“, „ФАР“, „Хидроградња“.

15. мај (А)	Бор	Зграда, индустрије	
15. мај	Смедерево	Разни циљеви	
15. мај	Београд	Разни циљеви	
15. мај	Фрушка Гора	Разни циљеви	

Први пут је бомбардован рударски басен са топионицама у Бору – један од највећих рудника бакра у Европи. Бомбардована је територија Смедерева, велики део Београда и Фрушка гора.

(А) – Рударска индустрија и нафтно складиште.

16. мај (А)	Врбовац (Космет)	Станови	1 рањен
16. мај	Краљево	Разни циљеви	
16. мај	Клина	Разни циљеви	
16. мај	Драгаш	Разни циљеви	

Бомбардована је област у близини Призрена, Приштине, Пећи (на Космету), Краљева, Клине, Драгаша... У небеском простору изнад Космета оборен је даљински управљани авион.

(А) – Бомбе са фрагментацијом трајно су онеспособиле тринаестогодишњег дечака.

17. мај	Бор	Рафинерија, нафтни депозит	1 мртав
17. мај	Прахово	Нафтни депозит	

18. мај	Јесеница (Ваљево)	Станови	1 мртав, 20 рањених
18. мај	Крушик Ваљево	Индустрија батерија	
18. мај (А)	Ваљево	Индустрије	1 мртав, 15 рањених
18. мај	Владичин Хан	Мост на реци Јужна Морава	1 мртав
18. мај	Чукарица	Складиште „Југопетрол“	
18. мај	Београд	Разни циљеви	
18. мај	Владичин Хан	Мост на Морави	

НАТО авиони су у вечерњим часовима са два пројектила погодили складиште „Југопетрола“ на Чукарици, Београд. Поново је мета био „Крушик“ у

Ваљеву. Једна особа је убијена, а 15 је повређено. По други пут је бомбардован мост на Морави, близу Владичиног Хана. Бомбардовање Космета не престаје.

(А) – Индустрија „Крушик“ за грађевински материјал.

19. мај	Београд	Складиште нафте	
19. мај (А)	Ѓњилане	Индустрија „Младост“	5 мртвих, 6 рањених
19. мај	Гобеља	Предајник РТС	
19. мај	Шабац	ТВ репетитор	
19. мај	Исток	Затвор	4 мртва
19. мај (Б)	Београд	Болница (погођена са 2 ракете)	3 мртва

У Скопљу (Македонија), у нападу су тешко повређене две особе. Кластер бомбама је бомбардована индустријска зона Ѓњилана. Убијено је 5 особа, а 6 је рањено. Погођен је Завод за васпитање у Истоку. Три особе су погинуле. На крају дана, само 5 минута пре поноћи, Алијанса је погодила болницу „Др Драгиша Мишовић“ у Београду, убивши три болесника и једног чувара. Више особа је повређено.

(А) – Грађевинско предузеће „Биначка Морава“. Жртве су два Рома грађанина. Жртве су три жене запослене у погођеном индустријском постројењу.

(Б) – Погођена је и бензинска пумпа.

20. мај (А)	Београд	Болница „Драгиша Мишовић“	4 мртва
20. мај	Стари Бегеј (река)	Мост	
20. мај	Банатски Двор	Мост	
20. мај	Кошари	Касарна	7 мртвих, 15 рањених
20. мај	Батајница	Разни циљеви	
20. мај	Банатски Двор	Мост на Бегеју	
20. мај	Чукарица	Складиште „Југопетрол“	

20. мај	Палић	Метеоролошка станица	
20. мај	Сомбор	Складиште „Нафтагас“	
20. мај	Цер планина	Репетитор српске ТВ	
20-21. мај	Београд	Станови	
20-21. мај	Сомбор	Бензинска пумпа	

Погођена је касарна у Кошарама, близу албанске границе. НАТО је био убеђен да је у српским рукама, док су је почетком априла заузели припадници ОВК. Током целе ноћи бомбардована је Батајница, у близини Београда. Оштећен је мост на Бегеју, близу Банатског Двора. По други пут нападнуто је складиште „Југопетрола“ на Чукарици (Београд), а погођена је и резиденција швајцарског амбасадора. Мете су били и Метеоролошка станица на Палићу, „Нафтагас“ у Сомбору и ТВ репетитор Србије на планини Цер.

(А) – Уништени Клинички центар и болница (КБЦ) „Д. Мишовић“. Од четворо убијених, троје су били пацијенти на интензивној нези, четврти је био чувар. Опустошена је и Неуролошка клиника.

21. мај	Сомбор	Складиште нафте	
21. мај	Сомбор	Фарма „Борово Бореали“	
21. мај (Б)	Исток (Приштина)	Затвор	91 мртав, 196 рањених
21. мај (А)	Сомбор	Становање, индустрије	1 мртав, 2 рањена
21. мај (В)	Велика Плана	Мост, станови	1 рањен
21. мај	Ђаковица	Станови	1 мртав
21. мај	Исток	Затворски дом	
21. мај	Смедерево	Складиште „Југопетрол“	
21-22. мај	Исток	Станови	
21-22. мај	Разна места	Станови	

Поново је нападнут Казнено-поправни дом „Дубрава“ близу Истока. Убијено је најмање 19 особа, а 20 је повређено. У нападу на складиште „Југопетрола“

у Смедереву повређено је 7 особа. Прве цивилне жртве у Сомбору: једна особа је погинула, две су повређене.

(А) – Погођено је око 50 кућа у улици Вука Караџића, најмање један мртав и више повређених, много стоке је убијено. Погођена је и фабрика обуће „Борово Борели“.

(Б) – Казнено-поправни центар КПД „Дубрава“, који се простире на великој површини у отвореном пољу, потпуно је уништен бомбама између 19. и 21. маја. Укупно је 95 затвореника убијено, а 196 повређено.

(В) – Аутопутски мост на реци Јасеници, један повређен и велика оштећења на околним кућама.

22. мај	Лазаревац	Термоцентрала	
22. мај (А)	Велики Црљени	Термоцентрала	Неколико рањених
22. мај	Космет	Разни циљеви	

Око 2.30 часова, злочинци су деловали графитним бомбама, погодивши постројења високонапонске електроенергетске мреже ЕПС-а. Напад на енергетску мрежу осетили су грађани престонице и велики део Републике. На регион Космета је у протекла 24 сата испалено 100 ракета.

(А) – Термоелектрана „Колубара“.

23. мај	Обреновац	Термоцентрала	
23. мај (А)	Нови Сад	Термоцентрала	
23. мај (А)	Ниш	Термоцентрала	
23. мај	Костолац	Разни циљеви	
23/24. мај	Разна места	Станови	-

Око 22 часа, пројектилама вишеструког дејства бомбардована су електроенергетска предузећа у Нишу, Новом Саду и у близини Костолаца. НАТО авиони су непрекидно летели изнад неба региона Космета (Косово и Метохија). Изнад тог подручја јединице Југословенске војске су обориле два „Тандерболта 2-А10А“ и један даљински управљани авион „Хантер“.

(А) – Трафостаница.

24. мај	Нови Сад	Трансформаторска станица	
24. мај	Црвенка	Фабрика пољопривредних производа	
24. мај	Поникве	Аеродром	2 рањена

Објављено је да је под бомбардовањем завршила и Казнено-поправна установа „Дубрава“. Убијено је 100 затвореника, а 200 је повређено. Први пут у 61 дан бомбардовања, погођено је пољопривредно предузеће у варошици Црвенка (фабрика пољопривредних производа и конзерви, прим. прев.). У бомбардовању аеродрома Поникве, повређене су две особе. Погођен је и Сремскомитровачки водовод.

25. мај	Шабац	Станови	1 мртав и неколико рањених
25. мај	Новопазарска Бања	Станови (30)	2 тешко рањена
25. мај	Мост Бачка Паланка	Разни циљев	
25. мај	Београд	Електровод Бољевачка – ТВ и радио предајници	
25. мај	Обреновац		

НАТО шаље контингент од 50.000 војника на границе Косова. Агресор поново напада Београд и далековод у Бољевачкој шуми, близу Обреновца. Око 13 часова погођени су предајник ТВ С и Радио Југославија у близини Обреновца.

26. мај	Нови Сад	Телевизијски комплекс у Петроварадину	
26. мај	Велика Плана	Мост, станови	
26. мај	Велика Плана	Мост на реци Јасеници	
26. мај (А)	Радосте (Космет)	Железница	2 мртва и рањена

26. мај (Б)	Раља	Станови	3 мртва
26. мај	Шабац	Станови	1 мртав
26. мај	Божовац (Мало Црњиће)	Станови	

У бомбардовању Шапца погинула је једна особа. Оборен је авион типа „Торнадо“ у близини села Божовац у општини Мало Црњиће.

(А) – У бомбардовању железнице убијена су два дечака, а још троје деце је тешко повређено.

(Б) – Једна кућа је савњена са земљом, три детета су убијена, а више особа је тешко повређено услед пада бомби на стамбене зграде.

27. мај	Бор	Складиште нафте	
27. мај	Лештани	Електричне инсталације	
27. мај (А)	Београд	Термоцентра	
27. мај	Нова Београд	Електрана	2 мртва
27. мај	Лебане	Мост	1 мртав
27. мај	Чекавики	Мост на реци Јабланица	2 мртва
27. мај	Поповац (код)	Железничка пруга	-
27. мај	Београд	Разни циљеви	
27. мај	Раља	Станови	3 мртва
27. мај	Нова Београд	Зграда „Југоимпорт“	

Још једна бесана ноћ у Београду. У Раљи су двоје деце и једна жена убијени у сну. Погођен је пут Раковица–Београд. Оштећена је зграда „Југоимпорта“ на Новом Београду. Због бомбардовања трафостаница „Београд 5“ и „Београд 8“, престоница и Нови Сад остали су без струје. На подручје Космета испале су 170 ракета.

(А) – Трафостаница.

28. мај	Поповац	Вијадукт на аутопуту	
28. мај (А)	Алексинач	Станови	3 мртва, 5 рањених

28. мај	Разна места	Термоцентрале, електране	
28. мај	Црни Врх планина	ТВ репетитор	
28. мај	Орловац планина – Ужице	Предајник РТС	

Под бомбардовањем Алексинца, руралног градића, које је почело 30 минута после поноћи (опет!!), три особе су погинуле, а 10 је тешко повређено. Погођен је ТВ репетитор на Црном Врху и предајник РТВС на планини Орловац код Ужица. Морнаричка противваздушна одбрана ВЈ је око 9.15 часова, у близини Бококоторског залива, оборила беспилотну летелицу.

(А) – Више ракета је испаљено на центар града, потпуно су уништене две куће, три особе су погинуле, пет је тешко повређено, а нанета је и велика материјална штета.

29. мај	Ценовачки	Мост на реци Јабланици	1 мртав
29. мај	Чамурлија (Ниш)	Станови	2 мртва, 2 рањена
29. мај	Нови Сад	Станови	
29. мај (А)	Петроварадин (Нови Сад)	Станови	
29. мај (Б)	Ђуприја	Станови	20 рањених
29. мај	Козарица планина	ТВ репетитор	
29. мај	Вучијак гора	ТВ репетитор	
29. мај	Крагујевац	Радио станица	

Други НАТО авиони су послати ради интензивирања напада. Од 3.15 до 3.40 бомбардован је центар руралног града Ђуприја. Шесторо цивила је тешко повређено, а још десеторо лакше. Поново је погођена већ оштећена зграда ТВ Нови Сад. Погођени су и Радио и ТВ репетитор на планини Козарица, затим поново на Црном Врху, као и на планини Вучјак у општини Гора. Погођена је и Радио станица у Крагујевцу у близини Завода за житарице.

(А) – Група кућа уништена.

(Б) – Бомбардовање центра града, око 100 објеката уништено или оштећено.

30. мај	Ниш	Индустрија дувана	
30. мај (Г)	Сомбор	Водоводна мрежа	
30. мај	Стублине-Звечка	Радио предајници	
30. мај	Козарица	Радио и ТВ репетитори	
30. мај (В)	Варварин	Мост на Морави	11 мртвих, 32 рањена (међу њима неколико деце)
30. мај	Разна места	Разни циљеви	14 мртвих, 77 рањених
30. мај	Приштина	Конвој новинара	1 мртав, 4 рањена
30. мај	Призрен	Станови	1 мртав
30. мај (Б))	Призрен	Пут Призрен-Брезовица	1 мртав, 2 рањена
30. мај (А)	Брвеник (Рашка)	Станови	
30. мај	Сремска Каменица – Нови Сад	Тунел на аутопуту	
30. мај	Видиковац (Београд)	Тржни центар (погођен са 15 ракета)	
30. мај	Призрен-Брезовица	Повезница	
30. мај	Славњац	Станови	7 рањених
30. мај	Сремска Каменица	Станови	
30-31. мај	Сурдулица	Болница, старачки дом	30 (од којих избеглице из Србије и Хрватске, многи старци)

Што се тиче Сурдулице, према наводима НАТО-а погођена је касарна. Током бомбардовања Специјалне болнице за ТБЦ, старачког дома и два павиљона Центра за избеглице у Сурдулици, убијено је 19 особа, а 38 је повређено. Погођен је и мост у Варварину, где је убијено 11 особа, а најмање четрдесет је повређено: НАТО признаје напад и грешку, тврдећи да се радило о легитимној мети! На путу Призрен – Брезовица (Космет) нападнут је конвој новинара. Погинуо је возач једног аутомобила. У селу Славњац код Прешева повређено је 7 особа, а од почетка агресије по први пут је бомбардована Сремска Каменица.

(А) – Уништене куће у зони гробља.

(Б) – Погођена група страних новинара.

(В) – Мост је погођен у тренутку када се у близини налазила пијаца са око 2.000 људи: погинуло је 11 (2 нестала), а 32 је повређено, од чега 12 тешко. Велика материјална штета у том подручју.

(Г) – Водопумпа „Јарош“.

31. мај	Римски шанчеви	Електричне инсталације	
31. мај (Б)	Нови Пазар	Зграда, прес центар и ТВ	23 мртва, 23 рањена (12 тешко)
31. мај	Дражевац (Обреновац)	Становање	1 мртав
31. мај (А)	Рипањ (Београд)	Становање	1 мртав, 2 рањена
31. мај (В)	Римски шанчеви	Термоцентра	
31. мај	Ниш	Погони Електроисток	
31. мај	Космет	Разни циљеви	
31. мај	Београд	Разни циљеви	
31. мај	Звездара	Разни циљеви	

Погођени су и ТВ репетитори, термоелектране и цивилна инфраструктура. У бомбардовању Новог Пазара између 13 и 15.30 часова, погинуло је најмање 14 особа, а 35 је повређено. Тог дана, град Ниш је остао без електричне енергије. Ракете су погодиле постројења „Електроистока“ у јужном делу Ниша. На Космет је испаљено 110 ракета, а са животињском свирепашћу погођене су општине Београда: Звездара и Рипањ.

(А) – У бомбардовању својих домова убијена је једна старија жена, а две особе су повређене.

(Б) – Бомбардована улица Светог Немање у центру града, као и друге периферне зоне. Стотинак објеката је уништено или оштећено, међу њима и једна основна школа, здравствени центар, више продавница и аутобуска станица.

(В) – Трафостаница.

1. јун	Смедерево	Нафтни депозит	
1. јун	Нови Пазар	Стамбена зона	

НАТО признаје да је 31. маја једна бомба скренула са путање у Новом Пазару и да је могла погодити стамбену зону. Биланс од почетка операција до 1. јуна износи 31.529 мисија над Југославијом. Убијен је генерал-пуковник Љубиша Величковић, помоћник начелника Генералштаба, током посете трупама на првој линији одбране. Мета је била стражарска положаја на граници према Албанији. Противваздушна артиљерија Југославије на Космету оборила је један авион и једну беспилотну летелицу.

2. јун	Велика Плана	Мост на реци Јасеници	
2. јун	Велика Плана	Мост, станови	
2. јун	Ниш	Становање	
2. јун	Косово (разна места)	Становање	
2. јун	Велико Орашје	Вијадук	
2. јун	Кикинда	Разни циљеви	
2. јун	Краљево	ТВ предајник планина Борча	
2. јун	Љубовија	РТС репетитор брдо Мемић	

Погођени су и резервоари за гориво и електране. По први пут је погођен градић Кикинда. Погођено је пољопривредно добро „Добричево“, на 5 км од Ђуприје, као и ТВ предајник у Краљеву на планини Борца. Оборен је у 12.10 часова. НАТО је жестоко бомбардовао села према граници са Албанијом. По први пут је погођена територија општине Љубовија, где је у 12.10 мета био предајник РТС-а на брду Мемич.

3. јун	Сичка клисура	ТВ репетитор Краљево	
3. јун	Козарица (горња)	РТС репетитор	
3. јун	Рудник планина	ТВ репетитор „Политика“	
3. јун	Црни Врх	РТС репетитор	
3. јун	Бесна Кобила планина	РТС предајник	
3. јун	Копаоник планина	Предајник „Гобеља“	
3. јун	Козји До	РТС предајници	
3. јун	Куршумлија	Разни циљеви	
3. јун	Смедерево	Разни циљеви	
3. јун	Србобран	Разни циљеви	
3. јун	Велика Плана	Разни циљеви	

НАТО авијација се концентрисала на ТВ и радио предајнике. Бомбардовани су градови Куршумлија, Смедерево, Србобран, Велика Плана... Народни посланици Скупштине Србије прихватили су план Међународне заједнице за решење питања Космета. Мир је близу.

4. јун	Батајница	Разни циљеви	
4. јун	Нови Сад (околина)	Разни циљеви	
4. јун	Лесковац	Разни циљеви	
4. јун	Богатић	Разни циљеви	

Бомбе и даље падају на Космет. Ракетама су погођени и Батајница, околина Новог Сада, Лесковац, Богатић.

5. јун	Горожуб (Косово)	Зграда Хитне помоћи (из минобацача УЧК)	5 мртвих
5. јун	Горожуб (Косово)	Хуманитарни конвој (из минобацача УЧК)	1 мртав

5. јун	Вршац (близу Панчева)	Поља	
5. јун	Призрен	Разни циљеви	5 мртвих, 1 рањен
5. јун	Београд	Разни циљеви	
5. јун	Ниш	Разни циљеви	
5. јун	Соко Бања	Разни циљеви	
5. јун	Сврљиг	Разни циљеви	
5. јун	Крушевац	Разни циљеви	
5. јун	Прокупље	Разни циљеви	
5. јун	Приштина	Разни циљеви	

Српска телевизија РТС наводи да је југословенска војска убила 500 албанских терориста у сукобима између југословенских војника и припадника ОВК у близини Горожупа, код Призрена (Косово). Југословенска војска је ушла на Косово 4. јуна. Бомбардовање Космета се не прекида. Током дана тешко је погођен град Призрен. Пет особа које су радиле у Дому здравља у Призрену је погинуло. У нападу на пољопривредно добро „АгроВршац“ једна особа је тешко повређена, док је ултразвук пробијао небо изнад Београда, Ниша, Соко Бање, Сврљига, Јастрепца, Крушевца, Прокупља и Приштине.

6. јун	Ђаковица	Разни циљеви	
6. јун	Сува Река	Разни циљеви	
6. јун	Урошевац	Разни циљеви	
6. јун	Приштина	Разни циљеви	
6. јун	Бујановац	Разни циљеви	
6. јун	Јагодина	Разни циљеви	
6. јун	Бор	Разни циљеви	
6. јун	Крагујевац	Разни циљеви	
6. јун	Лесковац	Разни циљеви	
6. јун	Алексинац	Разни циљеви	
6. јун	Дечани	Разни циљеви	

Бомбардоване Ђаковица, Сува Река, Дечани, Урошевац, Приштина, Бујановац. Ултразвук је пробијао изнад Јагодине, Бора, Крагујевца, Лесковца, Алексинца.

7. јун	Подгорац	Станови	2 мртва
7. јун (А)	(Бољевац)	Фарма	3 мртва
7. јун	Подгорац	Станови	
7. јун	Призрен	Станови	
7. јун	Паштрик планина	Станови	
7. јун	Пећ (околина)	Станови	
7. јун	Дечани	Станови	
7. јун	Грмијша (Приштина)	ТВ репетитори	
7. јун	Доноња Удрига (Ѓзилане)	Разни циљеви	1. мртав
7. јун	Рудник планина	Пољопривредно предузеће „Добричево“	
7. јун	Краљево (околина)	Рафинерија	
7. јун	Панчево	Разни циљеви	
7. јун	Батајница	Прехрамбено предузеће „Ехо храна“	
7. јун	Бољевац		3 мртва и десетине рањених

Настављају се јака бомбардовања на Космету. НАТО поново бомбардује рафинерију у Панчеву, Батајницу, околину Краљева, пољопривредно добро „Добричево“, а у нападу на прехранбену фабрику „Ехо храна“ код Бољеваца, убијене су 3 особе, док је десетак радника рањено.

(А) – Седам објеката је уништено, стотине оваца, јагњади и друге стоке убијено.

8. јун (Б)	Панчево	Петрохемијска рафинерија	
8. јун	Косово	Српска војска	400 мртвих
8. јун (А)	Паштрик планина	Станови	1 мртав и много рањених

8. јун	Нови Сад	Војни аеродром	
8. јун	Батајница		

Бомбардовања се завршавају у ишчекивању потписивања мира. Поново је бомбардована рафинерија у Новом Саду. У насељу Шангај једна особа је убијена, док је 9 тешко или лакше повређено. Бомбе и даље падају на Космет.

(А) – Погођено насеље „Шангај“.

(Б) – Огроман облак дима због пожара на резервоару.

9. јун	Нови Сад	Рафинерија	
9. јун	Пећ, Урошевац	Колоне српске војске	

У касним вечерњим сатима постигнут је мировни споразум. Бомбардовање престаје. Дато је 48 сати затишја како би се омогућило повлачење српске војске са територије Косова пре уласка мултинационалних снага. Више од 100.000 Срба бежи са Косова из страха од албанских косовара. Око 22 часа, на спортском аеродрому „Ачитепе“ код Куманова у Македонији, потписан је техничко-војни споразум за мирно решење кризе на Космету. Рат је завршен.

10. јун: Блиц муњевитом акцијом, руски мировни контингент, заобилази савез и улази у Србију из суседне Босне, изненадивши НАТО команду. У ноћи (у 1.30, у надреалном амбијенту) улазе на територију Приштине и преузимају контролу над делом града и аеродромом. Наредног дана долази до тензија са Британцима. Амерички председник Клинтон ћути, а генерал Кларк протестује: „Москва је прекршила споразум.“ Упркос протестима, алијанса не може да одбије присуство руског мировног контингента на Косову, иако уопште није било предвиђено да руска команда контролише било коју зону. Међународни дипломатски инцидент.

11. јун: Контингенти различитих земаља чланица Алијансе улазе на територију Косова.

АВИОНИ КОЈЕ ЈЕ НАТО ИЗГУБИО У ЈУГОСЛАВИЈИ 1999.

НАТО летелице оштећене и/или оборене
током агресије на Савезну Републику Југославију

24. март

1. 20:20, планина Чичавица.
2. 20:35, код Титела, НАТО авион погођен ракетом ваздух-ваздух, коју је испалио МиГ-29 пилота Небојше Николића. Авион се срушио неколико минута касније.
3. Планина Јастребац, немачки Торнадо.
4. Код Лазаревца, НАТО авион погођен ракетом ваздух-ваздух, коју је испалио МиГ-29 пилота Слободана Перића. Судбина авиона није позната.
5. 21:30, Косово.

25. март

6. После поноћи, изнад Јадранског мора, према грчким војним изворима, забележена су два позива „Mayday” од стране НАТО авиона.
- 7–8. На бази Рајловац, Сарајево, принудно слетање F-15, који је остављао густу белу димну траку.
- 9–10. 23:00, планина Фрушка гора, вероватно F/A-18 Хорнет се срушио 11 км јужно од Руме.
11. Пре поноћи, између Приштине и Подујева.

26. март

12. 17:20, Доња Трнова, 15 км југозападно од Бијељине, Република Српска, оборен амерички F-15E. Пилот је погинуо. Авион је вероватно оборен од стране МиГ-21.

27. март

13. Око 1:00, планина Маљен, немачки Торнадо. Посада се катапултирала у близини Коњевића, код Чачка, где је заробљена.
14. У близини Пећи.
- 15–16. 3:00, подручје између Врутка и Кремне, код Ужица, хеликоптер SFOR-а, са 22 војника унутра. Након кратке ватрене размене са јединицама југословенске пешадије, хеликоптер је оборен преносивом ракетом Стрела-2М. Није било преживелих.
17. Северно од Сомбора, погођен један НАТО авион. Нема додатних информација.

18. Рано ујутру, отворено море. Према грчким војним изворима, забележена су три позива „Mayday”: један од холандског F-16, један од америчког F-15 и трећи од француског авиона (вероватно Мираж 2000).

19–20–21. 15:50, Ђенерал Јанковић, близу македонске границе, један F/A-18 Хорнет се срушио на територију Македоније.

22–23. 17:00, код Буђановаца, F-117А серијски број НО АF-82/806 пилота капетана Кена „Виз” Дуела (Ken “Wiz” Dwelle), према НАТО-у је извучен.

28. март

24. 2:50, подручје Угљевика, вероватно амерички F-15. Пилот је погинуо. Неки извештаји тврде да је у ствари био F-117!

25. После 3:00, подручје Угљевика, хеликоптер НН-60 Pave Hawk мисије SFOR-а, са 12 војника на борду. Преживела су само два члана посаде.

26. Подручје Лознице, пилот се катапултирао.

27. Горњи Милановац, пилот се катапултирао.

28. 23:50, Приштина.

29. 23:55, планина Паштрик, код Призрена.

29. март

30. После поноћи, у месту Гаково, код Сомбора, могућа БПЛ (беспилотна летелица).

31. После поноћи, на Палама, Република Српска, неки извештаји тврде да је био у питању амерички F-15 или F-16. Пилот се катапултирао, али је касније пронађен мртав.

30. март

32. 1:00, код Вирпазара, британски Харриер. Пилот се катапултирао, али је затим заробљен.

33. 1:00, код Вирпазара, авион који је пратио Харриер погођен другом ракетом. Нема додатних информација.

34. 16:30, код Врања, пилот се катапултирао.

35. Пре поноћи, код Призрена. Авион се срушио на планину Шару (Шар планина).

36. Пре поноћи, код Алексинца, БПЛ.

31. март

37. Увече, код Гњилана, авион се срушио у Македонији.

38. Код Сирига, северно од Новог Сада. Немачки Торнадо. Посада се катапултирала и убрзо је заробљена.

1. април

39. 1:00, планина Тара.

40. 1:30, планина Тара, 2 НАТО хеликоптера (вероватно SFOR) CH-53 Stallion, са 58 чланова посаде. Није било преживелих.

41–42. 3:00, ваздухопловна база Плесо, Загреб: принудно слетање оштећеног F-117A.

3. април

43. 19:45, Нови Сад, авион оштећен током напада на мост у Новом Саду („Мост слободе”), срушио се код Старе Пазове. Пилот је заробљен.

44. Пре поноћи, подручје Бања Луке, F-16 примећен изнад града испуштао је густ и црн дим.

4. април

45. Пре поноћи, код Ужица, НАТО летелица оштећена (врло вероватно F/A-18 Хорнет). Авион је испустио два резервоара пуна горива и одмах затим крилом закачио електрични вод. Није познато да ли се авион касније срушио.

5. април

46. Између Долова и Банатског Новог Села, код Панчева.

47. Пре поноћи, Фрушка гора, током напада на ТВ торањ „Црвени чот”, оборен је један авион. Пилот се катапултирао у близини Ремете. Постоје информације да је у питању био F-117.

48. Пре поноћи, у Новом Саду, током напада на мост „Жежељ”, оборен је немачки Торнадо. Посада се катапултирала и убрзо била заробљена.

6. април

49. После поноћи, у Петроварадину, НАТО авион је оборен. Пилот се катапултирао у близини фабрике „Победа” и био заробљен.

50. После поноћи, у Приштини, НАТО авион је погођен док је био изнад града и срушио се на Шар планину, близу Скопља.

51. После поноћи, на Фрушкој гори, 2 НАТО хеликоптера за потрагу и спасавање, са војницима на борду.

52–53. После поноћи, у месту Свињаре, код Косовске Митровице.

54. После поноћи, у Скопској Црној Гори, 2 НАТО SAR хеликоптера, са 40 командоса. Није било преживелих.

55–56. После поноћи, на југословенско-албанској граници (Црна Гора), НАТО хеликоптер са 20 војника и једним пилотом за евакуацију. Није било преживелих.

7. април

57. Увече, код Приштине, НАТО авион у пламену се кретао ка Македонији. Код Маврова је виђен авион у пламену, након чега се чула снажна експлозија. Претпоставља се да се авион срушио.

58. Пре поноћи, у Приштини, амерички беспилотни авион „Хантер”.

59. Пре поноћи, у Љигу.

8. април

60. После поноћи, код Ниша, немачки Торнадо. Посада заробљена.

61. После поноћи, у Краљеву.

10. април

62. 15:45, подручје Сува Река.

63. Пре поноћи, код Ниша.

11. април

64. 00:12, Бачки Брестовац, код Црвенке, F-16.

65. Пре поноћи, у Калесији, код Тузле, пилот погинуо.

12. април

66. 21:30, Осмаци, код Тузле, британски Си Хариер. Пилот погинуо. Авион је погођен изнад Зрењанина, где је испустио резервоаре за гориво.

67. Пре поноћи, Косово, немачки беспилотни авион CL-289.

13. април

68. После поноћи, у близини аеродрома Батајница.

69. После поноћи, у Јабуци, северно од Панчева.

70. После поноћи, у Горажду, пилот је погинуо.

71. После поноћи, Кадијина Чесма, код Тузле.

72. После поноћи, Бела Црква, код Вршца.

14. април

73–74. После поноћи, Косово Поље, немачки беспилотни авион CL-289.

75. После поноћи, југословенско-румунска граница. Пронађена су два резервоара за гориво и више делова од F-15. Нема додатних информација.

76. 10:00, Сириг, северно од Новог Сада. Пилот заробљен.

77. 10:05, код Београда.

15. април

78. 3:00, планина Бјелашница, Босна.

79. Код Прибоја.

80. 19:30, Подгорица, Торнадо оборен од стране потпоручника Здравка Банковића, са Бофорс L70. Авион се срушио у Скадарско језеро.

81. 19:35, Подгорица, француски Mirage 2000 оборен од стране потпоручника Здравка Банковића, са Бофорс L70. Авион се срушио на планину Румију. Пилот се катапултирао и убрзо био заробљен.

82. 19:45, код Подгорице, НАТО авион оборен од стране војника Предрага Џонића, са преносивим ПВО системом Стрела-2М. Пилот се катапултирао изнад Круша, где је заробљен.

83. Пре поноћи, Петровец, Скопље. Срушио се озбиљно оштећени А-10. Авион је погођен са две преносиве ракете земља-ваздух.

16. април

84. Подне, Косово, А-10 оборен од стране војника Драгана Петровића, преносивим ПВО системом. Авион се срушио у Македонији, у месту Дебелде, близу границе.

17. април

85. 11:00, Милошев До, код Пријепоља. Највероватније британски Си Ха-риер.

86. 16:30, Урошевац. Авион се срушио 4 км унутар македонске територије, близу Танушевца. Претпоставља се да је пилот погинуо.

87. 22:10, Черевих, Фрушка Гора. Пронађени бројни делови немачког авиона Торнадо. Авион је био погођен, у пламену и са густим црним димом, а одлетео је ка хрватском ваздушном простору, где се вероватно срушио.

18. април

88. 2:00, Приштина, беспилотна летелица (UAV).

89. 3:00, планина Повлен, Торнадо оштећен. Авион је кренуо ка аеродрому у Сарајеву, али се срушио у месту Црвица, код Скелана, у Републици Српској.

90. 16:00, Приштина, експлозија у ваздуху. Врло вероватно F-16.

92. 16:03, Приштина, експлозија у ваздуху.

93. 19:00, код Приштине, авион се срушио на планину Чичавица.

94. Пре поноћи, база Рајловац, Сарајево, пад данског F-16. Авион је оштећен ПВО ракетом.

95. Пре поноћи, у Тузли, америчка беспилотна летелица Предатор.

96. 22:30, Јеловски Камен, код Тетова.

19. април

97. После поноћи, у Јегуновцу, код Тетова, немачка беспилотна летелица CL-289.

98. 23:00, планина Велики Јастребац.

99. Поноћ, Велики Јастребац, НАТО хеликоптер са спасилачким трупима.

100. 23:15, Урошевац.

20. април

101. 2:30, планина Рудник, Топола.

102. 3:15, планина Рудник, Чумић.

103. 19:00, Горње Становце, код Вучитрна, беспилотна летелица (UAV).

104. Пре поноћи, у Беочину, пронађена два резервоара за гориво од F-15 са рупама од метака.

21. април

105. Пре поноћи, Фрушка Гора, оштећен НАТО авион. Пронађени су разни делови летелице. Претпоставља се да је авион био упућен ка Хрватској, где се највероватније и срушио.

22. април

106. После поноћи, Сонта, код Апатина, америчка беспилотна летелица Предатор.

107. 18:00, Куршумлија, пронађени остаци летелице у близини.

108. 18:05, Куршумлија, остаци летелице пронађени у региону Лебане.

23. април

109. 14:00, код Приштине, оштећен НАТО авион. Пронађени су разни делови. Док је испуштао густ, бео дим, авион се упутио ка Албанији, где се највероватније и срушио.

110. 15:10, Орлане, 15 км североисточно од Приштине.

24. април

111. 14:45, Приштина, пад авиона код Бушиња.

112. Пре поноћи, Приштина, пад авиона код Лапљег Села.

113. Бока Которска, беспилотна летелица (UAV).

114. Планина Кукавица, код Лесковца, пилот заробљен.

25. април

115. После поноћи, Приштина, пад код Липовице.

116. Косово, хеликоптер АН-64 Апач заплешен од стране јединица Војске Југославије.

26. април

117. 12:50, Нови Сад, НАТО авион погођен и оштећен током ниског лета. Убрзо након тога почео је да испушта густ црни дим. Претпоставља се да се срушио ван југословенске територије.

118. 22:00, 40 км североисточно од Тиране, хеликоптер АН-64 Апач. Посада је побегла неповређена. Хеликоптер је вероватно погођен током напада на гранични прелаз Кошаре.

27. април

119. 1:45, Фрушка гора, оштећени авион испустио терет код хрватског села Палача, недалеко од Осијека.

120. 10:57, код ваздухопловне базе Петровец, Скопље.

121. 17:00, код Прокупља, пилот се катапултирао изнад планине Пасјача, јужно од Прокупља. Олупина авиона пронађена је у рејону Јовине ливаде, на планини Пасјача.

122. 18:00, код Прокупља, олупина пронађена на брду код Бериља.

123. Планина Златибор, пилот се катапултирао.

28. април

124. 14:00, код Подгорице, пилот се катапултирао.

125. 14:30, код Берана.

126. Поноћ, Норово, код Крушева, у Македонији. Два пилота су се катапултирала и завршила на врховима дрвећа. Касније их је спасилачка јединица НАТО-а евакуисала.

127. Поподне, између Велике Шабанте и Горње Пчелице, НАТО авион погођен и оштећен током ниског лета. Бацио је терет и упутио се према Црном врху. Друге информације нису доступне.

29. април

128. Област Дебра, на македонско-албанској граници. Авион се срушио на територији Албаније.

129. 1:00, брдо Водно, код Скопља, авион се срушио у шумама на планини Ведро, код Скопља.

130. 1:40, код Земуна, према речима очевидаца, два НАТО авиона су оборена.

131. После 11:00, Самоков, 40 км југозападно од Скопља, према очевицима пронађена су два спаљена пилота.

132–133. 16:05, област Панчева, према очевицима, два НАТО авиона су се срушила. Информације су потврђене од стране локалне телевизијске станице „Студио Б”. Верује се да се један пилот катапултирао.

134–135. Бистрица, код Велеса у Македонији, према очевицима, авион који је испуштао црни дим испалио је две ракете и затим одлетео иза планине. Одмах потом се чула снажна експлозија, па се претпоставља да се авион срушио.

30. април

136. Јужно од Ниша.

137. 23:15, Гроцка, 20 км југоисточно од Београда, према речима очевидаца, виђен је падобран.

1. мај

138. 14:15, Јадранско море, 40 км од Бриндизија, AV-8В америчког корпуса marinaца. Пилот се катапултирао и био спасен.

2. мај

139. 2:05, Накућани, југозападно од Шапца, амерички F-16CG. Према наводима НАТО-а, пилот је спасен.

140. 4:00, Накућани, 2 НАТО хеликоптера са спасилачким трупима.

141–142. Код ваздухопловне базе Петровец, пад А-10. Многи очевици су пријавили да је авион имао тешка оштећења на једном мотору (десни мотор) и на једном крилу. Неколико ракета је и даље било причвршћено испод крила, што је изазвало опасност од експлозије и панику међу локалним становништвом. Пилот је, наводно, био повређен. Око 40 минута након инцидента, авион је одвучен возилом НАТО-а на аеродром Петровец.

3. мај

143. 21:45, Нови Сад, током напада на телевизију Нови Сад, један авион је погођен и оштећен. Убрзо након тога, из њега је почео да излази густ црни дим, па се претпоставља да се авион срушио у близини.

5. мај

144. 1:30, Бајина Башта, авион је погођен и оштећен, те се срушио на територији Босне.

145. Ујутру, 5 км североисточно од Тиране, АН-64 Апач. Пилот и нишанџија су погинули. Поверљиви НАТО извештај наводи САМ као могући узрок пада.

146. 12:10, Ваљево, авион НАТО-а је погођен. Према неким извештајима, пилот се катапултирао.

147. Охридско језеро, према очевицима, један авион се срушио у језеро. НАТО снаге су касније извукле делове олупине из воде.

6. мај

148. Пре поноћи, Прешево, БПЛ (UAV). Остаци пронађени у зони између Бујановца и Прешева.

7. мај

149. 14:35, Нови Сад, летелица НАТО-а током напада на Иришки Венац. Авион је наставио лет према Шапцу, остављајући црни дим.

11. мај

150. 12:40, Гружа, 15 км југозападно од Крагујевца, авион се срушио на планини Гледишке, између села Бајчетина и Честина.

12. мај

151. Ваксинце, код Куманова, према очевицима, једна летелица из формације од четири изненада је изгубила висину, остављајући густ црни дим, па се срушила.

13. мај

152. 4:25, код Нове Пазове, авион погођен и оштећен летео је према Добановцима.

153. 12:00, Клокот, код Витине, француски UAV CL-289.

154. 19:00, Биба, код Урошевца, амерички UAV Предатор. Видео обарања приказан на „Радио-телевизији Србије”.

155. Планаина Мокра Гора, Исток, 15 км североисточно од Пећи, UAV Боинг.

14. мај

156. Област планине Рудник, два НАТО авиона погођена. Убрзо након тога, испустили су резервоаре за гориво и одлетели према босанском ваздушном простору.

157–158. Област Ђаковице, амерички А-10, након што је погођен од стране југословенске ПВО, срушио се на планини Шара, на граници са Албанијом.

159. 19:00, Ниш, НАТО авион погођен. Пилот се катапултирао у близини Бренице.

16. мај

160. Косово, немачки UAV CL-289.

161. После подне, Извор, код Велеса, у Македонији, НАТО авион се срушио недалеко одатле. Пилот се катапултирао и покупљен је хеликоптерима у близини Чуке. Инцидент пријављен и потврђен од стране бројних очевидаца и локалне полиције.

17. мај

162. Пештерска висораван, UAV.

19. мај

163. 17:00, Талиновце, код Урошевца, амерички UAV Предатор.

164. 19:00, Урошевац, UAV се срушио у области града.

20. мај

165. 2:00, Оџаци

166. 3:00, 25 км јужно од Београда, велики НАТО авион (вероватно бомбардер). Причу су потврдили бројни очевици.

167. 3:00, два НАТО борбена авиона, која су вероватно пратила бомбардер.

168–169. 3:35, Градиште, 22 км источно од Ниша, вероватно F-16.

170. 3:30, НАТО хеликоптер за спасавање, са трупима.

171. 15:10, ваздушна база Слатина, Приштина, UAV.

Нејознай дајџум или локација:

• 24. март, НАТО авион (према неким изворима F-117) погођен ракетом ваздух-ваздух, коју је испалио МиГ-29 пилота Илије Аризанова, који је надле-тао Косово.

• Према поузданим информацијама, у прве две недеље оборена су најмање 4 немачка Торнада. Познато је да се посада једног авиона катапултирала и убр-зо била заробљена, док је посада другог погинула (могуће да се ради о Торнаду обореном у 17:00, 26. марта, 12 км јужно од Панчева). Такође, један немачки Торнадо оборен је 29. марта, а посада се катапултирала (могуће је да је то исти авион оборен код Гакова).

• У 17:00, 26. марта, оборена су 2 UAV, један 12 км јужно од Богатића, а други 4 км јужно од Ораховца.

• Један UAV оборен 28. марта (могуће у рејону Гакова, близу Сомбора).

• У 17:00, 26. марта, бар један F-16C је оборен у ваздушној борби 7 км јужно од Панчева. Војни извори и неки очевици тврде да је оборен од стране југосло-венског МиГ-29. Још 4 F-16 оборена су од стране јединица ПВО, током трећег таласа напада. Информације потврђене од стране руског Министарства одбране.

• 28/29. марта, оборена су 2 НАТО хеликоптера, највероватније HH-60G.

• У 17:00, 26. марта, 2 F/A-18 Хорнета оборена су 11 км јужно од Руме.

• Још један А-10 оборен изнад Косова (датум и место непознати).

• 17. априла, у месту Рокци, код Александровца, пронађена је олупина F-16.

• Неколико делова (мотор и оклопне плоче) А-10, обореног изнад Косова 2. маја, приказани су на „Радио-телевизији Србије” (могуће је да је то исти А-10 који се срушио на аеродрому Петровец тог дана).

• 3 F-117A су оборена (укључујући и онај код Буђановаца). Други F-117 обо-рен од стране МиГ-29.

• 2. маја, у 14:30, изнад Умке, код Београда, виђена су два падобрана на небу.

APPENDIX II

ГОДИШЊИЦА УБИСТВА СРПСКЕ ДЕЦЕ У ГОРАЖДЕВЦУ: 87 МЕТАКА И 22 ГОДИНЕ ЋУТАЊА

Прошле су 22 године од злочина у Гораждевцу, на Косову и Метохији, када су непознате особе пуцале из калашњикова на српску децу и младиће, који су се купали у реци Бистрици.

Иван Јововић (19 година) и Пантелија Дакић (13) су убијени, док је четворо деце и младића тешко рањено. Међу њима су Драгана Србљак (13), Марко Богичевић (12), Богдан Букумирић (14) и Ђорђе Угриновић (20).

Нико није одговарао за овај злочин.

Међународна мисија ЕУЛЕКС-а је 2011. године обуставила истрагу, како је наведено, због недостатка доказа.

Након злочина, представници међународне заједнице изјавили су да ће „преврнути сваки камен” да пронађу кривце. Ипак, после више од две деценије, нико није одговарао за овај напад. Истрага је званично обустављена пре 13 година, без да су починиоци идентификовани или да је поступак покренут.

Дана 13. августа 2003. године, група од 28 српске деце и младића из Гораждевца налазила се на импровизованој плажи и у реци Бистрици. У том тренутку, на децу је из заседе извршен терористички напад.

Према налазима истражитеља УНМИК-а, нападачи су пуцали из аутоматског оружја, највероватније калашњикова, испаливши укупно 87 метака на децу и младиће који су се купали у реци или били на обали.

Постоје индиције да су нападачи дошли из оближњег албанског села Захач, али њихов тачан број и идентитет никада нису утврђени. Овај терористички напад догодио се уочи планираног повратка око 200 прогнаних Срба у тај део Метохије.

Злочин су осудили представници УНМИК-а, КФОР-а, ЕУ, Сједињених Америчких Држава, Русије, Француске, као и званичници привремених органа самоуправе у Приштини.

Неуспешна истрага и обустављање поступка

Одмах након напада, Београд је затражио хитну седницу Савета безбедности Уједињених нација. Према доступним информацијама, истражни органи УНМИК-а и полиција на Косову и Метохији испитали су око 70 сведока – пре-

ма неким изворима и до 75 лица – и претресли више од 100 домаћинстава, у потрази за доказима и осумњиченима.

Најављена је и награда од милион евра за информације које би довеле до расветљавања злочина. Упркос бројним осудама и обећањима о преданом раду на истрази, није постигнут никакав конкретан резултат. Званично, нове информације никада нису изашле на видело.

ЕУЛЕКС је званично обуставио даљу истрагу 2011. године. Пет година касније, 2015. године, исто су учиниле институције привремене владе у Приштини.

Убиство деце у Гораждевцу сматра се једним од најсвирепијих злочина над српским становништвом од доласка међународних снага на Косово и Метохију, 1999. године.

Осим што правда није задовољена, српска енклава Гораждевац је потом била мета више вандалских напада, укључујући и скрнављење споменика жртвама овог злочина.

Гораждевац је био највеће српско село у том делу Метохије.

Према попису из 1981. године, имало је 1.440 становника, од чега су 72% били Срби. Према подацима из 2011. године у селу је живело свега 570 становника, од чега 255 Срба, што чини 44% од укупног броја.

APPENDIX III

САОПШТЕЊА АМБАСАДЕ САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (27. ОКТОБАР 1999)

АГРЕСИЈА НАТО – МЕЂУНАРОДНЕ РЕАКЦИЈЕ: НАТО ЈЕ ОДБИО ДА КАЖЕ ИСТИНУ О КОРИШЋЕЊУ ОСИРОМАШЕНОГ УРАНИЈУМА

Београд, 25. октобар 1999. (Тањуџ) – Потребно је хитно деловати, како би се НАТО приморао да открије где и како је користио оружје са осиромашеним уранијумом у Југославији. То је наведено у извештају Радне групе (ВТФ – Балканска радна група) Програма Уједињених нација за животну средину о утицају НАТО агресије на Југославију. На конференцији за штампу, одржаној у понедељак у Београду, шеф ВТФ-а, фински министар за заштиту животне средине, Пека Хависто, признао је да Радна група више од пет месеци није успела да добије информације од САД-а и НАТО-а о употреби осиромашеног уранијума. Балканска радна група није добила ниједан званични документ који потврђује

или негира употребу оружја са осиромашеним уранијумом, те још увек није јасно да ли су коришћене само такве бомбе или и крстареће ракете (Cruise). У извештају се само наводи да је Министарство одбране САД-а признало да је то оружје било употребљено. Према речима ВТФ-а, неопходно је добити информације у вези с тим, како би се утврдиле размере штете и здравствени ризици од употребе осиромашеног уранијума, те предузеле мере за заштиту становништва. Извештај, такође, препоручује да Светска здравствена организација спроведе детаљна истраживања о здравственим ризицима услед дуготрајне изложености осиромашеном уранијуму. ВТФ, који обухвата стручњаке из 19 земаља, закључио је да је неопходна међународна помоћ Југославији у ублажавању последица бомбардовања индустријских постројења и у заштити животне средине. У закључку се наводи да је потребно спровести темељну истрагу, како би се утврдиле све размере еколошке штете проузроковане НАТО агресијом на Југославију.

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА О ПРАВДИ И РАТУ ПОВОДОМ НАТО АГРЕСИЈЕ НА ЈУГОСЛАВИЈУ ПОЧЕЛА ЈЕ У ПАРИЗУ

Париз, 25. октобар 1999. (Тањуи) – Међународну конференцију о правди и рату, у понедељак у Паризу, одржали су истакнути светски правници, универзитетски професори и новинари, настојећи да расветле истину о НАТО агресији током пролећа на Југославију, као и њеним последицама. Први део конференције бавио се темом „хуманитарног рата” НАТО-а и новог светског поретка, са фокусом на правне аспекте кризе на Косову и Метохији, као и на последице кршења међународног права од стране НАТО-а, поштовање принципа националног суверенитета и права на самоопредељење. Учесници су посебно истакли да је НАТО, извршивши агресију на Југославију, прекршио Повељу Уједињених нација, Завршни акт из Хелсинкија и сопствени статут. Француски правник и један од лидера Међународног демократског удружења правника, Ролан Вејл (Roland Weyl), рекао је да се људска права не могу користити као оправдање за рат против суверене Југославије. Косово и Метохија – истакао је – није призната независна држава од стране Уједињених нација, што јасно показује да се НАТО мешао у унутрашње послове Југославије. Конференцију су водили и директор Међународне шведске фондације за истраживање будућности и мира, Јан Оберг (Jan Oberg), као и канадски правник из Торонта Кристофер Блек (Christopher Black), који су у мају ове године скренули пажњу Међународног кривичног суда у Хагу на разлоге за подизање оптужница против лидера НАТО-а,

за злочине над цивилима у Југославији, као и Доменико Гајо (Domenico Gaio), судија римског суда. Многи учесници говорили су о коренима кризе у Југославији, укључујући сецесионизам појединих република бивше федерације. Истакли су да је признање независности Хрватске и Словеније од стране Европске уније било супротно међународном праву и отворило пут новим сукобима на територији бивше Југославије. Барбара Делкур (Barbara Delcours), са Слободног универзитета у Бриселу, рекла је да су Сједињене Државе признавале право на самоопредељење које води ка независности само у случајевима деколонизације.

ОБЕРГ: МЕЂУНАРОДНА ЗАЈЕДНИЦА ПОДБАЦИЛА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Париз, 25. октобар (Тањуи) – Директор Транснационалне фондације из Шведске за истраживање будућности и мира, Јан Оберг, оштро је критиковао Међународну заједницу, због њеног деловања у вези с кризом у покрајини Србије – Косову и Метохији. Међународна заједница састоји се од око петнаест људи, који тврде да представљају цео свет и да имају његово одобрење – рекао је Оберг у понедељак, на међународној конференцији у Паризу о правди и миру. Оберг, који је пре рата учествовао у око 35 мировних мисија на Косову и Метохији и који је стручњак за балканска питања, оптужио је међународне мисије КФОР-а и цивилну мисију САД-а да нису успеле да успоставе мир и безбедност у целој покрајини. Посебно је критиковао шефа УНМИК-а, Бернара Кушнера, постављајући питање да ли постоји неко ко боље познаје Косово и Метохију од њега. Говорио је посебно о Рамбујеовском ултиматуму, који је довео до агресије НАТО-а на Југославију и о изгубљеним шансама за избегавање рата. Антијугословенске санкције могле су бити избегнуте – рекао је он, додајући да је Европа прва подбацила, тиме што није обезбедила економску помоћ Косову и Метохији, једном од најсиромашнијих региона у Европи.

APENDIX IV

БЕЛА КЊИГА О НАТО ЗЛОЧИНИМА У ЈУГОСЛАВИЈИ

ЗНАЦИ НЕЧОВЕЧНОСТИ АГРЕСИЈА НАТО-А НА ЦИВИЛНО СТАНОВНИШТВО И ЦИВИЛНУ ИНФРАСТРУКТУРУ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Југославија, ратно пролеће 1999. године

Покренута 24. марта 1999. године, агресија НАТО-а на Савезну Републику Југославију добила је и задржала геноцидан карактер и облик терористичког и криминалног подухвата. Напад који је започела алијанса најмоћнијих земаља света, против једне суверене и независне европске државе, са 10,5 милиона становника, изазвао је ненадокнадиве људске губитке и несагледива материјална разарања, чије ће последице захтевати хитну и обимну међународну репарацију.

Током 68 дана Југославија се носила са непрекидним бомбардовањем и систематским уништавањем својих најважнијих индустријских сектора, болница и школа, културних и историјских споменика, саобраћајне и енергетске инфраструктуре, природне (заштићене) животне средине – свега онога што чини основу за нормалан живот. Након што су пропали покушаји агресора да сломи Југословенску војску и нанесе јој значајне губитке, НАТО авијација је усмерена на немилосрдно уништавање цивилних циљева. Користећи типичну стратегију извесних терористичких организација („баци бомбу и бежи“), агресори су се определили за вођење овог, до тада незапамћеног, рата, без икакве моралне дилеме или хуманог разматрања у избору и нападу на одабране мете. Не треба, међутим, сметнути с ума да такви злочини никада не застаревају, нити се могу прикрити манипулацијама које се шире из седишта Алијансе у Бриселу, нити бомбардовањем радио и телевизијских станица у Југославији.

Остаје чињеница да НАТО агресија и демонстрација „права силе“ представља одступање од Повеље УН, бројних међународних конвенција и самог међународног права. Тај чин је отворио пукотину са дубоким последицама по међународне односе и улоге Уједињених нација. Списак цивилних жртава и разарања насталих током НАТО агресије на Југославију је заиста веома дуг. Наредне странице доносе само карактеристичне примере ратних злочина које је починио агресор: оне су упозорење и путоказ за разумевање размера и природе ове трагедије.

НАТО ЗЛОЧИНИ У ЈУГОСЛАВИЈИ

ДОКАЗНИ МАТЕРИЈАЛ 24. МАРТ – 24. АПРИЛ 1999.
БЕОГРАД, МАЈ 1999.

ПРЕДГОВОР

Бела књига садржи информације и доказе о злочинима које су НАТО и његове државе чланице починиле учествујући у агресији на Савезну Републику Југославију. Издање обухвата само доказе везане за злочине против цивилног становништва и цивилних служби током првог месеца агресије – од 24. марта до 24. априла 1999. Агресија, представљајући сама по себи злочин против мира, јесте први и највећи злочин. Такође су почињени геноцид, злочини против човечности и ратни злочини.

Књига је састављена током агресије, у условима сталног бомбардовања, док су комуникације и снабдевање електричном енергијом били прекинути, као и функционалност органа владе ометена, што је значајно отежавало или онемогућавало прикупљање доказа и података о злочинима. Због тога је више информација и доказа прикупљено о неким злочинима, него о другима који су, можда, заслуживали већу пажњу. Истражна процедура за све ове злочине је у току. Стога, подаци, посебно они који се односе на број повређених цивила и обим материјалне штете, нису коначни. Поред тога, неке повређене особе су у међувремену умрле, док остаци других жртава нису пронађени или нису идентификовани.

Циљ *Беле књиге* је да пред међународном јавности представи доказе о злочинима учињеним током агресије на Савезну Републику Југославију. Под утицајем НАТО-а, вођена је жестока антисрпска и антијугословенска пропагандна кампања, у свим земљама чланицама НАТО-а и Европске уније и у другим државама, с циљем да се прикрије маса злочина над цивилним становништвом. Због тога су неке земље лишене тачних информација о злочинима учињеним у Савезној Републици Југославији. Мрежни и комуникациони системи радио и телевизијских станица Југославије су систематски уништавани, с истим циљем, што је онемогућило емитовање преко сателита. Сматрајући да ће у многим земљама агресора њихови грађани покренути поступке пред националним и међународним судовима против одговорних за злочине и тражити доказе од Југославије, ова књига има и тај циљ.

Пошто је агресија на Савезну Републику Југославију била никла уз изузетну војну моћ и интензитет, она је највећа од Другог светског рата. Изведена је од стране НАТО-а, алијансе 19 најразвијених земаља света, од којих је 10 активно

учествовало у агресији, са 1.100 авиона и другим врло савременим оружјима. НАТО је извршио 25.000 упада у територију Савезне Републике Југославије, бацајући 25.000 тона експлозива.

Поред директних учесника, многе земље су индиректно учествовале у агресији, омогућавајући агресорима коришћење својих територија, опреме и војних база и пружајући на различите начине војну, логистичку и другу подршку (Албанија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Македонија, Мађарска, Бугарска и Румунија).

НАТО није бирао своје жртве. Побијени су деца, жене и старији, мајке са новорођенчадима, пацијенти на дијализи, колоне избеглица, новинари и телевизијске екипе на службама, пољопривредници у њивама, продавци на пијацама, путници у аутобусима и возовима, људи што су прелазили мостове. Стамбене куће и целе стамбене периферије су разорене или тешко оштећене, заједно са мостовима, вијадуктима, јавним путевима и железницама, рафинеријама нафте и виталним економским објектима, као и телевизијским и радио предајницима, а и кидане телефонске линије. Многи медицински, школски и културни институти, цркве, манастири, гробља и други верски објекти такође су били разорени. Систематско уништавање постројења за производњу и дистрибуцију електричне енергије по целој територији Савезне Републике Југославије довело је до потпуног прекида снабдевања енергијом и водом, изазивајући праву хуманитарну катастрофу. Последице по живот и здравље становништва, услед огромног загађења животне средине, проузрокованог бомбардовањима, тешке су и очигледне, не само за Савезну Републику Југославију и суседне земље, већ за целу Европу.

Међу убијеним цивилним жртвама 39% су деца, док је удео деце међу повређеним још већи: 40%. Бомбардовање је терорисало око 120.000 жена које су се управо породиле, као и њихову новорођенчад, која су се родила током ваздушних напада. Око 1.300.000 ученика основних и средњих школа су лишени својих учионица током бомбардовања. Цивилно становништво, нарочито деца, било је изложено свакодневном стресу сталног, дневног и ноћног бомбардовања, подвргнуто траумама и другим психолошким поремећајима, које ће носити са собом цео живот. Више од половине повређених на Косову и Метохији су албанске националности – они чија је, наводна, заштита послужила као изговор за агресију, названу „хуманитарна интервенција”.

У јасном кршењу одредби члана 2. Повеље Уједињених нација, без овлашћења Савета безбедности УН, НАТО авијација и поморске снаге започеле су 24. марта 1999. стално и обимно бомбардовање цивилних и војних циљева широм територије Савезне Републике Југославије. Неелиминисаним бацањем бомби, ракета и других врста пројектила на стамбене зоне, здравствене и обра-

зовне установе, економске објекте, путеве, мостове, аутобусе и возове, НАТО је, такође, прекршио одредбе међународног хуманитарног права, основна људска права, укључујући право на живот, као и међународне законе о саобраћају и заштити животне средине. Између осталог, прекршене су Женевске конвенције о закону рата (1949) и додатни Протокол I, уз те конвенције (1977), Међународни пакт о грађанским и политичким правима и Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима из 1966. и друге међународне конвенције. Поред глобалних инструмената, НАТО је прекршио и одредбе свог сопственог Статута, према којем је та организација дефанзивне природе и може деловати само на територији држава чланица. Агресијом на Југославију већина земаља чланица НАТО-а прекршила је своје уставе и законе који забрањују овакву врсту оружане акције.

Влада Савезне Републике Југославије је поднела тужбу Међународном суду правде против држава чланица НАТО-а које су починиле агресију, тражећи од Суда да утврди и прогласи да:

- учешћем у бомбардовању СРЈ, обавеза да се не употреби сила против друге државе је прекршена;
- учешћем у организовању, наоружавању, финансирању, опремању и снабдевању, такозване, „Ослободилачке војске Косова”, обавеза да се не меша у унутрашње послове друге државе је прекршена;
- учешћем у нападима на цивилне циљеве, обавеза да се заштити цивилно становништво и циљеви је прекршена;
- учешћем у уништавању или оштећењу манастира и културних споменика, обавеза да се не изврше актови непријатељства према историјским споменицима, уметничким делима или верским објектима који представљају духовно и културно наслеђе народа је прекршена;
- учешћем у употреби касетних бомби, обавеза да се не употребе оружја која су забрањена, тј. оружја чији је циљ да изазову сувишну патњу је прекршена;
- учешћем у бомбардовању рафинерија и хемијских постројења, обавеза да се не изазове значајна штета по животну средину је прекршена;
- учешћем у употреби оружја које садржи осиромашени уранијум, обавеза да се не употребљавају забрањена оружја и да се не изазове дугорочна штета по здравље и животну средину је прекршена;
- учешћем у убијању цивила, у уништењу предузећа, комуникационих мрежа, здравствених и културних институција, обавеза да се поштује право

на живот, право на рад, право на информације, право на здравствену заштиту, као и друга основна људска права је прекршена;

- учешћем у уништавању мостова или међународних река, обавеза поштовања слободе пловидбе међународним рекама је прекршена;
- учешћем у активностима наведеним горе, а посебно изазивањем огромне штете животnoj средини, употребом осиромашеног уранијума и лишавањем снабдевања енергијом и водом, обавеза да се не намећу услови живота који воде ка физичком уништењу националне групе у целини или делимично је прекршена.

Влада Савезне Републике Југославије је затражила од Међународног суда правде да прогласи државе чланице НАТО-а које су починиле агресију против ње:

- одговорним за кршења горенаведених међународних обавеза;
- обавезним да одмах прекину са кршењем обавеза према Савезној Републици Југославији;
- обавезним да надокнаде штету учињену Савезној Републици Југославији, њеним грађанима и правним лицима, те да Савезна Република Југославија буде овлашћена да остави штету коју је претрпела на темљу тачне процене.

Докази садржани у *Белој књизи* сведоче о злочинима које је НАТО починио против Савезне Републике Југославије и њених грађана. Одговорни за почињене злочине и ратне штете су НАТО алијанса, њене државе чланице које су учествовале у агресији против СРЈ и државе које су НАТО индиректно подржале. Поред држава и влада, одговорни су и појединци: од власти које су донеле наредбе – државни и владини челници, министарства одбране, генерални секретар НАТО-а, војни команданти и други – до оних који су директно извршили наредбе, пилоти ангажовани да бомбардују. Злочини учињени нису били порицани, већ оправдавани тзв. „хуманитарном интервенцијом”, ради спасавања албанског становништва Косова и Метохије, иако су бомбардовања изазвала управо хуманитарну катастрофу у Савезној Републици Југославији.

Живадин Јовановић
Министар иностраних послова
СР Југославије
26. мај 1999.

МАРТИЈЕВ ИЗВЕШТАЈ

Оптужбе против Хашима Тачија садржане у извештају који је представио Дик Марти изазвале су једногласну реакцију порицања на Косову, упркос жестоким послеизборним контроверзама. Без обзира на правни исход, Тачи и приштинска влада су ослабљени.

21.12.2010, Ветон Касаполи Приштина

Извештај осмишљен да оштети углед Косова. То је била почетна реакција будућег премијера Косова Хашима Тачија, који је у центру оптужби из документа који је одобрила Скупштина Савета Европе, а у којем се, између осталог, говори о цивилима који су прво били притворени, а затим убијени како би њихови органи могли бити продати од стране припадника ОВК током времена у ком је Тачи био командант Ослободилачке војске Косова.

И, свакако, када је њен најугледнији политичар повезан са ужасним злочиначким активностима, углед Косова је пољуљан. 16. децембра, претрага на Гуглу открила је више од хиљаду референци на оптужбе да је Тачи „шеф мафијашког типа“, а вест су пренеле све највеће телевизијске мреже широм света.

Ситуација је била више него довољна да поништи саосећање које је косовска влада покушавала да задобије у последње две године кроз скупе рекламе емитоване на највећим светским ТВ каналима.

Управо у тренутку када је Приштина наручивала кампању, швајцарски сенатор Дик Марти добио је од Савета Европе задатак да истражи гласине о трговини органима.

У извештају од 55 страница, Марти оптужује Тачија и његове официре ОВК за наређивање „убистава, задржавања, злостављања и испитивања“ заточеника током и након рата 1999. године на Косову. У наредној деценији Тачи је, наводи се, био у центру мреже за трговину дрогом.

Извештај такође каже да је ОВК продавала органе косовских Срба који су били држани као заробљеници на разним скривеним локацијама у планинама северне Албаније.

ПДК, странка коју предводи Тачи, дивље је славила по улицама након победе на општим изборима 12. децембра, који су били укаљани бројним озбиљним неправилностима. Међутим, након објављивања „Мартијевог извештаја“, Тачијева радост брзо је ишчезла.

Тачи је извештај назвао „монструозним“ и „скандалозним“. „Дубоко сам увређен неоснованим оптужбама изнетим против мене и ОВК, али пре свега

против моје земље и мог народа“, рекао је будући премијер, додајући да су оптужбе политички мотивисане.

Према Тачију, сенатор Марти је део групе „анти-Косова“, која је ометала земљу и износила најразличитије оптужбе током последњих петнаест година. „Имамо плодну сарадњу са међународном заједницом, па су оптужбе Дика Мартија усмерене и против Сједињених Држава и других међународних пријатеља Косова“, рекао је Тачи у интервјуу за лист Експрес.

У истом интервјуу, бивши командант ОВК такође је потврдио оно што је потпредседник владе Хајредин Кучи најавио, наиме да влада у Приштини намерава да тужи и Мартија и лондонски лист *The Guardian*, који је први објавио одломке из контроверзног извештаја.

Међутим, према речима аналитичара *Koha Ditore*-а Аугустина Палокаја, „битка против *The Guardian*-а била би веома тешка, имајући у виду да се влада Косова сигурно не сматра узорним примером поштовања и заштите новинарства“.

„Ово је ударац целој албанској нацији“, написао је Џавит Халити, Тачијева десна рука и један од оних који су оптужени да су били део такозване „Групе Дреница“, у уводнику. „На први поглед, чини се да извештај Мартија циља ОВК, али у стварности је отворено антиалбански и директно оптужује државе Косова и Албаније“, пише Халити.

Међутим, многи читаоци су реаговали оптужујући Халитија да није преузео личну и политичку одговорност, већ је, уместо тога, увукао целу нацију у овај проблем.

Говорећи за медије, Марти је изјавио да одлука да се извештај сада објави нема никакве везе са недавним политичким изборима. Извештај је требало да буде објављен у јуну 2010. године, али је његово објављивање одложено након проналаска нових доказа.

У свом извештају сенатор Марти пише: „Добили смо сведочења и документе од десетина директних извора, укључујући борце и припаднике различитих наоружаних фракција активних током конфликта на Косову, као и жртве насиља и на Косову и на околним територијама.“

Под „околним територијама“ Марти подразумева такозвану „жуту кућу“ на северу Албаније, где су, претпоставља се, затвореници држани, и клинику у близини аеродрома у Тирани, где су им, како се тврди, вађени органи.

Медији у Албанији оштро су критиковали своје политичке представнике због напуштања седнице Савета Европе током које је извештај усвојен. Према критичарима, то значи да Тирана, упркос датим обећањима, није успела да лобира у корист Косова. У сваком случају, чак и албанска влада верује да су оптужбе лажне и политички мотивисане.

Исту линију су заузеле и косовске политичке партије, према којима је Марти противник независности Косова са јаким везама са Србијом. Све су одбациле гласине које повезују ОВК са нехуманим радњама као што је трговина органима. „Ослободилачка војска Косова водила је рат за ослобођење против режима Слободана Милошевића, а сви напади са којима се сада суочава долазе из Србије“, рекао је Агим Чеку, бивши врховни командант ОВК и садашњи лидер Социјалдемократске партије.

Упркос заоштреној политичкој клими на Косову, због бројних и доказаних неправилности које су пратиле најновије политичке консултације, прве од проглашења независности у фебруару 2008. године, чак су и Тачи и ривали ПДК-а показали велику опрезност у коришћењу „Мартијевог извештаја“ као могућег политичког оружја.

Једини делимични изузетак је покрет Ветевендосје. „Нико не може да покуша да оклевета борбу ОВК преко Хашима Тачија или било које друге појединце. Чак и ако су неки злоупотребили рат ради личне користи, то се не може мешати са борбом нашег народа против насиља и етничког чишћења“, навео је Ветевендосје у саопштењу за јавност.

Косовски медији су такође показали јединствен фронт у вези са „праведним ратом“ који је водила ОВК, одбацујући сваку могућу алтернативну интерпретацију. Ниједан уреднички текст, коментар или чланак није поменуо чињеницу да су судови ту да потврде или побију оптужбе против Тачија и његових сарадника.

У том погледу колумниста Бинак Келменди, један од ретких дисидентских гласова, оптужио је елите Косова и Албаније да спроводе „потпуно себичну политику самохвале“ и да су „затвориле очи пред „жутом кућом“.

Мисија Еулекс озбиљно схвата ове тврдње, барем у својим изјавама о намерама. „Тужилаштво заснива своје истраге на доказима. Ако неко може да достави конкретне доказе који потврђују тврдње изнете у извештају, требало би да се обрати надлежним органима“, саопштила је канцеларија за односе с јавношћу Еулекса.

Амнести Интернешнел је већ експлицитно затражио од Еулекса да одмах покрене темељне истраге о могућој умешаности Тачија у злочиначке активности.

Извештај Савету Европе такође помиње случај трговине органима који је тренутно под истрагом у Приштини, а који укључује приватну клинику „Медикус“.

Током првог рочишта пред судом, седморо оптужених, међу којима је био познати хирург и бивши високи званичник Министарства здравља Косова, негирали су сваку умешаност. Осумњичена криминална група идентификована је у новембру 2008. године, када је млади Турчин пријавио полицији да се осећа лоше. Младић је тада тврдио да му је „бубрег украден“.

Налази истраге Дика Мартија указују да је један од чланова „Групе Дреница“, Шаип Муја, саветник за здравствена питања у влади Тачија, био умешан у оснивање клинике „Медикус“ у приградским насељима Приштине.

Међутим, према речима портпарола Еулекса Карима Лимдала, случај Медикус и истраге у северној Албанији нису повезани.

Без обзира на правни исход, тврдње Дика Мартија дубоко су оштетиле међународно виђење Косова, а посебно Тачија, човека на челу процеса који је довео до проглашења независности земље од Србије. Главни задатак наредне владе у Приштини, наиме јачање и консолидовање међународног угледа земље, сада постаје још тежи.

APENDIX V

**СТРАНИЦА КАНАЛА „ТЕЛТЕКСТ РАИ”
КОМЕНТАР НА САОПШТЕЊЕ „ТЕЛТЕКСТ РАИ” БР. 156
24–25. ЈУН 2000:**

**„ПРОНАЂЕНА НА КОСОВУ ТЕЛА 90 АЛБАНАЦА”
КОМЕНТАР НА САОПШТЕЊЕ „ТЕЛТЕКСТ РАИ” БР. 156
24–25. ЈУН 2000 – „ПРОНАЂЕНА НА КОСОВУ ТЕЛА 90 АЛБАНАЦА”**

Предмет: Косово

Датум: суб. 24. јун 2000. 21.25.27 +0200

Од: ramayana.v@tiscalinet.it

Упућено: casa@rai.it

Поштовани господине Каза,

У ишчекивању и с надом да ћете одговорити на моју поруку од 21. јуна т. г, поново Вам се обраћам коментаром поводом последњег саопштења „Телетекст РАИ”, у вези са Косовом. Поступићу на следећи начин: навешћу део саопштења, а одмах затим ћу додати коментар написан курзивом.

1. ПРОНАЂЕНЕ НА КОСОВУ ЈОШ ДВЕ МАСОВНЕ ГРОБНИЦЕ

Из ове реченице се закључује да су „откривене две нове масовне гробнице на Косову”, где се „нове” супротстављају оним „старим”. Познато је да два елемента да би могла бити доведена у однос морају нужно бити хомогена.

Значи, подразумева се да нове „масовне гробнице” треба довести у везу са оним „старим”. Какав је однос на који се жели указати? Тај однос се појашњава у следећој реченици...

2. У ЊОЈ ПРОНАЂЕНО 110 ТЕЛА АЛБАНСКИХ ЦИВИЛА, КОЈЕ СУ УБИЛИ СРБИ (Заиста, једно саопштење је говорило о 90 мртвих, а друго ће потом говорити о 100 мртвих).

Дакле, подразумева се да су људи пронађени у две нове „масовне гробнице” (мртви који се дефинишу као „албански цивили”), иакође, убијени од сиране Срба, као што је био случај са „масовним гробницама” пронађеним раније.

На основу чега се доносе такви закључци? Ко је и на који начин дошао до тих закључака? Одговор имамо у наредној реченици...

3. ИСТРАЖИТЕЉИ МЕЂУНАРОДНОГ СУДА У ХАГУ ЗА ЗЛОЧИНЕ У БИВШОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ ОТКРИЛИ СУ МАСОВНЕ ГРОБНИЦЕ У ОПШТИНАМА КИПЕЗ И ЛИСАЦ ...

Дакле, ради се о „ирејийосјавкама” које је извео Међународни суд у Хагу, суд који је, иначе, већ одавно озбиљно дискредитован, због тога што је „ослободио” НАТО сваке одговорности за злочине почињене у Југославији – чак и најочигледније, укључујући и оне у вези са бомбардовањем цивилног воза, где је снимак јавно објављен, уз брзину репродукције повећану 300 пута у односу на стварност, само да би се оправдао „јадни” машиновођа, који „није могао ништа да уради”.

Пишамо се: на основу којих података исстражиоци Хашког суда тврде да су масакр починили Срби? Овога пута, као и до сада, одговор долази у насљавку истој саопштења...

4. СВЕДОЧЕЊА КАЖУ ДА СУ ЗЛОЧИН ПОЧИНИЛИ СРБИ ТОКОМ НАТО ВАЗДУШНОГ НАПАДА.

Било би занимљиво сазнати идентитет ових сведока и, наравно, прецизне изјаве (под условом да оне заиста постоје) које су дали у вези са суштином иштања. Но, оно што је помало и комично и јужно јесте то што су се ти „злочини” наводно десили „током НАТО бомбардовања”, па као да кажу: „НАТО бомбардује, али мртви су последица деловања неког другог”.

Како ствари заиста стоје, докторе Каза?

Да ли је могуће да се „Телевидео” храни ласинама и причама, уместио доказаним чињеницама?

Ипак, да не бих умањио популарност целе приче, сматрам исправним да најпре завршим саопштење, а затим дам коначан коментар. Ево како насљавља аутор поменутог саопштења (аутор за кога, искрено признајем, бих волео да знам ко је, ако ништа друго, бар да бих схватио ко стоји иза тих саопштења и да бих дао једно лице њим нејачностима...)

5. У 195 ДОСАД ОТКРИВЕНИХ МАСОВНИХ ГРОБНИЦА ПРОНАЂЕНО ЈЕ ПРЕКО 2 ХИЉАДЕ ТЕЛА.

Саопштење то не прецизира, али подразумева се да се ради о још 195 масовних гробница где су пронађени лешеве, „очигледно”, лешеве „Алданаца убијених од стране Срба”, а такође се подразумева (јер то произилази из контекста) да се ради о Алданцима убијеним од стране Срба у околностима карактеристичним за „масакр”, дакле, не током оружаних сукоба, него као последица других рајних дејстава.

Саошћенење закључује речима да...

6. ЈОШ 300 МАСОВНИХ ГРОБНИЦА ЧЕКАЈУ ДА БУДУ ОТВОРЕНЕ.

Очиљедно је да ће у ових њреостјалих 300 њродница лешеви који буду, евен-
туално, њронађени свакако бићи „Алданици који су убили Срби”.

Како би иначе мојло бићи?

Последња њерла је заистја једна монсѡруозна халуцинација! Каже се, наиме,
да...

7. У МЕЂУВРЕМЕНУ, НАТО ЈЕ, ПОСЛЕ ЈУЧЕРАШЊИХ СУКОБА, СУС-
ПЕНДОВАО ДОПРЕМАЊЕ ПОМОЋИ КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ.

У сушћини, УН, њоћчињене НАТО-у, који је раћификовао аѡресију на Јуѡ-
славију, блокирају њомоћ сћановнишћиву (очиљедно срѡском), кривом шћио се
усѡроћивило злостјављањима Алданаца, њодсћакнућих администјацијом, која
је до сада изазвала (ѡодаци су ажурирани до 27. федруара) не мање од 350.000
срѡских издејлица, најшераних да беже из „ѡомиреној” Косова, као и ѡреко 100.000
Алданаца (Косовара) који су се склонили у ѡодручју Беоѡрага, односно, који су се
нашли на месћу ѡде се ѡретѡостјавља да би ѡредало да буду исћредљени...

Понављам Вам, докѡоре Каза, како сћвари заистја сћоје?

Ја свакако не моју да замислим да Ви немаћте мојућностѡ да ѡридавићте ис-
ћинићте информације, већ сам удећен да ѡон и сушћина саошћенења Телећексћа
одѡварају владиним ѡоћредама...

Но, хајде да идемо редом...

Иза свих „весћи” који ѡружа Телећексћѡ „очиљедно” сћоји оћћужба за ѡено-
цид, коју НАТО ућућује Србији.

Оптужба за „геноцид” формализована је 5. априла 1999. године (односно,
усред НАТО агресије на Југославију, када су у Алексинцу бомбардоване неке
куће, при чему је погинуло 17 ѡуди, а 24 су рањена!), када је амерички Стејт
департмент саопштио да „недостаје 500.000 косовских Албанаца” и (обратите
пажњу на научност непроверених тврдњи!) „страхује се да су убијени”. Убрзо
након тога, министар одбране САД-а, Кохен, говорио је о 100.000 несталих, што
је демантовао председник Међународног Црвеног крста (упоредите у вези са
тим вести које је давао „Телевидео”, а које су касније „нестале” из архиве истога
„Телевидеа РАИ”). Након завршетка рата говорило се већ о 40.000, а потом о
10.000 несталих. Амерички недељник Њузик (22. новембар 1999) је, у светлу овог
драматичног смањења броја, изјавио: „Девет месеци након уласка КФОР-а на
Косово, ни у закључцима Хашког суда за бившу Југославију, ни у закључцима
других међународних организација, нема доказа који потврђују оптужбу за
геноцид”.

Чак и да се ради о врло малој бројци, чак и да је реч о само 10 убијених, било би исправно пронаћи кривце и утврдити околности под којима су ти људи убијени. Шта су откриле „истражне екипе”, које се, иначе, помињу у самом саопштењу „Телевидеа” (страна 156)? Стручњаци из седамнаест земаља, који су шест месеци копали по Косову, управо тражећи, такозване, „масовне гробнице”, пронашли су (ето, изненада се појављује бројка која је била на помолу, али потпуно „незгодна”) 2.108 тела, која припадају, наравно, особама свих националности (Срби, Албанци, Роми, Македонци и др.) и који су умрли од разних узрока. Ову информацију преноси *Торонто Сџар*, од 4. новембра 1999. и *Њујорк џајмс* од 10. новембра 1999, дакле не југословенска, већ западна штампа, а ми и даље расправљамо о саопштењима (као што је број 156 „Телевидеа”), која изгледају као да немају везе са стварним догађајима, већ са оном представом о томе шта се десило. Историју не чине претпоставке, већ доказиви документи. Ти документи нам указују да ствари нису онакве какве се тврде у поменутом саопштењу.

Како су умрли 2.108 особа чија су тела пронађена у гробницама?

Разлози су: НАТО бомбардовања, терористички напади ОВК, сукоби између ОВК и српског становништва, као и сукоби између српских безбедносних снага и ОВК. То су главни узроци.

Постоје и друге околности које треба узети у обзир: од почетка Косовског устанка (који су, иначе, вешто организовале САД, још од 1998), више од 100 Срба и Албанаца убијено је у терористичким нападима ОВК, док је током рата убијено 426 српских војника и 114 полицајаца Министарства унутрашњих послова.

Од 24. марта до 8. јуна 1999. године изведено је више од 35.000 ваздушних напада, са више од хиљаду авиона, 206 хеликоптера, као и носача авиона и свих врста војних возила. Испалено је преко 10.000 крстарећих ракета, са 79.000 тона експлозива, 152 контејнера, са 35.450 касетних бомби, плус велики арсенал забрањеног или илегалног наоружања, као што су касетне бомбе, графитне бомбе и оне са чувеним осиромашеним уранијумом, који су ослободили 10 тона радиоактивног отпада, у виду прашине. Поред тога, ту су и токсини из бомбардованих хемијских постројења и рафинерија нафте.

Разарања изазвана бомбардовањем су незамислива: Приштина, односно, главни град „помиреног” Косова, бомбардована је у просеку са 5 напада дневно, док су сличне цифре забележене и у Призрену и Београду. На крају, поред жртава (које НАТО назива „колатералном штетом”), ево биланса разарања: 328 основних школа, 25 факултета, 15 колеџа, 20 студентских домова, 33 болнице, 23 манастира, 32 цркве, 4 гробља, 15 музеја, 5 телевизијских станица, 44 репетитора, 61 мост, 19 железничких станица, 34 аутобуских станица, 13 аеродрома, 121 индустријски објекат, 23 рафинерије и складишта горива, 28 пољопривредних

центара и прехранбених индустрија, 21 амбасада и конзулат. Само на Косову НАТО бомбе су уништиле 47.000 кућа (информација коју је „познато” да је пренела и „Фамилија Кристијана”), што је довело до стварања 720.000 бескућника!

Жртве рата, односно, оне које су изазвале НАТО бомбардовања, у 80% случајева су цивили, од којих је 30% деце. Још увек људи умиру газећи на неексплодиране касетне бомбе, које је бацио НАТО.

Приметићете да нисам покушавао да пребројим жртве које су изазвала НАТО бомбардовања; није фер ставити се у исти ред са онима који без стида прелазе са цифара као што су 500.000 на 2.108, а да притом нису у стању ни да се извине! Поред тога, као што смо видели, број 2.108 убијених у суштини не значи ништа. Не треба заборавити да је баш на том „ништа” рат и почео, наста-вио се и да се још увек покушава оправдати.

Зато саопштење број 156 „Телевиеа РАИ” (23–24. јун 1999) не говори истину.

Љубазно Вас поздрављам,

Ђани Виола

БИОГРАФИЈЕ

БИОГРАФИЈА ПУКОВНИКА ПИЛОТА МИЛАДИНА БОГИЋЕВИЋА (ПРИРЕДИО: БРАНКО БОГИЋЕВИЋ)

Миладин Богићевић је рођен у Лозници 6. септембра 1954. године. Завршио је елитну Ваздухопловну гимназију „Маршал Тито” у Мостару и Ваздухопловну војну академију у Задру. Као изузетан официр, завршио је и Генералштабну школу у Београду, као и Школу националне одбране.

Током каријере је стекао звање инструктора летења и пробног pilota на 20 типова авиона, што га је сврстало међу најбоље пилоте у Србији. Летео је на ловачким авионима (МИГ-21, МИГ-29), транспортним (АН-2, АН-26) и цивилним (ЈАК-40), као и на највећем авиону у бившој СФРЈ – Антонов АН-12.

Имао је богато искуство у цивилној авијацији, летећи за ЈАТ и Југоимпорт СДПР, превозећи највише државно и војно руководство широм Европе, Азије и Африке. Поседовао је дозволу професионалног pilota прве класе, IFR овлашћење, као и дозволу саобраћајног pilota, стечену у ЈАТ-у. Усавршавао се у Бриселу и Амстердаму, са преко 3.000 сати лета у 35 земаља. Течно је говорио енглески, руски и италијански.

Каријеру је започео у елитној ескадри на подземном аеродрому Жељава, код Бихаћа. Године 1981. катапултирао се из МИГ-21, након тоталног отказа система, након што је авион усмерио ка ненасељеном простору и потрошио гориво, чиме је спасен авион.

Током ратова у Хрватској и БиХ, спасавао је животе војника и цивила, извлачећи их из ратних зона авионом. Обавио је и последњи лет са аеродрома у Задру, под жестоким нападима хрватских снага, претрпео значајна оштећења на авиону, али успешно спасио војнике.

Организовао је први међународни аеромитинг у Србији 1997, на аеродрому „Батајница”, са око 300.000 посетилаца, учествовале су авио јединице из Француске, САД-а, Велике Британије, Италије, Грчке и Русије. По његовим стандардима организовани су сви наредни аеромитинзи.

Иницирао је и организацију поклона авиона Галеб Г2 граду Лозници, који је изложен у Авионском парку.

Током ратних дејстава 1999. године имао је запажену улогу у координацији ратног ваздухопловства и војно-безбедносних снага.

Од септембра 1999. до јула 2003. био је изасланик одбране Републике Југославије у Италији, при амбасади у Риму, где је обављао кључну војну дипломатску функцију у време НАТО акција против земље.

За заслуге у области одбране и дипломатске службе одликован је Орденом витешког мача, од стране председника Србије.

Након повратка, био је шеф Кабинета министра одбране, до пензионисања, 2005. године. Био је члан бројних државних делегација и гост влада више земаља.

После пензије је радио као саветник у домаћим и страним компанијама, а од 2010. до 2011. био је директор Српско-азербејџанске привредне коморе, доприносећи пројектима реконструкције и инфраструктуре.

Добитник је бројних признања, укључујући и она од италијанских војних и државних званичника, као и признања од руске амбасаде за јачање сарадње између Русије и СР Југославије.

СЕЋАЊЕ НА ПУКОВНИКА МИЛАДИНА БОГИЋЕВИЋА Бранко Богичевић

Италијански пилоти – летови части

1999. године, Југословенска војска је имала систем за електронско извиђање и пресретала је комуникације ваздухопловства НАТО-а. Према тим информацијама, италијански пилоти никада нису извршили нападе на Србију. Прислушкване комуникације су показале да су италијански пилоти често извештавали своје команде:

1. да нису могли да идентификују циљ,
2. да имају техничких проблема са авионом,
3. да су били приморани да прекину мисију,
4. да ће бацити бомбе на секундарне циљеве: ненасељена подручја, посебно одабрана да би се уништило наоружање без погађања инфраструктуре.

У неким случајевима, бомбе су чак бачене и у Јадранско море. Резултат је важан као историјска чињеница да ниједна италијанска бомба никада није погодила територију Југославије.

Разилажења унутар НАТО-а

Исте пресретнуте комуникације откриле су значајне разлике у ставовима НАТО савезника:

1. Холандски пилоти су често изражавали ентузијазам након сваког бомбардовања, негативно коментаришући земљу која је била мета;
2. Амерички пилоти су извршавали задатке дистанцирано и аутоматски, не показујући емоције нити дајући коментаре;
3. Италијански пилоти су, са своје стране, увек тражили начин да испоштују наређења, али да при том не нанесу никакво разарање.

Овај ћутљиви морални избор остао је урезан у нашу меморију.

ГЕНЕРАЛ ЉУБИША ВЕЛИЧКОВИЋ:ПИЛОТ, КОМАНДАНТ, СИМБОЛ

1999. године, Југословенско ратно ваздухопловство изгубило је једног од својих најбољих пилота и најпоштованијих команданата: генерала Љубишу Величковића (1946–1999). Бивши командант Ваздухопловства и против-ваздушне одбране СРЈ, а касније заменик министра одбране, Величковић се сматрао пилотом изузетне вештине и храбрости.

Погинуо је 1. јуна 1999. године, током инспекције јединица противваздушне одбране, усред бомбардовања НАТО-а.

Непосредно пре почетка напада, Величкић је провео одмор у пограничном утврђењу на Кошарама, једној од најкритичнијих тачака на граници са Албанијом. Тамо је скинуо генералске ознаке, обукао обичну војничку униформу и пристао да прима наређења од каплара, најнижег чина у војсци. Овај гест није био симболичан: био је чин солидарности и личног вођства који је у великој мери подигао морал војника који су бранили границу у најтежим условима.

Битка на Кошарама – ”Српски Термопили”

Битка на Кошарама, често називана "српским Термопилима", почела је 9. априла 1999. и трајала је 67 дана, до 10. јуна 1999. године.

1. Нападајуће снаге: милитанти ОВК (Ослободилачка војска Косова), уз подршку албанске војске и ваздушних снага НАТО-а;
2. Одбрамбене снаге: 53. погранични батаљон, јединице 125. моторизоване бригаде, 63. и 72. јединице специјалних снага, војна полиција и добровољци;
3. Командант одбране: пуковник Душко Шљиванчанин;
4. Жртве Југославије: 108 војника је погинуло у одбрани;
5. Борбени услови: надморска висина преко 1.800 метара, мразеви, недостатак муниције, хране и лекова, борбе у снегом покривеним шумама и рововима.

ма, под сталним ваздушним бомбардовањем и артиљеријском ватром. Та битка остаје у нашем колективном сећању симбол херојства, жртве и храбрости.

МАРИО АРПИНО, ПРИЧА О ПРИЈАТЕЉСТВУ И ПОШТОВАЊУ

1996. године у Чешкој Републици одржан је међународни ваздухопловни сајам, на коме је учествовао југословенски акробатски тим "Летеће звезде", летећи на авионима Супер Галеб Г-4. Југословенску делегацију предводили су генерал Љубиша Величковић и мој отац, пуковник Миладин Богићевић.

Током догађаја развило се чврсто пријатељство између југословенских и италијанских пилота, предвођених генералом Мариом Арпином, тадашњим командантом италијанских ваздухопловних снага.

Контакти и међусобно поштовање наставили су се у наредним годинама, све до избијања конфликта. Након смрти генерала Величковића, његова сахрана одржана је у тешким околностима: ниједан званични представник српске владе није био присутан из страха да би НАТО могао да нападне церемонију. И управо тог дана догодио се гест за који готово нико у Италији не зна, али који за нас остаје незабораван: генерал Марио Арпино, иако начелник италијанских ваздухопловних снага интегрисаних у НАТО, лично је преузео контролу над југословенским ваздушним простором и наредио почасни прелет италијанских авиона изнад места сахране, како би одао почаст свом палом пријатељу. То је био гест пријатељства, поштовања и племенитости. У време када су наше нације биле на супротним странама, један човек је изабрао част уместо политике и рата.

И у закључку, истичемо да и данас, више од две деценије касније, успомене и даље живе. Одлука италијанских пилота да не бомбардују Југославију и гест генерала Марија Арпина остају за нас вечни знак хуманости, лојалности и достојанства. Чак и у најмрачнијим тренуцима историје, постоје људи који бирају част.

БИОГРАФИЈА ИВАНА МАКСИМОВИЋА

Између 2006. и 2008. године Иван Максимовић почиње да ради као новинар на локалном радију Косова и Метохије. То је укључивало и телевизијску продукцију. Медиј је сарађивао са свим већим и значајнијим новинским агенцијама у Србији. Због лоших безбедносних услова за долазак српских новинара из осталих делова земље, радио је проглашен за најважнији медиј на српском језику.

Током 2007. и 2008. године Максимовић је био аутор серије радио емисија „Уметност живота”. Емисије су се бавиле животом уметника на Косову и Метохији из неалбанских заједница. То је био први и до данас једини целовити програм на тему живота и стваралаштва локалних уметника. Пројекат је имао свој веб-сајт, а завршен је колективном изложбом и монографијом радова.

Године 2010. Иван Максимовић постаје независни новинар. Извештавао је о проблемима и темама које су водећи медији, из политичких разлога, избегавали. Прилози су се тицали свакодневног живота локалног становништва и утицаја Бриселског споразума на живот обичних људи.

Од 2010. до 2014. сарађивао је са независним порталом на српском језику www.novinar.de, регистрованим у Немачкој.

Од 2014. године па до данас Иван Максимовић је оснивач, фоторепортер и новинар портала www.kmnovine.com, јединог независног медија на српском језику на Косову и Метохији.

Од 2016. до 2023. године био је, а и даље је, дописник, фоторепортер и истраживачки новинар са Косова и Метохије за београдски штампани лист *Маџазин Таблоид*, једини који је увек критички настројен према свим властима у Србији.

У оквиру рада на овом значајном часопису, 2019. године, остварио је интервју са научним истраживачем (и политичко-војним саветником амбасаде) Ђанијем Виолом, Италијаном, аутором књиге *Сладуњава арома империјализма*, о агресији НАТО-а на Југославију (1999).

Интервју је објављен 21. марта 2019. године, на српском језику, у *Таблоиду*, у Косовској Митровици (Косово, Србија). Исти интервју објављен је 23. априла 2019, такође на српском, на порталу „FBReporter”. Енглеска верзија интервјуа појавила се 15. априла 2019, у часопису *КМ Новине* и *Понедељак* (Србија). Коначно, италијанска верзија објављена је у децембру 2019, у часопису *Cronache Italiane*, из Салерна.

Током година, Иван Максимовић је био учесник бројних изложби документарне фотографије. Имао је 14 самосталних изложби у Србији и око 100 заједничких у разним земљама света. Више пута је награђиван за фотографију;

само у последњој години освојио је више од 80 награда на међународним конкурсима, укључујући више златних, сребрних и бронзаних медаља.

Аутор је многих документарних филмова и стотина видео и телевизијских репортажа.

Сарађивао је и учествовао у бројним културним, уметничким и научним пројектима.

Преминуо је на ВМА 17. априла 2017. године.

БИОГРАФИЈА ИВАНА ПАВИЋЕВЦА

Иван Павићевац је рођен у Пули, студирао је на Универзитету у Загребу, а живи у Риму („Моја престоница је Београд”). Током година се бавио различитим активностима, са посебним интересовањем за туризам и спорт.

У Риму, јуна 1991. године, поводом Европског првенства у кошарци (на којем је био ангажован), из Лубљане је стигло обавештење за словеначког кошаркаша Јуреа Здовца; тај документ му је забрањивао да игра за југословенску репрезентацију, под претњом да ће бити проглашен за непријатеља свог народа. Од тог тренутка Иван одлучује да се активно ангажује против разбијања социјалистичке Југославије.

Тако почиње његова активност у одбрани Југославије, коју наставља све до данас. Учествује у јавним дебатама, пише есеје, преводи чланке који се објављују на интернету, у листу *Нова Јединка (Nuova Unità)*, као и у публикацијама које издаје Г.А.М.А.Д.И. (Група атеиста материјалиста дијалектичара).

Чест је гост телевизијских емисија и дебата, а од 1992. године води емисију на радију „Città Aperta”, у Риму – најпре недељну, а сада двонедељну – под називом: „Глас Југославије. Од Триглава до Вардара” („Voce jugoslava. Dal Monte Triglav al fiume Vardar”).

Од самог оснивања, Иван је председник невладине организације „Национална координација за Југославију” (www.cnj.it).

БЕЛЕШКА О АУТОРУ

Студирао је социологију на Универзитету „Карло Бо”, у Урбину (Италија). Као фоторепортер, радио је за агенцију „Стампа Алтернатива” („Stampa Alternativa”), из Рима, а тренутно је председник Техничко-научне комисије Међународне организације слободних новинара у Риму (Free Lance International Press). Објавио је неколико студија о јавној сигурности, међу којима су: „Полиција. Контраистраживање о злоупотребама и злочинима полицијских снага у Италији од 1943. до 1976. године” („Stampa Alternativa”, штампано у Лондону, од стране Lewis & Cann) и „Полиција – хронике и документи репресије у Италији 1960–1977” (саиздавачи „Stampa Alternativa” и „Bertani Editore” из Вероне, 1978). Био је сарадник гласила првог полицијског синдиката у Италији *Нова полиција и реформа државе*. Истраживач римског Центра екуменске Русије, добитник је, 1989. године, заједно са Међународном асоцијацијом за људска права и Италијанским Хелсиншким комитетом, награде „П. Улисе Флорида СЈ”, за дело *Енциклопедија религија Совјетској Савеза*. Године 2010. објавио је књигу *Исцјина о крају СССР-а* (Prospettiva Editrice, Тивитавекја–Рим). О истој теми, уз одобрење новинара „Италијанске државне радиотелевизије РАИ”, Ђилберта Сквизата (Gilberto Squizzato), аутор је филма од 2 сата и 50 минута, који је у фази синхронизације на више страних језика. Аутор је и *Етнoграфској речника народа Русије*.

У научној области бавио се планетографијом и објавио књигу *Цивилизација Марса* (Edizioni Mediterranee, Рим), а сарађивао је са миланским часописом *Астрономија*, најважнијим у овој области у Италији, као и са Фототеком НАСА-е, у Истраживачком подручју Рим 2, у Тор Вергати. Године 1995. објавио је дигитални едукативни документ који садржи различите програме за декодирање сателитских снимака Маринера и Вајкинга. Тренутно је члан The Society for Planetary SETI Research (САД).

Бавио се међународном политиком и обављао послове политичко-војног саветовања у оквиру војних одељења амбасада. У том контексту, објавио је књигу о распаду Југославије, под насловом *Сладуњава арома империјализма* (Kimerik Edizioni, Пати, Месина, 2010). По овом тексту је 2019. године дао интервју српском новинару Ивану Максимовићу, за *Таблоид Маџазин*. Интервју је преузео и сајт „ФБ Репортер”, а у преводу су га објавили и *КМ Новине* – Србија на енглеском и лист *Италијанске хронике* (*Cronache Italiane*, Салерно, 2019) на италијанском језику.

Сви који желе да контактирају аутора могу писати на следећу адресу:

Gianni Viola, Via Pasquale Almerico, 21 – 95018 Riposto (CT) – Italia.
Е-пошта: germinal280@libero.it. Тел.: +39-3425597743.

ЗАХВАЛНОСТ АУТОРА

Многи су доприноси који су омогућили настанак ове књиге. Посебну захвалност дугујем различитим члановима Војног одељења Амбасаде Савезне Републике Југославије (данас Република Србија), који су се током времена смењивали на дужности: посебно пуковнику Миладину Божићевићу, војном изасланику и мајору Милану Пејовићу, његовом заменику.

Дубоко сам захвалан др Небојши Кузмановићу, директору Архива Војводине, уреднику књиге и аутору предговора, као и др Мили Михајловић, која је стрпљиво превела текст са италијанског на српски и надгледала процес штампе кроз више ревизија и корисних сугестија. Желео бих да захвалим и Биљани Стојановић која је прегледала текст и дала ми одличне предлоге који су функционално употпунили садржај.

Захваљујем се пријатељу Ивану Павићевцу, председнику Националне координације за Југославију (Рим), широкогрудом у саветима и који је приредио предговор за италијанско издање.

Посебну захвалност дугујем српском новинару Ивану Максимовићу, који је са мном водио интервју за часопис *Таблоид Маџазин*, као и госпођи Сопрано Гордани, која га је превела на српски језик

За реализацију и објављивање ове књиге на српском језику дугујем велику захвалност др Небојши Кузмановићу, директору Архива Војводине и др Мили Михајловић, која је стрпљиво превела текст моје књиге са италијанског на српски језик.

Посебно хвала упућујем потпуковнику Бранимиру Марковићу, војном изасланику Републике Србије у Риму, покретачу ове иницијативе, коме изражавам своје најдубље поштовање.

Писмо од 21. септембра 1999. (птк. Миладин Богићевић)

Поштовани господине Виола, У прилогу Вам достављамо расположиви документарни материјал у вези са агресијом НАТО-а на Савезну Републику Југославију и злочинима против цивила, објеката и инфраструктуре, примерима кршења људских права и Повеље УН.

Веома смо захвални на Вашој спремности и напорима да бацимо светло на последице које су претрпели народи СРЈ пре, током и после агресије НАТО-а. Стојимо на располагању за будућу сарадњу.

Војна канцеларија Југословенске војске користи ову прилику да понови своје највише поштовање.

Писмо од 27. октобра 1999. (п.п. Миладин Богићевић).

Војни биро Југословенске војске упућује своје поздраве и има част да комуницира са господином Џанијем Виолом.

Војни биро Југословенске војске користи ову прилику да обнови изразе свог највишег поштовања.

Писмо од 27. фебруара 2008. (в.д. посланства Татјана Мајсторовић)

Пук. Миладин Богићевић – трећи здесна

Етничка мапа Косова и Метохије 1931. и 2011

Насловна страна књиге Ђанија Виоле на италијанском језику
(2010, Casa Editrice Kimerik).

Др Небојша Кузмановић (у средини), др Мила Михајловић (лево);
Бани Виола (десно), у Молфети, 3. децембар 2024.

Пук. Миладин Богићевић и председник Италије
Карло Азељо Ћампи, 2000.

Ђани Виола.

БИБЛИОГРАФИЈА

МОНОГРАФИЈЕ:

1. „*Chi, come e perché ha distrutto la Repubblica Federativa Socialista di Jugoslavia*”, a cura del „Comitato unitario contro la guerra alla Jugoslavia” – Comitato Enea contro la Guerra.

2. „Il ruolo dell’informazione” di Fulvio Grimaldi, su „*Imbrogli di guerra*”, *Scienze e scienziati contro la guerra*, a cura di Franco Marengo – Odradek Roma 1999.

3. „*Les conflits yugoslaves de A à Z*”, di Jean-Arnault Dérens e Catherine Samary, Les Editions de l’Ateliers/Editions Ouvriers, Paris 1999.

4. „*Cronache da sotto le bombe*” a cura di PeaceLink, lettere di Djordje Vidanovic, Sasa Zograf, Maja Zurovac, Multimage Associazione Editoriale, Torino 2000.

5. „*Provincia autonoma di Kosovo e Metohia*”, *I fatti* - Segretariato Federale dell’Informazione – Belgrado 1998.

6. Human Right World, *World Report 2000*, 10 dicembre 1999.

7. „*La Nato nei Balcani*” a cura di „International Action Center”, Editori Riuniti, Roma 1999.

8. Audrey Gillan, „What’s the Story?”, *London Review of Books*, 27 maggio 1999.

9. Rapporti di intelligence del Ministero degli Esteri Tedesco, el 12 gennaio 1999 e 29 ottobre 1998, ai Tribunali Amministrativi Tedeschi, tradotti da Eric Canepa, Brecht Forum, New York, 20 aprile 1999.

10. Teach-in, Leo Baeck Temple, Los Angeles, 23 maggio 1999.

11. David Owen, *Balkan Odyssey*, New York, Harcourt, Brace and Co, 1995.

12. „Death Camps and Mass Graves in Western Slavonia: Marino Selo and Pakracka Poljana”, dossier curato dal Consiglio serbo, Belgrado, *American Srbobran*, 22 novembre 1997.

ПЕРИОДИЧЊАЦИ:

1. „L’informazione ha perso la guerra” di Annibale Paloscia su „*Avvenimenti*” 20. 6. 1999.

2. „La guerra dei media: come contare i morti in Kosovo?” di Alfonso Desiderio, su „*Limes*” 1, 2000.

3. „Esperti spagnoli non vedono alcun genocidio in Kosovo” di P. Ordez, su „*El Pais*”, 23. 9. 1999.

4. P.Soldini, „Fosse comuni ecco i numeri”, *l’Unità*, 1. 11. 1999.

5. G. Rampoldi, „Kosovo il mistero delle fosse comuni”, *la Repubblica*, 3. 11. 1999.
6. Ulisse, „Come gli americani hanno sabotato la missione dell’Osce”, *Limes*, quaderno speciale “Kosovo, l’Italia in guerra”, aprile 1999, e „Che cosa faceva l’Osce in Kosovo”, *Limes*, „Dopo la guerra”, n.2/1999.
7. J.S. Nye, „The New National Interest”, *Foreign Affairs*, n. 4, јул–август 1999.
8. *New York Times*, 28. 11. 1990.
9. *Workers World*, 7. 12. 1995.
10. *New York Times*, 31. 5. 1992.
11. *New York Times*, 28. 12. 1992.
12. *San Francisco Chronicle*, 28. 12. 1992.
13. Ken Silverstein, „Privatizing War”, *The Nation*, 28. 7 – 4. 8. 1997.
14. *Fact on File*, 22. 2. 1996.
15. Reuters, 3. 6. 1996.
16. *New York Times*, 8. 3. 1992.
17. „Croatian Towns, Villages Cleansed of Serbs”, *Tanjug*, 26. 1. 1993.
18. „Savonic: Croatia Expelled 300.000 Serbs”, *Tanjug*, 5. 11. 1993.
19. „Serb Party Official: 350.000 Serbs Driven Out”, *Tanjug*, 26. 8. 1994.
20. „Croatian Police Tactis Cited”, *Associated Press*, 3. 10. 1994.
21. „Helsinki Committee Chair: Collective Vendetta against Croatia’s Serbs”, *Tanjug*, 7. 5. 1994.
22. „Croatian Human Rights Activist: Zagreb Backs Hunman Rughts Violations”, *Tanjug*, 28. 9. 1994.
23. David Binder, „Rights Groups Report Abuses by Croatia”, *New York Times Service*, 7. 12. 1993.
24. „Slovene Daily Says Croatian Leaders Keep Quiet about Massacre of Serbs”, *Tanjug*, 14. 1. 1994.
25. „Croatian Paper Calls Mass Killings of Serbs a National Disgrace”, *Tanjug*, 12. 7. 1994.
26. „Zagreb Knows about Mass Killing of Serbs”, *Tanjug*, 23. 7. 1994.
27. „Dossier: Pakracka Poljana”, *Feral Tribune*, 1. 9. 1997.
28. „Miro Bajranovic’s Confession”, *Feral Tribune*, 1. 9. 1997. Chris Hedges, „Croatian’s Confession Describes Torture and Killing on Vast Scale”, *New York Times*, 5. 9. 1997.
29. „*The College Voice*”, College of Staten Island, City University of New York, фебруар, 1995.
30. „Letters” in *The Nation*, 18. 7. 1994.
31. *Le Point*, del 13. 3. 1993.
32. „War Crimes Panel Finds Croat Troops ‘Cleansed’ the Serbs” di Raymond Binner, su *New York Times* 21. 3. 1999.

33. Articolo di John Ranz, su *New York Times* 29. 4. 1993.
34. „Correction: Report on Rape in Bosnia”, *New York Times*, 23. 10. 1993.
35. Brooke Shelby Biggs, „Failure to Inform”, *San Francisco Bay Guardian* del 5. 5. 1999.
36. *Washington Post* 6. 6. 1999.
37. Rapporto di Robert Burns, Associated Press, 22. 4. 1999.
38. *New York Times*, 15. 6. 1998.
39. Charles Radin e Louise Palmerm „Experts Voice Douts on Claims of Genocide: Little for NATO Assertions”, *San Francisco Chronicle*, 22. 4. 1999.
40. *Newsday*, 31. 5. 1999.
41. *New York Times*, 11. 5. 1999.
42. *Washington Post*, 10. 7. 1999.
43. Carlotta Gall, „Belgrade Sees Grave Site as Proof NATO Fails to Protect Serbs”, *New York Times*, 27. 8. 1999.
44. *Sunday Times*, Londra, 31. 10. 1999.
45. Richard Gwyn, *Toronto Star*, 3. 11. 1999.
46. *New York Times* 10. 11. 1999.
47. *Toronto Star* 4. 11. 1999.
48. *Newseek* 22. 11. 1999.

РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈСКЕ ЕМИСИЈЕ:

1. Govor Фрање Туђмана на Хрватском светском конгресу, на Брионима, *Radio Croatia Network*, Загреб, 6. јули 1996.
2. „Protests Prevent Latest Wave of Croatian Apartment Evictions”, *Radio Free Europa*, 12 luglio 1994.
3. „Interior Minister Aide Accused of War Crimes”, *ZDF Television Network*, Mainz, 17 maggio 1994.

ИНТЕРНЕТ САЈТОВИ:

1. „Le radici del fascismo in Kosovo” di George Thompson su: HYPERLINK <http://www.emperors-clothes.com/italian/articles/fascismo.htm> www.emperorsclothes.com/italian/articles/fascismo.htm /активан
2. World Socialist Web Site, *Investigation Belie Nato Claims of „Ethnic Genocide” in Kosovo*, http://www.wsws.org/articles/1999/nov1999/koso-n09_prn.shtml www.wsws.org/articles/1999/nov1999/koson09_prn.shtml /угашен

3. Ferrario, „*Le speculazioni sulle vittime in Kosovo*”, <http://www.ecn.org/est/balcani/kosovo>

www.ecn.org/est/balcani/kosovo - 2 novembre 1999. /активан

<http://www.osce.org/kosovo/reports/hr/index.htm> /заузел

4. H. Ranta, *Report of the EU Forensic Expert Team of Racak Incident*, 17 marzo 1999, su: www.usia.gov/regional/eur/balkans/kosovo/racak.htm /угашен

5. Reed Irvine e Cliff Kincaid, „Playing the Numbers Game”, sul sito web <http://www.aim.org/mm/1999/08/03.htm> www.aim.org/mm/1999/08/03.htm. /угашен

6. Stratfor.com, Global Intelligence Update, „Where Are Kosovo’s Killing Fields?”, Weekly Analysis, 18 ottobre 1999, <http://www.stratfor.com> /активан

ОПШТА ПИТАЊА:

<http://www.marx2001.org/crj/DOCS/desinf.html> /угашен

<http://www.iacenter.org> /активан

<http://www.marx2001.org/crj/DOCS/merlino.html> /угашен

<http://www.usdoj.gov/criminal/fara/fara1st97/COUNTRY/KOSOVA.HTM/>
активан

<http://www.marx2001.org/crj/DOCS/rathfelder.html> /угашен

<http://marx2001.org/crj/GEOPO/zetra.html> /угашен

ПСИХОЛОШКИ РАТ:

<http://www.diaspora-net.org/food4thought/kent.htm> /угашен

<http://www.srpska-mreza.com/ddj/Kosovo/articles/Dolecek.html> /активан

<http://www.marx2001.org/crj/> /угашен

<http://marx2001.org/copertina.html> /угашен

КОНЦЕНТРАЦИОНИ ЛОГОРИ:

http://www.informinc.co.uk/ITN-vs-LM/story/LM97_Bosnia.html /угашен

<http://www.informinc.co.uk/ITN-vs-LM/index.html> /заузел

<http://www.srpska-mreza.com/lm-f97/lm-f97.html> /активан

ЕТНИЧКО ЧИШЋЕЊЕ:

<http://marx2001.org/crj/DOCS/nyt82.txt> угашен

<http://www.srpska-mreza.com/ddj/Kosovo/articles/Binder87NYT.htm> активан

<http://www.emperors-clothes.com/articles/jared/milosaid.html> активан

http://marx2001.org/nuovaunita/jugo/crj/m_1/150799.htm угашен

<http://www.iacenter.org/rape.htm> chiuso

МИЛОШЕВИЋ: ОТМИЦА И НЕЗАКОНИТО СУЂЕЊЕ:

(из: „In difesa della Jugoslavia” – Zambon Editore)

<http://www.sloboda.org.yu> (Associazione Libertà/Sloboda) угашен

<http://www.icdsm.org/> (Comitato internazionale per la difesa di Slobodan Milosevic) заузет

<http://www.pasti.org/milodif.html> (sezione italiana dell'ICDSM) активан

<http://www.free-slobo-uk.org/> (sezione britannica dell'ICDSM) активан

<http://www.icdsm-us.org/> (sezione statunitense dell'ICDSM) заузет

<http://www.icdsmireland.org/> (sezione irlandese dell'ICDSM) угашен

<http://www.wpc-in-org/> (Consiglio mondiale per la pace/World Peace Council) угашен

http://www.geocities.com/b_antinato (Centro antiNATO dei Balcani) угашен

<http://it.groups.yahoo.com/group/jgoinfo> (Notiziario JUGOINFO del Coordinamento Nazionale per la Jugoslavia, Italia) угашен

ФОТОГРАФСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА:

Текст се директно позива на два тома објављена 1999. године од стране Министарства спољних послова Савезне Републике Југославије, под називом ”Злочини НАТО-а у Југославији – документарни докази”; том I обухвата период од 24. марта до 24. априла 1999; том II обухвата период од 24. априла до 10. јуна 1999. године. Ради се о јединој потпуној и свеобухватној фотографској документацији империјалистичке НАТО агресије на Југославију 1999. године, са детаљном анализом догађаја, укључујући и извештаје о истрагама које су надлежне власти спровеле.

ЂАНИ ВИОЛА
СЛАДУЊАВА АРОМА ИМПЕРИЈАЛИЗМА

Превела

Др Мила Михајловић

Издавач

Архив Војводине
Нови Сад, Жарка Васиљевића 2А
www.arhivvojvodine.org.rs

За издавача

Др Небојша Кузмановић, директор Архива Војводине

Лектиура

Марија Цветићанин

Прелом и техничка обрада фотографија

Жељко Радаковић

Штампа

САЈНОС, Нови Сад

Тираж

300 примерака

ISBN-978-86-6178-212-1

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
94(497.1)"1999"

ВИОЛА, Ђани

Сладуњава арома империјализма / Ђани Виола ; [превела Мила Михајловић].
- Нови Сад : Архив Војводине, 2025 (Нови Сад : Сајнос). - 224 стр. : табеле ;
24 см. - (Библиотека Посебна издања / Архив Војводине, Нови Сад)

Изворник на итал. језику. - Стр. 9: Предговор / Иван Павићевац. - Напомене
и библиографске референце уз текст. - Библиографија.

ISBN 978-86-6178-212-1

а) Југославија - Историја - 1999

COBISS.SR-ID 180170761